UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AFGIFVET AF

DEN AF KUNGL. MAJ:T DEN 3 OKTOBER 1902
TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

REGLERING AF STATENS ÄMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

XXXVI.

REGLERING AF LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

VID

VETERINÄRINSTITUTET.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1913
[122716]

INNEHÅLL.

Sid.

Underdånig skrifvelse till Konungen . . . . . I—II.

Betänkande och förslag.

Inledning . . . . . 1.

Tillkomsten af veterinärinstitutets nuvarande byggnader m. m. . . . 32.

1907 års lönereglering m. m. . . . . 57.

Till kommittén inkomna framställningar . . . . . 107.

Veterinärhögskolans uppgifter m. m. . . . . . 109.

Professorernas aflöningsförmåner, lärarnas tjänstgöringsskyldighet m. m. 122.

Lärarbefattningarna i anatomi, fysiologi, kemi, patologisk anatomi, histologi, bakteriologi . . . . . 126.

Lärarbefattningarna i medicin (patologi och terapi), kirurgi, husdjurslära, bujatrik, obstetrik, hofbeslagslära m. m. . . . . . 146.

Betjäning . . . . . 170.

Styrelse, lärarkollegium, rektor, tjänstemän . . . . . 179.

Anslag för särskilda afdelningar, allmänna anslag m. m. . . . . . 192.

Direktionens förslag till stat för veterinärhögskolan . . . . . 195.

Kommitténs förslag . . . . . 200.

Veterinärinstitutets uppgifter m. m. . . . . . »

Ang. hofslagarskolans ställning . . . . . »

» institutets vetenskapliga verksamhet . . . . . 202.

» läroanstaltens benämning . . . . . 204.

» elevantalet vid institutet m. m. . . . . 205.

» lärarkompetens, villkor för inskrifning såsom elev . . . . 209.

» promotionsrätt . . . . . 211.

Professorernas aflöningsförmåner . . . . . 212.

Lärarnas tjänstgöringsskyldighet . . . . . 215.

Sid.

Ang. lärarbefattningar i anatomi och histologi . . . . . 221.
» » *i fysiologi och kemi* . . . . . 227.
» » *i patologisk anatomi* . . . . . 230.
» » *i medicin* . . . . . 232.
» » *i kirurgi* . . . . . 234.
» » *i husdjurslära, bujatrik och obstetrik* . . . . . 236.
» » *i hofbeslagslära m. m.* . . . . . 240.
Betjäning . . . . . 245.
Bostäder för lärare och betjänte . . . . . 253.
Styrelse, lärarkollegium, rektor, tjänstemän m. m. . . . . . 260.
Ang. anslag för särskilda afdelningar, allmänna anslag m. m. . . . 263.
Förslag till stat . . . . . 267.
Aflöningsvillkor . . . . . 270.
Kostnadsberäkning m. m. . . . . . 275.

Särskildt yttrande . . . . . 283.

Till KONUNGEN.

Den kommitté, åt hvilken Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 uppdragit att afgifva underdånigt utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., öfverläm-

nade med underdånig skrifvelse den 12 november 1912 delen XXXV af sina betänkanden, innefattande förslag i berörda hänseende beträffande dels personal vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, dels ock landtbruksakademiens sekreterare, tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för nämnda anstalt samt ordförande i anstaltens nämnd.

Sedermera har kommittén afgifvit särskilda underdåniga utlåtanden dels den 3 december 1912 i fråga om semester för länsstyrelsernas vaktmästare och andra motsvarande statstjänare, dels den 12 i sistnämnda månad i fråga om löneförbättring för vissa befattningshafvare vid musikaliska akademien m. fl., dels ock den 17 i samma månad angående nya tjänster inom statskontoret m. m.

Kommittén får härmed i underdånighet öfverlämna delen XXXVI af sina betänkanden, innefattande förslag i fråga om reglering af löneförhållanden m. m. vid veterinärinstitutet.

Vid detta betänkande är fogadt särskildt yttrande af undertecknad Pers.

Stockholm den 26 februari 1913.

Underdånigst
F. H. SCHLYTERN.

PHILIP KLINGSPOR. AUG. NILSSON. AND. PERS.
CARL PERSSON. S. WÅHLIN.

Elis Sidenbladh.

Veterinärinstitutet.

Inledning.

Grundläggande af en veterinärinrättning i Skara.

År 1774 grundlades af lektorn i matematik vid gymnasiet i Skara, sedermera professorn Peter Hernquist, en veterinärinrättning, afsedd att vara på samma gång ett läroverk för bildande af veterinärer och en vårdanstalt för sjuka husdjur. Inrättningen förlades till det i närheten af Skara stad belägna hemmanet Brogården, hvilket Hernquist i sin egenskap af lektor då innehade såsom prebendejord.

Genom kungl. bref den 29 april 1774 tillades Hernquist en årlig pension af 1,000 daler silfvermynt att af honom, utöfver hans lektorslön, åtnjutas så länge han visade sig fortfarande hålla vid makt den af honom »in arte veterinaria» inrättade skola. I detta hänseende skulle det, enligt samma kungl. bref, åligga Hernquist att hvart tredje år utexaminera minst tvenne i veterinärkonsten inöfvade personer, som kunde användas till det allmännas tjänst.

»Till bättre befordran och verkställighet af artis veterinariæ fortplantande i riket» uppläts därefter genom kungl. bref den 8 maj 1775 hemmanet Brogården åt Hernquist »till en Lazarettsinrättning för sjuke kreatur», och enligt kungl. bref den 15 juli 1776 erhöll inrättningen ett årligt anslag af 480 daler silfvermynt till inköp af utländska medikamenter, förbrukningspersedlar samt instrument och redskap.

Vidare medgafs genom kungl. bref den 5 januari 1780, att Hernquist finge till adjunkt vid sin veterinärskola utse någon skicklig studerande, till hvars uppmuntran anvisades ett årligt anslag af 83 riksdaler 16 sk. specie. Genom särskildt privilegium af sistnämnda dag erhöll Hernquist därjämte rätt att vid inrättningen underhålla ett laboratorium, apotek för beredande och föryttrande af de för boskapssjukdomar tjänliga medikamenter äfvensom en smedja.

De särskilda anslag, som anvisades för veterinärinrättningen i Skara, hade emellertid närmast karaktären af bidrag till understödjande af Hernquists personliga verksamhet och blefvo, sedan Hernquist år 1808 aflidit, genom beslut vid 1809—1810 årens riksdag indragna.

Af egna medel hade Hernquist emellertid tillskjutit afsevärda belopp för inrättningens räkning, bland annat till bekostande af åtskilliga byggnader vid densamma, och genom testamente anslog han största delen af sin efterlämnade egendom till betryggande af inrättningens framtid.

Hernquists donation ställdes efter hans död under offentlig tillsyn, och den 31 mars 1813 utfärdades af Kungl. Maj:t en ordningsstadga för inrättningen. Enligt denna stadga anförtroddes uppsikten öfver inrättningens verksamhet och förvaltning åt en i Hernquists testamente förordnad direktion med landshöfdingen i länet såsom själfskrifven ordförande, hvarjämte inrättningen i sin vetenskapliga verksamhet underordnades sundhetskollegium.

Grundläggande af en veterinärinrättning i Stockholm m. m.

Ungefär samtidigt hade regeringen och Rikets Ständer börjat att mera omedelbart taga vård om veterinärundervisningen. Vid 1809—1810 årens riksdag var frågan om veterinärväsendet och dess ordnande föremål för öfverläggning inom riksstånden, och sedan Ständerna vid nämnda riksdag hos Kungl. Maj:t anhållit, att tjänliga mått och steg måtte vidtagas till anskaffande af »pålitliga läkare och läkemedel för boskapssjukdomar», erhöll sundhetskollegiet befallning att afgifva utlåtande angående »utvidgning af läroverk för veterinärkunskapens inhämtande». Ett sådant utlåtande, innefattande förslag till anläggande af en veterinärinrättning i Stockholm, afgafs af kollegiet år 1812, men föranledde icke vidare åtgärd.

År 1818 gjorde Rikets Ständer hos Kungl. Maj:t en förnyad framställning angående veterinärväsendets befrämjande. Under hänvisning till att vissa för medicinalverket och läkarvården i allmänhet anvisade penningmedel kunde för ändamålet påräknas, hemställde Ständerna, »att sådan åtgärd måtte i nåder vidtagas, hvarigenom veterinärkonsten närmare befrämjas, antingen genom de personers understödjande, som om densamma sig redan vinnlagt, eller genom de nya anstalter, som i slikt hänseende pröfvas mest tjänlige och berörde tillgång på medel medgifver».

I anledning däraf beslöt Kungl. Maj:t den 24 augusti 1819, att en veterinärinrättning skulle anläggas i Stockholm, och genom kungl. bref den 18 december 1819 förordnades, att till nämnda inrättning skulle upplåtas öfre delen af en kronobränneriet å Ladugårdslandet tillhörig tomt, som dittills varit begagnad såsom koppympningsanstalt, men efter vaccinationens allmänna införande icke vidare behöfdes för sådant ändamål. Vidare medgafs enligt kungl. bref den 30 mars 1820, att jämväl nedre delen af samma tomt, eller Ladugårdslands kronobränneris sjögård, finge tills vidare användas för den nya veterinärinrättningens behof.

Åt särskilda kommitterade uppdrogs att utarbeta förslag angående den nya inrättningen, dess läge, byggnader och verksamhet, och sedan kommitterade fullgjort detta uppdrag, anvisades genom kungl. bref den 3 maj 1820 för ändamålet ett belopp af 29,000 riksdaler banko, hvarjämte kommitterade anbefalldes att genast gå i författning om anläggningens utförande.

Den nya veterinärinrättningen ställdes, jämlikt kungl. bref den 30 mars 1820, under öfverinseende af kommitterade för garnisonssjukhuset och började sin verksamhet i februari månad 1821.

Vid 1823 års riksdag fastställdes för veterinärinrättningen i Stockholm följande årliga aflönings- och underhållsstat, nämligen

till föreståndaren	rdr	bko	2,000: —
» en theoretices professor	»	»	1,000: —
» en pensionär eller biträdande lärare . .	»	»	333: 16
» en smed	»	»	300: —
» två stalldrängar	»	»	300: —
» underhåll för 16 elever	»	»	1,920: —
» hyror och extra utgifter	»	»	1,250: —
Tillhopa	rdr	bko	7,103: 16

Reglemente för inrättningen utfärdades af Kungl. Maj:t den 28 maj 1824. Genom detta reglemente ställdes inrättningen under sundhetskollegiets tillsyn och styrelse, hvarjämte detaljerade bestämmelser meddelades rörande de olika befattningshafvarnas åligganden samt verksamheten i öfrigt vid inrättningen.

Enligt § 2 i reglementet skulle vid inrättningen finnas två professorer, af hvilka Kungl. Maj:t skulle utnämna den ene till inrättningens direktör. Bägge skulle erhålla lön på stat samt fria husrum, »när utvägar därtill hunnit beredas».

På förslag till dessa lärarbeställningar finge, enligt reglementets § 3, inga andra sökande uppföras än sådana, som ådagalagt grundliga akademiska studier och de för en veterinärlärare erforderliga insikter och erfarenhet. De borde dessutom, före förslagets upprättande, inför sundhetskollegium på svenska försvara af dem själfva valda teser i veterinärvetenskapen eller ock någon af dem författad afhandling samt hålla en publik föreläsning, »på sätt som för professorerna vid karolinska mediko-kirurgiska institutet i nåder stadgadt blifvit».

På grund af beslut vid 1828—1830 årens riksdag utvidgades inrättningen genom upplåtelse af åtskilliga, Ladugårdslands kronobränneri tillhöriga byggnader, till hvilkas apterande för inrättningens behof anslagits ett belopp af 5,000 riksdaler banko.

För beredande af förbättrade aflöningsförmåner åt »tredje läraren» vid inrättningen höjdes, genom beslut vid 1844—1845 årens riksdag, inrättningens årsanslag med 666 riksdaler 32 skillingar banko till 7,770 riksdaler banko.

Veterinärinrättningen i Skara intill år 1850.

Vid veterinärinrättningen i Skara hade verksamheten under tiden fortgått, om än förhållandena vid inrättningen efter hand blifvit långt ifrån tillfredsställande. Sedan nämligen inrättningens föreståndare Sven Adolf Norling erhållit i uppdrag att förestå veterinärinrättningen i Stockholm, bosatte han sig år 1821 i hufvudstaden, men bibehöll det oaktadt sin befattning såsom föreståndare för veterinärinrättningen i Skara. Eleverna vid sistnämnda inrättning måste emellertid, för genomgående af fullständig kurs, förskaffa sig undervisning och kunskapsbetyg äfven af inrättningens föreståndare och nödgades fördenskull, efter afslutade studier i Skara, infinna sig i Stockholm för att där fullborda sin kurs. Fullständig afgångsexamen i veterinärkonsten kunde således icke aflägga vid anstalten i Skara utan endast vid den i Stockholm.

Enligt Konungens befallningshafvandes i Skaraborgs län år 1844 afgifna femårsberättelse hade ock under senare tider veterinärinrättningen i Skara förlorat i anseende, hvilket angafs hufvudsakligen härröra af dels föreståndarens nästan oafbrutna vistelse i Stockholm dels andre lärarens höga ålder.

Förhållandena vid inrättningen hade ock gifvit anledning till vissa anmärkningar från Rikets Ständers revisorer, och i skrifvelse den 7 maj 1845 anhöllo Ständerna — då anledning vore att befara, att anstalten i dess dåvarande skick icke beredde orten de fördelar, som med dess bildande varit åsyftade — att Kungl. Maj:t måtte förordna om verkställande af fullständig undersökning rörande inrättningens tillstånd och det sätt, hvarpå densamma förvaltades, samt anbefalla vederbörande att för framtiden hålla noggrann tillsyn därå, att de med inrättningen afsedda ändamål i möjligaste måtto befrämjades.

Efter ärendets vidare handläggning afläto Rikets Ständer den 8 september 1848 en förnyad framställning i detta ärende och anhöllo däri, att Kungl. Maj:t måtte såväl förständiga vederbörande att tillse, att inrättningens föreståndare för framtiden oafbrutet vistades på stället, som ock i öfrigt vidtaga sådana åtgärder, hvarigenom inrättningen så snart ske kunde försattes i ändamålsenligt skick.

Organisation af veterinärundervisningen åren 1850—1859.

I särskilda underdåniga skrifvelser hade äfven sundhetskollegium framhållit angelägenheten däraf, att åtgärder vidtoges för ett ändamålsenligare ordnande af veterinärundervisningen och förvaltningen vid de två veterinärinrättningarna i riket.

För behandling af dessa spörsmål tillsattes den 13 december 1850 en kommitté, som den 8 maj 1851 afgaf underdånigt utlåtande i ämnet. I detta utlåtande gåfvo kommitterade uttryck åt den meningen, att de båda veterinärinrättningarna, den i Stockholm och den i Skara, borde hvar för sig vara självständiga och fristående institutioner, men att, till beredande af samband dem emellan, sundhetskollegium borde handhafva det vetenskapliga inseendet öfver undervisningen och sjukvården vid dem båda.

Sedan sundhetskollegium den 21 juni 1852 afgifvit utlåtande öfver kommitténs betänkande, gjordes vid 1853—1854 årens riksdag framställning om beviljande af ökade anslag till inrättningarna i fråga.

För veterinärinrättningen i Stockholm föreslogs följande stat:

lön till tre professorer, hvardera 1,600 rdr bko . . .	rdr bko	4,800: —
arfvode för föreståndaren	» »	400: —
lön för en adjunkt	» »	800: —
en smed	»	600: —
2 stalldrängar	» »	400: —
diverse utgifter	» »	1,446: 32
till protokollsföring m. m.	» »	133: 16
	Summa rdr bko	8,580: —

Därjämte skulle det belopp af 1,920 rdr bko, som i den äldre staten varit upptaget »till elevers underhåll», fortfarande bibehållas.

Till täckande af dessa utgifter kräfdes en höjning med 2,730 rdr bko i det till inrättningen utgående statsanslaget.

Vid veterinärinrättningen i Skara voro anställda en lektor och en adjunkt, båda med aflöning från den Hernquistska stiftelsen. Enligt det vid 1853—1854 årens riksdag framlagda förslaget skulle vid inrättningen anställas ytterligare en lektor. Förste lektorn, som äfven skulle vara inrättningens föreståndare, skulle uppbära aflöning från Hernquistska stiftelsen och tillika, enligt de för nämnda stiftelse gällande bestämmelserna, vara skyldig att under lästiden från den 25 mars till den 13 december underhålla sju lärlingar med husmanskost. För aflönande af den andre lektorn, som genom stiftelsen erhöll fria husrum och någon fastighetsafkastning, begärdes ett statsanslag af 666 rdr 32 skillingar bko. Likaledes skulle af statsanslag utgå till adjunktens aflönande 333 rdr 16 skillingar bko samt till underhåll af fem frielever 400 rdr bko. Sammanlagda beloppet af de för veterinärinrättningen i Skara äskade anslag utgjorde sålunda 1,400 rdr bko.

I enlighet med den gjorda framställningen beslöto Rikets Ständer vid 1853—1854 årens riksdag att öka anslaget till veterinärinrättningen

i Stockholm med 2,730 rdr bko samt att för Skara veterinärinrättning uppföra ett nytt anslag af 1,400 rdr bko.

För en hvar af de båda veterinärinrättningarna utfärdade Kungl. Maj:t den 20 juli 1855 ett provisoriskt reglemente, att gälla till 1858 års slut. Enligt dessa reglementen skulle inrättningarna förvaltas af hvar sin direktion, men inseendet öfver den vetenskapliga verksamheten vid dem båda utöfvas af sundhetskollegium. Beträffande särskildt inrättningen i Skara föreskrefs, att dess ändamål skulle vara att lämna undervisning uti veterinärvetenskapen och bilda skickliga hofslagare för landsorternas behof samt att afgångsexamen skulle omfatta de kunskaper, som erfordrades för utöfning af hofslagaryrket.

Åt sundhetskollegium uppdrogs att före 1858 års slut, efter de båda direktionernas hörande, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till sådana ändringar eller tillägg i de provisoriska reglementena, till hvilka den under tiden vunna erfarenheten kunde anses föranleda.

Under tiden hade emellertid S. A. Norling fortfarande kvarstått såsom föreståndare för båda veterinärinrättningarna. Därutinnan skedde nu en ändring, i det att genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1856 förklarades, att Norlings förordnande såsom föreståndare och förste professor vid veterinärinrättningen i Stockholm skulle med påföljande juni månads utgång upphöra. Med fästadt afseende å Norlings mångåriga och utmärkta förtjänster såväl om veterinärinrättningen i Stockholm allt ifrån dess första grundläggning som om djurläkaryrkets ordnande i riket fann emellertid Kungl. Maj:t godt tillåta, att ett årligt belopp af 2,000 riksdaler banko, motsvarande Norlings arfvode såsom föreståndare för sistberörda inrättning, finge tills vidare till honom utbetalas.

Sedan sundhetskollegium afgifvit det infordrade förslaget rörande reglementariska föreskrifter för de båda veterinärinrättningarna, utfärdade Kungl. Maj:t den 6 augusti 1859 reglemente för veterinärinrättningen i Stockholm och föreskref i sammanhang därmed, att det provisoriska reglemente, som den 20 juli 1855 utfärdats för inrättningen i Skara, skulle gälla till dess ny stat blefve fastställd för inrättningen.

Ehuru således lärokursen vid veterinärinrättningen i Skara fortfarande skulle innefatta undervisning i hela veterinärvetenskapen, gjordes ingen

ändring i det förhållandet, att afgångsexamen därstädes endast skulle afse sådana kunskaper, som erfordrades för utöfning af hofslagaryrket.

Enligt det nya reglementet för veterinärinrättningen i Stockholm skulle inrättningens styrelse utgöras af en direktion, i hvilken en ledamot af sundhetskollegium, nämligen den som inom kollegiet föredroge veterinärärenden, skulle ingå såsom medlem. En af de tre professorerna skulle vara inrättningens föreståndare och i sådan egenskap hafva den närmaste tillsynen öfver undervisningens regelmässiga gång m. m. Honom skulle ock åligga att vara föredragande hos direktionen. Det vetenskapliga inseendet öfver undervisningen och sjukvården skulle tillkomma sundhetskollegium.

För kompetens till professors- eller adjunktsbefattning fordrades att hafva undergått fullständig studentexamen samt »att äga de för lärarekallet inom veterinärfacket erforderliga kunskaper och skicklighet». Sökande till professorsbeställning skulle därjämte aflägga offentligt föreläsningsprof.

Enligt reglementets § 10 skulle professorerna och adjunkten, utöfver lön på stat, erhålla fria husrum i inrättningens lokaler, såvidt utrymmet medgåfve.

Lärokurserna vid inrättningen skulle så anordnas, att fullständig djurläkarbildning kunde förvärfvas på fyra år.

1859—1860 årens riksdag.

Vid 1859—1860 årens riksdag gjordes af Kungl. Maj:t framställning om höjning af de ordinarie anslagen till veterinärinrättningarna i Stockholm och Skara.

Af direktionen för veterinärinrättningen i Stockholm hade i detta hänseende föreslagits, bland annat, att för de vid inrättningen anställda professorer och adjunkt, hvilka, enligt direktionens förmenande, måste i kunskaper och praktisk duglighet vara fullt jämförliga med dem vid universiteten och teknologiska institutet, aflöningen måtte höjas från 2,400 till 4,000 riksdaler riksmynt för professorerna och från 1,200 till 2,000 riksdaler riksmynt för adjunkten.

Vidare hemställde direktionen, att aflöningen för instruktionssmeden skulle höjas från 900 till 1,500 riksdaler samt att anslaget till två drängar skulle höjas från 600 till 900 riksdaler. För en räkenskapsförare,

som enligt Kungl. Maj:ts medgifvande anställts vid inrättningen med ett arfvode af 200 riksdaler riksmynt *), föreslogs ett till 600 riksdaler förhöjdt arfvode. I anslaget till elever, 2,880 riksdaler riksmynt, föreslogs en förhöjning med 240 riksdaler eller till 3,120 riksdaler. Anslaget till diverse utgifter, 2,170 riksdaler riksmynt, ansågs böra ökas med 3,200 riksdaler eller till 5,370 riksdaler. Därjämte begärdes åtskilliga nya anslag, nämligen till en protokollsförare 300 riksdaler, till en bibliotekarie 200 riksdaler, till tre repetitörer 1,800 riksdaler, till en vaktbetjänt 500 riksdaler, till en portvakt 300 riksdaler, till en städerska 360 riksdaler och för byggnadernas underhåll 1,000 riksdaler. Det i den äldre staten upptagna anslaget »till protokollsföring m. m.», 133 rdr 16 skillingar, skulle däremot enligt direktionens förslag utgå.

Vid bifall till direktionens förslag skulle det för veterinärinrättningen i Stockholm afsedda ordinarie anslaget, då utgående med 15,750 riksdaler riksmynt, komma att höjas med 14,800 eller till 30,550 riksdaler.

I afgifvet utlåtande öfver denna framställning hemställde sundhetskollegium, att professorerna vid veterinärinrättningen i Stockholm — såsom närmast jämförliga med professorerna vid karolinska institutet, hvilka i årlig lön åtnjöte, de äldre 4,000 och de yngre 3,500 riksdaler — måtte, med afseende å dem tillkommande bostadsförmån, erhålla enahanda aflöning, som utginge till de yngre professorerna vid karolinska institutet, eller 3,500 riksdaler. Äfven i öfrigt föreslog sundhetskollegium vissa väsentliga reduktioner i hvad direktionen äskat.

Enligt hvad som framgick af föredragande departementschefens anförande till statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 14 oktober 1859, hade Kungl. Maj:t de två senaste åren beviljat inrättningens lärare och betjäning en tillfällig löneförbättring, nämligen för professorerna 800 riksdaler till en hvar, för adjunkten 300 riksdaler, för instruktionssmeden 300 riksdaler och för de två drängarna 100 riksdaler till en hvar. Departementschefen ansåg, att denna tillökning, hvad professorerna och adjunkten anginge, tills vidare och intill dess inrättningen erhållit större utveckling kunde vara någorlunda tillfredsställande, helst professorerna vore försedda

*) Härtill synes hafva disponerats det belopp af 133 rdr 16 sk. bko, som i staten upptagits för »protokollsföring m. m.».

med för ett hushåll tillräckliga bostäder och adjunkten, ehuru hans bostad kunde vara mindre nöjaktig, sålunda skulle åtnjuta samma inkomst som de högst aflönade af karolinska institutets adjunkter.

I afseende på instruktionssmeden hade väl sundhetskollegium vid det förhållande, att han utom sin lön hade andel i nettobehållningen af smedjan, ansett den för honom föreslagna löneförbättringen kunna nedsättas från 600 till 100 riksdaler riksmynt. Men då smedjan otvifvelaktigt vore en för undervisningen högst viktig inrättning samt allmänhetens förtroende till det arbete, som där utfördes, i ekonomiskt hänseende vore för inrättningen af väsentlig betydelse, och då det följaktligen vore angeläget att genom tillräcklig aflöning vid densamma fästa en person med erkänd skicklighet, ville departementschefen fortfarande antaga, att den af honom vid föregående tillfälle för instruktionssmeden föreslagna aflöningsförbättringen vore af behofvet påkallad.

Beträffande öfriga anslagsposter må här särskildt omnämnas, att departementschefen ansåg den för frieleverna föreslagna förhöjningen af 240 riksdaler »icke vara ytterst nödig», enär de flesta af inrättningens elever där åtnjöte fria husrum och det dåvarande anslaget 2,880 riksdaler, eller 180 riksdaler för hvarje frielev, icke kunde betraktas såsom ett oväsentligt bidrag till deras underhåll.

Departementschefen tillstyrkte, att proposition måtte aflåtas till Rikets Ständer om följande förhöjningar i veterinärinrättningens stat, nämligen

3 professorer, förhöjning från 2,400 till 3,200 riksdaler, eller 800 riksdaler för en hvar	rdr	2,400
1 adjunkt, förhöjning från 1,200 till 1,500 riksdaler	»	300
räkenskapsföraren, förhöjning från 200 till 500 riksdaler	»	300
protokollsföraren, nytt anslag	»	150
instruktionssmeden, förhöjning från 900 till 1,200 riksdaler	»	300
2 drängar, förhöjning från 300 till 450 riksdaler, eller 150 riksdaler för en hvar	»	300
för byggnadernas underhåll, nytt anslag	»	1,000
till diverse utgifter, såsom böcker, instrument m. m., förhöjning från 2,170 till 4,000 riksdaler	»	1,830
Summa	rdr	6,580

Sedan förslag i ärendet, i enlighet med departementschefens hemställan, aflåtits till Rikets Ständer, beviljade Ständerna de äskade ökningarna i inrättningens stat, tillhopa 6,580 riksdaler.

Hvad därefter angår veterinärinrättningen i Skara, hade direktionen för denna inrättning hos Kungl. Maj:t anmält, att inrättningens föreståndare icke hade någon annan lön åt sig anslagen än den afkastning han kunde skörda af sitt boställe, som utgjordes af omkring 100 tunnland jord i åker och äng vid Brogården, samt af en obetydlig kvarn på landet. Han måste emellertid ansvara för gårdens särdeles tryckande onera och ikläda sig husröteansvar för alla till hans ekonomi hörande byggnader. Andre lektorn hade 1,000 riksdaler riksmynt af statsmedel i lön samt ett obetydligt hus i Skara och tre åttondelar af ett rusthåll på landet såsom boställe. Till adjunkten utginge 500 riksdaler af statsmedel i lön, hvarjämte han hade två rum vid Brogården såsom bostad. Instruktionssmeden hade 90 riksdaler riksmynt af inrättningens kassa i lön samt därjämte fria rum vid Brogården.

Att inrättningens förutvarande lärare kunnat bärga sig med dessa löner, fann direktionen förklarligt endast därigenom, att de, jämte sina tjänster vid inrättningen, innehaft andra befattningar, af hvilka de hufvudsakligast haft sin utkomst. Detta förhållande hade emellertid upphört, så att de dåvarande lärarna odeladt ägnade sin tid och sina krafter åt veterinäryrket. Då det vore billigt, att medel anvisades till deras bärgning, hade direktionen anhållit om utverkande, till beredande af löneförbättringar åt inrättningens lärare, af ett anslag på ordinarie stat å 3,700 riksdaler riksmynt, att fördelas sålunda

till föreståndaren	rdr	2,000
» andre lektorn, tillökning af	»	1,000
» adjunkten	»	500
» instruktionssmeden, i utbyte mot innehafvande lön	»	200

Denna direktionens framställning förordades af sundhetskollegium.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet den 14 oktober 1859 yttrade föredragande departementschefen i detta ärende, att han väl funne det fullt antagligt, att en löneförbättring vore behöflig för lärarna vid Skara

veterinärinrättning. Men då denna, ursprungligen genom donation af enskild man grundade anstalt vore af så väsentligt gagn för kringliggande ort, att denna skäligen borde bidraga till anstaltens uppehållande, och då vidare uppgift i handlingarna alldeles saknades såväl angående den inkomst, som föreståndaren åtnjöte af det åt honom anslagna bostället, som ock rörande afkomsten af det andre lektorn tilldelade 3/8 rusthåll, ansåg departementschefen, att åt Skara veterinärinrättning borde beredas en tillökning i dess anslag af allenast 2,000 riksdaler riksmynt årligen, att af Kungl. Maj:t efter direktionens hörande fördelas mellan lärarna.

Den sålunda ifrågasatta anslagsförhöjningen beviljades af Rikets Ständer.

Vid samma riksdag anvisades af Ständerna ytterligare *dels* till veterinärinrättningen i Stockholm ett anslag å 30,000 riksdaler, däraf 13,000 riksdaler till byggnadsarbeten å inrättningen tillhörig tomt, 15,000 riksdaler till iståndsättande af inrättningens smedja och 2,000 riksdaler till inköp af glas, apparater och samlingar, *dels* till veterinärinrättningen i Skara 19,000 riksdaler till uppförande af ett nytt sjukstall samt ett mindre »rid- eller motioneringshus».

Framställning från bestyrelsen för landtbruksmötet i Göteborg år 1860.

Af bestyrelsen för det år 1860 i Göteborg hållna nionde allmänna svenska landtbruksmötet gjordes hos Kungl. Maj:t en framställning om vidtagande af åtgärder i syfte att dels veterinärväsendet i allmänhet dels ock veterinärläroverken måtte ordnas på ett mera tidsenligt sätt. Öfver denna framställning inhämtades utlåtanden af direktionerna för veterinärinrättningarna i Stockholm och Skara, sundhetskollegium samt landtbruksakademien, hvarjämte svenska veterinärläkarföreningen till Kungl. Maj:t inkom med en särskild skrift i ärendet.

Rikets Ständers skrifvelse 28/2 1863.

I skrifvelse från Rikets Ständer den 28 februari 1863 framställdes vissa anmärkningar mot det sätt, hvarpå veterinärundervisningen då var ordnad, och anförde Ständerna i sådant hänseende, att de funnit de hufvudsakligaste bristerna i afseende å veterinärundervisningen vara följande: saknaden af samband mellan undervisningsanstalterna i Stockholm och Skara, det provisoriska i verksamheten vid anstalten i Skara, de i Skara utexaminerade djurläkarnas obehörighet till beställningar med af-

löning af allmänna medel, det ringa antalet lärare vid de båda anstalterna, de alltför låga fordringarna på förkunskaper hos eleverna, då de vunne tillträde till undervisningen, samt brist på tillfälle för eleverna att förvärfva praktisk öfning i husdjursskötsel.

Rikets Ständer, som förskaffat sig kännedom om de af förenämnda landtbruksmötes bestyrelse m. fl. i ärendet framställda särskilda förslag, hade emellertid icke ansett sig böra ingå i någon pröfning af samma förslag eller af deras företräde sinsemellan. Dock hade Rikets Ständer trott sig kunna från deras tillvaro hämta stöd för den mening, som hos Rikets Ständer gjort sig gällande i afseende på behofvet af åtgärders vidtagande för veterinärväsendets ordnande. Af förslagens innehåll hade Ständerna äfven funnit ådagalagdt, i huru ringa grad såväl veterinärväsendets som jordbruksnäringens målsmän inom landet ansåge de dåvarande undervisningsanstalterna i veterinärkunskapen vara i stånd att tillfredsställa landets behof.

Från början riktad hufvudsakligen på danandet af hästläkare för armén och företrädesvis omfattande hästvården, hade den veterinära undervisningen, sådan densamma på statens bekostnad inrättades, erhållit »nästan ingen anvisning på en bestämmelse för jordbrukets gagn». De medel, hvarmed man från början försökte på ett provisoriskt sätt upprätta den nya institutionen, hade ock varit alltför obetydliga. För dess tillfälliga behof hade väl statsanslag tid efter annan beviljats, men för dess utveckling kunde föga sägas vara gjordt.

»Under tiden hafva» — yttrades vidare i Ständernas skrifvelse — »landthushållningens framsteg fortgått med en snabbhet, hvilken säkerligen icke mången anade vid veterinärinrättningarnas uppkomst, och jordbruket, hvars idkare kommit till insikt därom, att detsammas framgång beror af en förbättrad ladugårdsskötsel, har, efter en lycklig förening med denna senare, med stora steg framskridit. Det kallar nu till biträde i sin skyndande utveckling alla de hjälpmedel, vetenskaperna erbjuda; men af dessa har djurläkarekonsten, ehuru i så hög grad ägnad att gagna nämnda näring, stannat på sin låga ståndpunkt. Huru långt densamma inom vårt land blifvit efter, därom vittnar dess målsmäns erkännande, 'att veterinärväsendet ej har säte och stämma bland andra vetenskapliga institutioner',

därom jämväl det förhållande, att på de flesta ställen i riket den olärde kvacksalfvaren oftare anlitas än den examinerade djurläkaren.»

Att afhjälpa denna brist ansågo Rikets Ständer vara ett oafvisligt behof, och ehuru uppoffringar från statens sida för detta ändamål till en början komme att erfordras, borde dock frukterna här om någonsin komma att ersätta desamma. Då emellertid det maktpåliggande ärendet redan vore föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, kunde det synas, som om någon åtgärd från Ständernas sida för det dåvarande ej påkallades. Till en dylik åtgärd hade likväl Ständerna trott sig finna anledning *dels* i det förhållandet, att sundhetskollegium gjort särskilda underdåniga framställningar »med anledning af det ökade behofvet af veterinärläkare i förening med stegrade fordringar på deras insikter», och att redan tillförne en kommitté haft uppdrag att utarbeta förslag i hithörande ämnen, utan att likväl någon reorganisation af större omfattning blifvit frukten däraf, *dels ock* däri att, sedan dåmera en stor del af landets jordbrukare vid allmänt möte uttalat sina önskningar samt veterinärinstitutionernas vårdare jämväl instämt i begäran om en reorganisation af veterinärväsendet, vidare dröjsmål därmed syntes böra undvikas.

På grund däraf anhöllo Rikets Ständer, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Ständerna framlägga ett förslag, hvarigenom, i öfverensstämmelse med tidens fordringar och landets behof, ej mindre undervisningen i veterinärkunskapen måtte höjas och utvidgas, än äfven djurläkarnas antal förökas och deras villkor förbättras.

1865—1866 årens riksdag.

I anledning af särskilda, hos Rikets Ständer väckta motioner beslöto Ständerna vid 1865—1866 årens riksdag att, för beredande af ökadt tillfälle till undervisning i behandlingen af nötboskapens sjukdomar, på extra stat anvisa ett anslag af 3,000 riksdaler till lön för en lärare vid veterinärinrättningen i Stockholm »med hufvudsaklig befattning af elevernas handledning i praktisk sjukvård utom inrättningen».

1867 års riksdag.

Redan den 13 november 1863 hade emellertid Kungl. Maj:t, med anledning af Rikets Ständers framställning i skrifvelsen den 28 februari 1863, uppdragit åt särskilda kommitterade att afgifva förslag till full-

ständigt ordnande af veterinärväsendet i riket, och dessa kommitterade afgåfvo den 24 maj 1865 förslag i ämnet. Öfver förslaget afgaf sundhetskollegium den 17 maj 1866 infordradt utlåtande, och genom kungl. proposition (n:r 16) förelades ärendet 1867 års Riksdag.

I denna proposition anfördes, att veterinärväsendets bringande i ett ändamålsenligt skick vore företrädesvis beroende på medel att bilda dugliga och kunniga veterinärer, och till följd däraf ansåge Kungl. Maj:t frågan om *den veterinära undervisningens* ordnande böra sättas i främsta rummet.

Därvid förekomme först att tillse, huruvida båda de befintliga läroanstalterna borde bibehållas eller huruvida det borde öfverlämnas åt ett enda läroverk att bibringa ifrågavarande undervisning.

I afseende därå hade kommitterade yttrat den åsikten, att en läroanstalt, belägen i mellersta delen af riket samt försedd med nödiga lärarkrafter och undervisningsmedel, åtminstone för det dåvarande och äfven för den närmaste framtiden vore tillräcklig för bildande af erforderligt antal skickliga veterinärer. Då af de två veterinärskolor, som landet ägde, den i Stockholm genom sitt läge och sin redan vunna utveckling vore företrädesvis ägnad att utbildas till ett behofvet motsvarande läroverk för veterinärer, hade äfven ifrågasatts, dels att veterinärinrättningen i Skara skulle förenas med den i Stockholm, dels att veterinärinrättningen i Skara skulle alldeles upphöra.

I fråga därom syntes likväl — hette det vidare i den kungl. propositionen — särskilda omständigheter förefinnas, hvilka i viss mån utgjorde hinder för en sådan anordning.

Veterinärinrättningen i Skara, som till väsentlig del vore byggd på en enskild donation, hade icke allenast för kringliggande ort utan ock för landet i öfrigt utöfvat en gagnande verksamhet. Att införlifva denna läroanstalt med en annan och för sådant ändamål förflytta densamma från Skara, syntes icke, emot de af donator uppställda villkoren, låta sig göra, med mindre staten tillika afsade sig fördelarna af donationen. Att åter åt denna skola öfverlämna att med endast sina egna, redan förut otillräckliga medel verka för sin uppgift utan vidare bidrag från staten syntes, med afseende å de fördelar det allmänna hämtat och kunde fortfarande

förvänta af inrättningens verksamhet, vara lika litet önskvärdt, som den uppoffring staten för det dåvarande finge vidkännas för inrättningens understödjande kunde anses kännbar. Med bibehållande af de närmare bestämmelser, som grundade sig å den ifrågavarande donationen, läte sig emellertid detta läroverk svårligen organiseras till full öfverensstämmelse med det veterinära undervisningsväsendet i öfrigt, såframt icke äfven denna läroanstalt skulle utvidgas till en fullständig veterinärskola, men en dylik utvidgning ansåg Kungl. Maj:t, under förhandenvarande omständigheter, icke vara behöflig.

På dessa grunder hade Kungl. Maj:t — som vore sinnad vidtaga åtgärder på det att denna veterinärinrättning, så vidt ske kunde, måtte ordnas till likstämmighet med det andra veterinärläroverket — icke ansett någon förändring för det dåvarande böra ske i de för veterinärinrättningen i Skara beviljade anslag.

Beträffande kommitterades förslag i öfrigt samt sundhetskollegiets däröfver afgifna utlåtande anfördes i den kungl. propositionen bland annat följande.

I afseende å grunderna för undervisningens ordnande vid den fullständiga veterinära läroanstalten eller veterinärinstitutet hade kommitterade ansett det dåvarande antalet lärare vid veterinärinrättningen i Stockholm, nämligen tre professorer och en adjunkt jämte en instruktionssmed, vara otillräckligt.

För vinnande af en ändamålsenlig fördelning af läroämnena och med hänsyn jämväl till behofvet af lärarkrafter, motsvarande det påräkneliga antalet af elever, hvilka kommitterade antagit komma att uppgå, utom hofslagarlärlingar, till omkring sextio samtidigt, hade kommitterade hemställt, att vid institutet måtte anställas fem professorer, af hvilka en tillika skulle mot särskildt arfvode vara institutets föreståndare, samt tre adjunkter och en instruktionssmed. Aflöningen skulle utgöra 4,500 riksdaler för en hvar af professorerna samt 1,500 riksdaler för en hvar af adjunkterna och instruktionssmeden, hvartill för alla dessa skulle komma fria bostäder vid institutet. Af undervisningsämnena, hvilka enligt det för veterinärinrättningen i Stockholm gällande reglemente icke vore bestämdt fördelade å de

särskilda lärostolarna, skulle vissa tilldelas hvarje professorstjänst. Af adjunkterna skulle två tillhöra hvar sin af de båda professioner, med hvilka den kliniska undervisningen förenades, under det att den tredje adjunkten skulle användas i de läroämnen, där sådant företrädesvis behöfdes.

För antagande af elev hade af kommitterade föreslagits såsom villkor, att den sökande skulle hafva aflagt fullständig examen för afgång från högre elementarläroverk eller åtminstone för utgång från sjätte klassen å reallinjen.

Enligt kommitterades förslag skulle lärokurserna, såsom dittills, så inrättas, att läroämnena för en hvar af de fyra läsklasser, i hvilka eleverna borde vara fördelade, kunde medhinnas på ett år och således fullständig veterinärbildning, såsom tillförne, förvärfvas under fyra års tid.

För 60 elever af alla årsklasser skulle vid institutet beredas fri bostad med eldning, möbler och sängkläder, hvarjämte, mot viss betalning, kosthåll skulle anordnas; dock att till 12 af eleverna kosthåll skulle lämnas utan afgift, mot förbindelse för dem att under tio år efter sin afgång från institutet vara disponibla till tjänstgöring under krig såsom militärveterinärer.

Kommitterade hade vidare hemställt, att 1,000 riksdaler skulle anslås till utdelande af årliga premier åt elever samt att likaledes 1,000 riksdaler årligen skulle anvisas såsom understöd till företagande af utrikes resor i veterinärvetenskapligt ändamål, att tilldelas en af de skickligaste, från institutet afgående eleverna.

Beträffande undervisningen i hofbeslagskonst hade kommitterade föreslagit, att vid institutets smedja fri sådan undervisning skulle lämnas åt så många lärlingar, som utrymmet medgåfve, samt att åt högst 12 bland dessa skulle vid institutet beredas fri bostad med eldning, sängkläder och möbler samt fri kosthållning.

Den af kommitterade föreslagna staten för veterinärinstitutet upptog såsom årliga bestämda anslag en summa af 38,400 riksdaler och såsom reservations- eller förslagsanslag 17,700 riksdaler, eller tillhopa 56,100 riksdaler. Kommitterades förslag innebar sålunda en höjning med 33,770 riksdaler i det för veterinärinrättningen i Stockholm enligt gällande stat anvisade anslaget 22,330 riksdaler, däri icke inräknadt den summa, 3,000

riksdaler, Rikets Ständer vid 1865—1866 årens riksdag anvisat till arfvode åt en lärare vid en ambulatorisk klinik.

Därjämte hade kommitterade ansett, att anslag för en gång å tillhopa 29,000 riksdaler erfordrades för första uppsättningen af åtskilliga inventarier samt för uppköp af medikamenter och fourage.

I kommitterades förslag hade af sundhetskollegium ifrågasatts åtskilliga ändringar.

Sålunda hade af kollegiet beträffande en af kommitterade föreslagen professur i fysik, kemi, botanik, farmakologi, farmaci, farmakodynamik, toxikologi och recepturkonst anförts, att från denna professur de tre sistnämnda läroämnena kunde öfverflyttas till annan lärostol och att undervisningen i de fem förstnämnda — af hvilka flera vore sådana att eleverna vid inträdet borde äga förberedande kunskaper i desamma — till följd af sistberörda förhållande komme att upptaga vida mindre tid än eljest. Denna lärarplats ansåg kollegiet kunna anförtros åt en person, som, då han ej behöfde äga veterinärbildning och således icke vore fullt jämförlig med professorerna, kunde benämnas lektor och erhålla lön till belopp af endast 3,000 riksdaler.

Den öfriga lärarpersonalen skulle enligt kollegiets förslag utgöras af, förutom fyra professorer och en instruktionssmed, två adjunkter till biträde åt de professorer, som hade klinisk undervisning.

Förmånen af fri bostad vid institutet syntes kollegiet böra i främsta rummet förbehållas föreståndaren och de båda adjunkterna, hvilka alltid borde vara att anträffa vid institutet, och, om utrymmet medgåfve, äfven beredas instruktionssmeden eller någon af de professorer, hvilka komme att handhafva klinisk undervisning.

För inträde såsom elev vid läroverket borde, enligt kollegiets mening, erfordras att hafva aflagt afgångsexamen till universitet; dock skulle under de tre första åren af läroanstaltens verksamhet kunna till elever antagas äfven ynglingar, som genomgått sjätte klassen af högre elementarläroverk eller visade sig äga däremot svarande kunskaper.

Den af kommitterade föreslagna interneringen af eleverna ansåg sundhetskollegium icke medföra fördelar, som motsvarade därmed förenade

dryga kostnader. Kollegiet hade därför icke funnit skäl att biträda förslaget därom eller angående fritt kosthåll för visst antal frielever utan hemställde, att understöd måtte i stället beredas på det sätt, att den summa, som dittills varit anslagen till underhåll för 16 frielever, 2,880 riksdaler, ökades till 4,000 riksdaler, att tilldelas elever, som genom flit och skicklighet gjort sig däraf förtjänta. Vid bifall till denna hemställan ansågs ock förslaget om ett särskildt anslag till premier kunna förfalla.

Sundhetskollegium ansåg ej heller anledning förefinnas att tillstyrka bifall till förslaget om fri bostad och kosthåll åt hofslagarlärlingar.

Vid sitt utlåtande hade kollegiet fogat förslag till årlig utgiftsstat för institutet, slutande på en summa af 40,250 riksdaler.

På de af sundhetskollegium andragna skäl ansåg Kungl. Maj:t, att en af de högre lärarplatserna kunde anförtros åt en lektor, försedd med något ringare löneförmåner än professorerna, samt att åtminstone under den närmaste framtiden den af kommitterade föreslagna tredje adjunkten kunde undvaras.

För undervisningens behöriga bedrifvande vid institutet fann Kungl. Maj:t det vara erforderligt, att där anställdes fyra professorer, en lektor, två adjunkter och en instruktionssmed, aflönade med de af kommitterade och sundhetskollegium föreslagna belopp. Därjämte syntes den bland professorerna, som innehade föreståndarbefattningen, samt de bägge adjunkterna och instruktionssmeden äfven böra förses med kostnadsfria bostäder vid institutet.

Att därutöfver utsträcka sistnämnda förmån i vidare måtto, än som vore beroende af de erforderliga nybyggnadernas inrättning och utrymme i öfrigt, ansåg Kungl. Maj:t hvarken vara för läroanstalten och undervisningen behöfligt eller i anseende till kostnaderna förenligt med nödig sparsamhet.

Likaledes fann Kungl. Maj:t sig icke böra föreslå beviljande af de anslag, som stode i sammanhang med förslaget om elevernas internering vid institutet jämte fritt kosthåll för elever och lärlingar samt fri bostad för dessa senare. Däremot ansåg Kungl. Maj:t det vara synnerligen önskvärdt, att understöd måtte beredas flitiga och ordentliga elever medelst ett tillräckligt anslag till stipendier.

Då det — yttrades vidare i propositionen — på skäl, som af kommitterade blifvit anförda, vore af väsentlig vikt för ej mindre veterinärstudiets förkofran än höjande af veterinärernas anseende och ställning i samhället, att de elever, som vid institutet skulle utbildas till veterinärer, besutte nödiga förstudier och försvarliga kunskaper inom det humanistiska området, ansåg Kungl. Maj:t det böra såsom villkor för elevers inträde vid institutet bestämmas, att sökandena genomgått sjätte klassen af fullständigt läroverk, hvarvid dock syntes böra lämnas inträdessökandena rättighet att på annat sätt ådagalägga, att de inhämtat motsvarande kunskapsmått.

Kungl. Maj:t fann kommitterades förslag om undervisningens ordnande till en fyraårig lärokurs välgrundadt, men ansåg sig icke böra för det davarande göra framställning om något särskildt årligt anslag till resestipendier för afgående elever.

På angifna grunder och med afseende jämväl å behofvet af medel till aflönande af extra lärare samt af tjänstemän och betjäning vid institutets ekonomiska förvaltning, till vidmakthållande af institutets byggnader, äfvensom till uppköp och underhåll af inventarier, undervisningsmateriel, vedbrand, ljus m. m. fann Kungl. Maj:t de årliga kostnader, hvilka måste påräknas för institutets tillbörliga verksamhet, vara följande:

4 professorer, löner	rdr	18,000
Föreståndaren, arfvode	»	500
1 lektor, lön	»	3,000
2 adjunkter, löner	»	3,000
Instruktionssmeden, lön	»	1,500
Kamreraren, arfvode	»	2,000
Sekreteraren, arfvode	»	400
Aflöning åt betjänte	»	2,000
Arfvoden åt extra lärare	»	1,000
Stipendier åt elever	»	4,000
Byggnaders underhåll	»	1,000
Diverse utgifter: böcker, skrifmaterialier, instrumenter, arbetshästars och inventariers anskaffande och underhåll, ved, ljus, onera m. m.	»	5,000
eller tillhopa	rdr	41,400

Kungl. Maj:t föreslog Riksdagen att för ett veterinärinstitut i Stockholm bevilja, utöfver till veterinärinrättningen i Stockholm med 22,330 riksdaler utgående ordinarie anslag, ett sammanlagdt belopp af 19,070 riksdaler, däruti inberäknad den vid 1865—1866 årens riksdag för den ambulatoriska kliniken vid veterinärinrättningen i Stockholm å extra stat beviljade summa 3,000 riksdaler.

För nybyggnader vid det föreslagna veterinärinstitutet äskade Kungl. Maj:t ett anslag å extra stat, hvarjämte Kungl. Maj:t föreslog visst utbyte och försäljning af tomter.

Uti skrifvelse den 8 maj 1867 (n:r 65) anmälde Riksdagen, att den på anförda skäl ansett sig icke för det dåvarande böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag, såvidt det afsåg ifrågasatt utbyte af tomter och anslag för påbörjande af byggnad för veterinärinstitutet.

Vidkommande åter planen för den veterinära undervisningens ordnande hade Riksdagen icke haft något att erinra mot det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget.

I likhet med Kungl. Maj:t ansåg Riksdagen endast den professor, som skulle innehafva föreståndarbefattningen, samt de bägge adjunkterna och instruktionssmeden böra äga rätt till kostnadsfria bostäder vid institutet. I följd däraf fann Riksdagen de två professorer, som utom föreståndaren för det dåvarande åtnjöte fria husrum, böra därför vidkännas afdrag å lönen med 500 riksdaler årligen.

Med hänseende i öfrigt till den inskränkning i institutets verksamhet, som tills vidare måste blifva en följd af bristen på tillräckligt utrymme, hade Riksdagen beslutit följande utgiftsstat för institutet:

1 professor, föreståndare, lön	rdr	4,500
» arfvode	»	500
1 » lön	»	4,500
2 professorer, löner à 4,000 rdr (så länge de åtnjuta fria husrum)	»	8,000
1 lektor, lön	»	3,000
1 adjunkt, lön	»	1,500
instruktionssmeden, lön	»	1,500

kamreraren, arfvode	rdr	1,000
sekreteraren, arfvode	»	300
aflöning åt betjänte	»	1,500
stipendier åt elever	»	4,000
byggnaders underhåll	»	1,000
diverse utgifter	»	4,000
tillsammans	rdr	35,300

För tillämpning af denna utgiftsstat höjdes anslaget för veterinärinrättningarna i riket (då utgörande till veterinärinrättningen i Stockholm 22,330 och till veterinärinrättningen i Skara 4,100 riksdaler, tillhopa 26,430 riksdaler) med 12,970 riksdaler eller till 39,400 riksdaler samt uppfördes under rubrik »veterinärundervisningen».

Riksdagen anhöll därjämte, att Kungl. Maj:t måtte låta närmare undersöka och utreda, huruvida icke veterinärinstitutet, till besparing i kostnaderna, skulle kunna utan väsentliga olägenheter förläggas till någon plats vid hufvudstadens gräns, eller om icke, i annan händelse, institutet skulle, utan tomtbyte, kunna på ett ändamålsenligt sätt anordnas å den dåvarande lokalen genom utvidgande och förändring af där befintliga byggnader, samt att Kungl. Maj:t ville låta i dessa hänseenden uppgöra alternativa kostnadsförslag.

Reglem. 24/6 1867 för veterinärinstitutet i Stockholm.

Den 24 maj 1867 utfärdade Kungl. Maj:t reglemente för veterinärinstitutet i Stockholm (svensk författningssamling n:r 35). Däri föreskrefs bland annat, att för inträde såsom elev vid institutet fordrades att hafva aflagt sådan examen, som berättigade till inskrifning såsom studerande vid universitet; dock skulle under de tre första åren efter det reglementet fullständigt trädt i verkställighet kunna till elever antagas äfven ynglingar, som genomgått sjätte klassen af högre elementarläroverk eller styrkte sig äga motsvarande kunskaper.

Veterinärinrättningen i Skara. 1873—1885.

Vid 1873 års riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning i fråga om förhöjdt anslag till veterinärinrättningen i Skara för densammas utvidgning

till ett fullständigt veterinärläroverk. Framställningen blef emellertid af Riksdagen afslagen.

Icke heller en af Kungl. Maj:t vid 1874 års riksdag gjord framställning om höjning af anslaget till veterinärinrättningen i Skara för tillämpning af ny utgiftstat m. m. vann Riksdagens bifall.

Sedan Kungl. Maj:t vid 1875 års riksdag framlagt förslag till ny utgiftsstat för »veterinärläroverket» i Skara, anvisade Riksdagen, med godkännande af berörda förslag till utgiftsstat, på extra stat för år 1876 12,900 kronor. Enahanda belopp anvisades sedermera för hvart och ett af åren 1877—1886.

En af Kungl. Maj:t till 1878 års Riksdag gjord framställning om inrättningens ombildande till ett fullständigt veterinärinstitut blef däremot af Riksdagen afslagen.

Veterinärinstitutet i Stockholm. 1873—1878.

För uppförande af nya byggnader för veterinärinstitutet i Stockholm hade Kungl. Maj:t gjort särskilda framställningar vid 1873 och 1874 årens riksdagar; men dessa framställningar blefvo af Riksdagen afslagna.

Vid 1875 års riksdag blef slutligen, efter framställning af Kungl. Maj:t, beviljadt ett belopp af 498,324 kronor för uppförande af nya byggnader för veterinärinstitutet på tomterna n:r 11, 12 och delar af n:r 3 och 4 i kvarteret Vedbäraren samt där bakom liggande delar af lägenheten Djursborg och Ladugårdsgärdet. Därjämte medgafs, att veterinärinstitutets dåvarande tomter med där befintliga byggnader finge, när institutet blifvit förflyttadt till sin nya lokal, försäljas å offentlig auktion och den behållna köpeskillingen därför aflämnas till riksgäldskontoret.

Till dyrtidstillägg för lärare och kamreraren vid veterinärinstitutet i Stockholm hade Riksdagen för hvart och ett af åren 1875—1879 anvisat ett belopp af 4,800 kronor.

1879 års riksdag. Ny stat för veterinärinstitutet i Stockholm m. m.

I sammanhang med frågan om institutets inflyttning i de nya lokalerna ingaf direktionen för institutet med underdånig skrifvelse den 18 september 1878 förslag till ändring i institutets då gällande stat. Detta förslag afsåg dels en förbättring af lärarnas aflöningsförmåner och dels en höjning af anslag för andra ändamål.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 8 januari 1879 yttrade vederbörande departementschef bland annat följande.

Enligt den år 1867 fastställda staten uppburo två professorer vid institutet hvardera 4,500 kronor i lön; två andra professorer uppburo 4,000 kronor i lön, »så länge de åtnjuta fria husrum». Sedermera hade dyrtidstillägg blifvit beviljade med 900 kronor åt de förra och 800 kronor åt de senare.

För alla dessa professorer, af hvilka ingen mer än föreståndaren kunde få bostad i institutets nya lokaler, hade direktionen föreslagit löner af 6,000 kronor.

Vid detta förslag ansåg departementschefen först böra iakttagas, att den vid löneregleringar i allmänhet under de närmast föregående åren gjorda fördelningen i lön och tjänstgöringspenningar äfven i detta fall måtte varda tillämpad.

Själfva aflöningsbeloppen, som voro föreslagna till likhet med hvad professorerna vid karolinska institutet och tekniska högskolan åtnjöto, syntes departementschefen visserligen icke vara för höga; dock ville han, i öfverensstämmelse med hvad han förut vid fråga om löneregler för gymnastiska centralinstitutet anfört, äfven i afseende å veterinärinstitutet göra den anmärkning, att det ej syntes vara obilligt, om professorerna vid veterinärinstitutet under de första åren af sin tjänstgöring åtnjöte en något lägre aflöning än professorerna vid karolinska institutet och tekniska högskolan, af det skäl att deras föregående studiebana i allmänhet kräfde något mindre tid och kostnad än de sistnämndas.

På grund däraf och med hänsyn jämväl i öfrigt till hvad rörande tekniska högskolan vore stadgadt och om gymnastiska centralinstitutet blifvit hemställdt, ansåg departementschefen det af direktionen uppgjorda förslaget i denna del kunna sålunda jämkas, att aflöningen för professorerna vid veterinärinstitutet skulle utgå i lön och tjänstgöringspenningar, samt att lönen för hvar och en af dem skulle bestämmas till 3,500 kronor, som efter 5 års tjänstgöring skulle kunna höjas med 500 kronor, och tjänstgöringspenningarna fastställas till 2,000 kronor.

Den af professorerna, som förordnades att vara institutets föreståndare, skulle såsom dittills varit fallet åtnjuta fri bostad och ett årligt arfvode af 500 kronor.

För en lektor, som för det dåvarande uppbar 3,000 kronor såsom lön och 600 kronor såsom dyrtidstillägg, hade direktionen föreslagit en lön af 4,000 kronor.

Äfven mot detta belopp såsom slutresultat hade departementschefen ingenting att invända; men, om professorernas löneförmåner under de första åren af deras tjänstetid sattes något lägre än hvad de sedermera skulle blifva, syntes samma förfarande böra iakttagas med lektorn.

Då emellertid lektorn, hvilkens hufvudsakliga undervisningsskyldighet omfattade sådana läroämnen, som icke motsvarades af dem som tillhörde någon af professorerna, följaktligen icke kunde i regeln antagas varda befordrad till professor, ansåg departementschefen det vara billigt, att förhållandet mellan lön och tjänstgöringspenningar för honom bestämdes så, att han, om han kvarstannade i denna tjänst, på ålderdomen finge komma i åtnjutande af en pension, som icke blefve alltför otillräcklig.

Af dessa skäl fann departementschefen lektorns lön böra bestämmas till 2,500 kronor, som efter fem års tjänstgöring ökades med 500 kronor, och tjänstgöringspenningarna till 1,000 kronor.

För en adjunkt och en instruktionssmed, hvilka för det dåvarande åtnjöto hvardera 1,500 kronor i lön och 300 kronor i dyrtidstillägg, hade direktionen föreslagit löner å 2,500 kronor. Då dessa bägge lärare enligt reglementet förordnades för viss tid, ansåg departementschefen den föreslagna aflöningen böra åt dem anslås såsom arfvode.

Till arfvode åt en kamrerare, som då under samma titel uppbar 1,000 kronor, med dyrtidstillägg af 200 kronor, hade direktionen föreslagit 1,500 kronor, samt åt sekreteraren 500 kronor i stället för 300, som han dittills åtnjutit. Mot dessa summor hade departementschefen icke funnit skäl att göra någon anmärkning.

I aflöning till en bibliotekarie hade direktionen föreslagit ett belopp af 500 kronor. Som emellertid bibliotekariebefattningens skötande syntes icke komma att fordra mer tid och omsorg, än att den kunde, såsom dittills varit fallet, bestridas af någon bland lärarna, ansåg departementschefen det ifrågasatta arfvodet kunna minskas till 300 kronor.

För elevernas undervisning i ridkonsten fann departementschefen ett belopp af 800 kronor böra uppföras i staten.

Till aflöning åt betjänte voro då anslagna 1,500 kronor. Direktionen hade hemställt, att detta anslag måtte fördubblas, så att en vaktmästare, som tillika skulle vara laboratoriedräng, en anatomivaktmästare, två stalldrängar och en portvakt kunde aflönas med 600 kronor hvardera. Departementschefen ansåg det begärda beloppet böra anslås i en summa, att af direktionen fördelas.

Till stipendier åt elever skulle såsom dittills utgå 4,000 kronor, och till byggnaders och stängsels underhåll ansåg departementschefen kräfvas ett belopp af 1,000 kronor.

Under titeln »diverse utgifter» voro i dittills gällande stat uppförda 4,000 kronor. Enligt departementschefens mening borde ifrågavarande utgiftspost sättas till 8,000 kronor.

Det af departementschefen framlagda förslaget till stat slutade på en summa af 50,100 kronor.

I enlighet med departementschefens hemställan föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen vid 1879 års riksdag, att Riksdagen måtte, med godkännande af nyssberörda statförslag, för dess tillämpning bevilja 14,800 kronor såsom förhöjning i veterinärinstitutets ordinarie anslag, äfvensom medgifva, att villkoren för vederbörande löntagares skyldighet att vid tjänstledighet afstå tjänstgöringspenningar till vikarie finge bestämmas af Kungl. Maj:t.

Därjämte föreslog Kungl. Maj:t, att professorerna och lektorn vid institutet måtte äga rätt att, då de uppnått 65 års ålder, och, hvad lektorn beträffade, då han i 20 år tjänstgjort vid institutet, efter afskedstagandet från tjänsten uppbära pension å allmänna indragningsstaten med det belopp, hvartill lönen uppginge.

Uti skrifvelse den 19 maj 1879 n:r 47 anförde Riksdagen, att den af Kungl. Maj:t framlagda staten för veterinärinstitutet icke i allo vunnit Riksdagens godkännande; utan hade Riksdagen ansett densamma böra i vissa hänseenden ändras, hvarigenom slutsumman i ej oväsentlig mån nedbringats.

Hvad först anginge professorernas aflöning, hade densamma af enahanda skäl som uti samma skrifvelse blifvit anförda i fråga om öfverlärarna vid gymnastiska centralinstitutet, synts Riksdagen kunna minskas med 500 kronor å tjänstgöringspenningarna och alltså fastställas till lön 3,500 kronor och tjänstgöringspenningar 1,500 kronor, med rätt till ett ålderstillägg å 500 kronor.[1]

Vidare ansåg Riksdagen något särskildt arfvode till föreståndaren för veterinärinstitutet ej efter löneregleringen vara erforderligt, utan denne kunna anses vara tillräckligt godtgjord, därest honom tillerkändes, förutom den bestämda aflöningen såsom professor, rätt till åtnjutande af fri bostad. Han komme nämligen i allt fall i en något fördelaktigare ställning än föreståndaren för gymnastiska centralinstitutet, hvilken visserligen erhölle ett särskildt arfvode å 400 kronor, men däremot för åtnjutandet af fri bostad finge vidkännas afdrag å lönen till belopp af 600 kronor.

Den föreslagna höjningen från 1,500 till 2,500 kronor i arfvoden till en hvar af adjunkten och instruktionssmeden hade synts Riksdagen väl betydlig; och dessa båda arfvoden hade funnits lämpligen kunna bestämmas till 2,000 kronor hvartdera, hvarigenom innehafvarna af ifrågavarande befattningar, hvilka för det dåvarande med dyrtidstillägg åtnjöte 1,800 kronor, likväl komme att erhålla 200 kronors tillökning i aflöningen.

---

[1] Det åberopade yttrandet beträffande öfverlärarna vid gymnastiska centralinstitutet var af följande lydelse.

»Vidare har Riksdagen icke kunnat undgå att finna den af Eders Kungl. Maj:t föreslagna skillnaden mellan öfverlärarnas löner och dem, som åtnjutas af professorerna vid karolinska institutet och vid tekniska högskolan, nog ringa. Denna skillnad består, på sätt ofvan är omförmäldt, blott däruti att aflöningen för dessa öfverlärare skulle under de 5 första tjänståren utgå med 500 kronor lägre belopp än för bemälda professorer. På grund af de utaf Eders Kungl. Maj:t till stöd för den sålunda föreslagna skillnaden i aflöningen åberopade väsentligt lägre kompetensvillkoren för lärarbefattning vid gymnastiska centralinstitutet än vid de nyssnämnda läroanstalterna, har Riksdagen ansett berörda skillnad böra i någon mån utsträckas och anordnas så, att densamma må komma att förefinnas ej blott för en viss kortare tid, utan för hela tjänstetiden. Detta mål torde lämpligast kunna vinnas på sådant sätt, att, förutom det att den föreslagna bestämmelsen om en del af lönens utgående i form af ålderstillägg bibehålles, tjänstgöringspenningarna för en hvar af öfverlärarna fastställas till 1,500 kronor i stället för af Eders Kungl. Maj:t föreslagna 2,000 kronor.»

Kamrerarens och sekreterarens arfvoden ansåg Riksdagen kunna bibehållas vid de belopp, hvarmed de för det dåvarande utginge, eller för den förre med inbegripande af dyrtidstillägg 1,200 kronor och för den senare 300 kronor, helst hinder icke syntes möta för att dessa båda befattningar innehades af samma person.

Till aflöning åt betjänte, yttrade Riksdagen vidare, vore enligt då gällande stat anslagna 1,500 kronor, hvilket belopp vore föreslaget att fördubblas, på det att en vaktmästare, som tillika skulle vara laboratoriedräng, en anatomivaktmästare, två stalldrängar och en portvakt skulle kunna aflönas med 600 kronor hvardera. Vissa af dessa befattningar syntes emellertid Riksdagen utan olägenhet kunna sammanslås; och i allt fall borde icke aflöningen behöfva bestämmas så hög som beräknats, hvadan Riksdagen ansett ett belopp af 2,000 kronor blifva för ändamålet tillräckligt.

Anslaget till diverse utgifter, hvilket föreslagits skola höjas från 4,000 till 8,000 kronor, ansåg Riksdagen kunna med hänsyn till inkomsten från institutets smedja bestämmas till 6,000 kronor.

I öfrigt hade den föreslagna staten icke gifvit anledning till någon erinran.

Genom de af Riksdagen vidtagna ändringarna hade den nya statens slutsumma nedbragts till 43,100 kronor.

Med godkännande af den sålunda förändrade staten beviljade Riksdagen för dess tillämpning en tillökning i institutets ordinarie anslag med 7,800 kronor. Tillika medgaf Riksdagen, att villkoren för vederbörande löntagares skyldighet att vid tjänstledighet afstå de i aflöningen ingående tjänstgöringspenningar till vikarie finge af Kungl. Maj:t bestämmas, dock så att statsverket icke betungades med särskilda utgifter för tjänsternas behöriga uppehållande.

Därjämte tillerkände Riksdagen (enligt skrifvelse den 19 maj 1879 n:r 48) professorer och lektor vid institutet pensionsrätt i enlighet med de af Kungl. Maj:t föreslagna grunderna.

1886 års riksdag.

Med anledning af framställning från Kungl. Maj:t till 1886 års Riksdag och en inom Riksdagen väckt motion fattade Riksdagen beslut

dels angående ombildande af veterinärinrättningen i Skara till en fullständig hofbeslagsskola för utbildande af civila och militära hofbeslagare, *dels* om underhållande fortfarande af en sjukvårdsanstalt därstädes för husdjur, hvarest lämplig praktisk undervisning i behandling af enklare åkommor hos husdjuren lämnades åt dem, som ville begagna sig däraf, *dels* om användande af vissa inkomster till inrättningens underhåll och *dels* om anvisande på extra stat af visst, nedsatt belopp för år 1887 till undervisningens uppehållande. Därjämte anhöll Riksdagen, att Kungl. Maj:t ville taga under öfvervägande, huruvida icke efter veterinärinrättningens i Skara ombildande de för inträde vid veterinärinstitutet i Stockholm fastställda inträdesfordringar skulle kunna sättas lägre än till aflagd fullständig mogenhetsexamen (jfr Riksdagens skrifvelse n:r 45 år 1886).

1888 års riksdag.

Efter det vid 1887 års riksdag anslaget på extra stat för uppehållande af undervisningen vid veterinärinrättningen i Skara blifvit ytterligare nedsatt, godkändes, för tillämpning af det beslut Riksdagen år 1886 fattat rörande nämnda veterinärinrättning, vid 1888 års riksdag ny stat för inrättningen slutande å en summa af 6,800 kronor och afsedd att tillämpas från och med den 1 juli 1889. I sammanhang därmed nedsattes det ordinarie anslaget till ifrågavarande veterinärinrättning från 4,100 till 1,400 kronor, hvarjämte till uppehållande af inrättningens verksamhet under år 1889 på extra stat anvisades ett belopp af 4,950 kronor.

Vid samma riksdag höjdes ordinarie anslaget till veterinärinstitutet i Stockholm med 1,000 kronor för ökning af anslagsposten: byggnaders och stängsels underhåll till 2,000 kronor. (Se skrifvelse n:r 64 år 1888.)

1889 års riksdag.

Vid 1889 års riksdag blef veterinärinstitutets ordinarie anslag ytterligare höjdt, i det att anslaget till diverse utgifter ökades med 5,000 kronor eller till 11,000 kronor.

1892 års riksdag.

Jämlikt beslut vid 1892 års riksdag höjdes staten för veterinärinstitutet med 1,000 kronor för ökning af anslaget till byggnaders och stängsels underhåll till 3,000 kronor.

1893 års riksdag.

Uti statsverkspropositionen vid 1893 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att ordinarie anslaget till veterinärinstitutet i Stockholm måtte ökas från 50,100 till 56,100 kronor, eller med 6,000 kronor, däraf till aflöning åt en professor i histologi, patologisk anatomi och bakteriologi 5,000 kronor, att utgå med 3,500 kronor såsom lön och 1,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, samt till anskaffande af undervisningsmateriel för ifrågavarande professur 1,000 kronor. Därjämte föreslog Kungl. Maj:t, att lönen för innehafvaren af denna befattning måtte, i likhet med hvad som gällde för de dåvarande professorerna vid institutet, kunna efter fem års tjänstetid höjas med 500 kronor.

Hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, blef ock af Riksdagen bifallet. (Skrifvelse den 6 maj 1893, n:r 41.)

1895 års riksdag.

Det å institutets stat uppförda anslaget till betjänings aflönande höjdes vid 1895 års riksdag med 1,000 kronor till 3,000 kronor.

* * *

Genom kungl. bref den 10 juni 1898 anbefalldes direktionen för veterinärinstitutet i Stockholm att inkomma med förslag till ny stadga för institutet.

Med underdånig skrifvelse den 6 december 1900 afgaf direktionen förslag i berörda hänseende äfvensom förslag till ny stat för institutet, i sammanhang hvarmed direktionen hemställde om beredande af ett byggnadsanslag för att skaffa institutet bättre lokaler.

Sedan yttranden inhämtats öfver dessa förslag, öfverlämnades handlingarna i ärendet till löneregleringskommittén med skrifvelse från vederbörande statsdepartement den 19 november 1902, samtidigt med det utlåtande, som inkommit från direktionen i anledning af kungl. cirkuläret den 25 oktober 1901 angående utredning rörande behofvet af ändringar i de för vederbörande ämbetsverk och myndigheter gällande lönestater.

1904 och 1905 årens riksdagar.

I underdånig skrifvelse den 10 oktober 1903 anförde emellertid direktionen, att åtskilliga önskemål rörande lärare och tjänstepersonal vid

institutet vore så trängande, att direktionen ansåge dem icke kunna, i afvaktan på en blifvande löneregleringen, längre skjutas åt sidan utan allvarsamt men för institutet. I samma skrifvelse gjorde direktionen äfven hemställan om beredande af anslag för utvidgning af en bostadslokal vid institutet.

I anledning af framställning af Kungl. Maj:t anvisade 1904 års Riksdag på extra stat för år 1905 *dels* för anställande vid veterinärinstitutet af ett biträde vid den patologiskt-anatomiska och bakteriologiska afdelningen 2,000 kronor, en adjunkt vid den ambulatoriska kliniken med den undervisningsskyldighet därjämte, som af direktionen för institutet honom ålades, 3,500 kronor, däraf 2,500 kronor skulle betraktas såsom lön och 1,000 kronor såsom tjänstgöringspenningar, en port- och telefonvakt 800 kronor samt en nattvakt 900 kronor eller tillhopa 7,200 kronor, *dels ock* för utvidgning af portvaktsstugan vid institutet 3,000 kronor.

Nyssnämnda anslag å 7,200 kronor anvisades äfven på extra stat för år 1906.

1906 års riksdag.

Vid 1906 års riksdag höjdes sistberörda anslag till 8,600 kronor eller med 1,400 kronor, hvaraf 500 kronor skulle utgå såsom ökning i aflöningen till biträdet vid den patologiskt-anatomiska och bakteriologiska afdelningen samt 900 kronor användas till aflönande af en laboratorietjänare vid samma afdelning.

I proposition n:r 111 vid samma riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning angående uppförande af nya byggnader för veterinärinstitutet m. m.

Enär hvad som förekommit vid den förberedande behandlingen af denna byggnadsfråga synts kommittén i åtskilliga delar vara af betydelse vid bedömandet af nu föreliggande förslag om ändringar i institutets stat, har kommittén ansett sig böra i en särskild afdelning af detta betänkande lämna en något utförligare redogörelse för frågan om tillkomsten af institutets nuvarande byggnader och deras tilltänkta användning.

Tillkomsten af veterinärinstitutets nuvarande byggnader m. m.

Direktionens skrifvelse 9/2 1903.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 9 februari 1903 anförde direktionen för veterinärinstitutet, bland annat, att den ansett sig böra åvägabringa utredning angående institutets förflyttning till annan plats inom hufvudstaden samt därvid sökt vinna klarhet beträffande de kraf, man kunde ställa på en ökning af institutets lokaler därhän, att de skulle kunna anses både tidsenligt ordnade och lämpade att äfven för framtiden på ett tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål.

Direktionen hade då kommit till den öfvertygelsen, att detta svårligen läte sig åvägabringas på annat sätt än genom en fullständig nybyggnad af institutet. Det kunde visserligen, yttrade direktionen vidare, synas egendomligt, att institutet, som blifvit nybyggdt för blott 23 år sedan, redan befunnes i skilda afseenden så olämpligt för sitt ändamål. Det dåvarande etablissemanget kunde emellertid anses redan från början hafva varit i väsentlig grad för litet tilltaget med afseende på utrymme och antal lokaler, delvis beroende på en rätt betydande reducering af det utaf sakkunniga personer utarbetade ursprungliga förslaget; dessutom hade etablissemanget kommit till stånd på en tid, då en del grenar af veterinärvetenskapen, som under de senaste årtiondena nått en förut icke anad utveckling, ännu endast i jämförelsevis obetydlig grad hunnit göra sig gällande.

Sålunda hade den tiden ännu ingen självständig lärarbefattning funnits i de dåmera så maktpåliggande ämnena patologisk anatomi och bakteriologi, och på grund däraf hade man vid det dåvarande institutets uppförande icke sörjt för några lokaler för denna afdelning, utan måst tillgripa den i öfrigt långt ifrån lämpliga nödfallsutvägen att upplåta en

af föreläsningssalarna till laboratorium för bakteriologi. Därmed hade dessutom följt en del svårigheter att ordna föreläsningarna på de öfriga afdelningarna på sådant sätt, att den återstående föreläsningssalen varit för dem (med undantag af den anatomiska afdelningen, som hade sin egen föreläsningssal) till fyllest. Men äfven därförutom saknades en del lokaler för den bakteriologiska afdelningen, bland annat stallar för försöksdjur m. m. Obduktionssalen var betydligt för liten och intet exenterationsrum fanns att tillgå.

Äfven den kemiska afdelningen saknade utrymme: själfva elevlaboratoriet var för litet; fysikaliskt och farmakologiskt laboratorium, sköljningsrum, lämpligt rum för tillredande och förvarande af en del reagenser, laboratorium för lektorn, vågrum m. m. saknades.

Hygieniska afdelningen var så godt som totalt i saknad af lokaler: där fattades museum, väntrum för besökande vid mottagningen på den ambulatoriska kliniken, laboratorium m. m., hvarjämte för den till denna afdelning hörande undervisningen i husdjursskötsel m. m. var ur flera synpunkter i hög grad önskvärdt, om en ladugård funnes inom institutet, äfven om det blott vore en mindre sådan, som rymde ett tiotal djur.

På den anatomiska och fysiologiska afdelningen funnos likaledes en mängd defekter; fysiologiskt laboratorium, afklädningsrum för elever, rum för försöksdjur m. m. saknades, och anatomisalen hade tidtals visat sig vara för liten.

I den kirurgiska afdelningen fanns icke rum för uppvisning och undersökning af sjuka djur, så att polikliniken måst försiggå under bar himmel, oberoende af väderleken, en anordning som särskildt vintertiden måste i vårt kalla klimat anses synnerligen olämplig och menligt inverka på undervisningens bedrifvande.

Vidare voro stallarna föråldrade och som sjukstallar olämpliga, operationssalen för liten och därjämte mörk, hvarförutom, då operationssal för mindre husdjur saknades, samma lokal måste användas för operationer å alla de olika husdjursslagen, hvilket äfven visat sig särdeles olämpligt och menligt inverkat på undervisningen, enär dessa kliniker samtidigt pågingo, men sköttes af olika afdelningschefer, och dessutom operationssalar för

större och mindre husdjur måste vara väsentligt olika inredda. Det fanns icke ens ett rum åt cheferna för klinikerna, utan hade toaletten efter operationerna måst verkställas i stallet eller i själfva operationssalen, och för eleverna hade en box i stallet inredts till afklädnings- och toalettrum. Vidare hade såväl denna afdelning som den hygieniska och den medicinska måst af brist på lokaler inhysa sina samlingar i ett gemensamt, för detta ändamål alldeles för litet rum.

Den medicinska afdelningen, som afsåg både större och mindre husdjur, var i saknad af mottagnings- och undersökningsrum för större djur, rum för klinikchefen, operationssal för mindre djur samt laboratorier. Till jämförelse härmed anförde direktionen, att i det nyinredda institutet i Stuttgart funnos ej mindre än 3 laboratorier på motsvarande afdelning. Vidare saknades här museum, badrum för mindre husdjur (nödvändigt för behandling af en del af hundens hudsjukdomar), toalettrum för de tjänstgörande eleverna m. m., hvarjämte de lokaler, som funnos för mottagning af mindre husdjur, voro långt ifrån till fyllest.

En medikamentsförrådsafdelning saknades likaledes, och afdelningen för köttkontroll, som dock kräfde sitt särskilda museum med flera lokaler, hade icke ett enda rum till sitt förfogande. Äfven hofbeslagssmedjan saknade lokaler för undervisningen, föreläsningssal, rum för samlingar, afklädningsrum, bostad för smederna m. m., hvarjämte instruktionssmedjan var för liten.

Portvaktstugan hade på grund af bristande lokaler måst upplåtas åt fodermarsken, hvadan icke någon plats fanns för portvakt, utan hade fodermarsken fått, så långt det varit honom möjligt, handhafva portvaktssysslan såväl som telefonväxelstationen, hvilken äfven måst inrymmas i portvaktstugan.

I detta sammanhang framhölls äfven af direktionen, hurusom betydelsen af ett tidsenligt veterinärinstitut, utrustadt med nödiga hjälpmedel för ett framgångsrikt arbete inom veterinärvetenskapens olika grenar, icke sträckte sig endast till undervisningen vid institutet och utbildningen af eleverna, som naturligtvis måste gynnsamt påverkas däraf. Genom ett sådant institut möjliggjordes också ett fruktbringande arbete i husdjursskötselns tjänst uti åtskilliga stycken, som med de ringa hjälp-

medel, hvilka så i ett som i annat hänseende stått och stode institutet till buds, dittills hos oss måst ligga så godt som fullständigt nere.

Direktionen, som ansett sig hafva i en Fribergska tomt- och byggnadsaktiebolaget tillhörig tomt å Södermalm funnit en för ett nytt veterinärinstitut lämplig plats, hade låtit uppgöra en approximativ beräkning öfver kostnaden för ett dylikt institut, upptagande för byggnader och planering en summa af omkring 1,600,000 kronor, hvartill skulle komma 1,100,000 kronor till inköp af tomt.

Då emellertid säljaren af den till inköp föreslagna tomten å Södermalm förbundit sig ombesörja det väsentligaste af den för tomtens bebyggande nödiga planeringen, kunde någon minskning därigenom göras i den beräknade summan, hvilken minskning dock å andra sidan uppvägdes af de för det nya institutets inredning nödiga utgifterna. Direktionen ansåg alltså, att totalkostnaden för det tilltänkta nya institutet, tomten inbegripen, skulle approximativt beräknad komma att belöpa sig till en summa af 2,700,000 kronor. Genom försäljning af veterinärinstitutets dåvarande tomtområde skulle, enligt direktionens mening, utan särskild kostnad för statsverket medel kunna beredas till uppförande af ett nytt och tidsenligt institut å lämpligt ställe inom Stockholm.

Direktionen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte för erhållande af tomt till ett nytt veterinärinstitut göra framställning hos Riksdagen om inköp af den inom kvarteret Åsen större i Katarina församling belägna, Fribergska tomt- och byggnadsaktiebolaget tillhöriga tomtkomplexen för ett pris af 1,100,000 kronor och på villkor i öfrigt, som närmare angåfves i af bolaget afgifvet anbud.

1904 års riksdag

Sedan ärendet därefter varit föremål för yttranden af flera myndigheter, aflät Kungl. Maj:t till 1904 års Riksdag proposition med förslag om anvisande af medel för inköp af omförmälda, inom kvarteret Åsen större i Katarina församling i Stockholm belägna område, att användas till tomt för veterinärinstitutet, samt om föryttrande för kronans räkning af institutets dåvarande område med därå befintliga byggnader m. m. Denna proposition blef emellertid icke af Riksdagen bifallen.

* * *

Yttrande af lärarkollegiet 25/10 1905.

Under år 1905 uppgjordes förslagsritningar till ett veterinärinstitut å den vid Brunnsviken, omedelbart utanför Roslagstull belägna, mellan landsvägen och nämnda vik liggande egendomen Katrineberg eller Kräftriket.

I ett den 25 oktober samma år till institutets direktion afgifvet yttrande framhöll lärarkollegiet, att kollegiet, som sedan många år tillbaka lifligt känt behofvet af en omgestaltning af institutet, vid det föreliggande förslagets planerande ansett sin främsta uppgift vara att söka åstadkomma ett institut, så utrustadt i fråga om lokaler och utrymme, att det kunde anses fylla de kraf, en rationell undervisning och utbildning af veterinärer kräfde.

En hufvudfråga hade därvid varit att afgöra, för hur stort antal studerande det nya institutet borde vara afsedt. För det dåvarande var antalet studerande visserligen ej fullt 70, men tillströmningen till banan komme med all sannolikhet att blifva betydligt större. Det rådde brist på veterinärer, nya distrikt inrättades, nya platser vid regementena likaså och den begynnande slakthusrörelsen komme att taga ett betydligt antal veterinärer i anspråk. Redan år 1905 hade de inträdessökande vid institutet varit flera, än att åt dem kunnat beredas plats, i det att af 41 sökande blott 20 kunnat antagas. Kollegiet hade därför ansett, att ett nytt institut ej gärna borde afses för mindre än 120—125 studerande.

Emellertid måste, då de veterinära disciplinerna ej vore representerade vid de svenska universiteten, en sådan institution som veterinärinstitutet, enligt kollegiets mening, jämväl vara en högskola för vetenskaplig forskning i dessa discipliner. Öfverallt vid veterinärskolorna utomlands arbetades med ifver på lösningen af viktiga vetenskapliga frågor, och det rika vetenskapliga lif, som rådde vid skolorna, återverkade både direkt och indirekt på veterinärväsendet och hvad därur kunde resultera för husdjursskötseln. Ur arbetet vid veterinärskolorna och i deras laboratorier framginge nämligen mångfaldiga för den praktiska husdjursskötseln viktiga uppslag. Beklagligtvis hade vid Stockholms veterinärinstitut fattigdomen i utrustning och hjälpmedel verkat förlamande på det vetenskapliga arbetet, och det vore icke för tidigt, att institutionen sattes i sådant skick, att också från vårt land kunde lämnas bidrag på detta kulturområde.

Äfven ur vetenskaplig synpunkt hade alltså kollegiet vid förslagets uppgörande sökt i någon mån se institutionen tillgodo och försätta den i tidsenligt skick, i det att på den afdelning, som afsetts för bakteriologien, inom hvilken vetenskap då det rikaste lifvet pulserade vid de utländska skolorna, laboratorier föreslagits för självständiga vetenskapliga arbeten, och afdelningarna för öfriga läroämnen så inrättats, att de, på samma gång de afsåge en rationell undervisnings bedrifvande, äfven medgåfve vetenskapligt arbete.

Vid omgestaltning af veterinärhögskolor utomlands hade, framhöll kollegiet vidare, allt mer kommit till användning det s. k. paviljongsystemet eller det system, där hvarje afdelning erhölle sin särskilda byggnad. När de olika afdelningarna sammanfördes i en byggnad, vore det svårt att praktiskt ordna dem. De rönte mer eller mindre obehag af hvarandra, och vidare stängdes därigenom utvecklingsmöjligheterna, under det att minskningen i byggnadskostnader i självfva verket blefve skäligen ringa, i många fall icke stort mer, än hvad en vägg kostade.

Paviljongsystemet kräfde dock större tomtområde, och framförallt af denna anledning hade kollegiet sett sig nödsakadt att till en viss grad afvika från det rena paviljongsystemet och sammanslå några af afdelningarna.

De hufvudafdelningar, ett tidsenligt veterinärinstitut måste inrymma, voro, enligt kollegiets åsikt, följande:

en anatomisk afdelning,
en fysiologisk afdelning,
en patologisk-anatomisk afdelning,
en bakteriologisk afdelning,
en kemisk afdelning,
en afdelning för kirurgi och kirurgisk klinik för större husdjur,
en afdelning för medicin och medicinsk klinik för större husdjur,
en klinisk afdelning för mindre husdjur,
en afdelning för husdjursskötsel och raslära,
en afdelning för hofbeslag.

Därtill skulle dessutom komma en del mindre afdelningar, som kunde inrymmas i någon af de nämnda hufvudafdelningarna, nämligen en

fysikalisk, en botanisk, en histologisk och en obstetrisk afdelning, en afdelning för kött- och mjölkkontroll samt en farmakologisk och en farmaceutisk-toxikologisk afdelning.

För att i möjligaste mån begränsa kostnaderna och spara tomtområde hade kollegiet sammanslagit de hufvudafdelningar, som i mer eller mindre mån hade beröringspunkter med hvarandra, nämligen anatomiska, fysiologiska och kemiska afdelningarna uti en byggnad, patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningarna äfvensom afdelningen för kött- och mjölkkontroll i en byggnad; samt afdelningarna för husdjursskötsel och medicin i en byggnad. Afdelningarna för fysik, farmakologi och farmaci vore inrymda i den kemiska hufvudafdelningen, afdelningen för zoologi i den anatomiska och afdelningen för botanik i afdelningen för husdjursskötsel.

Därjämte hade kollegiet ansett nödvändigt att i samband med det nya institutet jämväl inrätta en ladugård för ett tjugutal kor. Enligt kollegiets åsikt var det nämligen af största vikt, att eleverna i möjligaste mån bereddes tillfälle att praktiskt studera nötkreatursskötseln och den normala dräktigheten med dess symptom samt den normala förlossningen. I denna byggnad vore därjämte inrymd den obstetriska afdelningen, rum för förlossningsöfningar och fantom samt museum för till obstetriken hörande samlingar, hvarjämte där äfven beredts plats för ett par hästar för den ambulatoriska kliniken samt vagnslider.

En fråga af vikt hade varit, i hvad mån bostäder borde beredas åt institutets funktionärer och elever. Det hade, menade kollegiet, otvifvelaktigt varit i hög grad önskvärdt, att åtminstone samtliga lärare kunnat beredas bostad vid institutet. Ett ökadt arbete på institutet hade däraf blifvit en gifven följd, ty det låge i sakens natur, att i samma mån förbindelse med laboratorier, samlingar, bibliotek och kliniker underlättades, i samma mån kunde också vederbörande lärare ägna mera tid och tillsyn åt desamma, än hvad förhållandet måste blifva, då han vore nödsakad att söka sin bostad mer eller mindre aflägset därifrån. Med hänsyn till den ringa sympati, som i Riksdagen rådde för bostadssystemet vid en del offentliga institutioner, hade likväl kollegiet ansett sig böra inskränka dessa bostadslägenheter till det minsta möjliga.

De lärare, som emellertid nödvändigtvis måste bo på institutet, vore till en början de, som redan hade sin bostad där, nämligen adjunkten på ordinarie stat, som hade att ställföreträda snart sagdt alla de öfriga lärarna och städse borde finnas till hands för den stationära klinikens öfvervakande, vidare instruktionssmeden, som hela dagen måste öfvervaka och leda arbetet i smedjan och undervisningen därstädes, samt slutligen institutets föreståndare. Men utom dessa tre lärare syntes ytterligare två af lärarna böra hafva bostadslägenheter å institutet, nämligen adjunkten vid den ambulatoriska kliniken, som natt och dag måste finnas tillgänglig för allmänheten, samt biträdet på den bakteriologiska afdelningen, som hade ett mycket träget arbete på institutet.

Vidare borde bostad beredas åt 15 elever utom amanuenser. För det dåvarande bodde 10 af eleverna, amanuenserna inberäknade, på institutet, men, enär amanuenserna äfven toges ur de båda lägre afdelningarna, hvilka ännu ej sysslat med praktiska öfningar vid klinikerna, kunde åtskilliga af dem ej användas vid de talrika fall å såväl de ambulatoriska som de stationära klinikerna, där elevernas deltagande påkallades. Eleverna måste vid sådana fall ofta uppsökas ute i staden, hvilket var i hög grad olämpligt och besvärligt.

Slutligen måste åt stallpersonalen, vaktmästarna och smedslärlingarna beredas bostad å institutet. Samtliga dessa åtnjöto för öfrigt redan förmånen af antingen fri bostad å institutet eller hyresbidrag. Från början hade alla åtnjutit fri bostad, men då institutets utrymme var knappt tillmätt, hade en del lägenheter måst tagas i anspråk för undervisningen. Tydligtvis vore det, menade lärarkollegiet, olämpligt, att exempelvis en vaktmästare, hvilkens biträde snart sagdt hvarje timme på dagen kunde behöfva anlitas, vore boende ute i staden. Åt ifrågavarande personal hade därför beredts bostäder här och hvar i afdelningarna, där de hade sina göromål förlagda.

I en särskild byggnad vore biblioteket inhyst, och i samma byggnad funnes institutets aula, direktionsrum, kamrerarkontor och föreståndarens bostad samt bostäder för de förut omnämnda lärarna och eleverna.

En portvaktstuga hade också måst föreslås och vidare ett par små stallar för försöksdjur samt en mindre byggnad, inrymmande förutom

tvättstuga rum för en centraluppvärmningsapparat och för apparater för frambringande af elektriskt ljus. Dylikt ljus måste finnas på det nya institutet, och det erhölles långt billigare från egna apparater, än om det skulle tagas från stadens elektricitetsverk.

I byggnaden för anatomi, fysiologi och kemi vore också några rum anslagna för ett apoteksförråd.

Efter att hafva lämnat en detaljerad redogörelse för de särskilda byggnadernas inredning, yttrade lärarkollegiet vidare, att alla de föreslagna laboratorierna vore nödvändiga, för att institutet skulle kunna fylla sina skilda uppgifter. Föreläsningssalarna vore så ordnade, att med undantag af hofbeslaget, som måste hafva sin egen sal, samt kemiska afdelningen, som också borde hafva egen sal, tvenne lärare finge föreläsa i hvar och en af öfriga salar, nämligen i anatomiska afdelningen lärarna i anatomi och i fysiologi, i kirurgiska afdelningen lärarna i kirurgi och i obstetrik samt i medicinska afdelningen lärarna i patologi och i husdjursskötsel.

Visserligen voro för det dåvarande anatomiska och fysiologiska afdelningarna förenade, men det syntes framdeles blifva nödvändigt, att en särskild lärare anställdes i fysiologi och likaså en särskild lärare för kliniken för smärre husdjur. Så hade man det ordnadt öfverallt utomlands.

Läraren på kliniken för smärre husdjur, till hvilken en del ämnen såsom farmakognosi och farmakodynamik m. m. borde öfverflyttas, skulle få använda den medicinska afdelningens föreläsningssal, där alltså tre lärare skulle komma att föreläsa, men, ehuruväl föreläsningar i tre afdelningar på en föreläsningssal måste anses väl mycket, syntes det dock låta sig göra i detta fall, där inga särskilda för de olika afdelningarna lämpade inredningar kräfdes i föreläsningssalen.

Det föreslagna antalet föreläsningssalar syntes sålunda äfven för en längre framtid kunna fylla institutets kraf på dylika lokaler.

De för de särskilda afdelningarna i öfrigt föreslagna lokalerna vore icke andra, än kollegiet nödvändigtvis ansåge böra finnas på ett tidsenligt institut.

Vid planläggandet af det framlagda förslaget hade emellertid kollegiet sträfvat efter att på möjligast praktiska och billiga sätt lösa nybyggnadsfrågan. Det vore dock uppenbart, att det nya institutet icke finge

tilltagas så knappt, att det fyllde sin uppgift blott för tillfället, utan man måste, såsom kollegiet ock gjort, utgå därifrån, att institutet åtminstone under några tiotal af år framåt kunde fungera på ett tillfredsställande sätt.

Slutligen ville kollegiet betona, att veterinärvetenskapen ginge framåt med stora steg för hvarje år, och att nya kraf följde dessa framsteg i spåren, hvarför också det dåvarande institutets otillräcklighet blefve för hvarje år alltmera kännbar och behofvet af en snar förändring till något bättre alltmera trängande.

Direktionens skrifvelse 26/10 1905

Direktionen för veterinärinstitutet öfverlämnade med skrifvelse den 26 oktober 1905 till Kungl. Maj:t af arkitekten Ludvig Peterson uppgjorda ritningar till ett å Kräftriket förlagdt veterinärinstitut jämte till dessa ritningar hörande, på en summa af 2,000,000 kronor slutande kostnadsförslag, äfvensom lärarkollegiets omförmälda yttrande.

Kostnadsförslaget upptog följande hufvudposter:

Administrationsbyggnad	kronor	277,875
Byggnad för medicinsk klinik för större husdjur med tillhörande stallar	»	219,000
Byggnad för kirurgisk klinik för större husdjur med tillhörande stallar och löpbana	»	220,640
Byggnad för hofbeslag	»	166,260
Byggnad för patologisk anatomi, histologi, bakteriologi samt kött- och mjölkkontroll	»	286,900
Stallbyggnad för smittosamma försöksdjur	»	8,748
Stallbyggnad för icke smittosamma försöksdjur	»	17,226
Byggnad för anatomi, fysiologi och kemi äfvensom för en apoteksafdelning	»	300,000
Ladugårdsbyggnad	»	49,720
Byggnad för klinik för mindre husdjur	»	80,800
Stallbyggnad för mindre husdjur (hundstall)	»	36,800
Byggnad för centraluppvärmning, macerationer och tvätt m. m.	»	30,560
Portvaktstuga	»	9,810
Dränerings- och planeringsarbeten, yttre ledningar för gas, vatten och afloppp samt tomtens inhägnande m. m.	»	211,678
Ritningar och arbetsledning m. m.	»	83,983
	Summa kronor	2,000,000

I sin skrifvelse åberopade direktionen såsom eget utlåtande lärarkollegiets yttrande samt förklarade sig vid verkställd granskning af ritningarna och kollegiets yttrande icke hafva funnit anledning till någon anmärkning.

Vidare yttrade direktionen, bland annat, att det visserligen kunde ifrågasättas, om icke för undervisningens kraftiga bedrifvande och för den vetenskapliga forskningen några af institutionerna borde tilldelas större utrymme samt bostäder för flera lärare beredas inom etablissemanget; men då därigenom en ej oväsentlig ökning af kostnaderna blefve en följd och då desamma ändock öfverstege det belopp, som af direktionen förut approximativt beräknats, hade direktionen ej velat genom en dylik utvidgning ännu mera öka kostnadssumman.

Medicinalstyrelsens utlåtande 29/11 1905.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att yttra sig öfver det af direktionen för veterinärinstitutet framlagda byggnadsförslaget, afgaf medicinalstyrelsen den 29 november 1905 underdånigt utlåtande i ärendet och anförde därvid, bland annat, att byggnadsförslagets utvidgning utöfver det år 1903 uppgjorda, till en kostnad af 1,600,000 kronor beräknade förslaget till nya byggnader för institutet syntes delvis kunna förklaras genom hvad lärarkollegiet anfört angående anställandet af flera lärare vid institutet med däraf följande behof af ökadt utrymme. I kollegiets yttrande hette det nämligen, att visserligen för det dåvarande anatomiska och fysiologiska afdelningarna vore förenade, men att det syntes framdeles blifva nödvändigt, att en särskild lärare anställdes i fysiologi och likaså en särskild lärare för kliniken för smärre husdjur.

Medicinalstyrelsen ansåg det emellertid kunna ifrågasättas, huruvida i en tid, då allt flera röster höjdes ör att studietiden vid veterinärinstitutet måtte nedbringas och de där studerandes utbildning framför allt göras i möjligaste mån praktisk, ett verkligt behof förefunnes för anställandet af en särskild lärare i fysiologi, hvilket naturligtvis skulle föra med sig en afsevärd utvidgning af kursen i detta ämne. Icke heller syntes det medicinalstyrelsen vara den rätta gången att anskaffa lokaler för en specialläraré i fysiologi, innan det blifvit beslutadt, att en sådan lärare skulle anställas vid veterinärinstitutet. Lärarkollegiets förslag beträffande särskild lärare för kliniken för smärre husdjur hade äfven fört med sig en del utvidgningar af byggnadsförslaget, hvilka emellertid ock vore beroende af anslag till sådan speciallärares anställande.

Hvad af medicinalstyrelsen yttrats vidkommande den föreslagna utvidgningen af fysiologien som undervisningsämne vid veterinärinstitutet, gällde i viss mån äfven beträffande kemien. Styrelsen ansåg det ej vara mer än en mening därom, att detta ämne dittills fått upptaga en allt för stor del af studietiden vid veterinärinstitutet, hvarför ock en rätt omfattande minskning af den tid, som ägnades åt den rena kemien, måste anses vara absolut nödvändig. Under sådana förhållanden syntes med fog kunna ifrågasättas, huruvida alla de lokaler, som i nybyggnadsförslaget afsetts för detta eller närstående ämnen i veterinärutbildningen, vore af behofvet påkallade. Medicinalstyrelsen ansåg sig hafva goda skäl betvifla detta, liksom styrelsen höll före, att det ej var nödvändigt att å institutet inrätta ett apotek med därtill hörande laboratorier och förvaringsrum. Bland öfriga i byggnaden för anatomi, fysiologi m. m. inrymda lokaler, som synts styrelsen något för stort tilltagna, nämndes de till »zoologiska samlingar» afsedda rummen.

Paviljongen för histologiska, patologisk-anatomiska, bakteriologiska m. fl. afdelningar syntes medicinalstyrelsen äfven vara större än förhållandena kräfde. Detta berodde möjligen därpå, att direktionen och lärarkollegiet hållit före, att de undersökningar af för tuberkulos misstänkta mjölkprof äfvensom af blod och organdelar från af smittosamma husdjurssjukdomar angripna eller därför misstänkta djur, som å veterinärinstitutet dittills verkställts för medicinalstyrelsens räkning, alltjämt skulle där företagas. Af de underdåniga skrifvelser, medicinalstyrelsen den 18 januari 1897, den 19 januari 1900, den 24 september 1902 och senast den 4 oktober 1905 till Kungl. Maj:t aflåtit angående inrättandet af en statsmedicinsk anstalt, framginge emellertid, att styrelsen ansåge, att de ifrågavarande undersökningarna äfvensom beredningen af sera, vacciner m. m. mot smittosamma husdjurssjukdomar framdeles borde företagas inom en särskild afdelning af sistberörda anstalt, när den komme till stånd. I enlighet därmed syntes en del inskränkningar af de för den bakteriologiska och patologisk-anatomiska afdelningen föreslagna lokalerna och stallbyggnaderna kunna göras.

Medicinalstyrelsen delade till fullo direktionens och lärarkollegiets åsikt om angelägenheten af att en ladugård med ungefär så stor nötkreatursbesättning, som föreslagits, inrättades vid veterinärinstitutet. Styrelsen

hade likväl icke kunnat undgå att fästa sin uppmärksamhet vid, att det för denna byggnads uppförande beräknade beloppet uppginge till en så hög summa som 49,720 kronor. Styrelsen höll före, att en fullt tidsenlig ladugård af ungefär enahanda storlek som den föreslagna borde kunna uppbyggas för en afsevärdt mindre summa.

Om medicinalstyrelsen emellertid å ena sidan funnit några delar af förslaget vara tilltagna större än den närmaste framtidens kraf syntes berättiga till, hade styrelsen å andra sidan ej kunnat undgå att fästa sin uppmärksamhet vid, att de stallplatser, som beräknats dels å den kirurgiska dels å den medicinska kliniken, icke vore afsevärdt flera än de, som funnes vid det dåvarande institutet. I alla händelser syntes stallutrymmet för ett institut med den omfattning som det föreslagna, hvilket beräknats för 120—125 studerande, icke var tillräckligt. Skulle de föreslagna stallen emellertid befinnas vara tillräckliga för den närmaste framtidens behof, borde de olika stallafdelningarna vid de båda klinikerna för större husdjur hafva placerats så, att en utvidgning af desamma med lätthet kunde ske. Detta syntes emellertid icke vara fallet.

Medicinalstyrelsen sade sig vid framställande af de anmärkningar, styrelsen haft att göra mot det ifrågavarande projektet till nytt veterinärinstitut, visst icke hafva lämnat obeaktadt, att det i vårt land och äfven annorstädes mycket ofta förekommit, att offentliga byggnader och institutioner planlagts och utförts utan nödig hänsyn till framtidens kraf. Ett slående bevis därpå vore just det dåvarande veterinärinstitutet, som efter en tillvaro af endast 25 år visat sig vara alldeles för trångt och därjämte så planlagdt, att dess utvidgning på dess dåvarande tomt stött på så stora svårigheter, att därom väckta förslag måst öfvergifvas. Medicinalstyrelsen, som alltså ansåg det vara af största vikt, att ett projekt af ifrågavarande slag så utfördes, att äfven kommande behof kunde tillgodoses, hade emellertid trott sig vid bedömandet af förslaget i fråga böra räkna med dels de närvarande förhållandena dels de förhållanden, som under den närmaste framtiden kunde förväntas inträda.

Under åberopande af hvad sålunda och i öfrigt anförts förklarade medicinalstyrelsen sig icke kunna tillstyrka bifall till det ifrågavarande förslaget till nybyggnad för veterinärinstitutet i oförändradt skick, utan hem-

ställde, att de till förslaget hörande ritningarna måtte omarbetas och de anmärkningar mot desamma, som af styrelsen framställts, vid omarbetningen iakttagas.

Med anledning af medicinalstyrelsens utlåtande inkom lärarkollegiet vid veterinärinstitutet till chefen för jordbruksdepartementet med en skrifvelse, däri kollegiet gjorde åtskilliga erinringar i fråga om de af medicinalstyrelsen mot byggnadsförslaget framställda anmärkningarna.

Särskilda sakkunnigas yttrande i 1906.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla högst fyra sakkunniga personer att inom jordbruksdepartementet biträda vid behandling af frågan rörande nya byggnader för veterinärinstitutet, anmodade chefen för nämnda departement den 12 december 1905 professorn J. G. H. Vennerholm, medicinalrådet G. Kjerrulf, e. o. professorn C. Wallis och godsägaren I. Lindström att såsom sakkunniga biträda vid ifrågavarande ärendes ytterligare behandling.

Efter fullgjordt uppdrag inkommo de sakkunniga till departementschefen med ett af dem den 7 februari 1906 afgifvet skriftligt yttrande i ärendet, därvid fogats en af medicinalrådet Kjerrulf den 10 i samma månad mot vissa delar af berörda yttrande afgifven reservation.

De sakkunniga framhöllo i sitt yttrande till en början, *dels* att det framlagda förslaget till nytt veterinärinstitut vore så planlagdt, att det möjliggjorde den omreglering af lärarkrafterna vid institutet, som kunde blifva en följd såväl däraf, att anatomien och fysiologien komme att skiljas åt, som ock däraf att en särskild ledare anställdes för kliniken för mindre husdjur, *dels ock* att någon ytterligare förändring af lärarkrafter och ämnesfördelning vid institutet, som kunde influera på nybyggnadsförslaget, icke syntes komma att under en längre tid framåt ifrågasättas.

Sedan de sakkunniga vidare förklarat sig icke hafva något att erinra mot det i förslaget, om än med en del inskränkningar, anlitade paviljongsystemet, upptogo de till behandling frågan om, för huru stort antal elever det nya institutet borde vara afsedt. Efter att hafva lämnat en statistisk redogörelse för antalet elever, som under de senaste tio åren undervisats vid veterinärinstitutet, äfvensom för antalet under samma tid därifrån ut-

examinerade elever, yttrade de sakkunniga, att af nämnda redogörelse framginge, att institutet under sagda tioårsperiod varit besökt af i medeltal 56 studerande årligen och att därifrån under samma tid utexaminerats 85 elever eller i medeltal 8 årligen. Vissa år hade dock utexaminerats 13—17 elever.

Enligt de sakkunnigas mening kunde emellertid landets behof af veterinärer ingalunda därmed anses fylldt. Det rådde för det dåvarande brist på veterinärer, distriktsveterinärplatser stode lediga och kunde ej besättas, flere veterinärer önskade för att kunna sköta sina distrikt veterinärer som biträden, men kunde ej erhålla några, och slutligen skulle tvifvelsutan många distrikt kunna till fördel för såväl djurägare som vederbörande veterinär delas. Särskildt vore i dessa afseenden Norrland illa tillgodosedt. Då därtill komme, att nya slakthus inrättades, hvilket kräfde ökadt antal veterinärer, syntes det blifva nödvändigt att planera det nya institutet så, att därifrån kunde utexamineras åtminstone intill 18 elever årligen. För att åstadkomma detta antal, hvilket vore erforderligt, om landets behof af veterinärer i en framtid skulle kunna fyllas, måste institutet, enligt hvad de tio senaste årens erfarenhet gåfve vid handen, vara inrättadt för ett antal af 120 elever.

De sakkunniga öfvergingo därefter till en granskning af förslagen till de särskilda byggnaderna; hvarvid de i fråga om administrationsbyggnaden dels bemötte en af medicinalstyrelsen framställd erinran dels för egen del förklarade sig icke hafva funnit anledning till någon anmärkning.

Beträffande byggnaden för medicinsk klinik för större husdjur med tillhörande stallar samt byggnaden för kirurgisk klinik för större husdjur med tillhörande stallar hade de sakkunniga intet att erinra med undantag i fråga om nämnda stallar. De sakkunniga instämde med medicinalstyrelsen därutinnan, att stallarna borde så förläggas, att en framtida utvidgning af dem ej stängdes. Detta läte sig emellertid på ett enkelt sätt verkställas, därigenom att dels byggnaderna förskötes något på situationsplanet och dels, hvad den kirurgiska kliniken beträffade, en föreslagen tvärlagd löpbana, som stängde af stallflyglarna, i stället lades som sammanbindningsbana mellan klinikbyggnaden och mottagningshallen. Genom

denna åtgärd komme byggnadskostnaderna icke att ökas, utan i stället att i någon, om än obetydlig mån minskas, i det att en mindre täckt gång försvunne.

De sakkunniga hade icke funnit byggnaden för hofbeslag föranleda till annan anmärkning, än att föreläsningssalen syntes böra förläggas utåt en flygel i stället för i byggnadens midt, på det att bullret från smedjan ej måtte verka störande på föreläsningarna.

Byggnaden för patologisk anatomi, histologi, bakteriologi samt kött- och mjölkkontroll hade medicinalstyrelsen ansett vara tilltagen för stor, men därvidlag hyste de sakkunniga en från medicinalstyrelsens uppfattning afvikande mening. Patologien och bakteriologien vore de vetenskapsgrenar, där det rikaste vetenskapliga lifvet rådde vid ett nutida veterinärinstitut. Inom dessa forskningsgrenar hade gjorts och väntades de betydelsefullaste uppslag för husdjursskötseln. Hela den modärna bakteriologien med allt, hvad ur densamma resulterat, hade så godt som skapats på de sista 25—30 åren och det syntes förefinnas all möjlig sannolikhet, att denna vetenskapsgren alltjämt skulle gå en stor utveckling till mötes och kräfva ny utrustning och nya utrymmen. Vid en veterinärhögskola borde tillfälle kunna beredas vetenskapligt intresserade, såväl veterinärer som läkare, att där kunna göra studier; och det syntes synnerligen välbetänkt, att ett par rum funnes anslagna för dylika studier. Den nästan totala bristen på lokaler för denna afdelning hade verkat i hög grad förlamande på det vetenskapliga lifvet inom densamma vid det dåvarande institutet.

Vidkommande den af medicinalstyrelsen gjorda anmärkningen, att undersökningarna rörande jufvertuberkulos o. d. skulle komma att ske på annat ställe än på institutet, kunde de sakkunniga icke finna, att detta i någon som helst mån innebure ett skäl att minska ifrågavarande paviljong. Det kunde väl icke vara meningen, att alla undersökningar på sjukligt förändrade preparat af skilda slag, som från landets alla delar sändes in till undersökning å institutet, skulle fråntagas undervisningen därstädes, äfven om medicinalstyrelsen ansåge, att en del sjukdomsbestämningar, som stode i mera direkt samband med frågan om hämmandet af en del kreatursfarsoter, borde omhändertagas af någon annan institution. I undervis-

ningens och veterinärutbildningens intresse borde detta material också ställas till institutets förfogande.

Det syntes också de sakkunniga vara synnerligen välbetänkt, att afdelningen för kött- och mjölkkontroll, som mycket nära sammanhängde med den patologisk-anatomiska afdelningen, vore därstädes inhyst och kunde begagna sig af samma demonstrationssal som denna. Oaktadt eleverna genom tjänstgöring vid slakthus finge tillfälle att praktiskt studera köttkontrollen, måste dock demonstrationer gå hand i hand med den teoretiska undervisningen samt större och mindre djurdelar demonstreras, och därför behöfdes ett rum, där en del luktande kadaverdelar kunde införas. Att förlägga ett dylikt rum på någon annan afdelning, där man eljest icke handskades med dylikt material, kunde icke anses lämpligt.

På grund af hvad sålunda anförts uttalade de sakkunniga som sin åsikt, att någon minskning af ifrågavarande paviljong icke borde ifrågakomma.

Däremot ansågo de sakkunniga, att den ena af de för denna afdelning föreslagna stallbyggnaderna för försöksdjur, nämligen den, som vore beräknad att kosta 8,748 kronor, borde kunna tills vidare undvaras, enär för de försöksdjur, som vore afsedda att inhysas i detta stall, utrymme kunde beredas i det återstående stallet för dylika djur.

Det syntes de sakkunniga icke vara något tvifvel underkastadt, att undervisningsämnena anatomi och fysiologi, som då vore förenade under samma lärare, måste skiljas åt, samt följaktligen byggnaden för anatomi, fysiologi och kemi så planeras, att en dylik differentiering möjliggjordes. Vid veterinärinstitutet i Stockholm vore man i detta afseende långt efter sin tid, i det att, såvidt kunnat utrönas, blott ytterligare två veterinärskolor i världen, nämligen de i Chicago och Lahore ännu hölle fast vid det allmänt fördömda systemet att förena så stora ämnen som anatomi och fysiologi hos samma lärare. Fysiologien vore ett bland de viktigaste grundläggande ämnena, och att undervisningen i detta ämne behöfde vidgas, därom ansågo de sakkunniga intet tvifvel råda.

Däremot syntes den rena kemien böra väsentligt inskränkas. Den för kemien afsedda afdelningen kunde underkastas icke obetydlig reducering. De kemiska och fysiologiska laboratorierna kunde sammanslås och

i öfrigt en del inskränkningar och omflyttningar af lokaler vidtagas, på sätt en af arkitekten Peterson uppgjord, de sakkunnigas yttrande bilagd ritning utvisade.

Den i denna byggnad inrymda apoteksafdelningen borde enligt de sakkunnigas mening bibehållas. Ett medikamentförråd måste alltid finnas å institutet. Medicinen enbart för de å institutet intagna djuren samt vid de olika afdelningarna ginge till omkring 4,000 kronor om året; och redan för det dåvarande hade institutet genom rabatt å vissa apoteksvaror en årlig inkomst af omkring 1,500 kronor. Kunde nu också medicin utlämnas till de på klinikerna kommande och gående, hvilka medförde omkring 6,000 djur, däraf ett flertal hade behof af medicin, skulle därigenom, äfven om nämnda apoteksafdelning komme att sortera under ett af Stockholmsapoteken, en afsevärd inkomstkälla kunna beredas institutet, som därjämte finge fördelen af ständig tillgång till medicin. En apoteksafdelning syntes komma att mer än förränta byggnadskostnaderna för densamma.

De för anatomiska och zoologiska samlingarna afsedda rummen ansågo de sakkunniga i betraktande af dessa samlingars skrymmande natur och de stora utrymmen, de särskilda preparaten vid lämplig uppställning kräfde, icke vara större tilltagna, än som kunde anses vara skäligt. Någon afsevärd minskning tålde i alla händelser dessa rum ej vid. Men för att möjliggöra en ändring af byggnaden hade de sakkunniga sett sig nödsakade att något minska det föreslagna museiutrymmet.

Genom de af de sakkunniga beträffande ifrågavarande byggnad föreslagna omgestaltningar hade, framhöllo de, åstadkommits, att halfva öfre våningen å byggnaden kunde borttagas samt i följd häraf kostnaderna för paviljongen nedbringas med i rundt tal 25,000 kronor.

Till den föreslagna ladugårdsbyggnaden hade visserligen åtskilliga för undervisningen afsedda lokaler blifvit förlagda, men enär kostnaden för denna byggnad sprungit upp till en för en dylik byggnad allt för hög summa, hade de sakkunniga ansett sig böra söka utvägar för en afsevärd reducering af priset på densamma; och hade de tänkt sig, att detta lämpligast kunde möjliggöras genom att bygga ladugården enligt det s. k. lanterninsystemet. Ett särskildt foderloft ansågs ej behöfligt, då tillräck-

ligt förvaringsrum för större foderpartier funnes i stallarna i närheten och de erforderliga foderförvaringsrummen för ladugården kunde på ett jämförelsevis enkelt sätt åstadkommas i denna. Vidare syntes stallet för den ambulatoriska kliniken kunna tills vidare anstå samt ladugårdsskötarens bostad förläggas på annat håll.

Genom denna förändring af ladugården hade en betydande sänkning i kostnaderna för densamma kunnat åvägabringas, så att den i sitt förändrade skick kunde uppföras för en summa af 15,000 kronor. De sakkunniga höllo för öfrigt för troligt, att materialet i de å tomten nu befintliga gamla byggnaderna kunde anlitas för ladugården, som då borde uppföras af trä, hvarigenom byggnadskostnaderna för densamma skulle än ytterligare nedbringas.

Mot byggnaden för kliniken för smärre husdjur samt den dithörande stallbyggnaden hade medicinalstyrelsen gjort den anmärkningen, att denna afdelning vore planerad för en självständig chef. De ämnen, som då voro lagda på chefen för nämnda afdelning, hvilken samtidigt vore chef för medicinska afdelningen för större husdjur, vore emellertid vid alla främmande skolor uppdelade på 3—8 lärare. I betraktande däraf kunde det enligt de sakkunnigas åsikt icke anses annat än klokt, att det nya institutet så inrättades, att en uppdelning af dessa ämnen möjliggjordes.

Då likväl en sådan uppdelning ännu ej blifvit ifrågasatt, syntes det de sakkunniga, att den för denna klinikchef afsedda afdelningen, eller öfre våningen i klinikbyggnaden, lämpligast borde för det dåvarande anslås till en del andra ändamål, nämligen dels till ett gemensamt samlingsrum för eleverna vid institutet, dels till ett mindre marketenteri, som vore en oundgänglig inrättning på det rätt aflägset liggande institutet, och dels slutligen till bostad för ladugårdsskötaren. På så vis blefve denna våning upptagen, men skulle den i framtiden behöfva tagas i anspråk för en särskild chef på hundkliniken, syntes de kraf, som blifvit tillgodosedda genom den föreslagna dispositionen af ifrågavarande lokal, kunna utan alltför stora svårigheter på annat sätt inom institutet tillgodoses. Någon ändring i kostnadsförslaget borde alltså icke här ifrågakomma.

Hvad därefter själfva hundstallarna vidkomme, hade de sakkunniga, då hundmaterialet dels vore mycket rikligt och af vederbörande lärare

framhållits såsom synnerligen värdefullt för undervisningen, dels ock utgjorde en inkomstkälla för institutet, ej ansett lämpligt göra någon afprutning å dessa stallar. Det syntes de sakkunniga böra bemärkas, att i förslaget icke funnes upptaget rum för djur, misstänkta för smittosam sjukdom. Fall inträffade dock allt som oftast, då man omöjligen kunde a priori afgöra, huruvida valpsjuka förelåge eller ej. Det ginge ej an att utan vidare placera dessa djur i valpsjukestallet. Därför finge sannolikt det ena valpsjukestallet användas som observationsstall. Ett borttagande af de båda flygelrummen, som varit bland de sakkunniga ifrågasatt, skulle föranleda en besparing af allenast några tusen kronor, hvilken besparing ingalunda kunde uppvägas af de olägenheter, som en minskning af isoleringsstallarnas antal skulle medföra. Det borde ej heller lämnas ur räkningen, att den inkomst detta hundmaterial tillförde institutet mer än uppvägde räntan å den summa, som genom flygelrummens uteslutande skulle inbesparas.

Portvaktstuga hade de sakkunniga trott kunna uppföras af trä med hjälp af material från då befintliga byggnader å tomten, och skulle i så fall byggnadskostnaderna för densamma kunna enligt af arkitekten Peterson verkställda beräkningar nedbringas med 5,000 kronor.

Sedan de sakkunniga erinrat, att genom den af dem förordade indragningen af det ena stallet för försöksdjur samt de i fråga om byggnaden för anatomi m. fl. ämnen, ladugårdsbyggnaden och portvaktstugan föreslagna förändringarna kostnadsförslaget komme att nedbringas med omkring 74,000 kronor, framhöllo de slutligen, att kostnaderna för själfva byggnaderna likväl skulle komma att uppgå till något öfver 1,600,000 kronor, eller en summa, hvilken öfverstege 1903 års förslag. Denna stegring finge emellertid sin fulla förklaring uti följande af vederbörande arkitekt lämnade meddelanden.

Nyssnämnda förslag hade kunnat beräknas allenast helt approximativt, då icke en enda byggnadsritning förelegat; därjämte hade det varit annorlunda planeradt, i det att de stora afdelningarna för anatomi, fysiologi och bakteriologi med patologisk anatomi varit afsedda att sammanslås i en byggnad. Vidare hade arkitekten, efter tagen kännedom om de moderna veterinärskolorna i utlandet och hvad som af sådana institutioner

kräfdes för hygienens och de speciella vetenskapsgrenarnas tillgodoseende, sett sig nödsakad att i det föreliggande förslaget beräkna en högre kostnad per kubikmeter.

Reservation vid de sakkunnigas yttrande.

Beträffande spörsmålet om den omfattning, ett nytt veterinärinstitut borde hafva, förklarade sig medicinalrådet Kjerrulf, uti sin förberörda reservation, hålla före, att en del ytterligare inskränkningar utöfver de af de sakkunnigas majoritet föreslagna utan olägenhet skulle kunna göras, nämligen hufvudsakligast beträffande dels byggnaden för bakteriologi, patologisk anatomi och histologi samt de till denna afdelning hörande stallbyggnaderna för större försöksdjur, dels apoteksafdelningen i byggnaden för anatomi, fysiologi och kemi, dels ock stallbyggnaden för smärre husdjur. De af medicinalrådet Kjerrulf föreslagna reduceringarna i kostnadsförslaget uppgingo till ett sammanlagdt belopp af 113,878 kronor; och ifrågavarande byggnadsföretag skulle, enligt medicinalrådet Kjerrulfs mening, kunna utföras för en summa af omkring 1,812,000 kronor.

Öfverintendentsämbetets utlåtande 27/2 1906.

Öfverintendentsämbetet yttrade i underdånigt utlåtande den 27 februari 1906, att ämbetet ansåge sig till en början böra framhålla, att det föreslagna byggnadsområdet syntes ämbetet alltför begränsadt med hänsyn till en framtida utveckling af veterinärinstitutet och därigenom nödvändiggjorda tillbyggnader till detsamma, hvarför ämbetet fann lämpligt, att till ifrågavarande område lades en ägovidd för tillgodoseende af blifvande behof af utvidgning.

Hvad därefter anginge de företedda ritningarna, erinrade ämbetet, att dessa vore affattade i så liten skala (1/400), att någon ingående granskning af desamma ur byggnadsteknisk synpunkt icke af ämbetet kunnat företagas, hvadan det syntes blifva nödigt att, innan fastställelse meddelades å förslaget till nytt veterinärinstitut, fullständigt utarbetade ritningar blefve Kungl. Maj:ts beprövande underställda. Så mycket ansåg ämbetet emellertid i ärendets dåvarande skick kunna sägas, att de tillgängliga eskissritningarna med fördel kunde läggas till grund för ett närmare utarbetande, hvarvid särskildt borde iakttagas, att samtliga korridorer blefve fullt belysta och

befriade, så vidt möjligt, från i dem liggande trappsteg, att spiltor, spiltgångar och stallportar gåfves erforderliga dimensioner och att skosmedjan gjordes tillräckligt stor för där afsedt antal härdar m. m.

Vidkommande slutligen de olika kostnadsberäkningarna, hade öfverintendentsämbetet efter granskning af desamma funnit deras slutsummor, hvar för sig, vara — äfven för utförande af vid ritningarnas utarbetande påkallade, tilläfventyrs något fördyrande ändringar — fullt tillräckliga, med undantag af den i medicinalrådet Kjerrulfs reservation innefattade, a 1,812,000 kronor slutande beräkningen, hvilken, af angifven anledning, kunde antagas komma att bestiga sig till 1,820,000 kronor.

Kungl. proposition vid 1906 års riksdag.

Enligt hvad som framgår af det Kungl. Maj:ts proposition i byggnadsfrågan vid 1906 års riksdag bifogade protokoll öfver jordbruksärenden för den 30 mars 1906, hade vederbörande departementschef funnit det af utredningen i ämnet otvetydigt framgå, att veterinärinstitutets dåvarande lokaler voro såväl i hög grad otillräckliga, i det stora afdelningar saknade nödigt utrymme, som ock i många afseenden synnerligen bristfälliga och otidsenliga. De i ärendet afgifna yttrandena syntes ock departementschefen gifva vid handen, att någon meningsskiljaktighet icke föreläge angående nödvändigheten af att åt veterinärinstitutet bereda tillgång till rymligare och ändamålsenligare lokaler.

För vinnandet af detta önskemål läto två utvägar tänka sig, antingen att genom förändrade anordningar och tillbyggnader försätta institutets dåvarande lokaler i tidsenligt och deras ändamål fullt motsvarande skick eller ock att förflytta institutet till annan för detsamma lämplig plats.

Vid valet mellan dessa två utvägar ville departementschefen, af anförda grunder, utan tvekan gifva företräde åt den sistnämnda, hvarvid han förordade den af direktionen för veterinärinstitutet gjorda framställningen om förvärfvande af besittningsrätten till lägenheten Kräftriket samt upplåtande af område därstädes för veterinärinstitutets förflyttning till denna plats.

Angående de af direktionen för veterinärinstitutet framlagda, af arkitekten Peterson uppgjorda ritningar och kostnadsförslag till nya byggnader för institutet framhöll departementschefen först såsom sin mening, att byggnadsföretaget borde så planeras, att å ena sidan de nya byggna-

derna för en längre tid framåt kunde fylla de kraf på utrymme, som ställdes på desamma af en i utveckling stadd veterinärhögskola, samt å andra sidan, i den mån dessa kraf väsentligen ökades, anläggningen medgåfve möjlighet till utvidgning för en icke oproportionerligt stor kostnad.

Sistnämnda synpunkt ansåg departementschefen vara i det föreliggande byggnadsförslaget på ett lyckligt sätt tillgodosedd genom användandet af det s. k. paviljongsystemet, hvarigenom behöfliga tillbyggnader med större fördel läte sig verkställas, än om institutet skulle inrymmas hufvudsakligen i en eller ett par större byggnader.

Äfven förstnämnda synpunkt borde det vara så mycket angeläg-nare att noga beakta, som vid uppförande af såväl veterinärinstitutets dåvarande byggnader som åtskilliga andra, under senare år tillkomna, offentliga byggnader denna synpunkt lämnats alltför mycket ur räkningen. Men äfven ur nyssberörda synpunkt ansåg departementschefen byggnadsförslaget, såsom ock den verkställda granskningen af detsamma gåfve vid handen, tillfredsställa alla rimliga anspråk.

Af den granskning, de särskildt tillkallade sakkunniga ägnat detta förslag, syntes därjämte framgå, att detsamma icke borde underkastas några mera väsentliga modifikationer, utöfver hvad af samtliga sakkunniga i sådant afseende förordats, för så vidt man ville om möjligt förebygga att inom kort nödgas utvidga de nya lokalerna. Departementschefen ville i detta sammanhang jämväl erinra om vikten däraf, att åt den bakteriologiska afdelningen lämnades så rymliga lokaler, att tillfälle till självständiga vetenskapliga studier kunde därstädes beredas ej blott veterinärer utan äfven studieidkare inom den medicinska bakteriologien. Man borde nämligen ihågkomma, att vid en veterinärhögskola funnes, i olikhet med hvad fallet vore vid våra medicinska högskolor, möjlighet att verkställa bakteriologiska undersökningar å större djur; och att detta för den medicinska vetenskapen hade en ofantlig betydelse, ansåg departementschefen ligga i öppen dag.

De af samtliga sakkunniga föreslagna inskränkningar i byggnadsförslaget, hvilka inskränkningar departementschefen fann sig böra förorda, skulle sänka byggnadskostnaderna med omkring 74,000 kronor eller från 2,000,000 till 1,926,000 kronor.

I sistnämnda summa inginge emellertid, enligt uppgift af arkitekten Peterson, en till 10,000 kronor beräknad kostnad för terrasserings- och planeringsarbeten för framdragande af en utaf riksmarskalksämbetet ifrågasatt strandväg. Då denna väg syntes departementschefen icke böra för det dåvarande komma till utförande och i hvarje fall enligt departementschefens åsikt kostnaden för anläggandet af en dylik väg borde bestridas af djurgårdsförvaltningen, kunde förslagets slutsumma minskas jämväl med nyssnämnda belopp. Vidare ansåg departementschefen sig, för att i möjligaste mån tillgodose sparsamhetens kraf, mot kostnadsförslaget böra göra ytterligare ett par erinringar, nämligen dels i fråga om höjden af vissa våningar i en del byggnader, dels ock rörande tomtens inhägnande.

Med iakttagande af de utaf honom gjorda erinringar ansåg departementschefen byggnadsförslagets kostnadssumma kunna nedbringas till 1,890,000 kronor, och tillstyrkte han, att de af arkitekten Peterson utförda eskissritningarna med tillhörande kostnadsförslag måtte, med iakttagande af berörda förändringar äfvensom de af öfverintendentsämbetet i fråga om samma ritningar gjorda erinringar, läggas till grund för uppgörande af fullständiga arbetsritningar och detaljeradt kostnadsförslag till nya byggnader för veterinärinstitutet.

I öfverensstämmelse med departementschefens hemställan gjorde Kungl. Maj:t i proposition n:r 111 vid 1906 års riksdag framställning angående uppförande af nya byggnader för veterinärinstitutet m. m.

I anledning däraf beslöt Riksdagen jämlikt skrifvelse den 23 maj 1906, n:r 176: *Riksdagens skrifvelse 23/5 1906.*

att veterinärinstitutets dåvarande område med däråt befintliga byggnader finge för kronans räkning föryttras, äfvensom att med anledning däraf finge, efter Kungl. Maj:ts beprövande, kostnadsfritt till Stockholms stad under äganderätt upplåtas den del af samma område, som vid reglering af området skulle utläggas till gator eller annan öppen plats, dock att från försäljningen skulle undantagas hvad som kunde böra under kronans äganderätt bibehållas för att kunna disponeras för allmänt ändamål;

att af de medel, som inflöte vid försäljning af förenämnda, därtill afsedda område och byggnader, finge utgå

dels 110,000 kronor till återförvärfvande från dåvarande innehafvaren af besittningsrätten till lägenheten Katrineberg eller Kräftriket å Djurgården samt till inlösen af däråt befintliga byggnader,

dels 1,890,000 kronor till uppförande af nya byggnader för veterinärinstitutet å närmare angifven del om 46,333 kvadratmeter af nämnda lägenhet,

dels ock 250,000 kronor till inredning af de nya byggnaderna äfvensom till inventarier i desamma;

att medel till ifrågavarande byggnadsföretag jämte därmed förenade återförvärfvande af besittningsrätt till mark, lösen för byggnader, inredningsarbeten och inventarieanskaffning äfvensom kostnader för ordnande af gator och andra öppna platser finge, i den mån sådant kunde blifva nödigt, efter Kungl. Maj:ts beprövande förskjutas af tillgängliga medel; samt

att det öfverskott å försäljningsmedlen, som uppstode utöfver af Riksdagen sålunda anvisade 2,250,000 kronor och sedan vissa kostnader för ordnande af gator och öppna platser blifvit bestridda, skulle öfverföras till fonden för anordnande af lokaler för statens ämbetsverk i hufvudstaden.

1907 års löneregleringen m. m.

I det föregående är omnämndt, hurusom direktionen för veterinärinstitutet redan med underdånig skrifvelse den 6 december 1900, i samband med afgifvandet af infordradt förslag till ny stadga, öfverlämnade förslag till ny stat för institutet.

Det erinrades i nämnda skrifvelse, att de i institutets dåvarande stat upptagna aflöningsbeloppen bibehållits oförändrade alltsedan år 1879 och dåmera syntes med afseende å senare inträdda förhållanden alltför låga och att äfven andra förändringar i staten ansågs önskvärda.

Direktionen hade fördenskull, efter det förslag afgifvits af lärarkollegiet, funnit sig böra i samband med förslaget till ny stadga göra framställning om förbättrade aflöningsförhållanden för institutets personal samt i sådant hänseende öfverlämnat förslag till ny stat.

Samtliga handlingar i detta ärende blefvo, såsom ock förut är nämndt, med skrifvelse från vederbörande statsdepartement den 19 november 1902 öfverlämnade till löneregleringskommittén samtidigt med utlåtande från direktionen i anledning af kungl. cirkuläret den 25 oktober 1901.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 27 september 1906 framlade emellertid veterinärinstitutets direktion förnyadt förslag till stat för institutet och hemställde om aflåtande af proposition i ämnet till 1907 års Riksdag. Direktionen åberopade en från institutets lärarkollegium inkommen skrifvelse i ämnet af den 18 september 1906.

Enär ärendet i det skick det år 1902 öfverlämnats till löneregleringskommittén icke kunnat af kommittén företagas till behandling på grund af andra arbeten, som varit kommittén ålagda, men det syntes önskligt,

att veterinärinstitutets löneregleringsfråga inom den närmaste framtiden finge sin lösning, fann — med föranledande af den förnyade framställningen från institutets direktion — Kungl. Maj:t den 21 december 1906 godt att återkalla det kommittén gifna uppdrag att behandla ärendet.

I statsverkspropositionen vid 1907 års riksdag framlades därefter förslag till ny stat för veterinärinstitutet äfvensom till villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner för vissa angifna befattningshafvare.

I det propositionen bifogade statsrådsprotokoll öfver jordbruksärenden för den 12 januari 1907 redogöres för innehållet i lärarkollegiets och direktionens senaste framställningar i ämnet äfvensom för ett af medicinalstyrelsen den 17 oktober 1906 afgifvet utlåtande; och har kommittén af denna redogörelse inhämtat följande.

Direktionens skrifvelse 27/9 1906 jämte däri åberopad skrifvelse från lärarkollegiet (ang. ny stat).

I sin skrifvelse den 18 september 1906 anförde lärarkollegiet till en början, att institutets lärarkår ansåge sig hafva så mycket mer skäl att göra hemställan om löneförhöjning, som andra med lärarkåren vid institutet jämförliga kårer, såsom professorerna vid universiteten, karolinska medico-kirurgiska institutet, tekniska högskolan m. fl. högskolor, sedan länge åtnjöte högre löner, och vidare lärarna vid de högre allmänna läroverken m. fl. nyligen fått sina löneförmåner höjda, under det att lönestaten vid veterinärinstitutet fastställts för 27 år sedan. Då hade för öfrigt en ganska betydlig minskning skett i det af Kungl. Maj:t begärda anslaget, nämligen från 50,100 till 43,100 kronor, så att t. ex. aflöningen åt professor, inberäknadt ålderstillägg, fastställts till 5,500 kronor mot af Kungl. Maj:t föreslaget belopp af 6,000 kronor.

Det af institutets direktion år 1900 framlagda förslaget till ny stat för institutet hade visserligen grundat sig på en skrifvelse från lärarkollegiet, som beträffande professors- och lektorstjänsterna självt föreslagit de af direktionen då upptagna lönebeloppen, eller för professor 5,500 kronor och för lektor 4,000 kronor jämte i bägge fallen två ålderstillägg å 500 kronor hvartdera, men, som kändt vore, hade just under de allra sista åren lefnadskostnaderna stigit i oproportionerligt hög grad.

Till följd däraf hade också efter tidpunkten för sagda förslags framläggande löneförmånerna blifvit betydligt förbättrade för lärarkårerna vid med veterinärinstitutet jämförliga läroanstalter, så att de för ordinarie professorer vid universiteten, karolinska institutet och tekniska högskolan dåmera uppginge, efter intjänande af ålderstilläggen, till 7,000 kronor.

Därjämte hade den ekonomiska ställningen för det öfverväldigande flertal veterinärer, som icke ägnade sig åt lärarkallet, vare sig de voro anställda i statens eller annan tjänst, under de senare åren betydligt förbättrats — sålunda hade exempelvis militärveterinärkåren nyligen fått sin lönestat reglerad — så att de mera gifvande af dessa befattningar, hvilka i regeln besattes med de bästa förmågorna, vore, med inräknande af inkomst af privatpraktik, förenade med långt större inkomster än en professur vid institutet. Det syntes kollegiet falla af sig själft, att detta skulle vålla svårigheter för en tillfredsställande rekrytering af lärarkåren vid institutet med de dåvarande låga lönerna.

Dessutom ansåg kollegiet det böra bemärkas, att veterinärvetenskapen under de sista tjugu åren gått framåt med jättesteg och dåmera ställde ojämförligt större anspråk på ställföreträdare inom de särskilda grenarna af densamma vid den veterinära högskolan än för några tiotal år sedan.

Professorernas aflöning.

Det syntes lärarkollegiet därför vara ett fullt berättigadt kraf, om vid omreglering af institutets stat ifrågasattes för *professorerna* ett lönetillskott af 1,000 kronor jämte ett andra ålderstillägg af 500 kronor.

Direktionen förklarade sig finna det af lärarkollegiet sålunda föreslagna aflöningsbeloppet för professor, utgörande 7,000 kronor med inräknande af ålderstilläggen, vara med hänsyn till de i alla afseenden så betydligt ändrade lefnadsförhållandena sedan den tid, då staten för institutet fastställts, fullt berättigadt, helst då i betraktande toges, att somliga af de dugligare praktiserande landsortsveterinärerna dåmera kunde uppnå sådan inkomst och ännu högre.

Därtill komme, erinrade direktionen vidare, att veterinärvetenskapen dåmera ställde så stora fordringar på innehafvarna af professorsbefattningarna vid institutet, att aflöningen måste sättas åtminstone till sistnämnda belopp, om framstående veterinärer skulle kunna finnas, som ville så pass

ingående ägna sig åt de särskilda specialgrenar, hvilka vore företrädda vid institutet, att de kunde anses kompetenta att ifrågakomma vid eventuella ledigheter på dessa platser, samt underkasta sig de med nödig förberedelse därtill förenade uppoffringar. Det var, enligt direktionens mening, i alla fall förbundet med svårigheter att inom den jämförelsevis lilla veterinärkåren i landet rekrytera dessa lärarbefattningar vid institutet med fullt lämpliga personer.

Arfvode m. m. till institutets föreståndare.

För den professor, hvilken förordnades att vara *föreståndare* för institutet, hade lärarkollegiet föreslagit, utöfver professors allmänna löneförmåner, ett arfvode af 1,000 kronor samt fri bostad och lyse.

Direktionen erinrade, att enligt då gällande stat föreståndaren hade samma aflöning som de öfriga professorerna och därutöfver endast förmånen af fri bostad, samt anförde vidare följande.

Jämte det föreståndaren vore ansvarig för institutets hela ekonomi, hade han vid en sådan läroanstalt som veterinärinstitutet med dess många olikartade institutioner, vetenskapliga afdelningar, stallar och smedjor en högst fordrande befattning. Trots detta ägde han endast obetydlig lindring i den honom eljest åliggande undervisningsskyldighet, enär vid institutet icke såsom vid andra läroanstalter funnes några medel tillgängliga för sådant ändamål. Därtill utginge exempelvis vid tekniska högskolan 2,000 kronor samt vid karolinska institutet 1,500 kronor, och vid dessa läroanstalter kunde därför rektor befrias från en rätt stor del af den honom åliggande undervisningsskyldighet.

Det borde jämväl tagas i betraktande, att veterinärinstitutets föreståndare icke kunde helt och hållet undgå den representationsskyldighet, som åtföljde chefskapet för en dylik högskola med hänsyn såväl till dess egen personal som till främmande besökande. Honom åläge därjämte att vara föredragande hos direktionen för institutet och ordförande i lärarkollegiet samt att uppgöra årsberättelse om verksamheten vid institutet m. m.

Vid alla dessa förhållanden ansåg direktionen det vara fullt riktigt, att föreståndaren finge åtnjuta, utöfver hvad öfriga professorer ägde uppbära, arfvode af 1,000 kronor jämte fri bostad vid institutet.

Vidkommande *lektorsbefattningen* erinrade lärarkollegiet, att aflöningarna till lektorerna vid de högre allmänna läroverken kunde gå upp till 6,000 kronor, och förklarade kollegiet sig anse rättvist, att innehafvaren af lektorsbefattningen vid veterinärinstitutet åtminstone komme upp till en aflöning af 5,500 kronor, däraf 3,500 lön, 1,000 tjänstgöringspenningar och två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor. *Lektors aflöning.*

Direktionen hade med hänsyn till de i fråga om professorerna anförda förhållanden funnit det billigt, att lektors aflöning uppginge till det af lärarkollegiet sålunda föreslagna belopp.

Hvad beträffar aflöningen för *adjunkt*, föreslog lärarkollegiet för den å ordinarie stat uppförde adjunkten lön å 3,000 kronor, tjänstgöringspenningar å 1,000 kronor samt ett ålderstillägg å 500 kronor, eller tillhopa 4,500 kronor, dock att, där fri bostad bereddes, afdrag skulle ske med 500 kronor. Han skulle då blifva något så när likställd med adjunkterna vid de högre allmänna läroverken, hvilkas aflöningar med ålderstillägg uppginge till 5,000 kronor. *Aflöning till adjunkt.*

För läraren i hofbeslag, dittills benämnd instruktionssmed, ansåg lärarkollegiet aflöningen böra något öfverstiga förenämnde adjunkts, och därför ett andra ålderstillägg å 500 kronor böra medgifvas. Såsom skäl därtill anfördes, att befattningen omfattade ett för veterinärutbildningen ganska viktigt ämne, att på senare åren till denna lärostol kommit betydligt ökad undervisningsskyldighet, och att, för bibehållande af kundkretsen i hofbeslagssmedjan, det vore af vikt, att kontinuitet rådde i fråga om innehafvaren af denna plats. *Flera sådana befattningar.*

Äfven för den då å extra stat upptagne adjunkten vid ambulatoriska kliniken borde enligt kollegiets mening aflöningen vara högre än den ordinarie adjunktens, enär han hade en mer omfattande tjänstgöring och föreläsningsskyldighet samt icke ägde rättighet att utöfva enskild sjukvård. Kollegiet ansåg sig böra föreslå 3,500 kronor i lön och 1,000 kronor i tjänstgöringspenningar jämte ett ålderstillägg å 500 kronor. Afdrag för bostad skulle äga rum såväl för honom som för instruktionssmeden.

Direktionen förklarade sig anse, att fyra adjunktsbefattningar borde finnas, nämligen en vid den stationära kliniken och polikliniken samt

en vid smedjorna (instruktionssmeden), då upptagna å ordinarie stat, en vid den ambulatoriska kliniken, då upptagen å extra stat, och slutligen en vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen, om hvilken sistnämnda befattning direktionen aflät särskild underdånig framställning, likaledes af den 27 september 1906 och närmare omnämnd i det följande.

För de tre förstnämnda adjunktsbefattningarna borde enligt direktionens mening begynnelseaflöningen vara 4,000 kronor, däraf 3,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar. Därtill borde komma ett ålderstillägg för adjunkten vid den stationära kliniken och polikliniken samt två dylika tillägg för de bägge adjunkterna vid smedjorna och vid den ambulatoriska kliniken. Beträffande de sistnämnda två befattningarna ansåg direktionen nämligen önskligt, att deras innehafvare så länge som möjligt kvarstode i tjänst.

I fråga om *adjunkten vid den stationära kliniken och polikliniken* syntes kontinuitet icke vara i fullt lika mån af nöden. Han toges hufvudsakligen i anspråk för dessa kliniker, och framförallt vore hans biträde af vikt på den kirurgiska afdelningen, där operationsmaterialet vore högst betydande.

Erfarenheten hade emellertid nogsamt visat olägenheterna af den dittills varande låga aflöningen för denne adjunkt, i det att sedan 1901 ombyte af densamme ägt rum ej mindre än fem gånger. Sedan en adjunkt hunnit blifva så pass skolad, att han kunnat vara vederbörande professor till verklig hjälp, hade han funnit det mera fördelaktigt för sig att söka annan verksamhet. Denne adjunkt vore dessutom den ende reservlärare, som funnes vid institutet, och han borde därför vara i besittning af grundlig veterinärutbildning samt äga förutsättningar att kunna vid förfall för annan lärare sätta sig in i dennes ämne därhän, att han kunde för någon tid helt eller delvis bestrida hans tjänst.

Adjunkten vid institutets smedjor (instruktionssmeden) företrädde ett ämne, åt hvilket endast få veterinärer hade tillfälle att mera ingående ägna sig. Det syntes därför direktionen vara af vikt, att en lärare på denna plats, som hunnit mera grundligt sätta sig in i ämnet, också kunde förmås att kvarstå på densamma en längre tid. Det borde bemärkas, att på grund af den i Stockholm då rådande stora konkurrensen

inom hofslageriyrket det vore ganska svårt att förse institutet med nödigt antal hästar för skoning i dess hofbeslagssmedja, och framförallt skulle detta vara förenadt med svårigheter, om föreståndaren för samma smedja ofta blefve ombytt. Dessutom hade på senare år denne lärare fått utvidgad undervisnings- och föreläsningsskyldighet, i det att ämnena anspannslära och hofsjukdomar öfverlämnats åt honom.

Adjunkten vid den ambulatoriska kliniken hade sig anförtrodd den viktiga praktiska utbildningen af eleverna i nötkreaturssjukdomarnas igenkännande och behandling. Därför kräfdes en praktiskt duglig veterinär, som under flerårig och stor praktik hunnit förvärfva sig tillräcklig erfarenhet för att kunna stå som lärare och ledare vid denna gren af veterinärutbildningen. En sådan veterinär hade vanligen betydligt större inkomster af privatpraktik, än som kunde erbjudas honom vid institutet, äfven om den ifrågasatta löneförhöjningen blefve beviljad. Äfven denne lärare hade på senaste tiden fått ökad undervisnings- och föreläsningsskyldighet, i det att ämnet obstetrik blifvit honom anförtrodt. Det vore i instruktionen denne lärare förbjudet att praktisera, och han kunde därför icke genom enskild praktik öka sina inkomster. Direktionen ansåg det ock böra framhållas, att det vore i hög grad önskvärdt, att i fråga om denna plats, hvars innehafvare trädde i så liflig förbindelse med allmänheten, kontinuitet blefve rådande, enär täta ombyten skulle kunna verka i hög grad menligt på frekvensen vid den åt honom anförtrodda kliniken.

I fråga om afdrag för de nu nämnda tre adjunkterna med 500 kronor för fri bostad instämde direktionen med lärarkollegiet.

Arfvoden till assistenter samt lärare i kött- och mjölkkontroll.

För *assistenten vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen*, till hvilken arfvode, 2,500 kronor, utgick af anslag å extra stat, hade direktionen i likhet med lärarkollegiet icke ifrågasatt någon förändring i arfvodesbeloppet.

Lärare i kött- och mjölkkontroll hade dittills icke varit upptagen å stat, men då undervisningen åt eleverna i dessa ämnen under senare åren ansetts ytterst viktig, hade direktionen med stöd af institutets reglemente därför antagit en extra lärare, hvilken uppbar arfvode med

600 kronor för år, utgående af de i staten upptagna medel till diverse utgifter. Enär emellertid ifrågavarande undervisning måste allt mera utsträckas, och fullgod lärare icke syntes kunna erhållas för lägre belopp, än lärarkollegiet i sådant afseende föreslagit, eller 1,500 kronor, hade direktionen sett sig nödsakad i statförslaget upptaga detta belopp, att utgå i form af arfvode.

Arfvoden till kamrerare, sekreterare och bibliotekarie.

Beträffande *kamreraren* samt *sekreteraren hos direktionen* föreslog direktionen — med hänsyn till den för dessa tjänster under tiden från den dåvarande statens fastställande ökade arbetsbördan och de stegrade lefnadskostnaderna — i likhet med lärarkollegiet, att deras arfvoden måtte höjas till 1,700 kronor för den förre och 500 kronor för den senare. Dessa belopp hade redan år 1900 föreslagits af direktionen.

I fråga om aflöningen för *bibliotekarietjänsten*, hvilken befattning innehades af en af institutets lärare, framhöll lärarkollegiet, att densamma bibehållits oförändrad vid 300 kronor alltsedan år 1879. Under denna tid hade dock icke blott sammanlagda antalet volymer i biblioteket utan äfven de årliga inköpen afsevärdt ökats. Då därtill komme, att bibliotekariens arbete under de sista åren mer än fördubblats på grund af ökade bytesförbindelser och ett mera detaljeradt katalogiseringsarbete, syntes det lärarkollegiet, att aflöningen borde höjas till 600 kronor. Detta förslag biträddes af direktionen.

Sekreteraren hos lärarkollegiet föreslogs af direktionen likasom af kollegiet till uppförande i staten med ett arfvode af 500 kronor. För det dåvarande utgick till honom ett belopp af 350 kronor från »diverse utgifter». Befattningen sköttes af en af lärarna.

Anslag för undervisning i ridning och körning.

Lärarkollegiet ansåg vidare, att det för *undervisning i ridkonst* i dåvarande stat upptagna beloppet, 800 kronor, var tillräckligt, men att medel äfven erfordrades för *undervisning i körkonst*. Anspannslära inginge bland undervisningsämnena vid institutet och för en veterinär vore det i hög grad önskvärdt att också kunna handhafva och bedöma hästen under sele, enär hans förmåga i detta hänseende ofta toges i anspråk vid besiktningar och vid undervisning. Lämpligast syntes vara, att ett belopp upptoges gemensamt till ridning och körning, och föreslog kollegiet i

sådant afseende en summa af 1,400 kronor. Jämväl direktionen upptog i sitt förslag till stat detta belopp för ifrågavarande ändamål.

Aflöningar till betjänte.

Beträffande därefter *betjänte* vid institutet var i den ordinarie staten för institutet till deras aflönande upptaget ett belopp af 3,000 kronor. Däraf samt af 2,920 kronor från stallets inkomster hade, enligt hvad lärarkollegiet anförde, aflönats två vaktmästare, hvardera med 900 kronor, en fodermarsk med 1,020 kronor och tre drängar, en hvar med 900 kronor, hvarförutom hyresersättning å 200 kronor utgått till de bägge vaktmästarna, hvilkas bostäder måst tagas i anspråk för andra betjänte. Fodermarsken och de tre drängarna åtnjöto fri bostad. Dessutom hade åt dessa sex betjänte måst beredas extra inkomster genom att lämna dem tillfälle till extra arbete på de olika afdelningarna vid institutet.

Hade man icke kunnat bereda nämnda betjänte större inkomster än dem, hvartill statsanslaget lämnat medel, skulle enligt lärarkollegiets åsikt det varit omöjligt att hålla så många platser besatta, hvilket i allt fall erbjudit stora svårigheter. Dessa platser vore dock alla oundgängligen nödvändiga för uppehållandet af verksamheten vid institutet.

Det syntes för öfrigt kollegiet endast behöfvas en hänvisning till då allmänt gällande högre arbetspriser för att få behofvet af ökade löneförmåner åt betjäningspersonalen att framstå i tydlig dager. Sålunda åtnjöte — meddelade kollegiet — drängarna vid Stockholms stads renhållningsverk en aflöning af 1,140 kronor för år jämte fri bostad. Det borde ej heller kunna anses skäligt eller välbetänkt, att betjäningens löner vore så lågt satta, att institutets föreståndare ständigt skulle behöfva åt betjäningen bereda extra inkomster för att förmå den att stanna kvar i sin tjänst. De ordinarie sysslorna och göromålen kunde ej annat än blifva lidande därpå.

Hvad särskildt anginge vaktmästaren vid den anatomiska afdelningen, hvilken äfven tjänstgjorde som konservator, ansåg kollegiet det böra bemärkas, att denne måste hafva alldeles särskilda kvalifikationer. Han borde nämligen äga färdighet äfven för sistnämnda tjänstgöring och sålunda vara i besittning af en specialutbildning, som sökande till vaktmästarbefattningar i allmänhet ej innehade och som tydligtvis måste vara synnerligen sällsynt.

Erfarenheten vid institutet hade visat, att lika svårt som det varit att anskaffa kompetent person för denna syssla, lika svårt hade det sedan visat sig att förmå honom att stanna kvar. Under sådana förhållanden måste löneförmånerna åt denne vaktmästare sättas högre än för en vanlig vaktmästare.

Lärarkollegiet föreslog vidare höjning i lönen för vaktmästaren vid kemiska institutionen m. m., hvilken äfven tjänstgjorde såsom inkasserare vid institutets smedja och stallar, för fodermarsken, hvilken vid en sådan institution som veterinärinstitutet med därvarande sjukstallar hade en ganska maktpåliggande befattning, samt för de tre drängarna.

Fodermarsken och drängarna skulle fortfarande åtnjuta fri bostad med bränsle och lyse. Dylik förmån kunde däremot icke beredas de bägge vaktmästarna förr än uti de nya byggnader för institutet, som vore beslutade till uppförande vid Kräftriket, och därför borde hyresersättning medgifvas dem.

Beträffande de då å extra stat uppförda betjänte, nämligen en laboratorietjänare vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen med aflöning af 900 kronor, en port- och telefonvakt med 800 kronors aflöning och en nattvakt med aflöning af 900 kronor, föreslog lärarkollegiet äfven för dem höjda aflöningar.

Sedan dåmera äfven allmän telefon för allmänhetens bekvämlighet inledts till institutet, hade telefongöromålen betydligt ökats, så att det var omöjligt för en person att hinna både sköta telefonerna och bestrida de egentliga portvaktssysslorna, hvarför portvakten måste därtill anlita biträde.

För laboratorietjänaren och nattvakten föreslogos samma löneförmåner som för drängarna. Åt dessa bägge betjänte kunde bostadsförmån icke beredas förrän i de blifvande nya institutsbyggnaderna.

Hvad lärarkollegiet i afseende på betjänte föreslagit biträddes af direktionen till alla delar. Beträffande särskildt de bägge vaktmästarna framhöll direktionen, att, då de först genom rätt långvarig öfning kunde inläras för sina sysslor, de borde aflönas så, att ej täta ombyten blefve behöfliga. Deras sysslor vore äfven af den art och omfattning, att de ej kunde, såsom flera af sina gelikar, skaffa sig inkomster genom middags-

eller kvällstjänstgöring annorstädes. För öfriga betjänte ansåg direktionen, att vid dåmera gängse aflöningsförhållanden de föreslagna aflöningarna vore snarare för lågt än för högt beräknade.

Under framhållande att den på extra stat då upptagna personalen allt framgent måste förefinnas vid institutet för fullföljande af verksamheten och arbetet därstädes, hemställde såväl lärarkollegiet som direktionen, att denna personal måtte uppföras å ordinarie stat liksom äfven läraren i kött- och mjölkkontroll samt sekreteraren hos lärarkollegiet.

Vissa andra anslag.

Beträffande återstående å institutets stat för det dåvarande upptagna poster, nämligen 4,000 kronor till *stipendier åt elever*, 3,000 kronor till *byggnaders och stängsels underhåll* samt 12,000 kronor till *diverse utgifter*, däri inräknadt det till anskaffande af undervisningsmateriell för professuren i histologi m. m. uppförda belopp, ifrågasattes icke någon ändring.

Reservationer.

Mot lärarkollegiets förslag afgafs reservation af professorn J. P. Lundgren, hvilken erinrade, hurusom hos Kungl. Maj:t hvilade förslag till nya stadgar och ny stat för institutet, afgifna af lärarkollegiet och af direktionen, hvilka förslag beträffande lärarkårens organisation i vissa delar afveke från hvarandra. Kungl. Maj:t hade också på framställning af direktionen medgifvit, att med den lediga lektorsbefattningens besättande med ordinarie innehafvare finge anstå, tills frågan om ordnandet af undervisningen i de till lektoratet hörande ämnen blifvit afgjord. Då denna fråga sålunda vore öppen, syntes det reservanten olämpligt att på ordinarie stat fastslå nya aflöningsförmåner för denna tjänst. Förhållandet vore detsamma dels med den ordinarie adjunkturen, hvilken ifrågasatts skola ersättas med assistentbefattningar, samt dels med instruktionssmedens befattning. De för det dåvarande på extra stat uppförda lärartjänsterna ansåg reservanten icke böra uppföras å ordinarie stat, förrän nya stadgar för institutet definitivt antoges. Enligt reservantens åsikt borde därför blott den löneförbättring, som kunde komma att beviljas professorerna vid institutet, då uppföras på ordinarie stat, men däremot löneförbättring för öfriga

lärare tills vidare uppföras på extra stat, hvarjämte de dittills på extra stat utgående lärararfvoden borde tills vidare kvarstå å extra stat.

I denna reservation hade t. f. lektorn A. V. Sahlstedt instämt, utom hvad anginge den ordinarie adjunkturen.

Från direktionens beslut i frågan hade medicinalrådet Kjerrulf varit i så måtto skiljaktig, att han instämt i professor Lundgrens förberörda reservation.

Ytterligare skrifvelse 27/9 1906 från direktionen.

I särskild underdånig skrifvelse den 27 september 1906 hade, såsom förut nämnts, direktionen gjort framställning om anställande af ytterligare en *adjunkt* vid institutet, nämligen vid dess *anatomisk-fysiologiska afdelning*. Denna framställning var föranledd af en skrifvelse i ämnet från lärarkollegiet, som därvid anfört följande.

Sedan professor Lundgren inför lärarkollegiet anmält, att, enligt hans mening, hvarken utrymmet eller de då tillgängliga lärarkrafterna vid den anatomiska afdelningen vore tillräckliga för att lämna en fullgod undervisning åt det stora antal elever, som för det dåvarande, efter antagande af 20 nya elever, förefunnes i de två lägre afdelningarna, hade kollegiet beslutat, att, för afhjälpande af de anförda svårigheterna i fråga om den anatomiska undervisningen i hvad anginge bristen på tillgängliga lärarkrafter, anhålla om anställande af en prosektor vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen.

Kollegiet hade, enligt hvad detsamma erinrade, upprepade gånger förut framhållit behofvet af biträdande lärare för undervisningen inom de olika afdelningarna och påvisat, hurusom veterinärinstitutet med afseende på särskilda hjälplärare vore betydligt sämre lottadt än de flesta af utlandets veterinärskolor. De framställda önskemålen hade också behjärtats, och de mest trängande behofven så till vida afhjälpts, att en adjunkt anställts vid den ambulatoriska kliniken och en assistent vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska institutionen.

Redan år 1899, då förslag till nya stadgar af kollegiet afgifvits, hade emellertid hemställts om anställande af en assistent eller prosektor äfven vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen, hvilket förslag dock af direktionen ändrats, så att i stället förordats tillsättande af en adjunkt

för de anatomisk-fysiologiska och patologisk-anatomiska institutionerna. Sedan dess hade lärarkollegiet icke funnit sig befogadt att göra ytterligare hemställan om anställande af biträdande lärare för den anatomiska undervisningen.

I följd af det stora antal elever, som kollegiet under de två senaste åren ansett sig nödsakadt att antaga för att i någon mån fylla den brist på veterinärer, som för det dåvarande vore rådande inom landet, hade emellertid lärarens i anatomi undervisningsarbete i så väsentlig grad ökats, att anställande af en hjälplärare äfven inom nämnda afdelning framställde sig som ett oeftergifligt villkor för att eleverna skulle kunna erhålla den handledning vid dissektionerna, som vore nödvändig för att dessa skulle hinna afslutas i rätt tid och för att de för den anatomiska undervisningen så betydelsefulla demonstrationerna skulle kunna medhinnas.

Att ett biträde vid undervisningen äfven inom denna afdelning redan förut varit behöfligt, framginge dock däraf, att en del af dessa demonstrationer icke af läraren kunnat medhinnas, utan sedan mer än trettio år tillbaka varit öfverlämnade åt amanuensen, en ännu ej utexaminerad elev, hvilket ju icke kunde anses öfverensstämma med fordringarna på fullgod undervisning.

För att närmare belysa omfattningen af den anatomiska undervisningen vid institutet bifogade kollegiet en af professor Lundgren uppställd detaljerad redogörelse för undervisningen i anatomi inom de olika elevklasserna.

I ämnet fysiologi hade undervisningen dittills ej heller kunnat bedrifvas på ett tidsenligt sätt, visserligen till största delen på grund af bristande lokaler, men äfven till följd af saknaden af ett fackmässigt utbildadt biträde åt läraren i detta ämne. Att en utvidgning af den fysiologiska undervisningen vore af behofvet påkallad, hade emellertid allmänt erkänts, och i förslaget till nybyggnad af institutet hade också på grund däraf en särskild fysiologisk institution upptagits. En fullt tidsenlig anordning af undervisningen i fysiologi syntes väl knappast kunna åstadkommas, förrän därtill behöfliga laboratorier och lokaler hunnit iordningställas, men genom anställande af ett biträde vid den anatomisk-fysiolo-

giska institutionen skulle dock redan under dåvarande förhållanden vissa förändringar till undervisningens fromma kunna vidtagas, såsom t. ex. anordnande af en, om ock mera primitiv, praktisk undervisning äfven i fysiologi.

Kollegiet hade äfven tänkt sig, att en prosektor vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen skulle kunna, vid sidan af nyss angifna tjänstgöring, medhinna att biträda vid undervisningen i histologi, hvilket enligt kollegiets mening mycket väl borde låta sig göra, då den normala histologien och anatomien vore ämnen, som stode hvarandra synnerligen nära och vid utlandets såväl medicinska som veterinära läroverk i regeln vore förenade under en professur. De för hvarje år sig allt mer och mer hopande göromålen för läraren i histologi, patologisk anatomi och bakteriologi gjorde det också önskvärdt, att nämnde lärare om möjligt befriades från en del af sin undervisningsskyldighet i histologi, hvilket enligt kollegiets mening lämpligast kunde ske genom att ledningen af de praktiska öfningarna i detta ämne öfvertoges af prosektorn vid anatomiska afdelningen.

Slutligen ville kollegiet såsom stöd för denna sin hemställan framhålla önskvärdheten af att i en undervisningsgren af så speciell art som den ifrågavarande äga tillgång till en reservlärare för undervisningens upprätthållande i händelse af förfall för den ordinarie läraren.

De ämnen, som den sålunda anställde läraren skulle komma att företräda, kräfde ovillkorligen en särskild utbildning utöfver den vanliga veterinära fackbildningen, och det med befattningen afsedda ändamålet kunde sålunda icke anses vara betjänt genom anställande för kort tid i sänder af assistenter med små löneanspråk, såsom möjligen för den bakteriologiska afdelningen kunde låta sig göra, utan kontinuitet inom tjänsten måste anses i högsta grad önskvärd, för att innehafvaren skulle kunna förskaffa sig den önskvärda fackmässiga utbildningen, hvilken knappast syntes kunna förvärfvas på den korta tid, hvarunder en lågt aflönad assistent vanligen kvarstode vid institutet.

På grund däraf och då det äfven syntes blifva svårt att bland landets veterinärer finna någon villig att åtaga sig en befattning af så speciell natur och med så relativt ringa praktisk tillämpning af där förvärf-

vade kunskaper, ansåg kollegiet det önskvärdt, att aflöningen för den omnämnda prosektorsbefattningen icke sattes lägre än 3,500 kronor.

Direktionen förklarade sig anse behofvet af den sålunda ifrågasatta befattningen vara genom lärarkollegiets skrifvelse fullt klart ådagalagdt, och då tillgången på veterinärer i landet år efter år alltmera visat sig otillräcklig, i följd hvaraf det ock måste anses vara en oeftergiflig plikt för veterinärinstitutet att genom antagande af ökadt antal elever vid hvarje läsårs början och sålunda äfven utexaminerande af ökadt antal veterinärer söka afhjälpa denna brist, hade direktionen sett sig nödsakad att underställa Kungl. Maj:ts pröfning äfven denna angelägenhet.

Enligt direktionens åsikt borde äfven den sålunda ifrågasatte läraren benämnas adjunkt, och hemställde direktionen, att Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta framställning, att ett belopp af 3,500 kronor, däraf 2,500 såsom lön och 1,000 såsom tjänstgöringspenningar, måtte anvisas till aflöning åt en adjunkt (prosektor) vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen vid institutet, samt att denna lärarbefattning jämte med densamma förenade löneförmåner måtte upptagas uti institutets ordinarie stat. Något ålderstillägg ifrågasattes icke af direktionen för denne adjunkt. Därest fri bostad vid institutet bereddes honom, ansåg direktionen, att afdrag å lönen borde ske med allenast 300 kronor, enär den för honom afsedda bostaden vid det nya institutet bestode af endast två rum.

Direktionens förslag till stat.

Enligt de förslag af veterinärinstitutets direktion, för hvilka i statsrådsprotokollet redogjorts, skulle institutet sstat hafva följande utseende.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Arfvode.	Summa.	
1 professor och föreståndare	4,500	1,500	1,000	[1] 7,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 »	4,500	1,500	—	6,000	
3 professorer	13,500	4,500	—	18,000	
1 lektor	3,500	1,000	—	4,500	
1 adjunkt vid smedjorna	3,000	1,000	—	[2] 4,000	
1 » vid den ambulatoriska kliniken	3,000	1,000		[2] 4,000	
1 » vid den stationära kliniken och polikliniken . . .	3,000	1,000	—	[2] 4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor.
1 » vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen . .	2,500	1,000	—	[3] 3,500	
1 assistent vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen	—	—	2,500	2,500	
1 lärare i kött- och mjölkkontroll . .	—	—	1,500	1,500	
1 kamrerare	—	—	1,700	1,700	
1 sekreterare hos direktionen	—	—	500	500	
1 bibliotekarie	—	—	600	600	
1 sekreterare hos lärarkollegiet . . .	—	—	500	500	
För undervisning i ridning och körning	—	—	—	1,400	
1 vaktmästare och konservator . . .	1,000	300	—	[4] 1,300	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 » på den kemiska afdelningen	1,000	100	—	[4] 1,100	
1 fodermarsk	1,000	200	—	[5] 1,200	
1 port- och telefonvakt	1,000	200	—	[5] 1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 laboratorietjänare å den bakteriologiska afdelningen	—	—	1,000	[6] 1,000	
1 dräng vid isoleringsstallet	—	—	1,000	[5] 1,000	
2 drängar	—	—	2,000	[5] 2,000	
1 nattvakt	—	—	1,000	[6] 1,000	
Stipendier åt elever	—	—	—	4,000	
Byggnaders och stängsels underhåll .	—	—	—	3,000	
Till diverse utgifter	—	—	—	12,000	
Summa kronor	—	—	—	88,500	

[1]) Åtnjuter därjämte fri bostad.
[2]) Om fri bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kronor.
[3]) Om fri bostad åtnjutes, afdragas å lönen 300 kronor.
[4]) Åtnjuter därjämte fri bostad med bränsle och lyse, eller, då sådan förmån ej utgår, hyresersättning med 300 kronor.
[5]) Åtnjuter därjämte fri bostad med bränsle och lyse.
[6]) Åtnjuter därjämte vid institutets nya byggnader fri bostad med bränsle och lyse.

Öfver direktionens ifrågavarande framställningar afgåfvos, till följd af särskilda kungl. remisser, underdåniga utlåtanden af medicinalstyrelsen den 17 oktober 1906.

Utlåtanden af medicinalstyrelsen 17/10 1906.

Nämnda ämbetsverk anförde därvid, rörande direktionens förstnämnda framställning, att styrelsen med anledning af de under de senare åren högst väsentligt stegrade lefnadskostnaderna i hufvudstaden icke hade något att erinra mot de af direktionen föreslagna förhöjda aflöningsbeloppen, men att, med fäst afseende därpå att nytt reglemente för institutet vore under utarbetande och förslag väckts om ombildning af en del utaf lärarbefattningarna vid institutet, bland annat af lektoratet, medicinalstyrelsen höll före, att de tre adjunkturerna, assistentbefattningen vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen samt lärarbefattningen i kött- och mjölkkontroll borde med de föreslagna aflöningsbeloppen uppföras å extra stat, samt att ett belopp af 1,000 kronor om året jämväl borde å extra stat uppföras såsom lönetillägg åt den, som uppehölle lektoratet.

Därjämte hemställde styrelsen, att stadgande måtte meddelas därom, att, då de ordinarie professorerna enligt förslaget komme i åtnjutande af ålderstillägg, 2,000 kronor utaf deras aflöning skulle utgöra tjänstgöringspenningar och återstoden anses såsom lön.

I fråga om direktionens framställning rörande den nya adjunktsbefattningen vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen vitsordade medicinalstyrelsen behofvet af denna lärarbefattning, men hemställde, att den föreslagna aflöningen måtte uppföras å extra stat.

Efter att hafva redogjort för handlingarnas innehåll, anförde vederbörande departementschef till statsrådsprotokollet för den 12 januari 1907 följande.

Kungl. proposition vid 1907 års riksdag.

De skiljaktigheter i åsikter, hvilka yppats angående vissa befattningars och anslags uppförande i den ordinarie staten för institutet eller på extra stat, syntes departementschefen i väsentlig mån vara föranledda däraf, att den hvilande frågan om nya stadgar för institutet ännu icke vunnit sin lösning. Departementschefen ansåg sig därför böra, innan han utförligare yttrade sig i ämnet, i korthet redogöra för sistnämnda fråga i de

Behofvet af ökad personal och aflöningsförbättringar.

delar, som kunde hafva mera direkt inflytande på det då föreliggande statförslaget.

Gällande reglemente för veterinärinstitutet i Stockholm vore utfärdadt den 24 maj 1867. I vissa delar däraf hade ändringar skett den 22 december 1892 samt den 8 december 1893. Med anledning af inkommet förslag till ytterligare detaljändringar hade Kungl. Maj:t den 10 juni 1898 förklarat, att reglementet borde i dess helhet omarbetas, och anbefallt institutets direktion att efter lärarkollegiets hörande afgifva förslag till ny stadga för institutet. På grund däraf hade lärarkollegiet år 1899 upprättat dylikt förslag och tillika afgifvit förslag till ny stat för institutet, hvarefter direktionen med den förut omnämnda underdåniga skrifvelsen den 6 december 1900 aflämnat förslag, som i vissa hänseenden afvikit från lärarkollegiets. De afgifna förslagen hade remitterats till medicinalstyrelsen, som förordat vissa ändringar i desamma, hvaruppå direktionen, efter inhämtande af lärarkollegiets mening, ånyo afgifvit yttrande i ämnet, hvilket yttrande föranledt förnyadt utlåtande af medicinalstyrelsen.

Med anledning af Kungl. Maj:ts befallning den 25 oktober 1901 om verkställande af utredning, bland annat, huruvida genom förenklingar i förvaltningen tillfälle kunde beredas till indragning af tjänster, som genom förändrade anordningar kunde undvaras, hade därefter såväl direktionen som medicinalstyrelsen i afgifna yttranden åberopat sina nyssberörda förslag till ny stadga och ny stat för institutet samt anfört, att några inskränkningar eller förenklingar i förvaltningen vid veterinärinstitutet eller indragning af tjänster därstädes icke kunde åvägabringas utan allvarligt men för institutet, enär detta fastmer hade behof af ökade krafter för denna verksamhets behöriga bedrifvande. I detta skick hade ärendet år 1902 öfverlämnats till löneregleringskommittén, men den 21 december 1906 hade Kungl. Maj:t återkallat det kommittén gifna uppdrag att behandla ärendet.

De uti direktionens senast afgifna förslag till stat upptagna befattningar, hvilka medicinalstyrelsen, väsentligen i anslutning till de af professor Lundgren vid lärarkollegiets och medicinalrådet Kjerrulf vid direktionens förslag afgifna reservationer, ansett böra uppföras å extra stat, vore, såsom

omnämnts, de fyra adjunktsbefattningarna, assistentbefattningen vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen samt lärarbefattningen i kött- och mjölkkontroll, hvarjämte af medicinalstyrelsen föreslagits, att lönetillskott åt lektorn skulle uppföras å extra stat, men hans dåvarande löneförmåner bibehållas å ordinarie stat. I dessa hänseenden innehölle handlingarna angående den nya stadgan m. m. följande.

Uti lärarkollegiets förslag år 1899 hade icke upptagits någon adjunktsbefattning. Instruktionssmeden hade dock förekommit där under benämningen »lärare i hofbeslag». Den i staten för institutet upptagne adjunkten hade föreslagits skola utbytas mot fyra assistenter.

Såsom skäl därför hade hufvudsakligen anförts, att adjunkten, som hade strängt arbete vid klinikerna och därjämte skulle vara beredd att vid förfall för hvilken som helst af de öfriga lärarna öfvertaga dennes undervisningsskyldighet, icke kunde hafva hvarken tid eller kompetens därtill; att utom professorn i kirurgi, hvilken vid kliniken biträddes af adjunkten, ingen af lärarna hade biträde af någon vetenskapligt tillräckligt skolad person, utan blott af amanuenser bland eleverna, hvilka dock icke kunde för sådant ändamål försumma sina egna studier; att professorernas tid därför blefve så upptagen af undervisning med hvad därtill hörde, att de svårligen kunde hinna följa med sina vetenskapsgrenars utveckling; att äfven de praktiska öfningarna med eleverna ej kunde bedrifvas tillräckligt i detalj; att särskildt den viktiga praktiska undervisningen i ladugårdshygien och nötkreaturens sjukdomar — hvilken måste ske genom den ambulatoriska kliniken, enär nötkreatur högst sällan fördes till institutet — icke kunde behörigen tillgodoses, då ju professorn i ämnet icke själf kunde samtidigt sköta sin teoretiska undervisning samt företaga alla sjukbesök och exkursioner; samt att, då alla institutets lärarbefattningar, med undantag af lektorns, måste rekryteras bland institutets egna lärjungar, men för lärarkompetens fordrades omfattande specialstudier samt praktiskt arbete vid vetenskapliga institutioner, och då institutet vore den enda anstalten i sitt slag i Sverige, det måste tillses, att tillfälle gåfves till utbildande därstädes i lämpliga tjänstebefattningar af nya lärarkrafter, som kunde ersätta de gamla.

Af de fyra assistenterna skulle enligt lärarkollegiets förslag två tjänstgöra vid klinikerna, en biträda vid undervisningen i anatomi och fysiologi samt en tjänstgöra vid afdelningen för patologisk anatomi och bakteriologi. De borde aflönas medelst arfvoden.

Direktionen ställde sig i denna fråga på en annan ståndpunkt och anförde därvid hufvudsakligen följande.

Lärarkollegiets förslag innebure gifvetvis en stor fördel därigenom, att professorerna uti de ifrågavarande ämnena skulle erhålla ett ständigt biträde vid kliniker och å laboratorier. Men å andra sidan syntes det vara uppenbart, att, då till assistenter icke skulle kunna erhållas andra än nyss utexaminerade veterinärer med ringa praktisk erfarenhet, och då på grund af den låga aflöningen ett ständigt ombyte af assistenter komme att äga rum, någon trygghet icke skulle kunna vinnas, att institutet ägde tillgång på personer, fullt kompetenta att vid förfall för ordinarie professorer uppehålla dessas undervisning och än mindre att förestå klinikerna, där ständigt de svåraste sjukdomsfall kunde förekomma, hvilka måste genast behandlas. Man skulle således genom den af lärarkollegiet föreslagna anordningen riskera, att undervisningen stundom blefve skött på ett otillfredsställande sätt och att den kliniska behandlingen af djur blefve vanvårdad till skada för djurägarna och för institutets anseende.

För tillgång på personer, kompetenta att vid ledighet af professorsbeställning utnämnas till professorer, lämnade, enligt direktionens åsikt, inrättandet af assistentbefattningar med ofta ombytta innehafvare långt mindre garanti, än om man erhölle lärare med sådan ställning, att de kunde påräknas under längre tid stanna vid institutet och därunder vinna fullständigare vetenskaplig och praktisk utbildning.

På grund af dessa synpunkter kunde direktionen icke tillstyrka den nämnda adjunkturens borttagande, utan förordade till och med upprättandet af ytterligare en adjunktur samt förändring af intruktionssmedsbefattningen till adjunktur.

Af de bägge förstnämnda af dessa tre adjunkter borde den ene hufvudsakligen ägna sig åt de ämnen, som tillhörde de anatomiska professurerna, och den andre biträda vid de kliniska institutionerna. Alla tre borde hafva ordinarie befattningar samt åtnjuta lön, tjänstgöringspenningar,

ålderstillägg och pension. Häremot reserverade sig professor Lundgren, hvilken då var institutets föreståndare.

Medicinalstyrelsen delade i denna fråga direktionens åsikt, synnerligast på den grund att mycket större sannolikhet funnes, att en jämförelsevis väl aflönad adjunkt skulle under flera år kvarstå vid institutet än en dåligt aflönad assistent, och att därför möjligheten att vid inträffadt förfall för professor eller vid professorstjänsts ledigblifvande på nöjaktigt sätt uppehålla befattningen blefve mycket större, om adjunktstjänster än om assistenttjänster inrättades. Styrelsen framhöll ock, att man icke borde genom de nya stadgarna lägga hinder i vägen för, att adjunkterna förordnades att meddela självständig undervisning i något ämne.

Uti förnyadt yttrande förklarade lärarkollegiet, att det i princip icke hade något att erinra mot, att väl aflönade adjunkter anställdes, men framhöll kollegiet tillika, att antalet tre vore alltför ringa, enär hvarje adjunkts verksamhetsområde då blefve alltför omfattande.

Beträffande den uti da föreliggande förslag upptagna befattningen som assistent vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen erinrade departementschefen till förenämnda statsrådsprotokoll, att denna befattning ingått bland de fyra assistentbefattningar, som lärarkollegiet år 1899 påyrkat, men som då uteslutits af direktionen och medicinalstyrelsen, hvilka velat öfverflytta de åligganden, som skolat tillkomma ifrågavarande assistent, på en af adjunkterna. På grund af därefter inträdda förhållanden hade emellertid denna befattning, såsom förut nämnts, redan inrättats på extra stat.

En befattning såsom lärare i kött- och mjölkkontroll hade, erinrade departementschefen vidare, enligt alla förslagen upptagits uti staten för institutet med aflöning i form af arfvode. I fråga om lektorsbefattningen utvisade handlingarna ingen annan skiljaktighet mellan dem, som därvid yttrat sig, än i fråga om lönebeloppet, kompetensvillkoren m. m. Någon ändring eller indragning af tjänsten hade icke ifrågasatts.

Departementschefen fäste i detta sammanhang uppmärksamheten därå, att Riksdagen år 1906, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kungl.

Maj:ts förslag, beslutit veterinärinstitutets förflyttning till ett område vid Kräftriket utanför Stockholm och uppförande därstädes af nya, betydligt större och mer tidsenliga lokaler för institutet än de dåvarande äfvensom att vid detta nya institut beräknats bostadslägenheter åt vissa af departementschefen uppräknade befattningshafvare. Vid behandlingen af nämnda nybyggnadsfråga hade någon annan förändring beträffande afdelningarna vid institutet icke ifrågasatts, än att det ställts i utsikt, att möjligen i framtiden dels ämnena anatomi och fysiologi, hvilka för det dåvarande tillhörde samma professor, skulle skiljas åt, hvaremot den rena kemien borde kunna väsentligt inskränkas, dels ock en särskild ledare skulle anställas för kliniken för mindre husdjur.

Af departementschefen framhölls vidare, hurusom de handlingar i ärendet, för hvilka han redogjort, utvisade, att förbättring i aflöningsvillkoren för personalen vid veterinärinstitutet i Stockholm eller, såsom det i stället i enlighet med framställda önskningar syntes böra kallas, kungl. veterinärinstitutet samt ökning af lärarkrafterna därstädes länge varit ifrågasatta.

Att ett verkligt behof af förändringar i dessa hänseenden förefanns, ansåg departementschefen framgå redan däraf, att den gällande lönestaten vore fastställd för så lång tid sedan som år 1879. Behofvet hade enligt departementschefens mening blifvit ytterligare ådagalagdt genom de i ärendet anförda förhållanden.

Synnerlig vikt syntes honom därvid böra tillmätas den omständigheten, att aflöningarna för vissa ifrågavarande lärarpersonal närstående kategorier af statstjänare, såsom exempelvis universitetslärare, professorerna vid tekniska högskolan, intendenterna vid naturhistoriska riksmuseum, elementarlärarna och lärarna vid landtbruksinstituten m. fl., blifvit under de senaste åren höjda, hvilket medfört, att aflöningarna vid veterinärinstitutet ännu mer än förr framstode såsom jämförelsevis låga. Detta visade sig äfven, då de jämfördes med de inkomster, som dugliga veterinärer dåmera kunde erhålla genom privatpraktik, eller med de aflöningar, som tillkomme veterinärer, anställda vid slakthus eller eljest i större kommuners tjänst.

Departementschefen ansåg det icke kunna förnekas, att ett bibehållande af de dåvarande aflöningsvillkoren vid veterinärinstitutet kunde innebära en allvarsam fara för att till institutet icke skulle kunna vid eventuella ledigheter erhållas så framstående lärarkrafter, som erfordrades för undervisningens behöriga skötsel.

Veterinärvetenskapen hade, såsom i handlingarna äfven framhölles, under de senaste årtiondena befunnit sig i en synnerligen kraftig utveckling, så att helt andra och vida större kraf än förr dåmera ställdes på en i facket duglig lärare och äfven på den praktiserande veterinären. Därtill bidroge i sin mån husdjursskötselns starka uppsving och mera rationella drift.

Det förefanns också dåmera inom landet ett mycket större behof af veterinärer än förr. Allmänhetens benägenhet att i förekommande fall anlita veterinärhjälp hade i hög grad ökats, hvilket visade sig, bland annat, däruti, att nya distriktsveterinärtjänster flerstädes upprättades. Inrättandet af slakthus medförde också, att ett icke obetydligt antal nya veterinärbefattningar skapades. Det syntes departementschefen, såsom direktionen för veterinärinstitutet äfven framhållit, kunna sägas, att det rådde en kännbar brist på veterinärer.

Dessa förhållanden hade också af statsmakterna behjärtats, i det att Kungl. Maj:t och Riksdagen, för att i ett hänseende tillgodose krafvet på förbättrade anordningar vid veterinärutbildningen, år 1906 beslutat, att nya, tidsenliga lokaler för veterinärinstitutet, lämnande tillfälle till utbildande af ett väsentligt ökadt antal elever, skulle beredas genom anläggandet af ett nytt veterinärinstitut vid Kräftriket utanför Stockholm.

På grund af alla de berörda förhållandena ansåg departementschefen det vara af stor vikt, att staten tillsåge, att institutet måtte kunna äga säker tillgång till fullt tillräcklig personal, såväl af lärare som af andra befattningshafvare, och att åt denna personal bereddes sådana villkor, att den kunde på ett fullt tillfredsställande sätt fullgöra sina uppgifter.

Med hänsyn till förut åberopade, nyligen skedda löneregleringar för vissa kårer af lärare och vetenskapsmän syntes det departementschefen icke erforderligt att för inhämtande af yttrande från löneregleringskommittén längre undanskjuta frågan om ny stat för veterinärinstitutet. Nyss-

nämnda löneregleringar gåfve nämligen fullt tillräckliga tillfällen till jämförelser vid bedömandet af den föreliggande frågan.

Emellertid skulle i hvarje fall, enligt departementschefens mening, vara mindre lämpligt att då upptaga denna fråga till afgörande, därest den framtida organisationen af institutets lärarpersonal och undervisning kunde anses vara i väsentligare hänseenden oviss och sväfvande. Det syntes departementschefen dock icke behöfva möta allt för stora svårigheter att inom den närmaste tiden företaga till afgörande den hvilande frågan om ny stadga för institutet, om än det år 1900 upprättade förslaget därtill kunde behöfva omarbetas i vissa detaljer.

De i det ifrågavarande förslaget till stat för institutet upptagna befattningar hade samtliga blifvit af såväl lärarkollegiet som direktionen förklarade såsom under alla förhållanden oundgängligen erforderliga för institutets verksamhet, och reservanterna äfvensom medicinalstyrelsen hade icke heller påstått, att några af dessa befattningar skulle vara obehöfliga, utan syntes blott hafva velat lämna utväg öppen för att i vissa hänseenden på något afvikande sätt tillgodose de yppade behofven.

Om man då ansåge sig kunna omedelbarligen intaga ställning till de spörsmål, hvarom olika meningar sålunda yppats, fann departementschefen ingen betänklighet att å ordinarie stat uppföra hela anslaget till veterinärinstitutet jämte samtliga de befattningar, som ansåges böra i staten upptagas. På sätt han hade för afsikt att närmare utveckla vid behandlingen af de olika posterna i den föreslagna staten, ansåg departementschefen, att det verkligen läte sig göra att omedelbarligen afgöra de spörsmål i förevarande afseende, hvilka varit föremål för olika åsikter. De gjorda framställningarna syntes honom därför böra föranleda Kungl. Maj:t att till 1907 års Riksdag aflata framställning om ny, ordinarie stat för veterinärinstitutet.

Professorer. I afseende å professurerna upptog, erinrade departementschefen, det ifrågavarande statförslaget samma antal dylika befattningar som den dåvarande staten. Skillnaden bestode i löneförhöjning. Begynnelseaflöningen, som för det dåvarande utgjorde 5,000 kronor, hade föreslagits till 6,000 kronor, hvarjämte ifrågasattes två ålderstillägg å 500 kronor

hvartdera, i stället för endast ett för det dåvarande. Slutaflöningen skulle alltså enligt förslaget blifva 7,000 kronor i stället för enligt dåvarande stat 5,500 kronor. De föreslagna aflöningsbeloppen vore desamma, som dåmera åtnjötes af universitetsprofessorer m. fl. professorer och intendenterna vid naturhistoriska riksmuseum.

Det syntes departementschefen icke föreligga någon oegentlighet däruti. De elever, som undervisades vid veterinärinstitutet, måste liksom eleverna vid högskolorna hafva aflagt mogenhetsexamen. Vidare var kursen vid institutet ganska lång, nämligen fyraårig. Och slutligen gjorde veterinärvetenskapens utveckling under senaste tid, att den vetenskapliga utbildning, som dåmera kräfdes af en professor vid veterinärinstitutet, syntes kunna ungefär jämnställas med öfriga professorers, synnerligast om de i det hvilande stadgeförslaget ifrågasatta skärpta kompetensvillkor för professur — afhandling, disputationsprof m. m. — vunne Kungl. Maj:ts gillande. En viss betydelse syntes äfven böra tillmätas den omständigheten, att ifrågavarande professorer vore nödsakade att bo i hufvudstaden, hvarest lefnadskostnaderna vore jämförelsevis dyra.

I öfverensstämmelse med hvad som bestämts rörande professorerna vid tekniska högskolan och intendenterna vid naturhistoriska riksmuseum, hvilka sistnämndas löner reglerats vid 1906 års riksdag, ansåg departementschefen aflöningen för professorerna vid veterinärinstitutet böra så fördelas, att lönen sattes till 4,000 kronor och tjänstgöringspenningarna till 2,000 kronor samt att bägge ålderstillläggen tillades lönen. Pensionen blefve då liksom för öfriga professorer 5,000 kronor.

Departementschefen erinrade, att för det dåvarande professorerna vid institutet icke åtnjöte bostadsförmån och att dylik förmån ej heller vore för dem afsedd uti de nya institutsbyggnaderna.

Rektor.

Af professorerna skulle en förordnas till föreståndare. I förslaget till nya stadgar hade hemställts, att denne skulle benämnas rektor, liksom fallet vore vid öfriga högskolor, och departementschefen ansåg sig böra biträda detta förslag. För det dåvarande åtnjöt föreståndaren ingen annan särskild förmån på grund af denna sin befattning än fri bostad. Äfven i det beslutade nya institutet var bostadslägenhet afsedd för

honom. Förslaget till stat upptog nu därjämte ett arfvode af 1,000 kronor. På de skäl, som till stöd därför anförts, fann departementschefen sig visserligen böra tillstyrka, att ett dylikt arfvode bereddes honom, men med villkor att, så länge förmånen af fri bostad åtnjötes, ett belopp af 500 kronor skulle afdragas å lönen.

Lektor. Lektoratet var en af de tjänster, om hvilka olika meningar uttalats, i det att reservanterna och medicinalstyrelsen ansett, att endast det dåvarande aflöningsbeloppet borde bibehållas på ordinarie stat, men behöfligt lönetillägg beviljas å extra stat. Såsom skäl därtill hade angifvits, att förändrade anordningar rörande undervisningen i de till lektoratet hörande ämnen borde tagas under öfvervägande.

Enligt hvad departementschefen inhämtat, afsåges därmed den äfven vid behandlingen af institutets byggnadsfråga framkomna planen att skilja ämnet fysiologi från professorns i anatomi undervisningsområde och öfverlämna det till lektorn, hvaremot denne möjligen skulle befrias från undervisningen i den rena kemien, hvilken undervisning i hvarje fall ansetts böra väsentligen inskränkas. Det kunde med visshet antagas, att någon indragning af lektorsbefattningen eller densammas utbytande mot en eller flera lägre aflönade befattningar icke varit afsedd. Hela frågan syntes inskränka sig till en möjlig förändring af lektorns läroämnen.

Att af denna anledning uppskjuta att reglera aflöningen för denna befattning ansåg departementschefen onödigt, om man blott iakttoge, att befattningen icke tillsattes med ordinarie innehafvare utan, liksom dittills, på förordnande, intill dess frågan om de befattningen tillhörande läroämnen blifvit slutligen afgjord.

I afseende på aflönings- och pensionsförmåner borde lektorn enligt departementschefens åsikt fullständigt likställas med lektorerna vid de allmänna läroverken och alltså åtnjuta en begynnelseaflöning af 4,000 kronor jämte fyra ålderstillägg, hvart och ett å 500 kronor, med samma fördelning mellan lön och tjänstgöringspenningar som för läroverkslektorer. Slutaflöningen blefve då 6,000 kronor. Därigenom skulle ifrågavarande lektor visserligen i början få mindre aflöning än direktionen föreslagit — dock 500 kronor mer än för det dåvarande — men slutaflöningen blefve i stället högre än

hvad direktionen ifrågasatt. Pensionen blefve 4,000 kronor, hvilket vore 500 kronor lägre än enligt direktionens förslag. Bostadsförmån skulle icke ifrågakomma för lektorn.

Direktionen hade vidare föreslagit, att fyra adjunktsbefattningar skulle uppföras å staten, nämligen, förutom den dåvarande ordinarie adjunkturen och den till adjunktur förändrade instruktionssmedsbefattningen, äfven den då å extra stat uppförda adjunkturen vid den ambulatoriska kliniken äfvensom en ny adjunktsbefattning vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen. Äfven rörande dessa befattningar hade rådt olika meningar, i det att medicinalstyrelsen, i öfverensstämmelse med den mening, som uttalats af reservanter inom lärarkollegiet och direktionen, hemställt, att de erforderliga aflöningsbeloppen måtte uppföras å extra stat. *Adjunkter.*

Vid behandlingen af frågan om ny stadga för institutet hade år 1899 af lärarkollegiet ifrågasatts att utbyta den ordinarie adjunkturen, d. v. s. befattningen som adjunkt vid den stationära kliniken och polikliniken, mot assistentbefattningar. Direktionen hade dock i sin skrifvelse år 1900 förordat icke blott bibehållandet af nämnda adjunktur utan äfven upprättandet af en ny dylik befattning samt för denna mening funnit understöd af medicinalstyrelsen. Beträffande befattningen som adjunkt vid den ambulatoriska kliniken hade något förslag till indragning eller förändring af densamma icke framställts i de handlingar, för hvilka departementschefen förut redogjort. Ej heller hade i fråga om instruktionssmedsbefattningen dess indragning föreslagits utan endast dess förändring till adjunktur eller till en befattning såsom »lärare i hofbeslag».

För det dåvarande antogos den å ordinarie staten upptagna adjunkten samt instruktionssmeden medelst förordnanden och aflönades med arfvoden. Den å extra stat upprättade adjunkturen var beroende af årligen förnyade anslag. Direktionen hade hemställt, att samtliga de föreslagna adjunkterna skulle få fast anställning med lön och tjänstgöringspenningar (jämte ålderstillägg för tre af dem) och alltså äfven erhålla pensionsrätt. För de bägge dåvarande adjunkterna och adjunkten vid smedjorna (instruktionssmeden) hade föreslagits samma begynnelseaflöning, nämligen 4,000 kronor, men i afseende å ålderstilläggen hade direktionen gjort åtskillnad mellan dem i

så måtto, att adjunkten vid smedjorna och adjunkten vid den ambulatoriska kliniken skulle få två dylika tillägg, under det att adjunkten vid den stationära kliniken och polikliniken skulle få endast ett. För den nya adjunkten hade föreslagits lägre aflöning än för de öfriga, nämligen 3,500 kronor, och för honom hade ålderstillägg icke ifrågasatts. I dessa hänseenden innefattade medicinalstyrelsens förslag inga andra ändringar än som härflöte af, att aflöningarna enligt styrelsens mening skulle beviljas å extra stat.

Af hvad som anförts rörande dessa befattningar fann departementschefen framgå, att någon indragning af dem, som då voro uppförda å ordinarie eller extra stat, icke borde ifrågakomma, enär de fyllde ett för institutets verksamhet nödvändigt behof. Det syntes departementschefen äfven, på grund af hvad lärarkollegiet och direktionen anfört, vara ådagalagdt, att jämväl på den anatomisk-fysiologiska afdelningen erfordrades, att till professorns biträde anställdes en därtill lämplig, för tjänsten utbildad person. Då samtliga dessa behof måste anses vara för framtiden bestående, kunde departementschefen ej finna skälig anledning att icke nu tillgodose dem i den ordinarie staten. Det syntes honom emellertid icke vara lämpligt att göra detta på det sätt, direktionen föreslagit.

Enligt sagda förslag skulle nämligen finnas tre olika slag af adjunktsaflöningar och adjunktspensioner. För ingen adjunkt skulle dock förmånerna öfverensstämma med de för adjunkter vid de allmänna läroverken bestämda. I likhet med hvad departementschefen redan i fråga om förberörda lektorsbefattning föreslagit, syntes honom emellertid äfven rörande dessa tjänster öfverensstämmelse med läroverkslärarnas aflöningsförhållanden böra, så vidt möjligt, åvägabringas.

Detta skulle visserligen kunna ske på sådant sätt, att för alla ifrågavarande befattningar bestämdes aflöning till likhet med för läroverksadjunkter. Men mot en sådan anordning vore att invända, bland annat, att därigenom den åtskillnad mellan tjänsterna inbördes, som direktionen framhållit, skulle försvinna, och att särskildt den föreslagna nya adjunkten skulle, efter intjänande af ålderstillägg, få vida högre aflöning och pension än direktionen ifrågasatt. Af dessa och andra i det följande nämnda skäl fann departementschefen nödvändigt och lämpligt, att ifrågavarande

fyra tjänstebefattningar icke samtliga blefve adjunkturer utan anordnades på annat sätt.

Lektor, ej adjunkt, vid ambulatoriska kliniken.

Den ene af de adjunkter, för hvilka direktionen föreslagit högsta aflöningen, var adjunkten vid den ambulatoriska kliniken. Till dennes aflöning hade Riksdagen under de sista åren i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beviljat å extra stat ett belopp af 3,500 kronor årligen. Därest aflöningen för denna befattning bestämdes lika med för läroverksadjunkt, eller i första lönegraden 3,000 kronor, samt därjämte skyldighet inträdde att vidkännas pensionsafdrag, skulle faktiskt aflöningen högst väsentligt nedsättas.

Detta syntes emellertid så mycket mindre böra äga rum, som enligt departementschefens mening denna befattning vore en af de viktigare vid institutet och af särskildt stor betydelse för landets boskapsskötsel, enär det vore under ledning af dess innehafvare, som veterinäreleverna besökte ladugårdar och svinstall samt därvid praktiskt undervisades i allt, som hörde till afvel och sjukvård m. m. rörande där inrymda djur. Det vore därför af mycket stor vikt, att innehafvaren af befattningen vore en inom detta område framstående veterinärläkare och lärare. Han kunde icke vara en ung veterinär, som endast helt nyligen lämnat institutet såsom utexaminerad elev, utan måste hafva stor praktisk erfarenhet och alltså hafva under en följd af år utöfvat en vidsträckt praktik. Denna praktik hade då säkerligen också beredt honom ganska betydliga inkomster. Det måste emellertid vara innehafvaren af denna tjänst fullständigt förbjudet att utöfva egen praktik. Med hänsyn till alla dessa förhållanden vore det oundgängligen nödvändigt, att aflöningen sattes till sådant belopp, att den kunde locka fullt kompetenta sökande samt vid tjänsten kvarhålla en förtjänt innehafvare.

Departementschefen ansåg det därför ingalunda vara obilligt utan tvärtom af behofvet påkalladt att förvandla denna adjunktur till lektorat och alltså medgifva en begynnelseaflöning af 4,000 kronor. Detta belopp vore för öfrigt detsamma, som direktionen föreslagit såsom utgångsaflöning för denne adjunkt. Visserligen skulle genom de fyra ålderstillägg, som borde tillkomma lektor, aflöningen i de två högsta lönegraderna

öfverstiga aflöningen enligt direktionens förslag, men detta syntes departementschefen icke böra väcka betänkligheter, helst som pensionen i allt fall ej blefve högre än direktionens förslag skulle föranledt, eller 4,000 kronor. Den person, veterinären Harry Stålfors, som för det dåvarande uppehölle adjunktsbefattningen vid den ambulatoriska kliniken, syntes böra berättigas att utan ansökan öfvergå till ifrågavarande lektorsbefattning.

Adjunkt i stället för instruktionssmed.

Hvad instruktionssmedsbefattningen anginge, ansåg departementschefen denna lämpligen böra förändras till adjunktur och i aflönings- och pensionshänseende fullständigt likställas med adjunktur vid de allmänna läroverken. Det för sådana adjunkter fastställda aflöningssystemet med fyra ålderstillägg syntes på ett lämpligt sätt motsvara det uttryckta önskemålet att bereda kontinuitet vid innehafvandet af denna tjänst. För bostad skulle göras samma afdrag som för öfriga ordinarie lärare eller 500 kronor. Slutaflöningen för denna tjänst blefve liksom efter direktionens förslag 5,000 kronor, men pensionen blott 3,400 kronor i stället för 4,000 kronor. Departementschefen ansåg emellertid denna aflöning böra blifva fullt tillräcklig. Veterinären Axel Robert Pålman, som för det dåvarande bestrede befattningen såsom instruktionssmed, syntes i analogi med hvad som föreslagits beträffande veterinären Stålfors böra berättigas att utan ansökning öfvergå till den nya adjunktsbefattningen.

Assistenter, ej adjunkter, vid stationära kliniken och vid anatomisk-fysiologiska afdelningen.

Vidkommande därefter den dåvarande befattningen såsom adjunkt vid den stationära kliniken och polikliniken samt den föreslagna nya adjunktsbefattningen vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen, hade för dessa tjänster af direktionen föreslagits något lägre aflöningsförmåner än för de bägge öfriga föreslagna adjunkturerna. Såsom skäl därtill hade beträffande den dåvarande ordinarie adjunkturen anförts, att kontinuitet å platsen icke vore i lika mån som vid öfriga adjunkturer erforderlig. Det syntes till och med kunna ifrågasättas, om det ens vore önskvärdt, att samma person under någon särdeles lång tid kvarstannade på denna plats, om ock så täta ombyten, som dittills skett, måste anses ofördelaktiga. Äfven den föreslagna nya adjunkturen syntes, med afseende å de för densamma ifrågasatta aflöningsvillkoren, vara att betrakta hufvudsakligen som en öfvergångsplats.

Med hänsyn därtill ansåg departementschefen, att bägge de ifrågavarande tjänsterna lämpligen borde blifva assistentbefattningar och att aflöningen borde utgå i form af arfvode. Beloppet däraf syntes honom lämpligen kunna sättas lika för bägge och till 3,000 kronor. Detta vore visserligen väsentligt mindre, än direktionen föreslagit, men dock 500 kronor mer än för den redan å extra stat uppförda assistentbefattningen. Att fullt likställa dessa bägge assistenter med den dåvarande ansåg departementschefen icke böra ske, enär deras verksamhet vid klinikerna och i lärarbefattning väl finge anses såsom mer maktpåliggande än dennes, och såsom redan framhållits det, särskildt i fråga om den nya tjänsten, hvars vetenskapsområde vore mycket speciellt, stundom kunde blifva ganska svårt att få platsen besatt. Att en afsevärd skillnad förelåge mellan ifrågavarande bägge tjänster, å ena sidan, samt den dåvarande assistentbefattningen, å den andra, framginge äfven däraf, att direktionen föreslagit de förra till adjunkturer, men bibehållit den sistnämnda såsom assistenttjänst med oförändradt arfvode.

Hvad beträffade sistnämnda assistent eller det dåvarande, å extra stat uppförda biträdet vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen, ansåg departementschefen honom böra, såsom allt framgent erforderlig, uppföras å ordinarie stat med oförändradt arfvode af 2,500 kronor.

För alla tre assistenterna syntes det departementschefen böra stadgas, att, i händelse fri bostad åtnjötes, afdrag å arfvodet skulle ske med belopp, som enligt departementschefens åsikt lämpligen kunde sättas till 300 kronor.

Lärare i kött- och mjölkkontroll.

För en lärare i kött- och mjölkkontroll var i förslaget upptaget ett arfvode af 1,500 kronor. För det dåvarande utginge till detta ändamål 600 kronor från posten till diverse utgifter. I betraktande af den alltmer ökade vikt, som på senare tid i samband med skärpta fordringar på kontroll å födoämnen och till följd af inrättandet af slakthus ställts på veterinärernas kännedom i dessa ämnen, ansåg departementschefen, såväl att fortsatt undervisning i desamma vore i hög grad af behofvet påkallad och att detta behof borde tillgodoses genom att arfvode åt läraren i dessa ämnen upp-

fördes å ordinarie stat, som ock att i följd af den ökade undervisningen äfven arfvodets belopp borde höjas. Då tillgång på lämplig lärare i detta fack syntes utan svårighet kunna vinnas genom aftal med någon veterinär, anställd hos Stockholms stad eller speciellt vid det blifvande offentliga slakthuset i hufvudstaden, behöfde någon särskild, fullt aflönad lärare icke anställas för dessa ämnen. Mot det föreslagna arfvodesbeloppet hade departementschefen icke någon erinran.

Vissa andra tjänstemän.

Direktionen hade föreslagit höjda arfvoden såväl för kamreraren som för sekreteraren hos direktionen, och det syntes departementschefen ej kunna förnekas, att de dåvarande beloppen vore för låga. Detta gällde, hvad kamrerarbefattningen anginge, med så mycket större skäl, som det otvifvelaktigt vore särdeles förmånligt, om kamrerarens åligganden utvidgades sålunda, att han öfvertoge de bestyr med räkningars utskrifvande samt uppbörd af afgifter för klinikerna, hvilka dittills måst åläggas amanuenser. Departementschefen höll före, att arfvodena för nämnda båda befattningar borde kunna lämpligen bestämmas till 1,500 kronor för kamreraren och 500 kronor för sekreteraren hos direktionen. Förhöjningen för kamreraren blefve visserligen därigenom icke alldeles så stor som den föreslagna, men den finge väl i hvarje fall anses fullt tillräcklig.

Bibliotekariens arfvode syntes på grund af de anförda skälen visserligen böra höjas, men ansåg departementschefen, att det lämpligen kunde begränsas till 500 kronor.

Till sekreteraren hos lärarkollegiet utgick för det dåvarande ett mindre belopp från anslagsposten till diverse utgifter. Departementschefen kunde icke finna erforderligt, att någon ändring vidtoges därutinnan, utan syntes honom tvärtom detta sätt vara det riktiga, då denna sekreterarbefattning vore af mera privat natur samt bestredes af en utaf lärarna.

Undervisning i ridning och körning.

På grund af de skäl, som anförts för anordnande åt eleverna äfven af undervisning i körning, ansåg departementschefen visserligen en dylik undervisning vara för dem i åtskilliga hänseenden gagnelig, men höll före, att för undervisningen i såväl ridning som körning ett belopp af sammanlagdt 1,200 kronor borde vara fullt tillräckligt.

Till betjäning var då i den ordinarie staten upptaget ett belopp af 3,000 kronor samt å extra stat beviljade tillhopa 2,600 kronor, hvarjämte af stallets inkomster därtill användts 2,920 kronor, däri inräknade hyresbidrag å 400 kronor. För det dåvarande utgick alltså till betjäning årligen 8,520 kronor. Direktionen hade föreslagit, att samtliga dessa betjänte skulle uppföras i staten, en del med fast lön och tjänstgöringspenningar och de öfriga med arfvoden. De förra vore två vaktmästare, af hvilka den ene skulle hafva särskild syssla såsom konservator vid den anatomiska afdelningen, vidare en fodermarsk samt en port- och telefonvakt. I likhet med direktionen fann departementschefen det befogadt, att dessa betjänte erhölle en fastare anställning och aflönades på föreslaget sätt, hvarmed följde pensionsrätt, och hade departementschefen ej heller något väsentligt att erinra mot, att deras aflöningar höjdes ungefär till de föreslagna beloppen. Dessa syntes emellertid böra bringas till bättre öfverensstämmelse sinsemellan än enligt förslaget. *Betjäning.*

Departementschefen ansåg sålunda, att de bägge vaktmästarna och fodermarsken lämpligen borde erhålla 900 kronor i lön och 600 kronor i tjänstgöringspenningar, tillhopa 1,500 kronor, men icke något ålderstillägg, samt att portvakten, hvilken syntes fortfarande böra, så långt portvaktsysslan det medgåfve, äfven tjänstgöra som telefonvakt, borde få 700 kronor i lön och 500 kronor i tjänstgöringspenningar, tillhopa 1,200 kronor, jämte ett ålderstillägg å 100 kronor efter fem år. På grund af de särskilda kvalifikationer, som fordrades af den vaktmästare, som tillika vore konservator, ansåg departementschefen honom böra få åtnjuta ett särskildt arfvode af 200 kronor. För fri bostad borde för en hvar af betjänte afdragas 250 kronor.

De betjänte, för hvilka enligt förslaget särskilda arfvoden skulle uppföras i staten, vore dels laboratorietjänaren vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen samt nattvakten, till hvilka anslag dittills beviljats å extra stat, dels ock tre drängar, hvilka aflönats af stallets inkomster. Det syntes departementschefen emellertid icke vara nödigt att detaljeradt uppföra dessa befattningar i staten, helst som de vore af den natur, att växlingar på arbetsmarknaden kunde understundom böra föranleda förändringar och jämkningar i de särskilda beloppen. Dy-

lika jämkningar kunde liksom dittills lämpligen ske med anlitande af inkomster från stallet och äfven smedjan, där så erfordrades. I betraktande af arbetslönernas stegring hade departementschefen dock intet att invända mot, att ett belopp, motsvarande summan af de till dessa betjänte föreslagna arfvodena, eller 5,000 kronor, uppfördes i staten för detta ändamål.

Öfriga anslag.

I de återstående anslagsposterna i staten hade icke ifrågasatts någon förändring i annan mån, än att det år 1893 till undervisningsmateriell vid professuren i histologi m. m. beviljade belopp af 1,000 kronor föreslagits skola sammanslås med anslagsposten till diverse utgifter. Mot berörda sammanslagning hade departementschefen icke något att erinra. Icke heller fann han sig böra föreslå någon förändring beträffande anslagsposterna till stipendier åt elever samt till byggnaders och stängsels underhåll.

Det belopp, hvartill anslagsposten till diverse utgifter då skulle uppgå, eller 12,000 kronor, syntes emellertid kunna något minskas. Från denna anslagspost hade dittills utgått arfvode å 600 kronor till läraren i kött- och mjölkkontroll, och om arfvode till denne lärare, på sätt departementschefen förordat, särskildt upptoges i staten, minskades utgifterna från ifrågavarande anslagspost med nyssnämnda belopp. Därjämte hade dittills en del af betjäningens aflöning, nämligen ett belopp af 2,920 kronor, bestridts af de inkomster, som institutet uppburit af sina stallar. Då en del af betjäningen föreslagits att i staten uppföras med särskilda arfvoden och äfven det till betjäning i öfrigt föreslagna beloppet vore högre än det dittills i staten upptagna beloppet till betjänings aflönande, syntes berörda inkomster framdeles kunna användas till andra ändamål, hufvudsakligen desamma, för hvilkas bestridande anslagsposten till diverse utgifter vore afsedd.

Departementschefen ansåg därför, att denna anslagspost borde utan olägenhet kunna sänkas med 2,000 kronor till 10,000 kronor. Att han icke funne sig böra föreslå större nedsättning, berodde *dels* därpå, att beloppet af nettoinkomsterna såväl af stallarna som ock af smedjan, hvarifrån öfverskott jämväl syntes kunna erhållas, vore synnerligen osäkert och i allt fall antoges icke komma att stiga till någon mera betydande summa, samt, hvad smedjan beträffade, vore i hög grad beroende på

konkurrens och på personliga egenskaper hos dem, som tjänstgjorde i smedjan, och *dels* därpå att institutet, som icke disponerade, utöfver berörda anslag till undervisningsmateriell i histologi m. m., särskildt anslag till inköp af instrument, böcker eller annan undervisningsmateriell, väl kunde behöfva dessa inkomster för dylikt ändamål. Departementschefen ville i sammanhang därmed erinra, att samtliga inkomster upptoges i institutets räkenskaper, hvilka granskades i kammarrätten.

Villkor för ålders-tillägg.

Såsom i allmänhet iakttagits vid de löneregleringar, hvilka under de senare åren ägt rum, skulle, efter hvad departementschefen höll före, för rätt att tillgodonjuta ålderstillägg enligt den nya lönestaten få inräknas äfven tjänstgöring, som till tiden infallit innan staten trädde i kraft. Emellertid syntes i likhet med hvad äfven eljest merendels skett denna förmån icke böra tillkomma andra befattningshafvare än sådana, som äfven före den nya aflöningsstatens trädande i kraft varit ordinarie innehafvare af de befattningar, i hvilka ålderstillägg skulle åtnjutas.

Därest departementschefens uppfattning i denna del vunne gillande, komme, sådana förhållandena vid institutet gestaltat sig, den ifrågavarande förmånen faktiskt endast att åtnjutas af professorerna. I ett fall syntes dock ett personligt undantag böra göras.

Den dåvarande innehafvaren af befattningen såsom instruktionssmed, förutnämnde veterinären Pålman, hade alltsedan år 1899 förestått denna befattning. Instruktionssmedsbefattningen skulle, som nämndt, förvandlas till en ordinarie adjunktur, och departementschefen hade äfven föreslagit, att Pålman skulle berättigas att utan ansökan öfvergå till den nya adjunktsbefattningen. Hans begynnelseaflöning i denna skulle, därest han ej finge tillgodoräkna sig tjänstgöringen såsom instruktionssmed för rätt till ålderstillägg, komma att utgöra endast 3,000 kronor. Från detta belopp skulle emellertid komma att afgå dels pensionsafgift och dels, därest fri bostad äfven fortfarande komme att åtnjutas, bostadsafdrag, hvilket föreslagits till samma belopp som för öfriga ordinarie lärare, eller 500 kronor.

Hans kontanta aflöning skulle alltså komma att endast obetydligt öfverskjuta det arfvode, 2,000 kronor, han då uppbure, hvarförutom ej borde förbises, att han äfven förut åtnjöte förmånen af fri bostad. Hans ställning

vid en öfvergång till den nya staten skulle alltså i betraktande jämväl af de strängare villkor med hänsyn till innehafvande af annan tjänst eller sysselsättning, som måste ställas på en ordinarie adjunkt än på en med arfvode aflönad person, knappast kunna anses hafva blifvit förbättrad.

Med hänsyn till beskaffenheten af Pålmans föregående tjänstgöring och till de olägenheter, som alltid måste åtfölja ett personombyte på ifrågavarande plats, syntes det emellertid önskligt, att Pålman kvarstannade i institutets tjänst. För att för honom underlätta ett sådant kvarstannande ansåg departementschefen sig böra föreslå, att Pålman berättigades att, vid utnämning till den nya ordinarie adjunkturen, för rätt till ålderstillägg tillgodoräkna sig sin föregående tjänstgöring såsom instruktionssmed. Han skulle därigenom genast komma in i andra lönegraden som adjunkt och inom kort blifva berättigad till ett andra ålderstillägg.

Bostadsförmån.

För det dåvarande åtnjöto bland personalen vid veterinärinstitutet endast rektorn, adjunkten å ordinarie stat, instruktionssmeden, fodermarsken samt port- och telefonvakten fri bostad. Vid bifall till det af departementschefen uppgjorda förslaget skulle under dåvarande förhållanden bostadsförmån kunna beredas rektorn, den föreslagna adjunkten, en assistent och två vaktmästare; och skulle i så fall summan af hyresafdrag uppgå till 1,800 kronor. Detta belopp syntes departementschefen böra afdragas från statens slutsumma och återstoden anvisas såsom statsanslag. När bostäder vid nya institutet kunde beredas, borde erforderlig jämkning i anslagsbeloppet ske. Förbehåll om afdragsskyldighet syntes emellertid böra göras beträffande alla dem, för hvilka bostäder vore afsedda att beredas vid nya institutet.

På grund af hvad af honom anförts, framlade departementschefen förslag till stat för veterinärinstitutet äfvensom förslag till villkor och bestämmelser för åtnjutande af föreslagna aflöningsförmåner för vissa angifna befattningshafvare vid institutet.

Den af departementschefen föreslagna staten slutade, enligt hvad han erinrade, på ett belopp af 83,600 kronor. På grund af bostadsafdrag kunde emellertid denna summa minskas med 1,800 kronor, hvadan

det belopp, som borde såsom statsanslag anvisas, utgjorde 81,800 kronor. Ökningen i det ordinarie anslaget uppginge då till 24,700 kronor. Hela detta belopp innebar emellertid icke ökad statsutgift, enär i stället det anslag, som på senare år plägat beviljas på extra stat, och hvars belopp för år 1907 uppginge till 8,600 kronor, skulle upphöra att utgå. Den verkliga ökningen, oberäknade utgifterna för ålderstillägg, blefve därför endast 16,100 kronor.

Kungl. Maj:t gjorde, såsom förut antydts, i statsverkspropositionen vid 1907 års riksdag framställning i ämnet, affattad i öfverensstämmelse med departementschefens hemställan.

1907 års Riksdags skrifvelse.

I skrifvelse den 30 maj 1907, n:r 9, punkten 2:o, anförde Riksdagen, bland annat, att, på sätt af departementschefen framhållits, ordnandet af aflöningsförhållandena vid veterinärinstitutet icke borde längre undanskjutas. Sedan 1906 års Riksdag beslutat uppförande af nya tidsenliga lokaler för institutet, hvarigenom det bereddes tillfälle att mottaga ett väsentligen ökadt antal elever, framträdde allt starkare krafvet på att institutet måtte äga tillgång till fullt tillräcklig, med nöjaktiga löner försedd personal. Det af Kungl. Maj:t i sådant afseende framlagda förslag fann Riksdagen vara tillfredsställande och hvad lönebeloppen beträffade väl afvägdt.

Den af Riksdagen godkända aflöningsstaten för veterinärinstitutet hade följande utseende:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Arfvode.	Summa.
1 rektor	—	—	1,000	1,000
1 professor	4,000	2,000	—	6,000
4 professorer	16,000	8,000	—	24,000
1 lektor	2,600	1,400	—	4,000
1 »	2,600	1,400	—	4,000
1 adjunkt	2,000	1,000	—	3,000
1 assistent vid den stationära kliniken och polikliniken	—	—	3,000	3,000
1 assistent vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen	—	—	3,000	3,000
1 assistent vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen	—	—	2,500	2,500
1 lärare i kött- och mjölkkontroll	—	—	1,500	1,500
1 kamrerare	—	—	1,500	1,500
För uppehållande af sekreterargöromål hos direktionen	—	—	500	500
För uppehållande af bibliotekariegöromål	—	—	500	500
För undervisning i ridning och körning	—	—	—	1,200
1 vaktmästare och konservator	900	600	200	1,700
1 » på kemiska afdelningen	900	600	—	1,500
1 fodermarsk	900	600	—	1,500
1 port- och telefonvakt	700	500	—	1,200
Betjäning i öfrigt	—	—	—	5,000
Stipendier åt elever	—	—	—	4,000
Byggnaders och stängsels underhåll	—	—	—	3,000
Till diverse utgifter	—	—	—	10,000
Summa kronor	—	—	—	83,600

Anm. 1. För professor kan lönen höjas efter 5 år med 500 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor.

» *2.* För lektor och adjunkt kan aflöningen höjas efter 5 år med 500 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor samt efter nya 5 år med ytterligare 500 kronor och efter än ytterligare 5 år ånyo med 500 kronor. Af hvarje sådant ålderstillägg skola 350 kronor utgöra lön och 150 kronor tjänstgöringspenningar.

» *3.* För port- och telefonvakt kan lönen efter 5 år höjas med 100 kronor.

» *4.* Därest ordinarie lärare åtnjuter fri bostad, skola å lönen afdragas 500 kronor årligen.

» *5.* Därest assistent åtnjuter fri bostad, skola å arfvodet afdragas 300 kronor årligen.

» *6.* Därest vaktmästare, fodermarsk eller port- och telefonvakt åtnjuter fri bostad jämte bränsle, skola å lönen afdragas 250 kronor årligen.

För åtnjutande af de i staten för rektor, öfriga professorer, lektorer, adjunkt, vaktmästare, fodermarsk samt port- och telefonvakt vid veterinärinstitutet upptagna aflöningsförmåner godkände Riksdagen följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att sådan tjänstinnehafvare skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som kan varda honom i behörig ordning ålagd;

att med befattning af ifrågavarande slag icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med sådan befattning ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registreradt, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår rektor och professor, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, direktionen uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt på tjänstgöringen vid institutet, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare bibehållas och mottagas;

att innehafvare af lärarbefattningar vid institutet icke äga att utan direktionens medgifvande utöfva enskild praktik;

att tjänstgöringspenningar eller arfvode få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester eller därmed jämförlig ledighet, men skola för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att, utöfver tjänstgöringspenningar och arfvode, där sådant åtnjutes, afstå så mycket af lönen, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå för tid, hvarunder befattnings innehafvare afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattnings innehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej pröfvas skäligt låta honom uppbära något däraf;

att, där höjning af aflöningen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning i samma lönegrad är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren mer än fyra år af denna tid med goda vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller därmed jämförlig ledighet, och för andra förhöjningen efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen efter nya fem år, äfvenledes på samma villkor, äfvensom för fjärde förhöjningen efter än ytterligare fem år, likaledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af dessa aflöningsförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förrän vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänståldern blifvit uppnådd;

att tjänstinnehafvare må äga att för rätt till ålderstillägg tillgodoräkna sig ordinarie tjänstgöring i samma befattning äfven före den nya aflöningsstatens trädande i kraft;

att tjänstinnehafvare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af aflöningsförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att vid afgång från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen utgår till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt;

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

att en hvar, som efter den dag, kungörelse om de för de nya aflöningsförmånernas åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser blefve utfärdad, tillträdde befattning vid institutet, skulle vara pliktig underkasta sig samma villkor och bestämmelser; samt

att till förutvarande innehafvare af professorsbefattning, hvilken icke före viss tidpunkt, som af Kungl. Maj:t bestämdes, förklarat sig villig att öfvergå till den nya aflöningsstaten samt att underkasta sig de för aflöningens åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser och som icke lagligen kunde därtill förbindas, aflöningsförmåner skulle utgå enligt dittills gällande grunder.

Vidare medgaf Riksdagen, att dåvarande innehafvaren af instruktionssmedsbefattningen vid veterinärinstitutet Axel Robert Pålman finge, vid utnämning till ordinarie adjunkt, för rätt till ålderstillägg tillgodoräkna sig sin tjänstgöring såsom instruktionssmed vid institutet.

I riksstaten uppfördes det under anslagstiteln »veterinärundervisningen» upptagna anslaget till veterinärinstitutet i Stockholm under förändrad benämning till *»veterinärinstitutet»*; och höjdes ifrågavarande anslag, då 57,100 kronor, till 81,800 kronor eller med 24,700 kronor.

Från Riksdagens skrifvelse torde ock böra omnämnas, hurusom i densamma gafs uttryck för den uppfattning, att särskild tjänsteman för uppehållande af sekreterar- och bibliotekariebefattningarna antagligen icke kunde erhållas för de för dessa befattningar upptagna arfvoden å 500 kronor, och att det därför syntes lämpligt, att åt professor, lektor eller adjunkt uppdroges att mot berörda arfvode uppehålla sådan befattning.

1908 års stadgar.

I anledning af de år 1907 beslutade ändringarna i veterinärinstitutets stat anbefallde Kungl. Maj:t den 5 juli 1907 institutets direktion att efter lärarkollegiets hörande afgifva förnyadt förslag till stadgar för institutet.

Den 30 november samma år afgaf kollegiet förslag till sådana ändringar af stadgarna, som ansågos vara med nödvändighet betingade af

Kungl. Maj:ts och Riksdagens år 1907 fattade beslut angående institutets stat, men anhöll kollegiet samtidigt att framdeles få inkomma med fullständigt förslag till nya stadgar för institutet. Lärarkollegiets omförmälda förslag och anhållan biträddes af direktionen; och utfärdade Kungl. Maj:t den 31 januari 1908 stadgar för veterinärinstitutet (svensk författningssamling n:r 21).

I dessa stadgar (§ 1) angifves, likasom i 1867 års reglemente, institutets ändamål vara att såsom fullständig läroanstalt bilda skickliga veterinärer och hofslagare.

För behörighet till professors-, lektors- eller adjunktstjänst vid institutet, hvilka tjänster tillsättas af Kungl. Maj:t (§ 15) efter förslag af institutets direktion, erfordras (§ 16): 1) att hafva aflagt veterinärexamen, hvilken likväl med afseende å lektorstjänst i kemi kan ersättas af medicine kandidat- eller apotekarexamen; 2) att äga för den sökta lärarbefattningen erforderliga kunskaper och skicklighet; 3) att aflägga två offentliga föreläsningsprof och ett praktiskt prof, hvilket likasom det ena föreläsningsprofvet bestämmes af kollegiet.

Undervisningen vid institutet skall enligt 20 § i stadgarna, sådan denna paragraf lyder enligt kungl. kungörelsen den 11 december 1908 (svensk författningssamling n:r 155), bestridas af:

en professor i anatomi och fysiologi med undervisningsskyldighet därjämte i zoologi;

en professor i husdjursskötsel jämte husdjursafvel, raslära, stuterikunskap, ytterlära och veterinärrättsvetenskap;

en professor i kirurgi, som tillika förestår den kirurgiska kliniken vid institutet;

en professor i patologi och terapi jämte epizootilära, farmakodynamik, toxikologi och recepturkonst, med åliggande tillika att vara föreståndare för institutets medicinska klinik;

en professor i histologi och patologisk anatomi, med skyldighet tillika att öfvervaka och leda obduktionerna vid institutet;

en lektor i botanik, fysik, kemi, farmakologi och farmaci, med åliggande tillika att utöfva tillsynen öfver institutets medikamentförråd;

en lektor i obstetrik och med den undervisningsskyldighet därjämte, som kan blifva honom af direktionen ålagd, samt med åliggande tillika att. enligt närmare af direktionen på lärarkollegiets förslag utfärdad instruktion, leda institutets ambulatoriska klinik;

en adjunkt för undervisning i hofvens sjukdomar samt hofbeslagsläran och dess utöfning;

en assistent vid den stationära kliniken och polikliniken;

en assistent vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen;

en assistent vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen;

en lärare i kött- och mjölkkontroll; samt

en lärare i bakteriologi.

Lärarkollegiet är medgifvet att, efter omständigheterna och om sådant finnes ända till nytta för undervisningen, med direktionens tillstånd fördela läroämnena på annat sätt, dock alltid så, att hvarje professor bibehålles vid sina hufvudsakliga läroämnen.

Därjämte bör, i den mån sig göra låter, undervisning i ridning och körning beredas eleverna.

Såsom lärare i bakteriologi tjänstgör laboratorn vid den veterinärbakteriologiska anstalten (§ 14, enligt kungl. kungörelsen den 11 december 1908).

Professor är skyldig att meddela eleverna undervisning eller praktisk handledning minst aderton timmar hvarje vecka äfvensom att med biträde af vederbörande assistent vårda till hans lärostol hörande samlingar och undervisningsmateriell (§ 22).

Adjunkten åligger att undervisa och öfva elever såväl som civila hofslagarlärlingar i det praktiska af hofbeslagskonsten, att hafva närmaste tillsyn öfver institutets smedja, att tillse, att erforderliga verktyg hållas i ordentligt skick, att leda och öfvervaka skoningen i smedjan äfvensom att under ansvar och ersättningsskyldighet vårda smedjans förråd och inventarier samt redovisa dess inkomster och utgifter (§ 23).

Till biträde vid undervisningen, hufvudsakligen vid repetitioner samt vid handledning i de praktiska öfningarna, äger lärarkollegium, på förslag af vederbörande professor, antaga några bland de äldsta och skickligaste eleverna (§ 24).

Läsåret räknas från den 15 augusti och indelas i två lästerminer, nämligen höstterminen från och med nämnda dag till den 15 december och vårterminen från och med den 15 januari till den 15 juni. Sjukvården och de praktiska öfningarna fortgå dock vid institutet utan afbrott hela året om, hvarför den ledighetstid, som bör tillkomma hvarje lärare, skall så ordnas, att de kliniska och praktiska öfningarna kunna ostörda alla tider fortsättas (§ 26).

Lärokurserna böra så inrättas, att fullständig veterinärbildning kan meddelas på fyra år; men de elever, som på denna tid ej förvärfvat fullgoda kunskaper och skicklighet, kunna därutöfver erhålla högst två års förlängning af lärotiden (§ 27).

Enligt stadgarna (§ 29) skola vid institutet finnas för undervisningen erforderliga, under vederbörande lärares vård ställda hjälpmedel, nämligen:

a) bibliotek, som under rektors inseende ställes under närmaste vård och tillsyn af en af lärarkollegiet därtill utsedd lärare och hålles för begagnande och utlåning tillgängligt på tider och villkor, som af lärarkollegiet bestämmas;

b) anatomisal jämte anatomiskt museum;

c) kemiskt laboratorium jämte samlingar af kemiska och farmakologiska preparater;

d) botanisk trädgård, om lägenhet därtill finnes;

e) samling af kirurgiska instrument och bandager samt af hofbeslag m. m.;

f) ett för veterinärbehof fullständigt medikamentförråd, hvarifrån jämväl läkemedel må utlämnas för de djur, som vid institutet erhålla behandling;

g) instruktionssmedja med nödiga verktyg och materiell.

Den sjukvård, som för institutets ändamål är med detsamma förenad, omfattar (§ 30):

a) å institutets sjukvårdsanstalter intagna djur (stationär klinik);

b) de djur, som vid institutet uppvisas och för hvilkas behandling upplysningar och råd begäras (poliklinik); samt

c) djur, som genom institutets försorg vårdas utom detsamma (ambulatorisk klinik).

För att antagas såsom elev fordras att hafva aflagt sådan examen, som berättigar till inskrifning såsom studerande vid universitet (§ 32).

Samtliga elever äga rättighet att utan afgift erhålla undervisning. De bland dem, som äro till biträde vid undervisningen och den praktiska handledningen utsedda, skola därjämte åtnjuta fri bostad med ljus och ved; och skall det på utrymme och tillgångar bero, åt huru många för öfrigt af de två högsta klassernas elever denna förmån må kunna beredas (§ 33).

Äfven hofslagarlärlingarna erhålla kostnadsfri undervisning (§ 48).

Nya förslag till stadgar och stat.

Med erinran att veterinärläroanstaltens nybyggnader närmade sig sin fullbordan och kunde förväntas komma att tagas i användande under loppet af år 1911, framlade lärarkollegiet i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 28 april 1910 sitt i skrifvelse den 30 november 1907 bebådade förslag till ändrade stadgar för läroanstalten, i förslaget benämnd kungl. veterinärhögskolan, äfvensom förslag till examensstadga för högskolan, till stadgar för en särskild under högskolan lydande hofslagarskola samt till ny stat.

Med skrifvelse till Kungl. Maj:t den 3 juni 1910 öfverlämnade direktionen de från lärarkollegiet mottagna handlingarna äfvensom ett af institutets rektor professor Vennerholm den 26 maj 1910 till direktionen afgifvet, af utredning åtföljdt förslag till allmänt materialanslag för läroanstalten; och då direktionen ansett sig böra i lärarkollegiets förslag göra vissa ändringar och tillägg, öfverlämnade direktionen tillika för egen del särskilda fullständigt utarbetade förslag till stadgar för »Kungl. veterinärhögskolan», till undervisnings- och examensstadga för högskolan, till stadgar för en under högskolan lydande hofslagarskola samt till stat för högskolan.

På grund af remiss afgaf medicinalstyrelsen den 9 november 1910 underdånigt utlåtande öfver de afgifna stadge- och statförslagen, hvarefter och sedan professor Vennerholm i en till chefen för jordbruksdepartementet afgifven, den 1 december 1910 dagtecknad promemoria yttrat sig angående vissa af medicinalstyrelsen ifrågasatta nedsättningar i de af direktionen begärda anslagen, Kungl. Maj:t den 14 december 1910 anbefallde direktionen att före den 31 i samma månad inkomma med förslag rörande de allmänna anslag och belopp i öfrigt, som kunde vara *oundgängligen* erforderliga för uppehållande af institutets verksamhet, efter samma plan som dittills, i de för institutet uppförda nya lokaler.

I anledning däraf och sedan lärarkollegiet den 21 december 1910 ånyo yttrat sig i ärendet, afgaf direktionen påföljande dag underdånigt utlåtande.

1911 års riksdag.

Med anledning af sålunda förebragt utredning och efter det den 28 februari 1911 af direktionens dåvarande ordförande afgifvits en promemoria i ärendet, aflät Kungl. Maj:t till 1911 års Riksdag proposition (n:r 142), däri föreslogs, att Riksdagen måtte å extra stat för år 1912

dels till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag å 51,000 kronor att användas till uppehållande af veterinärinstitutets verksamhet efter inflyttandet i de för institutets räkning uppförda nybyggnaderna vid lägenheten Kräftriket, med rätt för Kungl. Maj:t att utaf sagda anslag under år 1911 af tillgängliga medel förskottsvis för ändamålet utanordna erforderligt belopp,

dels och anvisa ett belopp af 5,000 kronor till inköp af en för institutets försöksladugård erforderlig nötkreatursbesättning.

Riksdagen, som biföll förslaget om anvisande af 51,000 kronor för uppehållande af veterinärinstitutets verksamhet samt för inköp af nötkreatur beviljade ett anslag af 3,000 kronor, anförde i den skrifvelse af den 30 maj 1911 (n:r 9, punkten 27), hvari dessa beslut anmäldes hos Kungl. Maj:t, följande.

»Enligt hvad i statsrådsprotokollet upplyses, befinna sig veterinärinstitutets nybyggnader nu så nära sin fullbordan, att institutet antages kunna inflytta i desamma under loppet af innevarande år. På grund af

de nya lokalernas omfattning och af vissa andra anledningar har, enligt hvad af samma protokoll vidare inhämtas, fråga uppstått om vidtagandet i sammanhang med institutets öfverflyttning till de nya byggnaderna af väsentliga ändringar i institutets gällande stat, hvilken fråga för närvarande är under utredning. Då det emellertid, i afbidan å frågans slutliga afgörande, vore erforderligt att bereda institutet tillgång till bestridande af en del ökade utgifter, som komme att blifva förenade med verksamhetens förläggande till de nya lokalerna, har Eders Kungl. Maj:t för ett provisoriskt ordnande under en tid af ett år af vissa förhållanden vid det nya institutet nu äskat ett för ändamålet afsedt extra anslag å i rundt tal 51,000 kronor. Detta anslag skulle, jämte de till 11,700 kronor för år beräknade nettoinkomsterna af institutets stall och smedja, användas för nedannämnda särskilda ändamål med följande fördelning:

en lärare å den anatomisk-fysiologiska afdelningen			kronor	4,000: —
en lärare vid den medicinska kliniken			»	3,500: —
vaktmästare och annan betjäning, nämligen:				
en vaktmästare på den patologisk-anatomiska afdelningen, en vaktmästare på den ekonomiska afdelningen, en fodermarsk på den medicinska afdelningen, en sjukvårdare på den kirurgiska afdelningen, en ladugårdsförman, en maskinist samt en verkmästare i hofbeslagssmedjan			»	9,000: —
anslag till de särskilda afdelningarna, nämligen:				
till bibliotek samt till inköp af hästar och nötkreatur för dissektioner och operationsöfningar	kronor	4,500: —		
» anatomiska afdelningen	»	2,000: —		
» fysiologisk-kemiska afdelningen	»	2,000: —		
» bakteriologiska afdelningen	»	1,000: —		
» patologisk-anatomiska och histologiska afdelningen	»	2,000: —		
» kirurgiska afdelningen	»	1,000: —		
» medicinska afdelningen och kliniken för smärre husdjur	»	1,000: —		
» afdelningen för husdjursskötsel	»	1,000: —		
» exkursioner	»	500: —		
» afdelningen för bujatrik, obstetrik och ambulatorisk klinik	»	1,500: —		
» afdelningen för hofbeslag och hofsjukdomar	»	1,000: —		
» afdelningen för kött- och mjölkkontroll	»	500: —		
» anspannslära	»	150: —	»	18,150: —

allmänna anslag:

gas	kronor	2,000: —	
vatten	»	1,000: —	
elektrisk belysning och drift	»	10,000: —	
bränsle	»	14,000: —	
inventariers anskaffande och underhåll	»	2,000: —	
renhållning	»	4,000: —	
diverse utgifter	»	5,000: —	
	kronor	38,000: —	
efter afdrag af den i gällande stat uppförda posten för »diverse utgifter»	»	10,000: —	kronor 28,000: —

Vidare har äskats ett extra anslag å 5,000 kronor för inköp af en kreatursbesättning, afsedd att inrymmas i den nybyggda försöksladugården vid institutet, hvilken komme att rymma ett antal af 18 nötkreatur.

Såsom förut nämnts, är det begärda anslaget å 51,000 kronor afsedt för provisoriskt ordnande af förhållandena vid det nya veterinärinstitutet i afvaktan på att ny stat för institutet må blifva fastställd. Enligt hvad de i statsrådsprotokollet omförmälda förberedande utredningarna i ämnet gifva vid handen, skulle den nya staten komma att kräfva högst afsevärda belopp, mer än dubbla slutsumman af gällande stat. I betraktande häraf och då sistnämnda stat af Riksdagen antogs kort efter det anslag för nybyggnaderna beviljats och med hänsyn till det af de utvidgade lokalerna förorsakade ökade medelsbehofvet, har Riksdagen ej kunnat undgå att finna det högst anmärkningsvärdt, att vid byggnadsanslagets beviljande ej utredning förebragts om kostnaderna för uppehållandet af verksamheten vid institutet i de nya lokalerna. Då emellertid institutets gamla byggnader äro för trånga för institutets nuvarande behof samt de nya byggnaderna stå så godt som färdiga och verksamhetens förläggande dit kräfver, enligt hvad utredningen till fullo ådagalägger, betydligt ökade kostnader, torde annat icke vara att göra än att bevilja medel för ändamålet, därvid ett tillmötesgående af de nu föreliggande anslagskrafven dock ingalunda är att betrakta såsom ett godtagande på förhand af den ifrågasatta nya staten för institutet.

Beträffande de särskilda ändamål, som med ifrågavarande anslag afses, har Riksdagen icke funnit anledning till annat uttalande, än att Riksdagen velat uttala sin förväntan, att största möjliga sparsamhet iakttages vid handhafvandet af institutets ekonomi, särskildt hvad bränsle och elektrisk ström beträffar. Ty anordningarna för uppvärmning och belysning, ehuru säkerligen från facklig synpunkt tillfredsställande, har Riksdagens vederbörande utskott vid besök å stället funnit vara af den beskaffenhet, att kostnaderna för anstaltens drift kan till afsevärd grad blifva beroende på sättet, huru nämnda anordningar nyttjas. Sålunda syntes byggnaderna vara synnerligen rikligt försedda med värmeelement äfven å ställen, där det kan ifrågasättas, huruvida uppvärmning är af behofvet; och elektriska lampor tycktes flerstädes inom anstalten vara så tätt monterade, att särskild aktsamhet syntes fordras för att undvika slöseri med ljus.

Vidkommande slutligen den till anskaffande föreslagna kreatursbesättningen, så har denna till ändamål att lämna eleverna tillfälle att vid institutet praktiskt studera nötkreatursskötseln och den normala dräktigheten med dess symptom samt den normala förlossningen. Antalet djur i besättningen skulle vara aderton. Så stort antal synes emellertid Riksdagen icke erforderligt för att vinna det åsyftade ändamålet, utan torde, för att hålla institutets i alla händelser dryga utgifter för betjäning inom rimliga gränser, institutet väl kunna åtnöjas med ett så stort antal, som kan af en enda man behörigen skötas och mjölkas, d. v. s. omkring tolf djur. Till inköp af en sålunda reducerad besättning torde 3,000 kronor förslå.»

1912 års riksdag

På Kungl. Maj:ts förslag har 1912 års Riksdag (skrifvelse den 30 maj 1912 n:r 9, punkten 33) på extra stat för år 1913 till Kungl. Maj:ts förfogande ställt ett anslag å 68,000 kronor att användas till uppehållande af veterinärinstitutets verksamhet, med rätt för Kungl. Maj:t att utaf sagda anslag under år 1912 af tillgängliga medel förskottsvis för ändamålet utanordna 17.000 kronor. Anslaget, som beräknats efter samma grunder som det af 1911 års Riksdag beviljade anslaget, är afsedt dels för september—december månader 1912 och dels för hela år 1913.

* * *

Veterinärinrättningen i Skara.

Det torde böra här omnämnas, att, efter framställning af Kungl. Maj:t, vid 1908 års riksdag godkändes ny stat för veterinärinrättningen i Skara samt villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner.

Till kommittén inkomna framställningar.

Kommitténs uppdrag

Samma dag, då ofvan omförmälda proposition till 1911 års Riksdag afläts af Kungl. Maj:t, eller den 24 mars 1911, beslöt Kungl. Maj:t tillika att till löneregleringskommittén öfverlämna lärarkollegiets och direktionens förut omnämnda, år 1910 afgifna förslag till nya stadgar och ny stat för veterinärinstitutet m. fl. till ärendet hörande handlingar, därvid kommittén erhöll befallning att angående i dessa handlingar berörda organisations- och löneregleringsfrågor afgifva underdånigt utlåtande och förslag.

Till närmare upplysning angående innebörden af det kommittén sålunda lämnade uppdraget har kommittén ansett sig böra här omförmäla, hurusom, efter det chefen för jordbruksdepartementet till det sistnämnda proposition bifogade statsrådsprotokollet för den 24 mars 1911 lämnat en redogörelse för handlingarnas hufvudsakliga innehåll, departementschefen vidare anfört följande.

»De förslag, hvilka sålunda nu äro beroende på Eders Kungl. Maj:ts pröfning, innebära en i flera afseenden genomgripande omdaning af det veterinära undervisningsväsendet i vårt land. Den ledande tanken i förslagen har varit, att det nya veterinärinstitutet skulle blifva icke blott en utbildningsanstalt för praktiserande veterinärer utan äfven, i större utsträckning än hittills varit möjligt, ett säte för bedrifvande af vetenskaplig forskning. I öfverensstämmelse med denna tanke hafva såväl lärarkollegiet som direktionen vid utarbetande af sina stadgeförslag till grund för desamma i vidsträckt mån lagt de för våra universitet och högskolor gällande stadgar och hafva likaledes i de nya förslagen till stat för lärarna upptagit aflöningsförmåner hufvudsakligen motsvarande universitetslärarnas.

Den omorganisation, som således blifvit ifrågasatt, synes mig emellertid vara af den omfattning, att något definitivt beslut i ärendet icke

lärer kunna fattas, innan detsamma underkastats en mer allsidig utredning än hittills kunnat medhinnas. Ehuru det sålunda icke lärer vara möjligt att för närvarande fatta någon bestämd ståndpunkt i frågan, synes det mig likväl lämpligt att, under hänvisning till hvad föredragande departementschefen vid framläggande år 1907 af förslaget till nu gällande stat anfört, redan nu framhålla, att med fastställandet af nämnda stat och de i öfverensstämmelse därmed affattade stadgarna otvifvelaktigt afsetts att gifva frågan om organisationen af institutets lärarpersonal och undervisning en i väsentligare hänseenden slutgiltig lösning. Med stöd häraf synes mig en mera genomgripande omorganisation af institutet knappast kunna inom den närmaste tiden komma i fråga, därest icke synnerligen tungt vägande skäl finnas föreliggande för de föreslagna ändringarna.

Å andra sidan har redan vid behandlingen af frågorna om institutets nybyggnad och om den nu gällande staten ställts i utsikt, att vissa förändringar i organisationen skulle framdeles blifva erforderliga. Sålunda framhölls, att i framtiden dels ämnena anatomi och fysiologi borde skiljas åt dels ock särskild ledare behöfde anställas för en klinik för mindre husdjur. Vidare torde det vara påtagligt, att jämväl härutöfver i viss mån ökade lärarkrafter skola finnas af nöden för undervisningens behöriga uppehållande vid det nya institutet med dess betydligt utvidgade lokaler och större antal elever äfvensom att behofvet af vaktmästare och annan betjäning vid det nya institutet kommer att blifva större än hvad för närvarande är fallet. Inflyttningen i det nya institutet torde äfven med nödvändighet föranleda höjning af institutets driftkostnader, såsom för belysning, vatten, uppvärmning m. m., äfvensom af utgifterna för institutets särskilda afdelningar.

Jämväl beträffande lärarnas och den öfriga personalens aflöningsförhållanden torde vissa jämkningar kunna finnas af behofvet påkallade till undvikande af att institutets personal skulle i fråga om löneförmåner komma i sämre ställning än personalen vid andra jämförliga undervisningsanstalter, för hvilka aflöningen blifvit senare reglerad.

För vinnande af utredning i de af mig nu antydda samt öfriga på frågan inverkande omständigheter har också Eders Kungl. Maj:t förut

denna dag funnit godt öfverlämna ärendet till behandling af löneregleringskommittén.»

Vidare har Kungl. Maj:t den 10 januari 1913 till kommittén öfverlämnat en af veterinärinstitutets direktion gjord framställning om extra lönetillägg från och med år 1912 åt nuvarande adjunkten vid institutet Axel Pålman m. m. jämte i ärendet afgifna utlåtanden; därvid kommittén erhållit befallning att öfver ifrågavarande framställning afgifva underdånigt utlåtande.

Den 27 januari 1913 har slutligen Kungl. Maj:t anbefallt kommittén att i samband med förslag till löneregleringen för befattningshafvare vid veterinärinstitutet afgifva underdånigt utlåtande öfver dels en af tre biträdande lärare vid institutet gjord framställning i fråga om aflöningarna för prosektor och laboratorer därstädes, dels ock en framställning från innehafvaren af befattningen såsom vaktmästare och konservator vid institutet angående aflöningen för denna befattning m. m.; öfver hvilka båda framställningar lärarkollegiet och direktionen afgifvit yttranden.

* * *

Då kommittén nu gar att redogöra för innehållet i de till kommittén öfverlämnade handlingarna, har kommittén funnit lämpligt att, för vinnande af större öfverskådlighet, uppdela den ifrågavarande redogörelsen på särskilda hufvudafdelningar.

I. Veterinärhögskolans uppgifter m. m.

I sin förut omförmälda skrifvelse af den 28 april 1910 har lärarkollegiet anfört, att, enär veterinärläroanstaltens nybyggnader då närmade sig sin fullbordan och förväntades under loppet af år 1911 kunna komma att tagas i användande, kollegiet ansåge tiden vara inne att framkomma med sitt förslag till ändrade stadgar för läroanstalten och till de ändringar i staten, som betingades såväl af nämnda stadgeförslag som af inflyttningen i den nya veterinärläroanstalten. *Lärarkollegiet 28/4 1910.*

De allmänna grunder, som varit bestämmande för kollegiet vid utarbetandet af dess förslag, hade — yttrar kollegiet i nämnda skrifvelse — varit att i möjligaste mån söka afhjälpa de klagomål, som gång efter annan framställts dels med anledning af den hämmande inverkan på det vetenskapliga arbetet, som de begränsade utrymmesförhållandena, de knappa anslagen och bristen på hjälplärare nödvändigtvis måst föra med sig, dels vidare med anledning af den något föraldrade undervisningsplanen, som ej vare sig i fråga om den teoretiska eller den praktiska undervisningen lämnat de studerande den valuta och den utbildning, som obestridligen med en mera ändamålsenlig anordning af undervisningen skulle kunna vinnas.

Den omständigheten, att dels sedan 1899 års förslags afgifvande ett nytt veterinärinstitut kommit till stånd med helt andra möjligheter för undervisningens omläggande i annan och mera tidsenlig riktning, dels sedan dess såväl här hemma som utomlands förvärfvad ökad erfarenhet blottat åtskilliga brister i det gamla stadgeförslaget, hade nödgat kollegiet att helt omarbeta detsamma.

Det hade framhållits, och det kunde tyvärr icke förnekas, att den vetenskapliga lifaktigheten för institutet, förnämligast af skäl, som redan vore nämnda, ej varit så stor som önskvärdt skulle varit. Det hade alltjämt varit kollegiets sträfvan att åstadkomma en ändring härutinnan.

Den första nödvändiga förutsättningen härför vore ju ett nytt institut med alla ökade möjligheter till forskning och vetenskaplig lifaktighet, det kunde erbjuda. Det måste nämligen allvarligt betonas, att en sådan institutions hufvuduppgift, vid sidan af utbildningen af veterinärer, måste vara att föra de veterinära vetenskaperna framåt.

Ett sådant vetenskapligt arbete måste enligt kollegiets mening anses nödigt, emedan forskning i veterinära ämnen ej förekomme vid annan högskola eller universitet i Sverige; och sådan forskning vore nödvändig ej blott för utrönande af viktiga spörsmål rörande husdjursskötseln utan äfven för utbildande af lärare vid institutet; i längden ginge det ej an att uteslutande lefva på de rön, som gjorts i utlandet.

Öfverallt utomlands, där veterinärvetenskapen stode högt, yttrar vidare kollegiet, fungerade veterinärskolorna både till namnet och till

gagnet som högskolor, intoge vid en del skolor i Tyskland och Schweiz ställning såsom fakulteter vid universiteten eller hade, såsom i Österrike och Ungern, självständig promotionsrätt.

Det vore högt på tiden, att också vårt svenska veterinärläroverk toge steget ut och ryckte upp i nivå med skolorna utomlands, och denna tanke hade äfven vid förslagets utarbetande varit bestämmande för kollegiet.

Därför hade kollegiet också, så långt det varit lämpligt och möjligt, låtit de för våra universitet och högskolor gällande stadgar ligga till grund för sina förslag.

I öfverensstämmelse med hvad beträffande dessa läroanstalter vore fallet, hade sålunda kollegiet ansett lämpligt att ur de egentliga grundstadgarna lösrycka en del undervisningen rörande bestämmelser i form af en särskild examensstadga. Båda vore visserligen afsedda att stadfästas af Kungl. Maj:t, men examensstadgan innefattade sådana bestämmelser, som oftare än grundstadgarnas kunde anses komma i fråga att förändras hvadan det måste anses vara en fördel att vid sådana tillfällen ej behöfva rycka in hela reglementet under verkningarna däraf.

Af praktiska skäl och för att skarpare särskilja studierna i de förberedande ämnena från dem i de tillämpande hade kollegiet, i stället för den gamla klassindelningen och i likhet med hvad vid svenska medicinska högskolor samt främmande veterinärhögskolor vore fallet, föreslagit en veterinärkandidatexamen ungefär motsvarande flyttningen till 3:e afdelningen enligt gällande stadgar.

Såsom det nu vore fallet hade nämligen eljest de förberedande ämnena inkräktat rätt väsentligt på tiden för de tillämpande, äfvensom de praktiska tjänstgöringarna menligt inverkat på studiet af vissa grundläggande ämnen, något som ej kunde blifva fallet, om den föreslagna ändringen i stadgarna vunne stadfästelse, och det hade därigenom blifvit möjligt att i tid skilja sådana studerande från läroanstalten, som synbarligen vore för studier därstädes olämpliga.

I staten hade afsevärda ändringar måst föreslås, med nödvändighet betingade såväl af den föreslagna omläggningen af undervisningen som af den större personal och de större driftkostnader, det nya institutet helt naturligt måste kräfva.

Den höjning i staten, som sålunda icke kunnat undgås, hänförde sig dels till nya lärarbefattningar, dels till förbättrade aflöningar för professorer och betjänte, dels till ökade anslag till afdelningarna och dels slutligen till de ökade driftkostnader, den nya högskolan med sina många institutioner måste kräfva.

I detta sammanhang har kommittén — som i följande afdelningar af redogörelsen för de inkomna framställningarna kommer att närmare redogöra för lärarkollegiets förslag till stat och den motivering, kollegiet till stöd för förslaget åberopat — ansett sig böra återgifva följande af kollegiet gjorda allmänna uttalanden.

Institutet hade under många år måst vidkännas alla de återverkningar så på undervisningen som på det vetenskapliga arbetet, som bristen på hjälplärare och det olämpliga och betungande hopandet af ämnen på hvarje särskild lärostol måst föra med sig.

Redan i sitt år 1899 afgifna förslag hade kollegiet uppdragit en jämförelse mellan lärarpersonalen vid Stockholms veterinärinstitut och de flesta öfriga veterinärskolor i Europa, af hvilken framgått, att veterinärinstitutet i Stockholm vore i fråga om lärarkrafter sämre lottadt än någon annan skola i Europa. Samtliga lärare vid veterinärinstitutet hade därigenom måst öfvertaga så många ämnen eller olika ämnen af sådant omfång, att de omöjligen kunnat medhinna att hålla sig i nivå med vetenskapens framsteg inom alla de olika discipliner, de måste representera. Både undervisningen och icke minst det vetenskapliga forskningsarbetet måste lida däraf.

Kollegiets stadgeförslag.

I enlighet med sina uttalanden om veterinärhögskolans uppgifter såsom vetenskaplig anstalt har lärarkollegiet i sitt förslag till stadgar för högskolan (§ 1) angifvit såsom dess ändamål »att såsom anstalt för undervisning i de till veterinärvetenskapen hörande ämnena utbilda veterinärer äfvensom att främja utvecklingen af de vetenskaper, som tillhöra högskolans verksamhetsområde».

Lärarkollegiet har i sådant hänseende yttrat, att det syntes ligga i sakens natur, att äfven vårt land hade sina skyldigheter mot den veterinärvetenskapliga forskningen; och då veterinärhögskolan vore den enda

institution i riket, där ett mera allsidigt och genomfördt forskningsarbete kunde ifrågakomma inom dessa vetenskapsgrenar, syntes det kollegiet helt naturligt, att denna högskolans uppgift också finge något uttryck i dess stadgar.

I nu gällande stadgar vore såsom läroanstaltens ändamål upptaget jämväl att utbilda hofslagare. En sådan uppgift ansåg kollegiet icke böra tillkomma högskolan; och hade därför ifrågavarande bestämmelse icke upptagits i kollegiets förslag till stadgar för högskolan. Då det emellertid synts lämpligt att vid sidan af högskolan och under dess hägn anordna en särskild undervisningsanstalt för bildande af hofslagare, hade kollegiet upprättat ett särskildt förslag till stadgar för en under högskolan lydande hofslagarskola.

Af bestämmelserna i förslaget till stadgar för veterinärhögskolan anser sig kommittén vidare böra här återgifva följande.

Professor, lektor och lärare i hofbeslagslära skulle (§ 18) tillsättas af Kungl. Maj:t, men öfriga lärare äfvensom tjänstemän och betjänte enligt stat förordnas af styrelsen.

För befordran till lärarbefattning skulle (§ 19) ej andra grunder få afses eller åberopas, än graden af ådagalagd vetenskaplig och praktisk skicklighet hos de sökande i de ämnen, som lärarbefattningen omfattade. Vid bedömandet af sökandes skicklighet skulle hänsyn tagas äfven till adagalagd förmåga att meddela vetenskaplig undervisning. Därest skicklighet hos två eller flera sökande pröfvades vara lika, skulle äfven tjänstetid vid veterinärhögskolan eller annan högskola få åberopas såsom befordringsgrund.

Om sökande till professors- eller lektorsbefattning icke förut vid svenskt universitet eller högskola offentligen försvarat en af honom författad afhandling öfver något till den sökta lärostolen hörande ämne och därvid blifvit godkänd, skulle han inom utsatt proftid aflägga sådant disputationsprof (§ 26). Dessutom skulle det (§ 27) åligga sökande att aflägga två offentliga föreläsningsprof med fritt föredrag, det ena öfver ämne efter eget val och det andra öfver något af de ämnen, lärarkollegiet meddelat, båda omfattande något af läroämnena för den befattning,

som söktes, lärarkollegiet obetaget att därjämte förelägga sökande praktiskt undervisningsprof.

Kollegiet framhåller i sin skrifvelse, att kollegiet, fasthållande vid sin tidigare uttalade mening härutinnan, hemställt om ökade kompetensfordringar för sökande till professors- eller lektorstjänst, och att detta stode i närmaste öfverensstämmelse med de sträfvanden att höja den vetenskapliga nivån vid högskolan, som kollegiet alltjämt vid utarbetandet af det nya stadgeförslaget sökt låta sig angeläget vara att fullfölja, samt måste anses såsom en nödvändig förutsättning för att dessa sträfvanden skulle kunna förverkligas.

Någon uppräkning af lärartjänsterna vid högskolan förekommer ej i kollegiets förslag till stadgar, utan hafva såväl antalet af dessa tjänster som deras fördelning på olika tjänstegrader och läroämnenas fördelning mellan tjänsterna ansetts böra bestämmas genom högskolans stat.

Däremot innehåller stadgeförslaget (§ 53) bestämmelse därom, att vid högskolan skall meddelas undervisning i följande ämnen: kemi, anatomi, fysiologi, histologi, patologisk anatomi, bakteriologi, farmakologi, läran om hofvens beslag och sjukdomar, medicin, kirurgi, obstetrik, husdjurslära, veterinär statsmedicin samt kött- och mjölkkontroll, allt till den omfattning, som för en fullständig veterinärutbildning kräfves.

Vidare skulle enligt stadgeförslaget (§ 54), för beredande af tillfälle till klinisk undervisning och praktisk öfning för de studerande, offentlig sjukvård utöfvas vid högskolan, omfattande:

kirurgisk stationär klinik och poliklinik för större husdjur;

medicinsk stationär klinik och poliklinik för större husdjur;

stationär klinik och poliklinik för smärre husdjur; samt

ambulatorisk klinik för sjukvård af företrädesvis idislare och svinkreatur.

I en vid veterinärhögskolan inrättad ladugård skulle vidare lämnas de studerande praktisk undervisning i nötkreatursskötsel och obstetrik; och skulle i hofbeslagssmedjan lämnas undervisning i läran om hofvens beslag och sjukdomar.

Lärokurserna skulle, enligt § 60 i förslaget, så anordnas, att veterinärexamen kunde medhinnas på fyra år.

För inskrifning såsom elev vid veterinärhögskolan skulle fordras (§ 38) aflagd studentexamen och att den inskrifningssökande vid denna examen eller fyllnadsprøfning till densamma erhållit vitsord om minst godkända insikter i biologi samt i matematik å latin- eller realgymnasium äfvensom enahanda vitsord i fysik och kemi å realgymnasium.

Såsom motivering till detta förslag äfvensom till under § 39 föreslagna bestämmelser om de grunder, som skola följas, då med afseende å bristande utrymme och lärarkrafter icke alla inträdessökande kunna mottagas, har lärarkollegiet anfört följande.

Då under de senare åren tillströmningen af elever varit betydande och ej alla de inträdessökande kunnat intagas, hade det blifvit nödvändigt uppställa vissa bestämda principer för kollegiet att hålla sig till vid gallringen af dem. Det vore tydligt, att kollegiet därvid ansett sig böra fästa afseende, förutom vid maturitetsbetyget, jämväl vid intyg öfver kunskaper särskildt i de ämnen, som för elevernas veterinära utbildning måste hafva det största värdet, eller de biologiska vetenskaperna samt de för veterinärstudierna grundläggande ämnena kemi och fysik, och detta så mycket mera, som undervisningen vid högskolan enligt den nya planen vore baserad just på kunskaper motsvarande fordringarna i kemi och fysik för studentexamen på realgymnasium.

I sitt stadgeförslag har lärarkollegiet inryckt bestämmelse (§ 62) därom, att rättighet att utgifva och offentligen försvara disputationsafhandling skulle tillkomma vid högskolan utexaminerad veterinär, som vill vinna veterinär doktorsgrad, samt (§ 70) därom att veterinär doktorsgrad skulle få af högskolan genom lärarkollegiet utdelas åt utexaminerad veterinär, hvilken vid högskolan fullgjort vederbörligt disputationsprof.

De skäl, som gifvit anledning till dessa förslag, har lärarkollegiet ansett ligga i öppen dag. Veterinärvetenskapen vore såsom vetenskap betraktad ännu ung, och den hade för sin vidare utveckling behof af allt det understöd så i ett som i annat afseende, som kunde beredas den. Den hade för vårt lands vidkommande hittills saknat den mäktiga sporre till forskning, som möjligheten att erhålla doktorsvärdighet gifvetvis måste anses utgöra.

Sedan flera år tillbaka hade de schweiziska skolorna förmånen af en med universitetet förenad veterinärmedicinsk fakultet med promotionsrätt, som där införts genom referendum (allmän folkomröstning). Så vore också fallet i Hessen, under det däremot veterinärhögskolorna i Budapest och i Wien hade självständig promotionsrätt. Det syntes ock ligga nära till hands, att rätten att promovera borde tillkomma den högskola, där de vetenskapliga uppgifter, på hvilka en promotion grundade sig, bearbetades och löstes. På den nionde internationella veterinärkongressen i Haag hösten 1909, där frågan om förvärfvande af veterinär doktorsgrad bland annat stått på programmet, hade kongressen också enhälligt och på det bestämdaste uttalat sig för behofvet af en självständig promotionsrätt för veterinärhögskolorna.

Vårt land hade, yttrar vidare kollegiet, varit det första, där studentexamen satts som oeftergifligt villkor för inträde vid veterinärläroverket. Fyrtio år hade redan sedan dess förflutit; andra veterinärhögskolor hade följt i våra spår, och det skulle varit en heder för vårt land, om vi också i fråga om promotionsrätten och den lyftning af veterinärvetenskapen, den bure i skötet, kunnat vara föregångare. Så hade emellertid icke blifvit fallet, men vi borde dock åtminstone söka sörja för, att vi icke måtte i detta fall få röna den förödmjukelsen, att vårt land, där ju ändock boskapsskötseln stode högt, skulle komma som en efterblifven nation.

När den nya veterinärläroanstalten planlagts, hade detta skett äfven med tanken fästad på att där bereda möjligheten för ett genomfördt vetenskapligt forskningsarbete. Detta hade framhållits i motiveringen för de anslag, som kräfdes, och denna tanke hade också blifvit vid anslagets beviljande af Kungl. Maj:t och Riksdagen behjärtad. Det kunde icke annat än ligga i vårt lands husdjursskötsels stora intresse, att en möjligast liflig vetenskaplig verksamhet komme till stånd inom de viktiga grenar af densamma, en veterinärhögskola hade till uppgift att föra fram, så mycket mer, som det ej här rörde sig om några utgifter för statsverket; och det måste anses såsom ett lifsvillkor för den veterinärvetenskapliga forskningen i vårt land, att också den bereddes detta mäktiga stöd, som i så hög grad varit ägnadt att föra fram de vid universiteten representerade vetenskaperna.

Därför hade också kollegiet ansett sig böra uppställa denna promoveringsrätt som ett oundgängligt kraf vid den omläggning af institutets stadgar, som vore föreslagen, ehuruväl kollegiet nogsamt måste räkna med den högst betydande ökade arbetsbörda, som kunde blifva en följd häraf för institutets lärare. Ty det vore tydligt, att dessa vetenskapliga arbeten skulle i regel komma att försiggå på veterinärhögskolan och i mer eller mindre grad intressera och stödjas af de särskilda afdelningscheferna vid högskolan, hvilka väl också väsentligast komme att fungera som opponenter.

Då vidare man mer och mer sträfvade efter att förbättra de praktiskt verksamma veterinärernas ekonomiska ställning, och åtskilliga af dem sutte med lika goda villkor som lärarna vid högskolan eller med ännu bättre, måste man också tänka på att sörja för en rekrytering af dessa lärostolar med dugande män: och då det, enligt kollegiets åsikt, vore tydligt, att doktorsgraden komme att bli ett plus i meritförteckningen, som särskildt de sökande till alla de ekonomiskt fördelaktigaste veterinära befattningarna skulle sträfva efter att förvärfva sig, skulle på så sätt en mera vetenskapligt skolad stab stå till hands äfven för återbesättandet af högskolans lärarbefattningar.

Direktionen, hvars stadgeförslag ej företer någon afsevärd afvikelse från lärarkollegiets förslag, i hvad det här ofvan återgifvits, har i sin skrifvelse till Kungl. Maj:t den 3 juni 1910 yttrat, att direktionen, försåvidt den icke gjorde någon anmärkning mot lärarkollegiets uttalanden och förslag, i hufvudsakliga delar instämde i kollegiets motivering; och har direktionen vidare angående veterinärinstitutets blifvande uppgifter anfört följande. *Direktionen 1910.*

»Den ledande tanken i stadgeförslagen är, att, sedan institutet inflyttat i sina nya, tidsenliga lokaler, läroanstalten bör, i enlighet med hvad som uttalades redan under förberedelserna för byggnadsföretaget, blifva icke blott ett institut för utbildning af veterinärer utan ock en härd för vetenskaplig forskning inom det veterinära kunskapsområdet. Erfarenheten inom och utom landet visar otvetydigt, att det numera icke är möjligt att meddela undervisning vid läroanstalten utan att tillräckligt tillfälle lämnas lärare och mera försigkomna lärjungar att i rikare mån än hittills

varit möjligt bedrifva verkligt vetenskapliga studier och forskningar. Detta innebär dock endast en utveckling i rätt riktning af hvad som redan nu måste anses vara institutets ändamål och tager sig ett naturligt uttryck i den föreslagna benämningen: veterinärhögskolan.»

Medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande den 9 november 1910 förklarat sig anse den utveckling, som föreliggande förslag innebure, vara att anse som en gifven följd af statsmakternas beslut att uppföra ett nytt tidsenligt veterinärinstitut, hvars särskilda afdelningar naturligen borde begagnas i undervisningens och veterinärvetenskapernas intresse och icke kunde få stå obegagnade. Medicinalstyrelsen sade sig till fullo instämma i den princip, som i stadgeförslagen kommit till uttryck, nämligen att, sedan institutet inflyttat i sina nya, tidsenliga lokaler, läroanstalten borde blifva icke blott ett institut för utbildning af veterinärer utan ock en anstalt för vetenskaplig forskning inom det veterinära kunskapsområdet.

Lärarkollegiet 25 10 1910.

I det förnyade yttrande, som, i anledning af Kungl. Maj:ts ofvan omförmälda remiss den 14 december 1910, afgafs af lärarkollegiet, har till en början erinrats, hurusom kollegiet i skrifvelse af den 25 oktober 1905 till direktionen för veterinärinstitutet anmärkt, att kollegiet som en främsta uppgift vid uppgörande af förslag till ett nytt institut sökt åstadkomma ett institut så utrustadt i fråga om lokaler och utrymme, att det kunde fylla de kraf, en rationell undervisning och utbildning af veterinärer kräfde, och att därvid en hufvudfråga varit, för hur stort antal studerande det nya institutet borde vara afsedt. Beträffande denna senare fråga hade kollegiet stannat vid ett antal af 120 à 125 elever, och det nya institutet hade också blifvit inredt därefter (120 elever). Först och främst syntes då böra i någon mån utredas, huruvida landet verkligen hade behof af ett så stort antal veterinärer, som ett elevantal af 120 årligen skulle tillföra detsamma.

Redan i sin skrifvelse af den 7 februari 1906 till chefen för jordbruksdepartementet hade de af nämnde departementschef enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsatte sakkunnige för yttrande öfver förslag till nytt institut, med stöd af en statistik för tio år, beräknat, att man på 120 elever icke kunde utexaminera mer än omkring 18 om året.

Lärarkollegiet ansåg detta antal helt visst vara det minsta, som borde beräknas för att dels fylla den stora veterinärbrist, som vore rådande, dels rekrytera de genom innehafvares frånfälle eller inträdande i pensionsåldern ledigblifna befattningarna, dels besätta de nya platser, som alltjämt skapades och som i en nära framtid med de uppväxande slakthusen och den uppblomstrande hygienen än mera komme att ökas i antal.

Nyssnämnde sakkunnige hade framhållit, hurusom vissa landsdelar, särskildt i Norrland, vore ytterst illa tillgodosedda, då på sina ställen ett afstånd af tjugutals mil kunde förekomma mellan veterinärerna. Vid 1910 års början hade, enligt hvad kollegiet meddelade, omkring 25 distrikt stått lediga, utan att någon veterinär kunnat erhållas, och det klagades allmänt öfver denna brist.

Kollegiet ansåg det med ett ord vara satt utom allt tvifvel, att institutet måste taga emot så många elever, det i sina nya byggnader kunde rymma, och antalet inträdessökande hade exempelvis vid början af höstterminen 1910 varit 58, af hvilka flertalet måst förvägras inträde.

Ett ökadt antal elever kräfde emellertid med nödvändighet ökade anslag och ökade lärarkrafter, om undervisningen skulle blifva fullt tillfredsställande, och det kunde helt naturligt icke gärna ifrågasättas, att institutet skulle utexaminera undermåliga veterinärer. Fastmer syntes alla skäl och icke minst det ömtåliga förhållandet till främmande makter i fråga om export af våra husdjur med oundgänglig nödvändighet fordra, att våra veterinärers utbildning vore fullgod och jämförlig med den, som vid veterinärhögskolorna i andra kulturländer komme de studerande till del, och att det bereddes institutet möjligheter att bibringa dem en sådan utbildning.

Det vore också med tanke härpå det nya institutet planerats, och hela systemet (paviljongsystem), föreläsningssalar och öfningssalar m. m. vore inrättadt därefter och i enlighet med af Kungl. Maj:t och Riksdagen granskade och godkända ritningar.

En stor olägenhet med det ringa lärarantalet på det gamla institutet hade varit, att kurserna i vissa ämnen måst fördelas på två år, så att två afdelningar samtidigt nödgats öfvervara föreläsningarna eller arbeta

på laboratorierna. På grund af den menliga inverkan, som denna anordning medfört för undervisningen och som kollegiet i sin motivering till stadgeförslaget utförligt framhållit, hade en ändring härutinnan föreslagits i den nya läroplanen; föreläsningssalar och laboratorier vore ock på det nya institutet inredda för endast *en* årskurs.

För att så skulle kunna ske, måste emellertid lärarnas antal ökas, försåvidt deras undervisningsskyldighet ej skulle fördubblas, hvilket ju vore fullkomligt orimligt. Då därför i den kungl. remissen till direktionen förutsattes, att verksamheten skulle i det nya institutet drifvas efter samma plan som dittills, så vore detta af nämnda skäl och ännu andra, till hvilka kollegiet längre fram återkomme, *icke möjligt*.

Direktionen 1910.

Slutligen har veterinärinstitutets direktion, som till Kungl. Maj:t öfverlämnat lararkollegiets senast omförmälda yttrande, därvid i skrifvelse den 22 december 1910 för egen del anfört följande.

I hvarje läroämne vid veterinärinstitutet hade det till följd af bristande lararkrafter ålegat *en* lärare att föreläsa lärokursen i dess helhet. Enär detta i de större och viktigare ämnena icke kunnat medhinnas under ett läsår, hade föreläsningarna det ena året omfattat den förra hälften af ämnet och det andra året senare hälften. Då läroplanen varit så anordnad, att veterinärexamen skolat kunna afläggas efter fyra års studier, hade vid början af hvarje läsår en årsklass' elever måst påbörja åhörandet af föreläsningarna i ett ämne af ifrågavarande beskaffenhet, hvadan alltså föreläsningarna åhörts af två olika årsklasser samtidigt.

Häraf hade naturligtvis blifvit en följd, att hvartannat år en årsklass fått börja åhöra föreläsningarna midt uti ämnet, utan att förut hafva bevistat föreläsningarna om den tidigare, grundläggande delen af ämnet.

För att råda bot för detta missförhållande hade läroplanen för det nya institutet anordnats så, att hela lärokursen i hvarje ämne skulle kunna föreläsas under ett läsår, hvilket skulle ske på det sätt, att professorn i ämnet genomginge endast en del af lärokursen och vederbörande hjälplärare under samma tid genomginge återstoden. Därigenom komme hvarje föreläsning att bevistas af endast en årsklass elever; och med hänsyn därtill vore föreläsningssalar och laboratorier vid det nya institutet tillmätta.

Det förutvarande institutet hade varit afsedt för 80 elever, och med hänsyn därtill hade hvarje år intagits ett tjugutal — utom vid början af höstterminen 1910, då med anledning af institutets blifvande flyttning till de nya lokalerna 24 nya elever mottagits.

Emellertid hade elevantalet under de gångna åren icke stannat vid 80 utan varit afsevärdt större, detta till följd däraf, att årligen åtskilliga elever i de tre första årsklasserna icke kunnat flyttas till nästa årsklass och att långt ifrån alla eleverna i fjärde årsklassen under läsåret kunnat aflägga examen. Så hade under höstterminen 1910 elevantalet utgjort:

i första årsklassen	26
» andra »	27
» tredje »	22
» fjärde »	20
Summa	95

I genomsnitt hade halfva antalet eller 48 elever haft att samtidigt bevista åtskilliga föreläsningar och demonstrationer m. m.

I det nya institutet vore lokalerna afsedda att rymma omkring 40 elever. För att efter hand kunna fylla landets behof af veterinärer, beräknades ett trettiotal elever behöfva intagas årligen. På så sätt skulle elevantalet komma att utgöra 120; men i själfva verket komme antalet att blifva högre och beräknades komma att gå upp till omkring 150.

Då lokalerna i nya institutet rymde 40 elever, vore det alltså uppenbart, att undervisningen där icke kunde drifvas efter samma plan som dittills, äfven om elevantalet icke ökades, då plats behöfdes för 48 elever, och så mycket mindre efter afsedd ökning af elevantalet, då plats skulle erfordras för 75 elever.

En annan olägenhet i det rådande undervisningssystemet hade bestått i svårigheten för läraren att, särskildt i laboratorierna, samtidigt undervisa ett så stort antal elever. Denna svårighet skulle — oafsedt bristande utrymme i lokalerna — framträda så mycket skarpare efter institutets förflyttning till dess nya byggnader med ty åtföljande afsevärdt ökade antal elever.

Dåvarande afdelningen för anatomi och fysiologi vore afsedd att i nya institutet uppdelas i tvenne från hvarandra skilda institutioner, för hvilka särskilda lokaler funnes inrättade; och den medicinska kliniken skulle delas till en medicinsk klinik för större husdjur och en klinik för smärre husdjur. Dessa förändringar, som nödvändiggjorde inrättandet af en professur i fysiologi och en laboratorstjänst vid nyssnämnda kliniker, medförde uppenbarligen ändringar af den dittills tillämpade läroplanen.

Direktionen ansåg följaktligen, att institutets verksamhet i dess nya lokaler icke skulle kunna uppehållas efter samma plan som dittills.

II. Professorernas aflöningsförmåner, lärarnas tjänstgöringsskyldighet m. m.

Professorernas aflöningsförmåner.

I sin skrifvelse af den 28 april 1910 har lärarkollegiet erinrat, att vid 1907 års omreglering af veterinärinstitutets stat professorernas aflöningsförmåner blifvit höjda till likhet med universitetsprofessorernas och intendenternas vid naturhistoriska riksmuseum, samt att chefen för jordbruksdepartementet då framhållit, att enligt hans mening däruti icke låge någon oegentlighet, enär de elever, som undervisades vid veterinärinstitutet, måste, liksom eleverna vid högskolorna, hafva aflagt mogenhetsexamen, samt vidare kursen vid institutet vore ganska lång, nämligen fyraårig, och slutligen veterinärvetenskapens utveckling under senaste tid gjorde, att den vetenskapliga utbildning, som dåmera kräfdes af en professor vid veterinärinstitutet, syntes kunna ungefär jämnställas med öfriga professorers, synnerligast om de i det hvilande stadgeförslaget ifrågasatta skärpta kompetensvillkor för professur — afhandling, disputationsprof m. m. — vunne Kungl. Maj:ts gillande. Departementschefen hade äfven ansett en viss betydelse böra tillmätas den omständigheten, att ifrågavarande professorer vore nödsakade att bo i hufvudstaden, hvarest lefnadskostnaderna vore jämförelsevis dyra.

Denna departementschefens motivering hade, yttrar vidare lärarkollegiet, också vunnit Riksdagens gillande. Emellertid hade vid 1908 års riksdag en ny löneregleringen blifvit genomförd för universitetsprofessorerna m. fl., och då de motiv, som vid 1907 års riksdag legat till grund för

professorernas vid veterinärinstitutet löneregleringi öfverensstämmelse med öfriga professorers, alltjämt förelåge med om möjligt än större tyngd på grund af de ökade kraf särskildt på vetenskaplig verksamhet, som vid den nya högskolan med dess större möjligheter för sådan verksamhet helt naturligt komme att ställas på innehafvare af professurer därstädes, hade kollegiet ansett sig äga fullt skäl för att hos Kungl. Maj:t göra hemställan om professorslönernas reglering i öfverensstämmelse med den redan en gång af Kungl. Maj:t och Riksdagen fastslagna principen.

Kollegiet funne stöd för en sådan anhållan däruti, att intendenterna vid naturhistoriska riksmuseum, som år 1906 fått sina löner reglerade i öfverensstämmelse med lönerna för professorerna vid universiteten m. m., i kungl. proposition till 1909 års Riksdag föreslagits till ny löneregleringi anslutning till den, som år 1908 ägt rum för nyssnämnda professorer. Enär veterinärhögskolans samtliga professorer redan vore uppe i högsta lönegraden, borde de alltså samtliga komma upp till en aflöning af 8,100 kronor.

Direktionen och medicinalstyrelsen hafva icke haft något att erinra mot lärarkollegiets förslag i fråga om aflöningen för professorerna.

Lärarnas tjänstgöringsskyldighet m. m.

I detta sammanhang torde böra redogöras dels för de bestämmelser i lärarkollegiets förslag till stadgar för veterinärhögskolan, hvilka skulle blifva normerande med afseende å lärarnas tjänstgöringsskyldighet, dels ock för den jämförelse lärarkollegiet anställt mellan de nu gällande och de föreslagna bestämmelserna i detta afseende.

Läsåret skulle enligt förslaget (§ 55) taga sin början den 1 september och omfatta två lästerminer, den ena eller höstterminen från och med nämnda dag till den 22 december och den andra eller vårterminen från och med den 12 januari till den 1 juni. Den öfriga tiden af året jämte tre dagar före och tre dagar efter påskdagen skulle vara ferier.

Fritagna från föreläsningar skulle dessutom vara de två sista veckorna af vårterminen och den första veckan af höstterminen, hvilka tider skulle få uteslutande användas till tentamina och examina.

Tjänstgöringarna vid de kliniska och patologisk-anatomiska afdelningarna skulle fortgå under hela året med den fördelning af tjänstgörin-

gen mellan vederbörande lärare, som styrelsen på lärarkollegiets förslag skulle äga att fastställa.

Angående de i § 55 föreslagna bestämmelserna har lärarkollegiet — med påpekande att enligt förslaget höstterminens längd skulle vara 112 dagar och vårterminens 140 dagar samt hela läsåret alltså komma att utgöra 252 dagar eller samma tid, som vore stadgad för tekniska högskolan — vidare anfört följande.

Läsåret räknades enligt gällande bestämmelser från den 15 augusti och indelades i två lästerminer, nämligen höstterminen från och med nämnda dag till den 15 december = 122 dagar och vårterminen från och med den 15 januari till den 15 juni = 151 dagar. Alltså utgjorde hela läsåret sammanlagdt 273 dagar. Ferietiden utgjorde sålunda för närvarande 92 dagar, hvarjämte ferier vid påsk brukat förekomma. Vidare hade vid början och slutet af såväl höst- som vårterminen en viss tid användts till tentamina, något växlande för de olika lararna och årskurserna allt efter de tenterandes antal. Den hade i medeltal utgjort fyra veckor vid vårterminens slut och fjorton dagar vid höstterminens början samt en till två veckor vid höstterminens slut och lika lång tid vid vårterminens början; anordningen i sistnämnda hänseende hade blifvit nödvändig på grund af de vid höstterminens slut och vårterminens början försiggående uppflyttningarna till högre afdelning. Det egentliga, föreläsningar innefattande läsåret hade sålunda hittills brukat pågå i icke fullt sju månader.

Enligt nu ifrågavarande förslag skulle ferierna utsträckas till 113 dagar förutom en vecka vid påsk. Dessutom skulle från föreläsningar fritagas de två sista veckorna af vårterminen och den första veckan af höstterminen, hvilka tider skulle användas till tentamina och examina. Föreläsningarna skulle således komma att pågå under en tid af 224 dagar eller nära $7^1/_2$ månader, således omkring en half månad längre än dittills varit fallet. Förändringen af läsåret bestode sålunda hufvudsakligen däri, att sommarferierna förlängts på julferiernas bekostnad.

Flera skäl talade för en sådan förändring. Dels hade erfarenheten visat, att studierna under den varmare årstiden, som helt naturligt långt mera än den kalla lockade de unga från arbetet, bedrifvits mindre ener-

giskt än eljest. Dels visade erfarenheten också, att det i många fall icke vore möjligt för dem, som blifvit underkända i en tentamen vid vårterminens slut, att hinna i erforderlig grad förkofra sig i ämnet till höstterminens början, då ferierna utgjorde blott två månader, under hvilka åtminstone en del af de studerande dessutom halfva tiden skulle hafva tjänstgöringsskyldighet på klinikerna och obduktionssalen. Härtill komme, att en del af undervisningsmaterialet, som lätt underginge förruttnelse, vore lättare att under den kallare årstiden bevara i ett för undervisningen lämpligt skick.

Som skäl för den föreslagna förlängningen af sommarferierna på julferiernas bekostnad har lärarkollegiet vidare framhållit, att just under sommarmånaderna de ojämförligt flesta tillfällena till erhållande af vikariat erbjöde sig för de studerande, enär de praktiserande veterinärerna förnämligast under eftersommaren sökte sig ledighet och det otvifvelaktigt vore för de studerandes praktiska utbildning önskvärdt, att de, innan studierna afslutades, sattes i tillfälle att under någon begränsad tid få på egen hand söka tillämpa sitt redan förvärfvade vetande. Ju längre höstterminens början därför kunde framskjutas, desto mindre komme sådana vikariat i kollision med studierna vid högskolan, hvilka de studerande under de tider, då föreläsningarna påginge, ej utan stor olägenhet kunde afbryta.

Det korta uppehållet i föreläsningar och en del öfningar vid påsk syntes lärarkollegiet böra anses såsom en välbehöflig hviloperiod för såväl lärare som de studerande under den eljest skäligen långa vårterminen.

Tentamensperioderna skulle enligt kollegiets förslag komma att blifva väsentligt kortare än hvad för närvarande vore brukligt, men kollegiet ansåge, att efter genomförandet af de föreslagna förändringarna i undervisning och studier vid läroanstalten, enligt hvilka tentamina skulle komma att anställas äfven under pågående termin, den i förslaget upptagna tid för tentamina och examina skulle blifva tillräcklig.

Det skulle enligt stadgeförslaget (§ 56) åligga en hvar vid högskolan anställd lärare att i sina ämnen uppehålla undervisningen i enlighet med de instruktioner och den undervisningsplan, som styrelsen på därom af lärarkollegiet afgifna förslag fastställt.

Hvarje professor skulle enligt förslaget (§ 57) under lästerminerna med undantag af de från föreläsningar fritagna tiderna vid vårterminens slut och höstterminens början hålla föreläsning minst fyra timmar i veckan samt leda de studerandes praktiska öfningar, allt i enlighet med fastställd undervisningsplan. Öfriga lärares undervisningsskyldighet skulle bestämmas af styrelsen på förslag af lärarkollegiet.

Angående sistnämnda paragraf i stadgeförslaget har i lärarkollegiets skrifvelse yttrats följande.

Att i grundstadgarna bibehålla en bestämmelse om lärares tjänstgöringstid i dess helhet, hade ansetts olämpligt.[1] För den ene läraren kunde erfordras längre eller kortare daglig tjänstgöringstid än för den andre, beroende på den olika beskaffenheten af de särskilda läroämnena; och af en lärare kunde kräfvas längre tjänstgöringstid under en del af läsåret, än hvad som blefve fallet under återstoden däraf. Dessa förhållanden borde regleras genom en särskild undervisningsplan, som kunde och borde bestämmas efter de förhållanden, som vore rådande å hvarje särskild tid. Hvad som i stadgarna emellertid enligt kollegiets mening borde bestämmas, vore hvarje professors föreläsningsskyldighet; och hade kollegiet härutinnan följt de bestämmelser, som i allmänhet vore gällande för universiteten och de öfriga högskolorna. För de icke-kliniska professorerna hade föreläsningstimmarnas antal enligt upprättadt förslag till undervisningsplan bestämts till fem i veckan.

III. Lärarbefattningarna i anatomi, fysiologi, kemi, patologisk anatomi, histologi, bakteriologi.

Nuvarande lärarpersonal.

Enligt veterinärinstitutets nu gällande stadgar skall af de fem i staten för institutet uppförda professorerna en företräda ämnena anatomi och fysiologi samt en ämnena histologi och patologisk anatomi. Den förre

[1] Enligt nu gällande stadgar (§ 22) är professor skyldig att meddela eleverna undervisning eller praktisk handledning minst aderton timmar hvarje vecka äfvensom att med biträde af vederbörande assistent vårda till hans lärostol hörande samlingar och undervisningsmateriell.

har tillika undervisningsskyldighet i zoologi; den senare skall öfvervaka och leda obduktionerna vid institutet.

En af de två lektorerna skall enligt stadgarna representera ämnena botanik, fysik, kemi, farmakologi och farmaci, med åliggande tillika att utöfva tillsynen öfver institutets medikamentförråd. Hans aflöning upptages till 4,000 kronor, däraf 2,600 lön och 1,400 tjänstgöringspenningar, jämte fyra ålderstillägg å 500 kronor hvartdera, däraf 350 kronor utgöra lön och 150 kronor tjänstgöringspenningar. Om lektor åtnjuter bostadsförmån, afdrages å hans lön 500 kronor årligen.

Till nu ifrågavarande ämnesgrupp höra äfven två assistenter, den ene vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen samt den andre vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen. Till dessa assistenter utgår aflöning i form af arfvode, som utgör för den förre 3,000 och för den senare 2,500 kronor. För assistent, som åtnjuter bostadsförmån, afdrages å arfvodet 300 kronor årligen.

Enligt stadgarna skall vid institutet finnas en lärare i bakteriologi. Denna lärarbefattning uppehålles af laboratorn vid veterinärbakteriologiska anstalten, hvilken enligt § 8 i instruktionen för denna anstalt den 2 oktober 1908 har att bestrida undervisningen i bakteriologi vid veterinärinstitutet i enlighet med gällande stadgar för nämnda institut och den af institutets direktion fastställda läroplan.

Lärarkollegiet 28/4 1910.

Enligt lärarkollegiets förslag skulle den nuvarande professuren i anatomi och fysiologi uppdelas i två professurer, den ena i anatomi samt den andra i fysiologi och kemi.

Assistentbefattningen vid anatomisk-fysiologiska afdelningen skulle ersättas af en prosektorstjänst vid anatomiska afdelningen med arfvode af 4,000 kronor jämte fri bostad och värme.

I stället för ofvannämnda lektorat skulle inrättas en laboratorsbefattning i kemi, hvars innehafvare tillika skulle vara föreståndare för ett vid veterinärhögskolan inrättadt självständigt apotek. Laboratorn skulle äga åtnjuta, förutom fri bostad och värme, dels ett arfvode från statsverket å 2,500 kronor, dels ock i egenskap af apoteksföreståndare ett ytterligare arfvode å 1,500 kronor att utgå af inkomsterna från apoteket.

Professorn i histologi och patologisk anatomi skulle bibehållas vid sina läroämnen och biträdas af en assistent vid den patologisk-anatomiska och histologiska afdelningen med arfvode af 2,500 kronor jämte fri bostad och värme.

Enligt lärarkollegiets förslag till stadgar för veterinärhögskolan skulle laboratorer, prosektor och assistenter förordnas af högskolans styrelse, laboratorer och prosektor (§ 30) för en tid af tre år samt assistenter (§ 33) för ett år i sänder; och skulle (§ 31) i fråga om förenade laboratorsbefattningen vid veterinärbakteriologiska anstalten och lärarbefattningen i bakteriologi vid högskolan gälla hvad därom vore särskildt stadgadt.

Till motivering af dessa förslag har lärarkollegiet i sin oftanämnda skrifvelse af den 28 april 1910, under åberopande af sina allmänna uttalanden angående lärarkrafternas otillräcklighet och lärarnas betungande med alltför många eller alltför omfångsrika ämnen, anfört följande.

Särskilda professurer i anatomi och i fysiologi.

För närvarande hade undervisningen i anatomi och fysiologi att kämpa med ganska stora svårigheter, beroende på att dessa ämnen vore sammanslagna under samma professur.

Af professorns fem föreläsningstimmar i veckan användes under hela läsåret två till anatomi och de öfriga tre till fysiologi och embryologi. Men med två timmar i veckan åtginge två läsår för att genomgå hela föreläsningskursen i anatomi. Däraf följde, att hvartannat år de nykomna eleverna genast måste åhöra föreläsningar, börjande i kursens midt och i regel omfattande kärl- och nervsystemet, föreläsningar, af hvilka de ej kunde draga den ringaste nytta, då läran om muskler och inälfvor, som föregående år förelästs, vore för dem fullkomligt obekant. Följande år, då läran om ben, ledgångar, muskler och inälfvor genomginges, måste andra klassen, som redan på anatomisalen genomgått dessa organ och äfven tenterat i ben-, ledgångs- och muskellära för flyttning till andra klass, åhöra dessa föreläsningar, hvilket gjorde, att intresset för dem betydligt slappades.

Äfven i fysiologi och fysiologisk kemi, de helt säkert viktigaste af de förberedande ämnena i en läkares eller veterinärs utbildningskurs, an-

såg lärarkollegiet med då befintliga lärarkrafter ej kunna lämnas fullgod undervisning. I det nya institutet komme antalet studerande att med 50 procent öfverstiga det dåvarande, och enligt den af kollegiet föreslagna nya läroplanen skulle de ifrågavarande ämnena, i hvilka undervisning då meddelades i tredje klassen, redan afslutas under det andra studieåret; det blefve därför tydligtvis omöjligt för en professor att lämna tillfredsställande undervisning i såväl anatomi som fysiologi.

För lång tid tillbaka, innan ännu fysiologien intagit ett så viktigt rum i läkares och veterinärers utbildning, hade allmänt anatomi och fysiologi varit förenade i en professur, men dåmera vore dessa ämnen öfverallt skilda vid såväl medicinska som veterinära högskolor — vid de svenska medicinska läroverken till och med uppdelade på tre professurer: i anatomi, i fysiologi och i medicinsk kemi.

Kollegiet hade därför icke tvekat att hemställa om inrättande af en ny professur i fysiologi, äfven omfattande undervisning i elementär kemi till den omfattning utöfver kursen i kemi för studentexamen, som erfordrades för studiet af medicinsk och farmaceutisk kemi, och kollegiet hade gjort denna hemställan med så mycket större skäl, som vid det nya institutet i enlighet med af Kungl. Maj:t godkända ritningar lokaler funnes för en från anatomien skild självständig fysiologisk institution.

Laborator i kemi.

Då det vidare länge varit ett önskemål, att vid institutet, i likhet med hvad som vore fallet vid utländska veterinärhögskolor, måtte till fördel för såväl undervisningen som institutets ekonomi finnas ett självständigt apotek, hade kollegiet föreslagit, att laboratorn vid den fysiologiska institutionen, hvilken borde hafva aflagt apotekarexamen, skulle förestå detta apotek.

Äfven ville kollegiet fästa uppmärksamheten därpå, att, därest en ny professur i fysiologi ej komme att inrättas, utan den med anledning af planer på den ifrågavarande fysiologie professuren sedan flera år vakanta lektorsbefattningen i medicinsk, farmaceutisk och elementär kemi m. m. skulle återbesättas, det alldeles säkert vore omöjligt att med den i gällande stat bestämda aflöningen erhålla någon för tjänsten fullt kvalificerad person.

Likaledes ansåg lärarkollegiet det vara omöjligt för denne lektor att, utan biträde af en i kemiska laborationer väl skolad laborator, på två år, mot nuvarande tre, meddela det blifvande större antalet studerande nöjaktig undervisning i sina ämnen. Om nämnde laborator under lektorn äfven skulle sköta institutets apotek, syntes hans aflöning ej kunna sättas lägre än hvad kollegiet föreslagit för en laborator i fysiologi och sålunda kostnaden för den väsentliga förbättring i undervisningen, som kollegiets förslag innebure i jämförelse med bibehållande af lektoratet, endast belöpa sig till skillnaden mellan aflöningen för en professor och en lektor.

Prosektor vid anatomiska afdelningen.

För den anatomiska afdelningens vidkommande hade kollegiet i likhet med ett föregående förslag till omreglering af institutets stat, hvilket också vunnit direktionens gillande, för assistenten på denna afdelning föreslagit det här brukliga namnet prosektor och för att få någon aspirant till denna särdeles svårtillsättliga plats sett sig nödsakad höja hans arfvode till 4,000 kronor.

Enligt kollegiets åsikt komme det att falla sig svårt nog ändå att vid »den nuvarande prosektorns» afgång finna lämplig aspirant till platsen, ty ingen veterinär utom högskolan hade tillfälle förvärfva sig den såväl teoretiska som tekniska utbildning, som kräfdes af en lärare på denna post. En tjänstgöring på densamma kunde svårligen heller i nämnvärd man meritera till någon annan befattning än till professuren i hithörande ämnen.

Därför måste det också genom ett högre arfvode än hvad som vore föreslaget åt assistenterna sörjas för, att det blefve större kontinuitet i befattningen än hvad som afsåges med assistentbefattningarna; och kollegiet hade på denna grund ansett arfvodet här böra utgå med 4,000 kronor.

Apotek vid institutet.

I enlighet med sina ofvan återgifna uttalanden i ämnet har lärarkollegiet i sitt förslag till stadgar (§ 75) intagit bestämmelser därom:

att vid högskolan skulle finnas ett för veterinärbehof afsedt apotek, hvarifrån läkemedel finge utlämnas för de djur, för hvilka vid högskolan söktes vård;

att apoteket skulle förestås af laboratorn i kemi, som skulle vara examinerad apotekare; samt

att högskolan skulle äga att utan förmedling af apoteksinnehafvare anskaffa nödiga läkemedel till apoteket.

I motiveringen säger sig lärarkollegiet anse, att det skulle ländа högskolan till stor fördel att hafva tillgängligt ett eget apotek. Därigenom skulle nämligen de för läroanstalten nödiga apoteksvaror dels ständigt finnas omedelbart till hands (hvilket vore af betydelse särskildt med hänsyn till högskolans förläggning till Kräftriket) och dels kunna införskaffas till betydligt billigare pris, än hvad eljest blefve förhållandet. Och härigenom skulle åter en del af kostnaden för en laborator i kemi kunna betäckas. Därjämte skulle här kunna beredas tillfälle till praktisk undervisning åt de studerande. Från högskolans apotek borde också på kliniktid medicin kunna lämnas ut till dem, som anlitade högskolans klinik, så att dessa samtidigt kunde få medicin till sina djur.

Redan enligt § 29 i gällande stadgar skulle för öfrigt ett för veterinärbehof fullständigt medikamentförråd finnas vid läroanstalten. Lokal för apoteket hade tagits med i beräkningen vid uppgörandet af ritningar för den nya högskolan, och denna anordning hade satillvida redan blifvit af Kungl. Maj:t och Riksdagen principiellt godkänd.

Assistent vid patologisk-anatomiska och histologiska afdelningen.

Beträffande professorn i patologisk anatomi och histologi framhåller lärarkollegiet, att han visserligen skulle befrias från bakteriologien, hvilket ämne lagts på en annan lärare — nämligen laboratorn vid veterinärbakteriologiska anstalten — men att han i stället skulle få på sin lott en del af embryologien m. m., hvarför han ock allt fortfarande vore i behof af en assistent.

Direktionen s. å. 1910.

Direktionens förslag till stat skiljer sig i nu förevarande delar från lärarkollegiets till en början därutinnan, att till professuren i anatomi skulle hänföras äfven ämnet histologi, att följaktligen professorn i patologisk anatomi skulle befrias från ämnet histologi, samt att prosektorn vid anatomiska afdelningen tillika skulle hafva undervisningsskyldighet i histologi.

Enligt direktionens mening hörde histologien till sin natur närmast tillsammans med anatomien, och direktionen hade funnit sammanförandet af dessa båda ämnen under samma professur icke böra blifva obehörigt besvärande för dåvarande anatomie professorn, enär han skulle befrias från

ämnet fysiologi, och dessutom direktionens förslag ginge ut på att ålägga prosektorn undervisningsskyldighet i histologi. Därest genom den sålunda föreslagna anordningen professorns i patologisk anatomi undervisningsskyldighet ej skulle blifva tillräckligt utnyttjad, har direktionen ansett något af professorns i medicin ämnen, t. ex. epizootiläran, möjligen kunna öfverflyttas till professorn i patologisk anatomi.

Laboratorn skulle enligt direktionens förslag till stat företräda ej allenast kemien utan äfven fysiologien. Hans arfvode upptages af direktionen till 4,000 kronor af statsmedel jämte fri bostad och värme, och han skulle icke vara apoteksföreståndare. Direktionen har nämligen i sitt stadgeförslag (§ 75) upptagit bestämmelse af innehåll, att vid högskolan skall finnas ett för veterinärbehof fullständigt *medikamentförråd*, hvarifrån läkemedel må utlämnas för de djur, för hvilka vid högskolan sökes vård. Direktionen säger sig anse gällande bestämmelse i detta ämne böra tills vidare kvarstå och att det må få bero på omständigheterna, huruvida framdeles ett självständigt apotek kan blifva erforderligt, hvarom särskild framställning då finge göras.

Laboratorn i fysiologi och kemi borde enligt direktionens mening icke vara föreståndare för medikamentförrådet och borde till följd däraf icke vara examinerad apotekare utan veterinär. Föreståndare för medikamentförrådet borde den apoteksinnehafvare anskaffa, som tillhandahölle apoteksvarorna i medikamentförrådet. En nödvändig följd häraf blefve, att laboratorns aflöning måste i sin helhet föras på stat.

Den af direktionen föreslagna förflyttningen af ämnet histologi till annan professur medför såsom sin konsekvens, att den assistent, som skulle biträda professorn i patologisk anatomi, enligt direktionens förslag skulle vara bunden endast vid den patalogisk-anatomiska afdelningen och icke. såsom lärarkollegiet förslagit, vid en gemensam patologisk-anatomisk och histologisk afdelning.

Medicinalstyrelsen, ang. assistenternas arfvoden.

Med afseende å aflöningen för nyssbemälde assistent såväl som för öfriga fyra i lärarkollegiets och direktionens statförslag upptagna assistenter har medicinalstyrelsen i sitt underdåniga utlåtande af den 9 november 1910 anmärkt, att, då veterinärinstitutet för framtiden borde blifva jämnställdt

med rikets högskolor och arbetet vid institutet sålunda anordnas i likhet med arbetet vid dessa, styrelsen ansett dylik assistentbefattning kunna likställas med amanuensbefattning vid de medicinska klinikerna och de vetenskapliga institutionerna, hvilka sistnämnda tjänster vore afsedda till, bland annat, att bereda studerande, omedelbart efter examens afläggande eller äfven tidigare, tillfälle till fortsatta studier och vetenskapligt arbete.

Den med dessa tjänster förenade aflöningen borde sålunda icke betraktas såsom ett arfvode, fullt tillräckligt att gifva platsernas innehafvare deras lefvebröd, utan delvis såsom ett understöd vid studiernas fortsättande och fördjupande. Med hänsyn härtill förklarade sig medicinalstyrelsen anse, att arfvodet för en hvar af ifrågavarande fem assistenter borde kunna nedsättas till 1,500 kronor för år.

Mot medicinalstyrelsens hemställan i denna del anfördes reservation af föredraganden i ärendet medicinalrådet Kjerrulf, som ansåg lägre arfvode än 2,500 kronor för år icke böra erbjudas assistenterna.

Institutets rektor, ang. assistenternas arfvoden.

I den till chefen för jordbruksdepartementet ingifna, den 1 december 1910 dagtecknade promemorian från veterinärinstitutets rektor professor Vennerholm har framhållits, att den af medicinalstyrelsen föreslagna sänkningen af assistentarfvodena till 1,500 kronor ganska säkert skulle omöjliggöra anskaffandet af assistenter. Äfven med dåvarande arfvoden hade det erbjudit stora svårigheter att förmå veterinärer söka sig till institutet.

På klinikerna exempelvis, där arfvodet utginge med 3,000 kronor (resp. 2,700 kronor och fri bostad), vore det hardt när omöjligt att få någon assistent. Det hade i regel icke varit möjligt att få en assistent att stanna ett år i sänder, och för det dåvarande hade ingen särskild assistent kunnat erhållas, utan tjänstgjorde en bataljonsveterinär vid positionsartilleriet samtidigt som assistent på veterinärinstitutets kliniker.

En mängd distriktsveterinärbefattningar stode lediga, nya förmånligare befattningar öppnades vid slakthusen, och assistentbefattningarna hade ingen lockelse för de unga veterinärerna; och så komme det, enligt professor Vennerholms mening, efter allt att döma ännu länge att förblifva. Det kunde — yttrade professorn — endast vara obekantskap med de faktiska förhållandena, som kommit medicinalstyrelsen att likställa assistenterna vid veterinärin-

stitutet med amanuenserna vid de medicinska klinikerna m. fl. institutioner. Kårerna kunde för öfrigt med afseende på sitt antal icke jämföras, och den unge veterinären hade för att vinna ordinarie befattning ej behof af någon sådan särskild komplettering, som en assistentbefattning skulle lämna honom tillfälle till. Följden skulle med ett ord blifva den, att veterinärhögskolan komme att stå utan assistenter.

Lärarkollegiet 21/12 1910.

I det yttrande, lärarkollegiet den 21 december 1910 afgifvit i anledning af Kungl. Maj:ts remiss den 14 i samma månad, har kollegiet återkommit till nu ifrågavarande delar af statförslaget och därvid anfört följande.

Särskilda professurer i anatomi och i fysiologi.

I hela det viktiga och för elevernas utbildning så nödvändiga ämnet fysiologisk kemi hade dittills på grund af bristande lärarkrafter icke kunnat lämnas någon sammanhängande undervisning, utan hade detta ämne endast helt fragmentariskt föredragits af lektorn i kemi, hvarjämte undervisningen i den rena fysiologien af brist på lokaler och tid dittills varit inskränkt till hufvudsakligen katederföreläsningar.

Nu hade enligt den föreslagna nya staten professuren i anatomi m. fl. ämnen uppdelats, så som förhållandet i allmänhet vore i andra länder, och hade till den föreslagna nya professuren i fysiologi och fysiologisk kemi öfverflyttats det förutvarande lektoratet, hvadan det här i fråga om anslag alltså blott gällde skillnaden mellan en lektors och en professors lön.

Endast genom en dylik anordning möjliggjordes, att kurserna i såväl anatomi som fysiologi kunde hinna afslutas redan under de två första studieåren, hvarigenom den fördelen vunnes, att de förberedande ämnena icke behöfde inkräkta på den tid af två år, som vore afsedd för de tillämpande ämnena och för att bibringa de studerande den så nödiga praktiska utbildningen. Efter ökningen i antalet studerande vore äfven nämnda tidsmått i ännu högre grad än för det dåvarande oundgängligen nödvändigt för de tillämpande ämnena.

Det vore vidare att märka, att hela den nedra våningen på hithörande paviljong vore inrättad för särskild lärare, med laboratorier och föreläsningssal, och i kungl. propositionen till 1906 års Riksdag vore dessa planer på en särskild professur i fysiologi på upprepade ställen utan anmärkning angifna.

De förut omförmälda sakkunniga, hvilkas yttrande åberopades i kungl. propositionen, hade sålunda yttrat, att det icke syntes vara något tvifvel underkastadt, att ämnena anatomi och fysiologi, som då voro förenade under samma lärare, måste skiljas åt, samt följaktligen byggnaden för anatomi, fysiologi och kemi så planeras, att en dylik differentiering möjliggjordes.

Vidare hade de sakkunnige anfört, att vid veterinärinstitutet i Stockholm man i detta afseende vore långt efter sin tid, i det att, såvidt kunnat utrönas, blott ytterligare två veterinärskolor i världen, nämligen de i Chicago och Lahore, ännu hölle fast vid det allmänt fördömda systemet att förena så stora ämnen som anatomi och fysiologi hos samme lärare. Fysiologien vore ett bland de viktigaste grundläggande ämnena, och de sakkunniga ansågo intet tvifvel råda därom att undervisningen i detta ämne behöfde vidgas.

Det hade varit med godkännande af denna motivering Riksdagen enhälligt och utan diskussion beviljat anslaget till den anatomisk-fysiologiska paviljongen med skilda afdelningar för hvar och en af dessa lärogrenar.

Kollegiet hade därför också ansett som sin oafvisliga plikt att gå i författning om att i staten för det nya institutet en sådan uppdelning af dessa läroämnen genomfördes, och kollegiet ansåg sig hafva så mycket mindre anledning befara, att denna lösning skulle stöta på något motstånd i regeringen, som genom Kungl. Maj:ts särskilda tillåtelse det nuvarande lektoratet sedan flera år ej vore med ordinare innehafvare besatt, utan upprätthölles på förordnande, just på den grund att det vid inflyttningen till det nya institutet vore ämnadt att uppgå uti en professur.

Laboratorier i kemi.

För att möjliggöra den koncentrering af undervisningen i kemi, som äfven vore nödvändig för att de förberedande ämnena skulle hinna afslutas under de två första studieåren, vore emellertid enligt kollegiets åsikt äfven en laborator i kemi nödvändig, särskildt på den grund att laboratorierna på det nya institutet endast vore afsedda för *en* årskurs och öfvervakandet af laboratoriearbetena sålunda endast på grund däraf toge lärarens tid i dubbelt mått i anspråk, hvartill ock komme det ökade arbete, som det större antalet elever i och för sig måste medföra.

Direktionen 22/12 1910.

I sitt underdåniga utlåtande den 22 december 1910 har direktionen förklarat sig icke kunna dela medicinalstyrelsens åsikt, att assistentarfvodena borde bestämmas till allenast 1,500 kronor. Assistenterna måste nämligen vara utexaminerade veterinärer; och med den brist på veterinärer, som vore rådande, och med den däraf följande lättheten för de nyutexaminerade veterinärerna att omedelbart finna jämväl godt aflönade anställningar, komme det icke att blifva lätt att ens mot det af direktionen föreslagna arfvodet erhålla lämpliga assistenter.

Senare framställningar angående prosektors och laboratorers aflöningar.

I detta sammanhang har kommittén äfven ansett sig böra redogöra för hvad som förekommit i den genom Kungl. Maj:ts remiss den 27 januari 1913 till kommittén inkomna, af tre biträdande lärare vid veterinärinstitutet väckta frågan om förbättring i de föreslagna aflöningsförmånerna för prosektor och laboratorer vid institutet, ehuru af laboratorsbefattningarna endast en tillhör den ämnesgrupp, om hvars lärarkrafter nu närmast är fråga.

I en den 26 november 1912 till veterinärinstitutets direktion aflåten skrift hafva de tre ifrågavarande lärarna till en början erinrat, att Riksdagen hvartdera af åren 1911 och 1912 på extra stat beviljat anslag för uppehållande af veterinärinstitutets verksamhet samt att Kungl. Maj:t den 24 augusti 1911 och den 17 augusti 1912 fastställt den närmare fördelningen af dessa anslag.

Enligt denna fördelning finnas, yttra vidare de tre lärarna, vid institutet anställda en lärare vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen och en lärare vid den medicinska kliniken med årsarfvoden af 4,000 kronor för den förre och 3,500 kronor för den senare jämte fri bostad för hvardera af dem.

I den ingifna skriften meddelas vidare, hurusom Kungl. Maj:t, på framställningar af direktionen för institutet, genom särskilda beslut den 10 november 1911 och den 17 augusti 1912 medgifvit, att af tillgängliga medel vid institutet finge, räknadt från och med den 1 september 1911, användas 1,000 kronor för år till upprätthållande af en del af rektors undervisningsskyldighet. Detta belopp hade användts till att utöka assistentens vid klinikerna (kirurgiska kliniken) arfvode, så att hans års-

inkomst från institutet utgjort 4,000 kronor, men med skyldighet för honom i stället att tjänstgöra som laborator vid kirurgiska afdelningen.

Nämnda två lärarbefattningar å extra stat äfvensom den sålunda inrättade laboratorsbefattningen vid kirurgiska kliniken uppehölles för det dåvarande af de tre lärare, apotekaren N. O. Engfeldt samt veterinärerna Gustaf Palmgren och Gerhard Forssell, hvilka undertecknat nu ifrågavarande skrift.

I det förslag till ny stat för veterinärinstitutet, som direktionen den 3 juni 1910 öfverlämnat till Kungl. Maj:t, hade upptagits, bland annat, en prosektor vid den anatomiska afdelningen med undervisningsskyldighet tillika i histologi, en klinisk laborator vid den medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur, en laborator i fysiologi och kemi samt en klinisk laborator vid den kirurgiska kliniken.

Enligt förslaget skulle dessa befattningar tillsättas allenast på förordnande för en tid af tre år i sänder, och aflöningsförmånerna vore föreslagna att utgå med 4,000 kronor till en hvar såsom årligt arfvode.

Af dessa befattningar vore de tre sistnämnda afsedda att ersätta de tjänster, som för det dåvarande innehades af Palmgren, Engfeldt och Forssell.

Ett synnerligen ansvarsfullt arbete vore redan öfverlämnadt åt dem, och enligt det nya statförslaget komme ofvannämnda fyra befattningars innehafvare att erhålla än mer maktpåliggande och kräfvande arbete.

Därtill komme, att utsikterna till befordran vid institutet för dessa befattningshafvare kunde förväntas blifva ytterst ringa och för vissa af dem hart när uteslutna. Det vore i känslan däraf som skriftens undertecknare velat vända sig till direktionen med hemställan om dess medverkan till en ändring i det hos Kungl. Maj:t hvilande förslaget till ny stat för institutet.

De ansågo nämligen, att det såväl för institutet i egenskap af läroanstalt som för blifvande innehafvare af förberörda fyra befattningar skulle vara uteslutande till fördel, om befattningarna blefve ombildade till ordinarie tjänster och sålunda komme att bestridas under mera betryggande former än, såsom i förslaget ifrågasatts, genom för kort tid utfärdade förordnanden.

Samtliga dessa befattningshafvares tid och krafter komme enligt det framlagda förslaget att tagas i anspråk i minst lika hög grad, som enligt undertecknarnas mening i allmänhet ägde rum beträffande ordinarie lärare vid andra statens läroanstalter. Det vore under sådana förhållanden endast med billighet och rättvisa öfverensstämmande, om de förunnades den förmån af en mera oberoende och tryggad ställning, som en ordinarie tjänst innebure, icke minst med hänsyn till därmed förenad rätt till pension.

Kungl. Maj:t hade ock förut visat sig till fullo beakta de synpunkter, hvilka sålunda framhållits till stöd för framställningen. Så hade Kungl. Maj:t vid 1911 års riksdag i samband med löneregleringen för farmaceutiska institutet föreslagit ombildning af vissa assistentbefattningar till ordinarie laboratorsbefattningar med aflöning af 4,000 kronor, fördelade i lön och tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring; och hade detta Kungl. Maj:ts förslag vunnit Riksdagens bifall.

Aflöningen för ofvanberörda fyra befattningshafvare vid veterinärinstitutet syntes böra sättas till enahanda belopp, som i direktionens förslag till stat för institutet ifrågasatts, eller 4.000 kronor, men, i stället för att i staten upptagas som arfvode, fördelas i lön och tjänstgöringspenningar samt medföra rätt till ålderstillägg i likhet med hvad som gällde för laboratorerna vid farmaceutiska institutet.

Under åberopande af hvad sålunda anförts hemställde därför Engfeldt, Palmgren och Forssell, att direktionen måtte vidtaga åtgärder i syfte att

dels i det hos Kungl. Maj:t hvilande förslaget till ny stat för veterinärinstitutet måtte, med uteslutande af däri upptagna arfvoden till förberörda prosektors- och laboratorsbefattningar, uppföras fyra ordinarie dylika befattningar, en hvar med aflöning af 4,000 kronor, däraf 2,400 kronor lön och 1,600 kronor tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg till lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra likaledes med 500 kronor efter ytterligare fem år,

dels ock i samband därmed pensionsrätt måtte tillerkännas dessa befattningshafvare enligt därför gällande grunder.

Öfver detta förslag har lärarkollegiet den 18 december 1912 afgifvit yttrande, däri kollegiet anfört, hurusom af motiveringen till kollegiets förslag till stat med afseende å prosektors- och laboratorstjänsterna tydligt framginge, att dessa lärare visserligen skulle tilldelas en viss undervisningsskyldighet, men att de dock vore afsedda att utgöra ett slags biträdande lärare, hvar och en underordnad en professor såsom chef, med rätt för professorn att reglerande ingripa i den af laboratorn lämnade undervisningen. Denna mening vore inom kollegiet fortfarande den förhärskande.

Det hade därför synts kollegiet lämpligast, att dessa lärarbefattningar tillsattes endast på viss tid, så att en professor icke under hela sin tid skulle behöfva vara beroende af en underlärare, som han ansåge för ämnet mindre lämplig. En viss kontinuitet hade dock ansetts önskvärd, och kollegiet hade därför föreslagit dels ett så högt arfvode som 4,000 kronor, dels att laboratorerna till skillnad från assistenterna skulle förordnas för en tid af 3 år. Hade innehafvaren af tjänsten vid nämnda tids utgång visat sig förtjänt af ett förnyadt förordnande, kunde väl ett sådant i allmänhet antagas blifva utfärdadt, och tillsättandet på viss tid medförde ju i så fall för innehafvaren föga olägenhet. Skulle han däremot hafva visat sig för tjänsten mindre lämplig, vore det ju ovillkorligen till fördel för institutet, att ett ombyte kunde ske.

Kollegiet ansåg på den grund för närvarande skäl icke föreligga att tillstyrka bifall till den i skriften gjorda framställningen, i synnerhet som erfarenheten åtminstone icke ännu visat, att de af kollegiet föreslagna åtgärderna för kontinuitetens upprätthållande skulle vara otillräckliga. Ombyte hade visserligen tvenne gånger förekommit inom en af här ifrågavarande befattningar, men detta hade varit beroende af helt andra skäl.

Då laboratorernas ställning såsom lärare vid institutet äfven i väsentlig grad vore beroende af lärarbefattningarnas slutliga anordning och i synnerhet därpå, huruvida de af lärarkollegiet förordade assistentbefattningarna komme att beviljas eller ej, och sålunda omöjligen kunde fullt bedömas, förr än den nya staten för institutet definitivt afgjorts, syntes det kollegiet i hög grad olämpligt, om någon förändring nu företoges i den anordning af lärarbefattningarna, som kollegiet i sitt till Kungl.

Maj:t afgifna förslag till stadgar och stat för institutet förordat, och som kollegiet fortfarande ansåge för undervisningens rätta befrämjande förmånligast.

Skulle t. ex. laboratorsbefattningarna nu ombildas till fullt självständiga lärartjänster, och de begärda assistentbefattningarna kanske icke komma till stånd, så komme vederbörande professorer för framtiden att stå lika blottställda på fackmässigt utbildade biträden vid undervisningen och det vetenskapliga arbetet som fordom, och det vore bristen på nödiga hjälplärare, som kollegiet vid upprepade tillfällen framhållit såsom ett af de väsentligaste hindren för ett framgångsrikt arbete vid institutet. En förändring af laboratorsbefattningarna i den riktning, som uti ifrågavarande skrift framhölles, skulle därför under närvarande förhållanden lätt kunna blifva till mera skada än gagn.

Kollegiet ville slutligen påpeka, att en omändring i den åsyftade riktningen äfven skulle kunna blifva till skada för de nuvarande tjänstinnehafvarna. Skulle nämligen laboratorstjänsterna uppföras å ordinarie stat och sålunda jämnställas med öfriga ordinarie lärare, måste äfven, enligt kollegiets mening, fastställas särskilda kompetensfordringar för platsernas besättande, då det väl icke borde ifrågakomma att genom fullmakt fästa vid institutet en person, som icke på nöjaktigt sätt ådagalagt, att han besutte för tjänstens utöfvande nödiga kvalifikationer.

Kollegiet hade i sin motivering till stadgeförslaget utförligt framhållit behofvet af ökade kompetensfordringar för ordinarie lärarbefattningar såsom en nödvändig förutsättning för höjande af den vetenskapliga nivån vid institutet och därför såsom kompetens för professors- och lektorstjänst föreslagit disputationsprof. Då laboratorerna, om de i skriften framställda önskemålen bifölles, såväl med afseende på löneförmåner som tjänstgöring blefve i det närmaste jämnställda med nuvarande lektorer, syntes fordringarna på deras kompetens ej kunna sättas väsentligt lägre.

För närvarande innehades emellertid en af de här åsyftade befattningarna af en nyligen utexaminerad veterinär utan andra meriter än veterinärexamen och en af en studerande vid institutet, och af de tvenne öfriga hade ingen ännu utgifvit någon afhandling af sådan betydelse, att

den kunde anses fylla de af kollegiet såsom kompetens för ordinarie lärarbefattning uppställda fordringarna. Skulle laboratorstjänsterna nu ombildas till ordinarie befattningar och på grund däraf förklaras till ansökan lediga, vore därför fara för, att de nuvarande innehafvarna icke kunde komma i åtanke vid platsernas tillsättande, för så vidt icke dessa fyra nya lärartjänster skulle tillsättas i fullkomlig strid emot de principer, som kollegiet i fråga om besättande af lärarbefattningarna vid institutet ansett böra tillämpas.

På grund af hvad sålunda anförts hemställde kollegiet, att direktionen icke måtte bifalla den gjorda framställningen om laborators- och prosektorsbefattningarnas öfverförande på ordinarie stat, utan att dessa befattningar tills vidare måtte få bibehålla den karaktär, som kollegiet i sitt förslag till nya stadgar och ny stat för institutet enhälligt förordat.

Kollegiets nu återgifna yttrande åtföljdes af en reservation, undertecknad af professor Vennerholm, t. f. lektorn i kemi med flera ämnen A. V. Sahlstedt samt läraren i bakteriologi, laboratorn H. G. Magnusson.

Reservanterna anförde följande.

Då lärarkollegiet föreslagit inrättande af laborators- (resp. därmed likställda prosektors-)befattningar vid veterinärinstitutet, hade detta skett, emedan för den nya läroplanens tillämpande ett ökande af de ansvariga lärarkrafterna varit nödvändigt. Enär på dessa biträdande lärare måste som självständigt arbete öfverlåtas en ej oväsentlig del af undervisningen (vissa öfningskurser, delvis föreläsningar, förvaltningen af medikamentsförrådet) och, utom vissa personliga egenskaper, ganska lång tids erfarenhet och öfning tarfvades för uppnående af härför erforderlig kompetens, hade det ansetts vara önskvärdt, att så stor kontinuitet som möjligt i dessa befattningars uppehållande kunde ernås. Kollegiet hade ej ansett det vara tillfyllest att på dessa platser hafva assistenter, hvilka på grund af de låga arfvodena ej kunde tänkas i regel kvarstanna någon längre tid. Detta hade också anförts af kollegiet i dess motivering till förslaget till ny stat för institutet.

Det syntes reservanterna vara af utomordentlig vikt för undervisningens ostörda bedrifvande, att, om institutet för dessa laboratorstjänster

lyckats förvärfva kompetenta och lämpliga personer, åt dessa bereddes en sådan ställning, att de så länge som möjligt kvarstannade i institutets tjänst. Därför ansåge reservanterna förslaget om befattningarnas tillsättande på för innehafvarna mer tryggande grunder vara en billig begäran, särskildt som denna förman redan beredts farmaceutiska institutets laboratorer.

Detta syntes reservanterna dess mer behjärtansvärdt, som möjligheten till extra inkomster genom privatpraktik eller privat undervisning (hvilket exempelvis vid de medicinska högskolorna antogs spela stor roll) vid veterinärinstitutet vore så godt som ingen.

Äfven om man för de kliniska laboratorsbefattningarna kunde räkna med, att den merit för eventuellt sökande af andra tjänster, som låge i innehafvandet af en sådan befattning, kunde vid inträdande vakans locka aspiranter, kunde detta förhållande dock icke bidraga till att kvarhålla innehafvarna någon längre tid, utan vore snarare ägnadt att åstadkomma tätare ombyten.

Hvad laborators-(resp. prosektors-)tjänsterna vid anatomiska och fysiologiska afdelningarna beträffade, kunde dessa näppeligen anses meriterande till andra platser än professurer vid dessa afdelningar, och komme det därför säkerligen i längden att visa sig svårt att fa dem besatta med lämplig person, såframt ej innehafvarna tillförsäkrades en något gynnsammare ställning än nu vore förhållandet.

Då institutet naturligtvis, om dessa befattningar skulle kunna tillsättas på innehafvarens lifstid, måste hafva garantier att få dem besatta med fullt dugliga och skickliga personer, syntes det reservanterna lämpligt, att utnämningen till innehafvande af befattningen skedde på kollegiets förslag, först sedan sökanden genom två års förordnande och eventuellt genom aflagda särskilda lärdomsprof fullt styrkt sin kompetens därtill. Med ett sådant förfarande vid tillsättandet borde risken att vid institutets laboratorstjänster binda olämpliga personer vara den minsta möjliga, och ansåge sig därför reservanterna böra på detta villkor på det lifligaste tillstyrka sökandenas anhållan.

Veterinärinstitutets direktion har i underdånig skrifvelse den 17 januari 1913 anslutit sig till den af lärarkollegiets majoritet uttalade åsik-

ten i fråga om befattningarnas karaktär och härför åberopat de skäl, lärarkollegiet anfört till stöd för sin uppfattning. Därjämte har direktionen framhållit, att ett bifall till framställningen, i hvad den afsåge tjänsternas omändring till ordinarie, skulle föra med sig jämväl den olägenheten, att vid institutet kunde komma att bindas relativt unga och opröfvade personer, hvilka sedermera måhända visade sig icke äga de för vinnande af vidare befordran vid institutet erforderliga förutsättningar och hvilka, så fort detta förhållande blefve uppenbart, i sakens intresse borde fortast möjligt söka sig annan verksamhet. Hade emellertid en sådan person blifvit bunden vid institutet genom ordinarie anställning, kunde det blifva hart när omöjligt för institutet att, huru önskligt det än vore, blifva befriad från honom. Helt annorlunda ställde sig saken, om en dylik person anställts genom förordnande under viss tid. Direktionen hade då i sin hand att efter den bestämda tidens utgång ej förnya förordnandet och på så sätt göra sig af med en lärare, som ej fyllde måttet af duglighet eller i öfrigt visat sig mindre lämplig.

Minoriteten i lärarkollegiet hade visserligen sökt råda bot på denna olägenhet genom att föreslå en viss kortare pröfningstid före den fasta anställningen. För att en sådan pröfningstid skulle medgifva ett fullgiltigt omdöme om hvad man hade att i vetenskapligt och praktiskt hänseende vänta af vederbörande, måste den emellertid enligt direktionens förmenande göras så lång, att det mål, hvartill framställningen syftade, näppeligen komme att vinnas. Sex eller nio år vore väl den kortaste pröfvotid, som borde ifrågakomma, om verklig kompetens till en hufvudlärarbefattning därunder skulle kunna ådagaläggas.

Det syntes därför direktionen, att ej synnerligen starka skäl talade för en förändring af dessa tjänster uti den i förevarande framställning angifna riktningen, utan att det mera vore med institutets fördel förenligt, om tjänsterna i fråga blefve inrättade såsom det ifrågasatts uti det underdåniga förslaget till ny stat för institutet.

Å andra sidan ansåg direktionen det ej böra förbises, att förhållanden kunde inträffa, som gjorde det särskildt önskvärdt att under längre tid vid institutet kvarhålla en eller annan dylik lärare af mera framstående förmåga och förtjänst, om hvilken det med visshet kunde förutses,

att han en gång såsom ordinarie lärare skulle komma att tillföra institutet en verklig kraft.

Enligt det underdåniga förslaget af den 3 juni 1910 hade för ifrågavarande tjänster föreslagits ett arfvode af 4,000 kronor. Emellertid hade genom upprättandet af offentliga slakthus i åtskilliga städer och den nyligen genomförda regleringen af distriktsveterinärväsendet utsikterna för landets veterinärer att genom praktisk verksamhet komma till jämförelsevis goda inkomster blifvit helt andra, än då direktionen afgaf sitt förberörda förslag. Om därför institutet skulle kunna påräkna att vid dessa tjänster kvarhålla personer af nämnda högre kvalificerade slag, syntes det icke kunna undgås, att möjlighet måste beredas att tillägga en sådan person i någon mån bättre villkor, än som i allmänhet ansetts böra vara förenade med ifrågavarande tjänster.

Den inkomna framställningen hade alltså synts direktionen böra föranleda ett förslag i angifna riktning. Direktionen hade i sådant hänseende tänkt sig, att den lämpligaste anordningen skulle vara, om, då efter viss tids tjänstgöring förnyande af förordnandet ifrågakomme, därmed kunde förenas en viss förhöjning af arfvodet. Den rätta tidpunkten för arfvodesförhöjningen hade synts direktionen inträffa efter sex års tjänstgöring, då erforderlig kännedom om vederbörandes förmåga borde hafva vunnits. Förutsättningen för dylik förhöjning skulle i anslutning till det förut anförda vara, att personen i fråga under två treårsperioder på ett synnerligen förtjänstfullt sätt uppehållit befattningen och att visshet därunder vunnits om hans förmåga såsom framstående lärare. Förnyadt förordnande efter sex års tjänstgöring skulle alltså icke ovillkorligen medföra rätt till löneförhöjning, utan denna förmån skulle uteslutande tillerkännas lärare, hvilken det skulle vara af alldeles särskildt intresse för institutet att fortfarande hafva bunden vid läroanstalten. Det skulle ankomma på direktionen att efter lärarkollegiets hörande hos Kungl. Maj:t göra framställning i sådant syfte.

Hvad därefter anginge frågan om storleken af en dylik arfvodesförhöjning, syntes förhöjningen ej böra sättas till ett alltför ringa belopp, om det syftemål, som därmed vore afsedt att vinnas, verkligen skulle er-

nås. Det syntes direktionen som om en höjning i arfvodet med 1,000 kronor vore af förhållandena påkallad.

Att en person med framstående veterinär duglighet och som dessutom gjort sig känd som skicklig lärare, efter sex års tjänst af ifrågavarande slag komme till en årsinkomst af 5,000 kronor, kunde i nuvarande tid ej anses obilligt, i synnerhet som dessa tjänster uppenbarligen förutsatte, att anställning i desamma föreginges af såväl viss tids fortsatta studier efter veterinärexamen som någon praktisk tjänstgöring, ehuru det för närvarande mötte svårighet att fullt vidhålla dessa villkor. Med de egenskaper, som en sådan lärare måste besitta, syntes det för honom ej möta svårighet att vinna en i ekonomiskt afseende långt bättre situerad befattning i statens eller kommunens tjänst än en dylik lärarbefattning vid institutet. Om därför arfvodesförhöjningen skulle verka till något egentligt gagn i berörda hänseende, ansåg direktionen densamma ej böra sättas till lägre belopp än det af direktionen nu ifrågasatta. Föga sannolikhet syntes eljest förefinnas för att institutet finge behålla en dugande kraft.

Till belysning af frågan om arfvodesförhöjningens storlek hänvisade direktionen till den lönestat, som nyligen blifvit fastställd för tjänstemännen vid Stockholms stads offentliga slakthus. Enligt denna åtnjöte bland annat assistentveterinärer, hvilkas tjänstebefattningar beträffande kraf på duglighet och förmåga hos deras innehafvare åtminstone icke syntes kunna ställas framför ifrågavarande tjänster vid institutet, en aflöning af 4,200 kronor jämte fem ålderstillägg à 400 kronor efter treårsperioder. Assistentveterinären uppnådde sålunda efter sex år en aflöning af 5,000 kronor, eller samma belopp, som direktionen nu ifrågasatte att prosektorn och laboratorerna vid institutet efter likaledes sex år under vissa förhållanden skulle kunna erhålla.

Slutligen har direktionen i detta sammanhang meddelat, att direktionen för att än ytterligare underlätta möjligheten af att vid institutet å förevarande befattningar erhålla skickliga och dugliga personer hade för afsikt att ingå med underdånig framställning om rätt för innehafvarna af dessa tjänster att komma i åtnjutande af s. k. tjänstårsberäkning.

Med hänvisning till hvad sålunda anförts hemställde direktionen i anledning af förberörda framställning, att i det hos Kungl. Maj:t hvilande

förslaget till ny stat för institutet måtte i fråga om förenämnda fyra prosektors- och laboratorsbefattningar meddelas sådana bestämmelser att, därest innehafvare af dylik befattning efter förordnande under två treårsperioder eller sålunda efter sex års tjänstgöring befunnes vara af så framstående skicklighet, att det för institutet skulle vara synnerligen önskvärdt att fortfarande hafva denne lärare fäst vid institutet å ifragavarande plats, det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning därom af institutets direktion medgifva sådan person en förhöjning i arfvodet af 1,000 kronor, så att dennes årsarfvode därefter komme att utgå med ett till 5,000 kronor förhöjdt belopp.

IV. Lärarbefattningarna i medicin (patologi och terapi), kirurgi, husdjurslära, bujatrik, obstetrik, hofbeslagslära m. m.

Nuvarande lärarpersonal.

Veterinärinstitutets nu gällande stat, jämförd med stadgarna för institutet, upptager inom nu ifrågavarande ämnesgrupp följande lärare:

en professor i husdjursskötsel jämte husdjursafvel, raslära, stuterikunskap, ytterlära och veterinärrättsvetenskap;

en professor i kirurgi, som bör förestå den kirurgiska kliniken vid institutet;

en professor i patologi och terapi jämte epizootilära[1], farmakodynamik, toxikologi och recepturkonst, med åliggande tillika att vara föreståndare för institutets medicinska klinik;

en lektor i obstetrik och med den undervisningsskyldighet därjämte, som kan blifva honom af direktionen ålagd, samt med åliggande tillika att, enligt närmare af direktionen på lärarkollegiets förslag utfärdad instruktion, leda institutets ambulatoriska klinik;

en adjunkt för undervisning i hofvens sjukdomar samt hofbeslagsläran och dess utöfning;

en assistent vid den stationära kliniken och polikliniken; samt

en lärare i kött- och mjölkkontroll.

---

[1] = läran om smittosamma djursjukdomar.

Lektorn i obstetrik åtnjuter samma aflöningsförmåner, som förut angifvits för lektorn i botanik, fysik, kemi m. m.

För adjunkten utgör aflöningen enligt stat 3,000 kronor, däraf 2,000 lön och 1,000 tjänstgöringspenningar, jämte ålderstillägg lika med lektor. För bostadsförmån är afdraget å lön detsamma som i enahanda hänseende gäller beträffande lektor.

Den nu ifrågavarande assistenten är i aflöningshänseende likställd med assistenten vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen.

För läraren i kött- och mjölkkontroll upptager staten ett arfvode å 1,500 kronor.

I detta sammanhang bör vidare erinras om ett i staten uppfördt anslag å 1,200 kronor för undervisning i ridning och körning.

Enligt lärarkollegiets förslag till stat för veterinärhögskolan skulle omförmälda tjänstemän motsvaras af följande: *Lärarkollegiet 28/4 1910.*

en professor i medicin, tillika föreståndare för den medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur;

en professor i kirurgi, tillika föreståndare för den kirurgiska kliniken för större husdjur;

en professor i husdjurslära;

en lektor i bujatrik[1] och obstetrik, tillika föreståndare för den ambulatoriska kliniken;

en lärare i hofbeslagslära, tillika föreståndare för hofbeslagssmedjan och hofslagarskolan;

en klinisk laborator med tjänstgöringsskyldighet vid den medicinska kliniken;

en klinisk laborator med tjänstgöringsskyldighet vid den kirurgiska kliniken;

en assistent vid den kirurgiska kliniken;

en assistent vid den medicinska kliniken;

en assistent vid den ambulatoriska kliniken;

en assistent vid hofbeslagssmedjan; samt

en lärare i kött- och mjölkkontroll.

---

[1] = läran om nötkreaturens sjukdomar.

I lektorns aflöning föreslås icke någon förändring, men med hänsyn till den föreslagna utvidgningen af hans ämnesområde har i staten upptagits ett särskildt anslag å 2,000 kronor »för undervisningen i bujatrik», hvilket anslag är afsedt att såsom särskildt arfvode uppbäras af bemälde lektor.

För läraren i hofbeslagslära upptager statförslaget samma aflöningsförmåner, som i nu gällande stat äro angifna för adjunkten; för laboratorerna och assistenterna upptagas arfvoden å 4,000 kronor för de förre och 2,500 kronor för de senare jämte rätt för dem samtliga till fri bostad och värme.

Arfvode åt läraren i kött- och mjölkkontroll upptages i statförslaget med oförändradt belopp.

Till aflöningsanslagen torde jämväl vara att hänföra det under »anslag för de särskilda afdelningarna» i statförslaget med oförändradt belopp upptagna anslaget å 1,200 kronor för undervisning i ridkonst och körning.

Angående nu ifrågavarande delar af statförslaget har lärarkollegiet i sin motivering yttrat följande.

En professor och en laborator i medicin.

Kollegiet hade redan i den utredning, som föregått behandlingen i Riksdagen af den nya högskolans byggnadsfråga, lämnat en öfversikt öfver, huru det utomlands ställde sig med fördelningen af de ämnen, som representerades af den nuvarande professorn i patologi och terapi m. m. Af öfversikten, i hvilken uppräknats alla mera kända skolor, framginge, att de ifrågavarande ämnena omhänderhades af minst tre, vanligen fyra till fem, ja sex till åtta lärare. Dessa siffror syntes tillräckligt tydligt visa den oundgängliga nödvändigheten af ökade lärarkrafter för ifrågavarande ämnen. Den nämnda professorn hade vidare dittills bestridt chefskapet för både medicinska kliniken för större husdjur (polikliniken och stationära kliniken) och hela hundkliniken (polikliniken och stationära kliniken).

Detta system hade många gånger varit rent olidligt. Det hade varit omöjligt för klinikchefen att själf kunna leda båda klinikerna och utnyttja materialet som undervisningsmaterial; och framför allt hade under tiden mellan kliniktiderna de sjuka djurens vård på denna afdelning måst

anförtros åt de studerande. Därtill komme, att afdelningen för smärre husdjur fått sin särskilda paviljong vid den nya högskolan, under det medicinska kliniken för större husdjur hade sin. Då emellertid i den förra på grund af bristande anslag ej kunnat inredas någon laboratorieafdelning och då vidare kollegiet sökt att i möjligaste mån begränsa anslagskrafven, hade kollegiet ej nu velat föreslå en uppdelning af professuren i patologi i två, utan nöjt sig med att föreslå en laboratorstjänst i stället för en ny professur.

Laboratorn skulle alltså subordinera under professorn i patologi eller, som han af kollegiet vore föreslagen att kallas, i medicin; laboratorn skulle emellertid självständigt leda medicinska stationära kliniken och polikliniken för större husdjur, under det att professorn själf skulle leda den mera frekventerade och hvad undervisningsmaterialet beträffade långt mera instruktiva kliniken för smärre husdjur. Laboratorn skulle därjämte öfvertaga undervisningen i farmakologi, omfattande farmakognosi, farmakodynamik, toxikologi och receptskrifningslära, under det att professorn i medicin skulle fortfarande undervisa i medicin, omfattande klinisk propedeutik samt husdjurens, med undantag af nötkreaturens, speciella patologi och terapi jämte hela epizootiläran.

En lektor i bujatrik och obstetrik.

Undervisningen i nötkreaturssjukdomarna (bujatriken) hade nämligen kollegiet ansett nödvändigtvis böra förläggas till den lärare, som hade tillfälle till att praktiskt undervisa i detta ämne, och därmed vore kollegiet inne på frågan om en praktisk utbildning af de studerande i läran om de så viktiga nötkreaturssjukdomarna.

Här vore ett fält för den praktiserande veterinären, som för hvarje år allt mer toge hans intresse i anspråk och satte hans praktiska duglighet på prof. De raska framsteg vår nötkreatursafvel gjort och de ökade värdena på djuren hade också ökat krafven på våra veterinärer i dessa stycken, och kollegiet hade vid utarbetandet af de nya stadgarna ej kunnat undgå att taga nödig hänsyn till de ofta nog från landtbrukskretsar framkomna fordringarna på en möjligast tillfredsställande utbildning af de studerande i fråga om nötkreaturssjukdomarnas rationella behandling.

Det hade därför särskildt legat kollegiet om hjärtat att söka få undervisningen rörande nötkreaturssjukdomarna samlad på en hand och hos den lärare, som hade ambulatoriska kliniken sig anförtrodd.

Endast han hade nämligen tillfälle till att meddela praktisk undervisning i detta ämne, ty endast på denna klinik förekomme någon nötkreaturspraktik. Dittills hade alltså undervisningen i nötkreaturssjukdomarna (frånsedt könsorganens sjukdomar) måst bedrifvas utan att vederbörande lärare haft tillfälle att på ett enda djur demonstrera de sjukdomar, öfver hvilka han föreläst; och att på detta sätt åstadkomma ett lefvande och fruktbringande vetande läte sig ej gärna göra.

Men det ämne det här gällde vore ganska vidlyftigt, och dess omfattning och vikt hade också vid främmande skolor ansetts nödvändiggöra en professur däri. Så vore det t. ex. i hufvudsak ordnadt vid de veterinära läroverken i Schweiz, som hade de mest omfattande ambulatoriska klinikerna (resp. äfven nötkreatursmaterialet) i Europa, äfvensom i Frankrike, och man hade gjort början därmed i Tyskland. Bujatrik, obstetrik och ambulatorisk klinik vore förenade till en lärostol.

Detta skulle äfven kollegiet ansett fullt berättigadt vid den nya svenska veterinärhögskolan, därest kollegiet ej af formella skäl måst bortse från en sådan lösning. Ambulatoriska kliniken omhänderhades nämligen af en af Kungl. Maj:t utnämnd lektor, som helt naturligt ej kunde på de alltid osäkra utsikterna att komma i fråga vid besättandet af en eventuellt ledigförklarad professur i bujatrik m. m. afsäga sig sitt lektorat. Att åter föreslå honom till professor utan att han, på sätt i kollegiets förslag till stadgar vore föreskrifvet, meriterat sig därför, hade kollegiet heller icke ansett lämpligt.

Då han emellertid lika fullt borde omhänderhafva undervisningen i bujatrik och ej syntes utan vederlag kunna åläggas en så betydligt ökad undervisningsskyldighet, som detta ämne innebure, hade kollegiet för det dåvarande ej kunnat på bättre sätt lösa frågan än genom att föreslå ett årligt arfvode åt honom af 2,000 kronor, mot hvilket arfvode han förklarat sig villig åtaga sig den sålunda ifrågasatta ökade undervisningsskyldigheten.

En professor och en laborator i kirurgi.

Med afseende å den kirurgiska kliniken har lärarkollegiet föreslagit, att assistentbefattningen vid den stationära kliniken och polikliniken måtte

ombildas till en laboratorsbefattning; och har kollegiet för detta förslag åberopat följande grunder.

Den kirurgiska kliniken för större husdjur hade städse varit mycket betydande. Ett stort antal operationer (600 à 700) förekomme där årligen. En hel del af dessa vore ytterst ansträngande och af den natur, att de ej gärna kunde utföras annat än af en skolad kirurg. Då emellertid den ringa aflöningen åt assistenter på klinikerna gjort, att ingen velat stanna vid sådan befattning öfver omkring ett års tid, och alltså oupphörliga ombyten ifrågakommit, hade följden blifvit den, att vederbörande professor själf måst förrätta alla dessa stora och ansträngande operationer; och då kliniken äfven i öfrigt vore stor och betungande, hade han därigenom nödgats prestera en tjänstgöring, som skulle vara ganska påkostande äfven för en yngre kraft och som måste blifva det öfver höfvan för den mera till åren komne klinikchefen. Dessa större operationer på djur vore nämligen i hög grad fysiskt ansträngande, icke minst emedan de måste företagas i för operatören ofta synnerligen tröttande ställning.

Det vore naturligt, att häri måste ligga en fara för, att sådana operationer till slut måste afvisas, då klinikchefen helt enkelt icke längre förmådde utföra dem och ingen funnes, som kunde fylla hans plats. Därför vore det nödvändigt, att den förutvarande kliniska assistentbefattningen ombildades till en laboratorsbefattning.

För att nödig kontinuitet i laboratorsbefattningarna skulle vinnas, borde aflöningsförmånerna sättas så pass högt, att man kunde hysa förhoppning, att befattningarnas innehafvare under en följd af år stannade vid sina befattningar, och därför borde ej arfvodet vid dem sättas lägre än 4,000 kronor jämte bostad.

Ang. undervisningen i veterinär statsmedicin.

Kollegiet ansåg sig också böra framhålla lämpligheten af, att undervisningen i veterinär statsmedicin hade kunnat öfvertagas af någon inom den veterinära administrationen anställd person, som hade tillfälle att sätta sig in i detta ämnes praktiska tillämpning; men då kollegiet ej hade sig bekant, huru vederbörande myndighet skulle ställa sig till en sådan lösning, hade kollegiet funnit sig ej böra i detta sammanhang komma med något definitivt förslag härutinnan. Kollegiet har dock betonat, att den nuva-

rande anordningen med förläggande af ämnet statsmedicin till professuren i husdjursskötsel ej kunde anses vara fullt tillfredsställande, då dessa ämnen icke stode i något direkt samband med hvarandra och å andra sidan de till undervisning i statsmedicin använda timmarna vore väl behöfliga för en fullständigare undervisning i husdjurslära.

Ang. assistenterna.

Hvad angår assistenterna, har lärarkollegiet till en början framhållit, att hvarje hufvudlärare, som skulle arbeta vetenskapligt — i all synnerhet om han sysslade med laboratoriearbete — vore oundgängligen i behof af biträde och att följaktligen assistent eller motsvarande hjälplärare måste finnas på hvarje afdelning.

Vidare yttrar lärarkollegiet, att, om man skulle hafva hopp om att kunna få några veterinärer till dessa assistentbefattningar, man ej kunde erbjuda dem mindre arfvode än 2,500 kronor. Det antogs blifva svårt nog ändå att få befattningarna besatta.

På klinikerna hade eleverna dittills i tur och ordning tjänstgjort som assistenter eller jourhafvande, såsom det kallats. Detta system hade haft afsevärda olägenheter. På mellantiderna mellan klinikerna hade, särskildt nattetid, allmänheten varit för behandling af en del sjukdomsfall hos särskildt hästar och hundar hänvisad till eleverna, och dessa hade för sina jourtjänstgöringar, som räckt en vecka för hvarje gång, tagits ifrån föreläsningar och öfningar på andra håll, till förfång för dem själfva.

Denna jourtjänstgöring måste, enligt kollegiets mening, öfvertagas af utexaminerade veterinärer. Såväl högskolans anseende som djurägarnas intressen fordrade detta, och därför hade föreslagits en assistent på den kirurgiska och en på den medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur.

Men äfven på ambulatoriska kliniken kräfdes en assistent. På denna klinik förekomme dagligen resor, snart sagdt från morgon till kväll, och det skulle för vederbörande klinikchef blifva omöjligt att, då nu hans undervisningsskyldighet blifvit föreslagen att ökas med ett så betydande ämne som bujatriken, medhinna att bereda sig på sina föreläsningar och följa med sin vetenskap eller idka själfständig vetenskaplig forskning,

för den händelse han dag efter dag, såsom för närvarande vore fallet, måste ligga ute på resor.

Äfven om klinikchefens föreläsningsskyldighet ej ökades, gjorde behofvet af en assistent sig här gällande med den omfattning, som ambulatoriska kliniken dåmera tagit. Frekvensen på densamma syntes af följande tablå:

år 1905 442 fall, år 1906 656, år 1907 943, år 1908 822 och år 1909 1,254 fall.

Genom en ökning af lärarkrafterna komme ock kliniken helt säkert att ökas ännu mera och då lämna ett rikligt och synnerligen värdefullt material för undervisningen, framför allt i nötkreaturssjukdomar. Nötkreaturen utgjorde nämligen bland de djur, som behandlades på denna klinik, det öfvervägande flertalet; år 1909 afsågo af 1,254 fall 792 nötkreatur.

En ökning af denna klinik kunde också påfordras på grund af det ökade antal studerande, för hvilka den nya högskolan vore afsedd. Assistenten kunde taga hand om de mindre maktpåliggande fallen; för att ambulatoriska kliniken skulle kunna vidmakthållas, måste den nämligen omhändertaga äfven fall af mindre intresse, men där dock sakkunnig hjälp behöfdes. De djurägare, som anlitade densamma, hade anspråk därpå och detta med rätta. De vände sig naturligtvis i motsatt fall åt annat håll.

Äfven i hofbeslagssmedjan hade en assistent ansetts nödvändig. Verksamheten där hade under senare åren i högst väsentlig mån ökats, kurser för hofslagare, civila som militära, påginge — yttrade lärarkollegiet — året om, och därtill komme, att läraren i hofbeslag öfvertagit undervisningen i anspannslära och senare i hofsjukdomar, detta som en naturlig följd af det ökade materialet i hofbeslagssmedjan och de rika tillfällen till studier i hofsjukdomar detta erbjöde.

Att utnyttja detta material, som enligt årsberättelserna under senare år belöpt sig till omkring 5,000 särskilda fall om året, att granska hvarje särskildt fall och närmare bestämma beslag eller behandling och därjämte sköta föreläsningarna för alla dessa olika kurser vore påtagligen alldeles för mycket för en person. För att vid de praktiska öfningarna skulle åt hvar och en af de studerande kunna ägnas tillräcklig handledning under

den jämförelsevis korta tid, som vore ifrågavarande ämnen anslagen, erfordrades en assistent å denna afdelning, hälst som de nu tillkommande demonstrationerna i hofsjukdomar kräfde ytterligare ett par timmars dagligt arbete af vederbörande lärare.

Det bör i detta sammanhang erinras, att lärarkollegiet i sitt förslag till stadgar (§ 72) intagit bestämmelse därom, att en vakthafvande assistent alltid borde vara tillstädes vid högskolan, på det att äfven utom kliniktiderna råd och upplysningar måtte kunna där erhållas för hastigt påkommande sjukdomsfall eller inträffade olyckshändelser samt för att sjuka djur skulle kunna vid alla tider på dygnet blifva där mottagna.

Reservation med yrkande om en professur i bujatrik, obstetrik och ambulatorisk klinik.

Mot lärarkollegiets förslag om uppförande i staten af en lektor i bujatrik och obstetrik har professorn i medicin K. A. Hj. Dahlström, med instämmande af professorn i husdjurssköfsel m. m. E. Th. Nyström, anfört reservation och därvid yttrat följande.

Då nötkreaturssjukdomarnas speciella patologi och terapi sedan femton år tillbaka tillhört professor Dahlströms undervisningsskyldighet vid institutet, vore han icke blott i tillfälle att bättre än någon annan bedöma, hvilka brister som vidlådde undervisningen i ämnet, utan ansåge han det vara sin plikt att, i den mån han kunde, medverka till att vid en eventuell omorganisation af veterinärinstitutet dessa brister afhjälptes, så att undervisningen rörande nötkreaturssjukdomarna blefve ordnad på så tillfredsställande sätt som möjligt.

Professor Dahlström ansåg i likhet med lärarkollegiet och på de skäl, som kollegiet anfört, att upprättandet af en särskild professur i bujatrik jämte obstetrik och ambulatorisk klinik vore den lämpligaste, ja den enda riktiga lösningen af denna fråga. Boskapsskötseln vore nämligen en af vårt lands viktigaste hufvudnäringar, och läran om nötkreaturssjukdomarna måste alltså för utbildningen af flertalet veterinärer, nämligen dem, som en gång komme att på landsbygden ägna sig åt praktisk veterinärverksamhet, vara af den allra största betydelse. Professor Dahlström ansåg ämnet vara fullt lika viktigt som läroämnet fysiologi, hvari af lärarkollegiet föreslagits inrättande af en ny professur.

Vid uppgörande af sitt förslag till reglemente för veterinärhögskolan syntes, yttrar vidare professor Dahlström, lärarkollegiet hafva fattat sin uppgift så, att det gällde att få en omorganisation till stånd, som icke vore ett lappverk, hvilket blott fyllde det ögonblickliga behofvet af förbättring i veterinärundervisningen, utan någonting helgjutet, som kunde blifva beståndande för en lång tid framåt.

Det vore under sådana förhållanden för professor Dahlström fullkomligt motbjudande att endast och allenast af *formella skäl* afstå från en lösning, som kollegiet framhållit såsom den bästa möjliga. Han vore nämligen öfvertygad om, att Kungl. Maj:t af hänsyn till läroämnets vikt skulle kunna finna någon lämpligare utväg än den lärarkollegiets flertal föreslagit, nämligen ett tillfälligt arfvode för en obestämd tid framåt till den person, som uppehölle undervisningen i bujatrik.

Skulle det exempelvis icke anses lämpligt att, i likhet med hvad som på sin tid skett med adjunkterna vid rikets universitet och vid karolinska institutet och dåmera föreslagits beträffande lektorerna vid tekniska högskolan, i och med den ifrågasatta utvidgade undervisningsskyldigheten för lektorn i obstetrik och ambulatorisk klinik, utan vidare uppflytta honom till professor, så kunde ju lektoratet tills vidare ställas på öfvergångsstat, tills detsamma af en eller annan orsak blefve ledigt, då det, i och med att professuren i bujatrik m. m. tillsattes, indroges. Under mellantiden kunde lektorn i obstetrik förordnas att, mot åtnjutande af någon del af anslaget till den föreslagna professuren, t. ex. 3,000 kronor, upprätthålla undervisningen i till densamma hörande läroämnen.

Fördelen med det af professor Dahlström sålunda föreslagna tillvägagångssättet skulle blifva, att vid den dåvarande lektorns afgång ingen som helst tvekan rådde om, huru skulle förfaras, under det att lärarkollegiets förslag förutsatte, att denna fråga på nytt skulle blifva föremål för behandling hos regering och Riksdag.

Med anledning af hvad sålunda anförts, föreslog professor Dahlström, att i staten för veterinärhögskolan måtte upptagas aflöning för en professor med undervisningsskyldighet i bujatrik och obstetrik samt vid ambulatorisk klinik; att lektorn i obstetrik ställdes på öfvergångsstat, tills nämnda professur blifvit besatt med ordinarie innehafvare; samt att af anslaget till

professuren ett belopp af högst 3,000 kronor finge användas såsom arfvode åt lektorn i obstetrik, så länge han bestridde undervisningen i bujatrik, med den begränsning likväl, att sammanlagda summan af lektorsaflöningen och arfvodet e finge öfverstiga af lärarkollegiet föreslagen professorsaflöning.

Samtidigt härmed ansåg sig professor Dahlström böra påpeka vikten af att den af honom föreslagna professuren i bujatrik ej betungades af för stort antal föreläsningstimmar per vecka, utan att antalet i enlighet med af lärarkollegiet utarbetadt förslag till läroplan bestämdes till 2, högst 3 timmar i veckan.

Det låge nämligen i sakens natur, att professorn i bujatrik icke samtidigt kunde dels leda de förnämsta resorna på ambulatoriska kliniken, framför allt de, som gällde nötkreaturssjukdomar och hvilka toge klinikchefens tid i anspråk i medeltal minst 4—5 timmar hvarje söckendag, dels ock bereda sig till hållande af föreläsningar i katedern.

Största delen af undervisningen skedde nämligen i samband med undersökningar af de sjuka djuren och närmast i analogi t. ex. med hvad som skedde på de medicinska och obstetriska klinikerna vid karolinska institutet och universiteten. Vid karolinska institutet t. ex. hade vederbörande professor klinisk tjänstgöring och därmed förenad demonstrations- respektive föreläsningsskyldighet i regel 3—4 gånger i veckan $1^1/_2$—2 timmar hvarje gång.

Till jämförelse omnämnde professor Dahlström, att vid en del utländska veterinärläroverk, t. ex. i Zürich och Dresden, de lärare, som svarade mot den af honom föreslagne professorn, föreläste högst 3 timmar i veckan, vissa tider på året ännu mindre.

Direktionen $^3/_6$ 1910.

Direktionens förslag till stat afviker i nu förevarande delar från lärarkollegiets därutinnan:

att, i stället för den af kollegiet föreslagne lektorn, af direktionen föreslås en professor i läran om nötkreaturens sjukdomar (bujatrik) och obstetrik, tillika föreståndare för den ambulatoriska kliniken;

att den kliniske laboratorn i medicin upptages såsom tjänstgöringsskyldig vid såväl den medicinska kliniken som kliniken för smärre husdjur; samt

att läraren i hofbeslag förklaras skola, så länge de militära hofslagarkurserna äro förlagda till högskolan, åtnjuta den af lärarkollegiet för denne lärare föreslagna aflöningen men därefter 2,600 kronor i lön och 1,400 kronor i tjänstgöringspenningar eller sammanlagdt 4,000 kronor jämte ålderstillägg och bostadsförmån.

Enligt en direktionens statförslag bifogad not skulle professuren i bujatrik och obstetrik tillsättas först sedan lektoratet i obstetrik genom nuvarande lektorns afgång indragits; och skulle nämnde lektor, hvilken af direktionen ansetts böra uppföras å öfvergångsstat, förordnas att uppehålla undervisningen i läran om nötkreaturens sjukdomar (bujatrik) mot ett tilläggsarfvode till sin aflöning såsom lektor af 1,000 kronor att utgå af professorslönen. Det särskilda anslaget å 2,000 kronor för undervisning i bujatrik upptages sålunda icke i direktionens statförslag.

Lärarnas i medicin tjänstgöring.

I sin skrifvelse i ämnet förklarar sig direktionen anse det icke vara ändamålsenligt att, såsom lärarkollegiet föreslagit, på förhand stadga viss fördelning af arbetet mellan professorn i medicin, hvilken af lärarkollegiet ansetts böra leda kliniken för mindre husdjur, och hans laborator, som skulle självständigt förestå den medicinska kliniken för större husdjur. Direktionen anser, att professorn i medicin bör, i egenskap af föreståndare äfven för den medicinska kliniken för större husdjur, deltaga i ledningen af densamma samt att fördelning af tjänstgöringen mellan professorn och laboratorn bör verkställas efter omständigheterna af styrelsen.

Professur i bujatrik och obstetrik m. m.

Beträffande professuren i bujatrik och obstetrik erinrar direktionen, att lärarkollegiet framhållit önskvärdheten af att en sådan professur måtte inrättas, men att kollegiets majoritet af formella skäl ansett sig ej kunna för det dåvarande föreslå en dylik åtgärd, enär en lektor i obstetrik redan funnes och det icke kunde ifrågasättas att erhålla både en professur och ett lektorat i ifrågavarande ämnen.

Direktionen, som biträdde lärarkollegiets åsikt angående önskvärdheten af en professur i läran om nötkreaturens sjukdomar (bujatrik) och obstetrik, ansåg den omständigheten, att en lektor redan funnes, icke behöfva utgöra hinder för inrättandet af en professur.

Enligt direktionens mening skulle saken kunna ordnas så, att den dåvarande lektorn i obstetrik sattes på öfvergångsstat med skyldighet att mot visst tilläggsarfvode uppehålla undervisningen i bujatrik; och i direktionens förslag till stat hade inryckts en bestämmelse i denna riktning. Tilläggsarfvodet, som skulle utgå af den under öfvergångstiden i öfrigt inbesparade professorsaflöningen, hade af direktionen föreslagits till endast 1,000 kronor i stället för af lärarkollegiet föreslagna 2,000, enär det synts olämpligt, att lektorn med ålderstillägg och detta arfvode eljest skulle erhålla en aflöning, öfverstigande en professors begynnelselön.

Lärarens i hofbeslag aflöning.

För läraren i hofbeslag, den nuvarande adjunkten med en lämpligare benämning, hade lärarkollegiet föreslagit en begynnelseaflöning af endast 3,000 kronor. Anledningen därtill hade varit, att bemälde lärare haft och hade en icke oväsentlig inkomst genom de militära hofslagarkurserna.

Då det emellertid vore ovisst, huru länge dessa kurser komme att blifva förlagda till veterinärhögskolan, och inkomsten däraf för läraren i hofbeslag alltså vore mycket osäker, hade direktionen för samme lärare föreslagit såsom begynnelseaflöning 3,000 kronor att utgå så länge de militära hofslagarkurserna komme att vara anordnade vid högskolan och därefter 4,000 kronor.

Medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen, hvars uttalanden angående assistentarfvodenas belopp återgifvits i det föregående, har, utom beträffande dessa arfvoden, förordat direktionens förslag till stat i de delar, om hvilka nu är fråga.

Lärarkollegiet 21/12 1910.

Beträffande dessa delar har lärarkollegiet vidare i sitt yttrande den 21 december 1910 anfört följande.

Undervisningen i bujatrik.

De åt lektorn i obstetrik och ambulatorisk klinik för undervisningen i bujatrik föreslagna 2,000 kronor måste anses af behofvet nödvändigtvis påkallade, och kollegiet ansåg sig icke längre kunna stå till svars med att, som dittills skett, den för de studerandes praktiska utbildning så synnerligen viktiga undervisningen i nötkreaturssjukdomarna allt fortfarande skulle bestridas af chefen för den medicinska kliniken, enär på denna klinik knappast någonsin tillfälle gåfves att behandla sjuka nötkreatur eller

meddela någon klinisk undervisning i detta ämne. Ifrågavarande lärare hade till följd däraf äfven själf förklarat sig ur stånd att på ett tillfredsställande sätt meddela denna undervisning.

Det hade såväl från medlemmar af regeringen som inom riksdagskretsar upprepade gånger framhållits behofvet af en bättre utbildning af eleverna just i detta för vår husdjursskötsel så viktiga ämne; och det måste anses vara hög tid på, att den lärare, åt hvilken den praktiska undervisningen i nötkreaturssjukdomarna vid institutet vore anförtrodd, också finge hand om den teoretiska. Den betydligt ökade undervisningsskyldighet, som däraf skulle följa för lektorn i obstetrik och ambulatorisk klinik, syntes ej rimligen kunna åläggas honom utan särskildt vederlag.

För att möjliggöra en sådan förbättring af undervisningen i detta betydelsefulla ämne, vore emellertid därjämte nödvändigt att genom en assistent bereda honom lättnad i hans kliniska verksamhet. Det skulle antagligen eljest blifva honom omöjligt att åtaga sig undervisningen i bujatrik, då han under nuvarande förhållanden dagligen och ofta från morgon till kväll vore upptagen af sjukresor.

Å andra sidan måste kollegiet bestämdt betona omöjligheten att anskaffa en assistent för mindre än 2,500 kronor årligt arfvode. Utgiften för aflöning åt en assistent på den ambulatoriska kliniken syntes emellertid blifva mera skenbar, då en ökning af lärarkrafterna på denna afdelning borde kunna möjliggöra en väsentlig utvidgning af praktiken inom nämnda klinik med däraf följande ökade inkomster, såsom äfven af den dittills vunna erfarenheten framgått.

Ang. laboratorn i kirurgi.

Vidkommande den nuvarande kliniska assistentbefattningen hade kollegiet likaledes redan i sitt underdåniga förslag anfört skälen, hvarför den måste ombildas till en laboratorsbefattning. De lokala anordningarna vid det nya institutet stode, som förut vore anfördt, i samklang med ettårskurser i vissa ämnen, bland dem kirurgi. En del af undervisningen i detta ämne måste därför öfverflyttas från professuren i kirurgi, och en laborator blefve på grund däraf nödvändig, då självständig undervisning och föreläsningsskyldighet ej kunde anförtros åt en assistent.

Kollegiet kunde därvid ytterligare anföra, att det visat sig omöjligt att få denna på grund af den ständiga tjänstgöringen särdeles besvärliga

och litet eftersökta assistentbefattning besatt. Efter ej fullt ett års tjänstgöring hade nu åter den dittillsvarande assistenten lämna tjänsten, och det hade ej varit möjligt skaffa särskild kvalificerad person härför, utan hade en i tjänst varande bataljonsveterinär måst tills vidare förordnas.

Ang. laboratorn i medicin.

Hvad anginge laboratorsbefattningen på den medicinska kliniken, ansåg sig kollegiet hafva vid afgifvandet af sitt underdåniga förslag till stat lämnat fullgiltiga skäl för nödvändigheten af att anställa en laborator på denna afdelning. Kollegiet hade visat, att de af den nuvarande professorn i patologi m. m. bestridda ämnena vid andra veterinärskolor vore uppdelade på från 3 à 4 till 6 à 8 lärare. Vid Stockholms veterinärinstitut arbetades alltså för närvarande äfven i detta afseende efter ett fullkomligt föråldradt system, som framför allt med det stora elevantalet på det nya institutet blefve omöjligt.

Dessutom funnes där två paviljonger, en för den medicinska kliniken för större husdjur, med tillhörande laboratorier, stallar m. m., och en för kliniken för mindre husdjur, likaledes med särskilda operationssalar, stallar o. s. v. Det vore då helt naturligt, att ej *en* person kunde arbeta i dessa båda afdelningar, utan laboratorn måste tjänstgöra som klinikchef på den ena af dem och därjämte, som föreslaget vore, åtaga sig en del af professorns nuvarande undervisningsskyldighet.

Ang. assistenterna.

Hvad åter beträffade de nya kliniska assistentbefattningarna, frånsedt den på ambulatoriska kliniken, om hvilken redan vore ordadt, så kunde man visserligen icke säga, att de vore oundgängligen nödvändiga för verksamhetens drifvande i de nya lokalerna; men de vore det, för såvidt en del beklagliga missförhållanden skulle kunna afhjälpas.

Tjänstgöringen vid institutets kliniker påginge dag och natt; sjuka hästar fördes mycket ofta till klinikerna kvällar och nätter och oftast då behäftade med sådan sjukdom (kolik), att de måste öfvervakas natten lång. På dagarna komme, som naturligt vore, en mängd olycksfall m. m. utom kliniktiderna.

För att en examinerad veterinär skulle kunna dag och natt stå till buds på institutet, behöfdes nödvändigtvis dessa assistenter. I annat fall måste en af eleverna vid institutet öfvertaga dessa vakter, såsom hittills

skett, men institutet stode näppeligen till svars med att åt dessa, icke därtill kompetenta personer öfverlåta vården af det djurmaterial, som utom kliniktiderna tillfördes dess kliniker. Allvarliga klagomål från allmänhetens sida hade ock af denna anledning gång efter annan ingått.

Assistentbefattningen vid hofbeslagssmedjan kunde enligt kollegiets åsikt icke undvaras, för såvidt undervisningen därstädes och driften i sin helhet skulle kunna skötas på ett tillfredsställande sätt. Hästar komme och ginge i institutets smedja från tidigt på morgonen till kvällen, och adjunkten kunde ej rimligtvis åläggas en sådan daglig 12—14 timmars tjänstgöring. Det vore nämligen att märka, att det undervisades på denna afdelning under hela dagen, och att när som helst ett fall kunde komma, som kräfde särskild behandling af sjukbeslag af olika art.

Kollegiet ville vidare framhålla, att den nämnda adjunktens undervisningsskyldighet på senare åren i hög grad utvidgats och framför allt, att ett ökadt elevantal särskildt vid de praktiska öfningarna i hofbeslag — där läraren måste sysselsätta sig med hvarje elev särskildt — komme att väsentlig grad öka hans arbete, hvarför undervisningen ovillkorligen måste blifva lidande, om icke nödigt biträde kunde anskaffas.

Likaledes borde påpekas, att den på senare tiden betydligt utvidgade och för erhållande af tillräckligt undervisningsmaterial absolut nödiga driften inom smedjan medfört ett väsentligt ökadt arbete för adjunkten med räkenskapernas förande.

Kollegiet ansåg sig också böra framhålla, att såväl laborators- och prosektors- som assistentbefattningarna vore af synnerligen stor betydelse, ja oundgängligen nödiga för en tillfredsställande rekrytering af institutets lärarkår.

I sitt utlåtande den 22 december 1910 har direktionen uttalat, att direktionen — efter ytterligare omsorgsfull granskning af hvarje särskild post i direktionens förslag till ny stat för institutet — kommit till den öfvertygelsen, att af de däri upptagna anslagen samtliga poster måste anses oundgängligen erforderliga för uppehållande af institutets verksamhet i de för institutet uppförda nya lokalerna, utom för den när- *Direktionen 22/12 1910.*

maste tiden anslagen till professuren i bujatrik och obstetrik samt till assistenterna vid den kirurgiska och den medicinska kliniken.

Hvad professuren i bujatrik och obstetrik anginge, erfordrades icke dess uppförande på stat, så länge nuvarande lektorn i obstetrik vore i tjänst och för undervisningen i bujatrik erhölle föreslaget arfvode. Efter hans afgång kunde emellertid enligt direktionens åsikt en professur i bujatrik och obstetrik icke undvaras.

Assistenterna vid de nämnda klinikerna blefve icke oundgängligen erforderliga för *undervisningens* uppehållande i institutets nya lokaler, men direktionen ansåg uppenbart, att de blefve det för tillgodoseende af allmänhetens berättigade kraf på tillvaratagande af det dyrbara kreatursmaterial, som lämnades i institutets vård.

Genom att ur staten stryka nyssnämnda professur skulle besparas 7,500 kronor, minskadt med 1,000 kronor, utgörande föreslagen ersättning åt lektorn i obstetrik för ombesörjande af undervisningen i bujatrik, eller 6,500 kronor; och genom borttagande af de två assistentbefattningarna skulle statens slutsumma minskas med 5,000 kronor.

Senare framställningar ang. läraren i hofbeslag m. m.

Såsom förut blifvit omnämndt, har veterinärinstitutets direktion i en den 10 januari 1913 till kommittén remitterad framställning hemställt om extra lönetillägg från och med år 1912 åt nuvarande adjunkten vid institutet Axel Pålman m. m.

Framställningen föranleddes af Kungl. Maj:ts befallning i generalorder den 12 januari 1912, att förut anbefallda militära hofslagarkurser vid veterinärinstitutet under år 1912 skulle inställas.

I anledning häraf anförde direktionen i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 26 januari 1912, bland annat, att sedan omkring fyrtio år tillbaka militära hofslagarkurser årligen varit anordnade vid veterinärinstitutet, att Palman, hvilken år 1899 tillträdt sin befattning och sedan dess årligen ledt ifrågavarande kurser, däraf haft en inkomst, som under åren 1906—1911 öfverstigit 3,000 kronor årligen, samt att med hänsyn härtill adjunktens begynnelseaflöning vid den från och med år 1908 tillämpade löneregleringen blifvit bestämd till allenast 3,000 kronor.

Då till följd af nyssnämnda generalorder adjunktens inkomster komme att väsentligen minskas, hemställde direktionen om åtgärder för beredande åt Pålman af ett årligt extra lönetillägg å 1,000 kronor från och med år 1912 till dess han från sin tjänst afgått eller genom till äfventyrs ånyo vid veterinärinstitutet anordnade militära hofslagarkurser erhållit motsvarande inkomst eller ny lönestat för institutet blifvit fastställd.

Efter det berörda skrifvelse af direktionen aflåtits, väcktes fråga, att vissa hofslagarelever — till antalet fyra — från Svea ingenjörkår och fälttelegrafkåren skulle erhålla utbildning vid veterinärinstitutet i en kurs, hvilken var afsedd att ledas af Pålman och skulle bereda honom en extra inkomst under år 1912 af 400 kronor; och underrättade direktionen i skrifvelse den 4 mars 1912 härom chefen för jordbruksdepartementet, under uttalande, att direktionen däraf icke funnit anledning att frångå eller ändra sin förut gjorda framställning om extra lönetillägg åt Pålman.

Öfver direktionens förenämnda framställning till Kungl. Maj:t afgåfvos underdåniga utlåtanden af medicinalstyrelsen och statskontoret.

Sedan därefter direktionen erhållit befallning att i anledning af vissa af statskontoret gjorda uttalanden afgifva underdånigt utlåtande i ärendet, ingick Pålman den 18 december 1912 till direktionen med en skrift, däri han anförde följande.

Då lönestaten för veterinärinstitutet år 1907 blifvit af Riksdagen fastställd, hade aflöningen för läraren i hofbeslag och hofsjukdomar, i anledning däraf att till honom utgått ett arfvode af 3,200 à 3,400 kronor för de till institutet förlagda militära hofslagarkurserna, blifvit satt så lågt som till 3,000 kronor med fyra ålderstillägg å 500 kronor, sålunda motsvarande adjunktsaflöning vid läroverken.

Vid uppgörande af de statförslag, som dåmera hvilade hos löneregleringskommittén, hade lärarkollegiet icke haft anledning antaga, att ifrågavarande kurser skulle från veterinärinstitutet borttagas, hvarför någon förhöjning af lönen ej heller blifvit ifrågasatt.

Direktionen hade emellertid föreslagit en löneförhöjning med 1,000 kronor för den händelse kurserna skulle upphöra.

I enlighet härmed hade också direktionen gjort framställning om retroaktivt utbetalande af detta belopp från och med kursernas upphörande, som inträffat den 14 april 1912. Beloppet hade tydligen ej kunnat upptagas i de extra anslag, som för institutet begärts för åren 1912 och 1913, då nämligen Kungl. Maj:ts beslut om kursernas upphörande fattats först den 12 januari 1912.

Då Pålman befarade, att det sålunda i direktionens förslag till 4,000 kronor höjda aflöningsbeloppet kunde komma att fastslås i den blifvande ordinarie staten, ville han fästa direktionens uppmärksamhet därpå, att detta lönebelopp icke kunde anses tillfredsställande vare sig med afseende å platsens vikt och omfattning eller i jämförelse med öfriga lärares aflöning.

Under årens lopp hade nämligen till den ursprungliga instruktionssmedsbefattningen lagts de veterinärstuderandes undervisning i både hofbeslagslära, hofsjukdomar och anspannslära. Undervisningen i sin helhet omfattade tre föreläsningstimmar i veckan under hela läsåret, hvarigenom befattningen blifvit en fullt självständig lärostol, som kräfde ett vetenskapligt arbete på samma sätt som de öfriga. Vidare hörde till tjänsten undervisningen vid de civila hofslagarkurserna, hvilken nu, då två kurser höllos årligen, upptog fyra timmar i veckan under sju månader.

Dessutom hade adjunkten sig ålagd ledningen af verksamheten vid hofbeslagssmedjan med anskaffning af material för undervisningen samt för försök och studier för befrämjande af ämnets utveckling. Att häruppå låge vikt, framginge bäst af det åläggande Pålman vid tillträdet till sin befattning erhållit af den dåvarande direktionen »att råda bot för de vid smedjan rådande missförhållandena». Till dessa hörde, bland annat, att smedjan under en lång följd af år lämnat ekonomisk förlust.

Att den storartade framgång smedjan haft under de sista åren på det gamla institutet blifvit utnyttjad både i praktiskt och vetenskapligt afseende, därom syntes museets innehåll bära fullgiltigt vittnesbörd.

Genom ekonomisk uppoffring hade Pålman lyckats att — oaktadt genom automobilernas stora utbredning hästarna i Stockholm minskats och oaktadt det nya institutets ogynnsamma belägenhet — äfven efter inflyttningen i det nya institutet hålla klientelet uppe i en för undervisningen

nödvändig höjd, eller ungefär på samma nivå som vid motsvarande läroanstalter i Köpenhamn och München samt i det närmaste tre gånger högre än i Stockholm vid tiden för Pålmans anställning.

För den ingalunda obetydliga räkenskapsföringen hade Pålman, sedan direktionen på sin tid afslagit af honom framställd begäran om arfvode åt ett räkenskapsbiträde, äfven fått vidkännas utgifter.

Af hvad Pålman anfört ansåg han framgå, att ifrågavarande lärarbefattning hade lika stor omfattning och vikt som andra självständiga ämneslärarbefattningar, för hvilka i de flesta fall professurer vore inrättade.

Om nu tre timmars föreläsningar i veckan för veterinärstuderande skulle anses för litet, ville Pålman fästa uppmärksamheten på, att för de kliniska professurerna en minskning i föreläsningstimmarnas antal från fem till fyra vore föreslagen med hänsyn till klinikerna, hvilka upptoge ungefär två timmar dagligen. Den hela dagen räckande tillsynen af skoningen syntes då också kunna fullt uppväga den för Pålmans del två timmar kortare föreläsningstiden, äfven om härvid icke skulle tagas hänsyn till undervisningen af hofslagarlärlingarna och till räkenskapsföringen.

En annan sak, som också kräfde ett alldeles speciellt arbete och en särskild förmåga, vore ansvaret för de i smedjan arbetande hofslagarnas hela verksamhet. Att fostra och leda dem, så att deras arbete städse utfördes med oeftergiflig noggrannhet och deras förhållande till kunder och lärlingar blefve tillfredsställande, vore ingen lätt sak; men därförutan kunde verksamheten och undervisningen i smedjan aldrig hållas vederbörligen uppe.

Det nya byggnadskomplex, som uppförts för institutionen, tydde väl också på, att verksamheten därstädes icke kunde betraktas såsom obetydlig eller betydelselös för veterinärutbildningen.

Utomlands hade denna verksamhet också öfverallt ansetts kräfva professur. Så hade i Dresden, München och Berlin under de senare åren inrättats professurer, och i Köpenhamn stode frågan på dagordningen.

Det kunde väl då icke vara rättvist och billigt eller uppmuntra till arbete, att ifrågavarande tjänst i Stockholm icke ansågs värd högre aflöning än t. ex. de till inrättande föreslagna underlärarplatserna (laboratorsbefattningarna), som dock i de flesta fall vore öfvergångsplatser,

hvilkas innehafvare hade alla utsikter att i sinom tid befordras till professorer, under det att läraren i hofbeslag genom sin specialisering snart nog blefve olämplig att ägna sig åt någon annan gren af veterinärvetenskapen. Ja, aflöningen för hofbeslagsläraren vore till och med mindre än hvad som brukade bjudas assistenter, då de började vid slakthusen.

Äfven i jämförelse med öfriga lärarbefattningar vid institutet måste proportionen mellan ansvar, arbete och aflöning framträda såsom tämligen orättvis. Ålderstilläggen komme först efter så många års förlopp att höja lönen till sitt maximum, att t. ex. Pålman skulle få åtnjuta maximilönen endast under $4^1/_4$ år af sin tjugofemåriga tjänstetid vid veterinärinstitutet.

Då det efter så många års intensivt arbete för höjande af honom anförtrodd plats måste kännas synnerligen hårdt att finna densamma så tillbakasatt i jämförelse med samtliga likartade tjänster, anhöll Pålman, att direktionen ville hos vederbörande föreslå, att lärarens i hofbeslag m. m. aflöning från och med tiden för de militära hofslagarkursernas upphörande måtte höjas med 2,000 kronor i stället för med det af direktionen föreslagna beloppet 1,000 kronor.

Med sitt underdåniga utlåtande i ärendet, hvilket afgafs den 19 december 1912, öfverlämnade direktionen till Kungl. Maj:t Pålmans omförmälda skrift samt anförde för egen del, bland annat, följande.

Att den minskning i inkomst, som genom de militära hofslagarkursernas förflyttning från veterinärinstitutet för Pålman uppkommit under år 1912, allt framgent komme att för honom föreligga, syntes nu få anses afgjordt, då Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 18 oktober 1912 förordnat, bland annat, att från och med den 1 januari 1913 arméns hofslagarbeställningsmän skulle utbildas uti vid vederbörande kavalleri- och artilleritruppförband anordnade hofslagarskolor.

Visserligen hade, erinrade direktionen, genom samma nådiga bref jämväl bestämts, att kurser för *fortsatt* hofslagarutbildning hädanefter skulle vid veterinärinstitutet anordnas och att afgiften för hvarje elev, som deltoge i sådan kurs, skulle utgöra 100 kronor. Då emellertid antalet af dessa elever, som för år 1912 utgjort fyra och för år 1913, enligt hvad i skrifvelse från arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse på af direktionen därom framställd förfrågan meddelats, likaså torde komma att

bestämmas till fyra, vore så ringa, blefve den extra inkomst, som härigenom kunde vara att påräkna för Pålman såsom ledare af dessa kurser, ytterst obetydlig i jämförelse med hvad han förut haft genom de militära hofslagarkurserna. Såsom framginge af skrifvelsen från arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, ställdes till och med i utsikt, att äfven dessa kurser för fortsatt utbildning vid veterinärinstitutet komme att upphöra, hvarigenom jämväl denna extra inkomst skulle beröfvas Pålman.

Anledningen till att såväl vid 1907 års löneregleringen för veterinärinstitutet som ock i det hvilande förslaget till ny stat för institutet adjunktens i hofbeslag begynnelseaflöning blifvit satt till så lågt belopp som skett, hade enligt direktionens mening förvisso varit den, att det för vederbörande varit kändt, att Pålman såsom innehafvare af ifrågavarande tjänst haft en icke oväsentlig extra inkomst just genom de militära hofslagarkurserna vid institutet.

Denna omständighet hade gifvetvis, och detta med rätta, utöfvat ett visst inflytande vid bestämmandet af hans aflöningsbelopp. Eljest hade sannolikt denne lärare, med hänsyn till arten och omfattningen af hans verksamhet, i aflöningshänseende ställts högre än som skett.

Den af Pålman gjorda framställningen om höjning af lärarens i hofbeslag aflöning med 2,000 kronor fann sig direktionen böra på det varmaste tillstyrka, såvidt anginge Pålman personligen.

Visserligen hade direktionen i sin förut omförmälda framställning om extra lönetillägg åt Pålman ifrågasatt ett belopp af endast 1,000 kronor, liksom ock direktionen i sitt förslag till ny stat af den 3 juni 1910 föreslagit för denne lärare en begynnelseaflöning af blott 4,000 kronor efter de militära hofslagarkursernas upphörande vid institutet. Detta förklarades emellertid däraf, att vid tiden för dessa förslags framläggande det ännu ej varit fullt bestämdt rörande de militära hofslagarkursernas ordnande för framtiden. Det hade därför vid den tiden icke låtit sig med full visshet beräkna, huru stor den definitiva inkomstminskningen för Pålman skulle komma att blifva.

Dåmera vore förhållandet ett annat. Såsom framginge af hvad direktionen anfört, komme Pålman att förlora hela eller i hvarje fall så godt som hela ifrågavarande inkomst.

Direktionen har i detta sammanhang jämväl upptagit frågan om beloppet af den aflöning, som för framtiden borde tillkomma innehafvaren af den lärarbefattning, hvilken nu bestredes af Pålman. Med erinran, att direktionen redan i sin framställning af den 3 juni 1910 föreslagit, att i händelse af de militära hofslagarkursernas indragning begynnelseaflöningen måtte höjas med ett belopp af 1,000 kronor, förklarade direktionen, att det syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke äfven med detta tillägg aflöningen komme att blifva alltför ringa.

Visserligen förlorade i detta hänseende de rent personliga skäl, som framförallt varit för direktionen bestämmande i fråga om framställningen beträffande Pålman, sin hufvudsakligaste betydelse. En blifvande innehafvare af befattningen kunde ju på helt annat sätt än Palman beräkna sina utsikter och inrätta sig därefter. Men å andra sidan finge icke förbises, att till följd af tillkomsten af det ena offentliga slakthuset efter det andra och den nyss genomförda regleringen af distriktsveterinärernas ställning utsikterna för våra veterinärer till jämförelsevis goda inkomster i praktisk verksamhet dåmera vore helt andra än då direktionen afgaf sitt förenämnda förslag.

Om institutet skulle vid besättandet af ifrågavarande befattning kunna med framgång konkurrera om de bättre förmågorna inom veterinärkåren, borde följaktligen aflöningen ej sättas alltför låg. Af synnerlig vikt för bibehållandet vid institutets smedja af ett något så när tillfredsställande klientel vore äfven, att alltför täta ombyten af föreståndare för densamma undvekes.

Det hade med hänsyn till dessa förhållanden synts direktionen vara värdt att tagas i allvarligt öfvervägande, om ej vid en ny löneregleringaflöningen för ifrågavarande befattning borde bestämmas till hvad direktionen enligt det förut anförda ansåg böra i hvarje fall tillerkännas Pålman personligen, eller 5,000 kronor med fyra ålderstillägg, hvart och ett å 500 kronor.

Af en direktionens utlåtande bifogad afskrift af kungl. bref den 21 juni 1904 angående utbildningen af hofbeslagsmanskap vid kavalleriet, ingenjörtrupperna och trängen inhämtas med afseende å de inkomster,

som för adjunkten i hofbeslagslära m. m. härflutit från de militära hofslagarkurserna, bland annat, att följande föreskrifter af beskaffenhet att härå inverka blifvit meddelade, nämligen:

att för utbildning af hofslagare vid nämnda truppslag skulle årligen anordnas i kommandoväg bestämdt antal undervisningskurser, dock högst sex, hvaraf högst tre vid veterinärinstitutet i Stockholm, två vid landtbruksinstitutet å Alnarp och en vid veterinärinrättningen i Skara;

att antalet af de från hvarje truppförband i kurserna deltagande elever skulle i kommandoväg bestämmas, under iakttagande att samtliga antalet elever i hvarje kurs finge i Stockholm uppgå till högst tolf;

att såsom ersättning för den teoretiska undervisningen vid hofbeslagskurserna i Stockholm skulle utgå, om endast en kurs där årligen anordnades, 1,000 kronor, om två kurser anordnades, 1,500 kronor samt, om tre kurser anordnades, 2,500 kronor;

att såsom ersättning för praktisk undervisning i hofbeslag vid utbildningskurserna i Stockholm skulle utgå 25 kronor för hvarje elev; samt

att kostnaderna för ifrågavarande kurser skulle, i den mån de ej utginge af vederbörande truppförbands aflönings- och underhållsanslag, gäldas af volontärvakansmedelsfonden.

Vid direktionens utlåtande funnos vidare fogade handlingar, som visade, att vid den kurs för *fortsatt* hofslagarutbildning, som vid institutet anordnats under utbildningsåret 1912—1913, antalet elever bestämts till fyra, att jämlikt föreskrift i kungl. brefvet den 18 oktober 1912 en afgift af 100 kronor förklarats skola utgå för hvarje sådan elev, samt att arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse i en den 6 december 1912 till direktionen för veterinärinstitutet aflåten skrifvelse anfört, att för framtiden ett så ringa antal elever syntes komma att i medeltal årligen utbildas i kurserna för fortsatt hofslagarutbildning, att det med skäl kunde ifrågasättas, huruvida icke dessa elever borde få sin utbildning vid veterinärinrättningen i Skara, hvarest undervisningen blefve dem meddelad utan särskild kostnad för statsverket.

Kommittén anser sig ock böra här omnämna, att till kommittén från jordbruksdepartementet öfverlämnats en den 21 februari 1911 af fältveteri-

nären P. L. Schmidt till chefen för departementet aflåten skrift, däri Schmidt — under antagande att lektoratet i obstetrik vid veterinärinstitutet snart komme att blifva ledigt — hemställt, att departementschefen måtte taga under ompröfning, huruvida icke åtgärder borde vidtagas för beredande af möjlighet för vederbörande myndighet vid veterinärinstitutet att till lektorsbefattningen, då densamma blefve ledig, utan föregående prof kalla någon veterinär, som visat duglighet i utöfning af veterinärpraktik och därför kunde antagas vara särskildt väl skickad att fylla den med lektorsbefattningen förenade uppgiften att förestå den för veterinärernas praktiska utbildning betydelsefulla ambulatoriska kliniken.

Slutligen har innehafvaren af nyssnämnda lektorat H. Stålfors tillställt kommittén en promemoria, däri han förordat det förslag till ordnande af undervisningen i bujatrik, som innefattas i professorerna Dahlströms och Nyströms ofvan omförmälda reservation.

V. Betjäning.

Gällande stat.

För betjäning vid veterinärinstitutet äro i nu gällande stat upptagna *dels* aflöningar

för en vaktmästare och konservator, en vaktmästare på kemiska afdelningen och en fodermarsk, en hvar med 900 kronor i lön och 600 kronor i tjänstgöringspenningar, hvartill kommer för den vaktmästare, som tillika är konservator, ett arfvode å 200 kronor, äfvensom

för en port- och telefonvakt med 700 kronor i lön och 500 kronor i tjänstgöringspenningar,

dels ock för betjäning i öfrigt ett anslag å 5,000 kronor.

För port- och telefonvakten kan lönen efter fem år höjas med 100 kronor; och skola, därest vaktmästare, fodermarsk eller port- och telefonvakt åtnjuter fri bostad jämte bränsle, å lönen afdragas 250 kronor årligen.

Lärarkollegiets förslag till stat.

Lärarkollegiets förslag till stat upptager aflöning till följande betjänte, nämligen:

en vaktmästare och konservator,

tre andra vaktmästare, däraf en på den kemiska, en på den patologisk-anatomiska och en på den ekonomiska afdelningen,

två fodermarskar, däraf en på den kirurgiska och en på den medicinska afdelningen, den senare tillika hundskötare,

en sjukvårdare på den kirurgiska afdelningen,

en ladugårdsförman,

en port- och telefonvakt,

en maskinist samt

en verkmästare i hofbeslagssmedjan;

hvarjämte föreslås ett ytterligare anslag å 5,000 kronor till drängar och extra betjäning.

För den vaktmästare, som tillika är konservator, samt för verkmästaren i hofbeslagssmedjan föreslås en aflöning af 1,800 kronor, däraf 1,200 lön och 600 tjänstgöringspenningar, under det att för en hvar af öfriga här ofvan uppräknade befattningshafvare föreslås 1,500 kronors aflöning, däraf 900 lön och 600 tjänstgöringspenningar. För vaktmästaren och konservatorn, fodermarskarna, ladugårdsförmannen och verkmästaren i hofbeslagssmedjan föreslås två ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor, efter resp. 5 och 10 år, samt för en hvar af de öfriga ett sådant ålderstillägg efter 5 år. Samtliga dessa befattningshafvare skulle enligt förslaget åtnjuta fri bostad och värme.

Lärarkollegiet har i sin skrifvelse af den 28 april 1910, med uttalande att vaktmästare måste finnas på hvarje afdelning vid veterinärinstitutet, angående de särskilda föreslagna befattningarna yttrat följande.

I anslutning till hvad som yttrats angående behofvet af en assistent i hofbeslagssmedjan förklarar lärarkollegiet, att i en smedja, där så många elever (24 och vissa tider ända till 50) dagligen skulle undervisas i praktiskt smide och beslag å lefvande material, måste jämte assistenten finnas en verkmästare, hvilken kunde såsom närmaste chef för arbetarna öfvervaka dem och praktiskt instruera lärlingarna.

Hans aflöningsförmåner hade, likasom konservatorns vid anatomiska afdelningen, blifvit satta till 1,800 kronor jämte två ålderstillägg samt

fri bostad och värme. Af dessa personer måste nämligen kräfvas en specialutbildning, som icke i samma mån behöfde förutsättas hos någon af den öfriga vid afdelningarna anställda personalen. Framför allt vore vid ledighet å konservatorsbefattningen denna plats mycket svår att få besatt, och af verkmästaren i hofbeslagssmedjan fordrades icke blott yrkesskicklighet utan en del personliga egenskaper därjämte, som gjorde honom lämplig att undervisa och leda.

Enär den dåvarande konservatorn endast med svårighet kunnat förmås att stanna kvar och säkerligen, i händelse höjning i aflöningen icke beviljades, komme att afgå, hade kollegiet ansett nödigt föreslå den ifrågasatta förhöjningen af hans löneförmåner. Vid de medicinska fakulteternas anatomiska afdelningar funnes på stat såväl vaktmästare som konservator; här vore det däremot blott en person, som måste hafva större kompetens, då preparationerna vid veterinärinstitutet gällde flera olika slags husdjur.

Bland betjäningen på stat hade kollegiet upptagit en sjukvårdare på kirurgiska kliniken. En sådan funnes redan, sedan det för något år sedan visat sig nödvändigt anställa ett biträde i stallarna, som hade mera vana och inblick i sjukbehandlingen, än hvad stallbetjäningen eljest besutte. Han användes också för uppbörden af alla afgifter för förbandsmaterial och en del medicin, som förbrukades för de kommande och gående patienternas räkning. Därigenom besparades institutet icke så obetydliga utgifter. Det vore i hög grad önskvärdt, att en sådan person anställdes på stat. Det låge eljest nära till hands för honom att, så snart han fått vana vid sjukbehandling, söka sig till mera förmånliga platser i större stallar, där personer med sådan utbildning vore eftersökta; och om nya personer gång efter annan måste instrueras, reducerades därigenom betydligt den nytta, man eljest kunde draga af en sådan person.

Med afseende å sitt förslag om uppförande på stat af en fodermarsk på den medicinska kliniken, tillika hundskötare, anförde lärarkollegiet, att om denne fodermarsk gällde hvad som vore sagdt om sjukvårdaren på kirurgiska afdelningen. Den förutvarande fodermarsken kunde icke tjänstgöra på den medicinska afdelningen; någon beröring finge nämligen icke äga rum mellan den medicinska och den kirurgiska kliniken, allden-

stund å den förra funnes af smittosamma sjukdomar (särskildt lungröta) angripna djur, hvilkas sjukdomar skulle kunna öfverföras från stall till stall. Man hade under årens lopp haft ganska sorgliga erfarenheter i detta afseende på det gamla institutet, där de bristfälliga utrymmesförhållandena nödvändiggjort beröring mellan stallarna.

Det kräfdes alltså för foderförrådet och utfodringen i stallafdelningarna på den medicinska kliniken en särskild förman, hvilken dock syntes samtidigt kunna fungera som hundskötare. Den nuvarande hundskötaren hade varit i högskolans tjänst i fjorton år och förvärfvat sig en vana vid skötseln af dessa patienter och en erfarenhet vid deras behandling, som gjorde honom till en på denna afdelning rent af omistlig person.

Att en maskinist borde finnas, som omhänderhade skötseln af högskolans maskinerier och värmeapparater m. m., och likaså en ladugårdsskötare, och att dessa personer ej borde vara tillfälligtvis utan på stat anställda, ansåg lärarkollegiet icke behöfva motiveras.

För sjukvårdaren, fodermarskarna, maskinisten och ladugårdsförmannen såväl som för vaktmästarna utom den, som tillika vore konservator, hade lärarkollegiet föreslagit (oberäknadt ålderstillägg) aflöningsförmåner af 1,500 kronor jämte fri bostad och värme. För mindre aflöning stode icke gärna pålitligt folk att få. Det vore att märka, att vaktmästarna måste omhänderhafva städningen på afdelningarna. De måste därför i regel hafva familj, där hustrun kunde ansvara för städningen. Ladugårdsskötaren måste också hafva kvinnligt biträde för att kunna ombesörja mjölkningen af korna.

Ekonomivaktmästaren hade — fortsatte lärarkollegiet — dittills tjänstgjort äfven på den kemiska afdelningen, något som blefve ogörligt vid den nya högskolan och redan medfört många olägenheter. Särskildt på grund af hofbeslagssmedjans, men äfven på grund af klinikernas betydande ekonomiska apparat vore ekonomivaktmästaren mycket upptagen; enbart indrifningen af smedjans alla räkningar toge en betydlig tid i anspråk för honom. Han vore också styrelsens och rektors vaktmästare.

Port- och telefonvaktens aflöningsförmåner hade dittills (oberäknadt ålderstillägg) utgjort blott 950 kronor om året jämte fri bostad och värme. Det hade visat sig omöjligt att få en sådan befattningshafvare

för detta belopp; och därför hade dåvarande port- och telefonvakten också måst tillerkännas extra ersättning för biträde vid telefonvakthållningen. Han måste nämligen hålla biträde, då det vore absolut omöjligt för en ensam person att dag och natt sköta port och telefon, hvilka vore i ständigt bruk. Talrika sjukbesök förekomme nämligen äfven nattetid. På grund af hvad sålunda anförts kunde man rimligtvis icke sätta port- och telefonvaktens aflöningsförmåner lägre än de föreslagna.

Vid förslaget om ålderstillägg åt betjänte hade kollegiet utgått från den grundsatsen, att de, hvilkas tjänstgöring betingade större skicklighet och vana, borde berättigas till två ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor, de öfriga till ett sådant ålderstillägg.

Direktionens förslag till stat.

Direktionens förslag till stat öfverensstämmer i nu förevarande delar med lärarkollegiets förslag.

Med afseende å förslaget, att fri bostad och värme skulle tillkomma samtliga vaktmästare och öfrig betjäning, har direktionen i sin skrifvelse framhållit, att dessa befattningshafvare hade en tjänstgöring, som kräfde deras närvaro å högskolan hela dagarna i ända — hvad vissa af dem anginge snart sagdt dygnet om. Port- och telefonvakten hade sålunda äfven nattjänstgöring; och delvis blefve detta också fallet med stall- och ladugårdspersonalen. Åt alla dessa måste därför beredas bostad på högskolan.

Det vore vidare att märka, att åtskilliga af dessa vaktmästare och fodermarskar samt verkmästaren i smedjan äfven måste taga hand om städningen på de olika afdelningar, där de hade sin tjänstgöring. De vore därför nödsakade att hafva biträde, så mycket mer som de också vore ämnade att omhänderhafva skötseln af värmecentralerna och deras reglering, för hvilket ändamål vore af värmeingenjören föreslagna tre särskilda eldare, hvilkas sysslor alltså på så sätt skulle kunna inbesparas.

Biträdesfrågan löstes ju i regel på det sätt, att dessa vaktmästare m. fl. ägde familj; och detta vore fallet med alla dem, som redan hade anställning vid institutet. Det vore alltså mer än en persons arbete som kräfdes af hvar och en af dem; och i betraktande däraf måste den för dem föreslagna aflöningen, inbegripet den fria bostaden, anses snarare för lågt än för högt tilltagen. Det gällde ju nämligen uppdrag af skilda

slag, till hvilka de, delvis under rätt afsevärd tid, måste särskildt inöfvas, hvadan det också vore i hög grad önskvärdt att få behålla dem kvar så länge som möjligt. Och det vore tydligt, att detta måste i väsentlig mån vara beroende på, huru de vore aflönade. Det hade af de gångna årens erfarenheter framgått, att det icke läte sig göra att sätta aflöningsförmånerna lägre än hvad i förslaget vore gjordt, därest nämnda syfte skulle kunna vinnas.

Medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen har icke haft något att erinra mot lärarkollegiets och direktionens förslag till stat i nu ifrågavarande delar.

Lärarkollegiet 21/12 1910.

Lärarkollegiet har i sitt yttrande den 21 december 1910 framhållit, att de i betjäningens löner föreslagna förhöjningarna betingats af, att det visat sig omöjligt att förmå skötsamt och skoladt folk, som det här rörde sig om, att under någon längre tid stanna kvar vid sina befattningar med nu rådande löneförmåner. Hittills hade dock deras inkomster i någon mån förbättrats genom att det lämnats dem tillfälle till en del extra sysslor, en regim, som dels icke kunde tillämpas på det nya institutet och dels icke heller syntes vara att rekommendera.

De på stat nya betjäntbefattningar, som tillkommit, vore en fodermarsk på den medicinska afdelningen, på samma gång hundskötare, en ladugårdsförman, en sjukvårdare på den kirurgiska kliniken, en maskinist, en verkmästare i hofbeslagssmedjan, en vaktmästare på den ekonomiska afdelningen och en vaktmästare på den patologisk-anatomiska afdelningen.

Hundskötaren hade funnits förut, men däremot ingen fodermarsk på den medicinska afdelningen. Det vore emellertid nödvändigt, att den kirurgiska och den medicinska afdelningen äfven beträffande foderförrådet hölles strängt skilda från hvarandra för undvikande af smittosamma sjukdomars öfverförande (lungröta m. m.). Betydande obehag och många ledsamheter hade vållats däraf, att på det dåvarande institutet de båda afdelningarna omöjligen kunnat fullständigt isoleras från hvarandra på grund af delvis gemensamma lokaler. En fodermarsk på den medicinska afdelningen, på samma gång hundskötare, vore sålunda nödvändig, och att detsamma vore fallet med ladugårdsförmannen, ansåg lärarkollegiet icke särskildt behöfva motiveras.

Hvad beträffade sjukvårdaren på den kirurgiska afdelningen, så vore han likaledes en fullkomligt oumbärlig person på en klinik med så stort material, och han hade också funnits förut men aflönats af stallets inkomster. Emellertid visste man om dessa inkomster på det nya institutet ingenting men hade skäl att antaga, att med den nu så betydande automobiltrafiken såväl som på grund af en del andra omständigheter dessa inkomster blefve synnerligen obestämda och säkerligen komme att väl behöfvas för stallets drift. Kollegiet vågade i alla händelser ej räkna endast med dessa inkomster för aflöning af personer, som nödvändigtvis måste finnas vid institutet.

För anställande af en maskinist hade kollegiet i sin förra skrifvelse angifvit skäl, men därtill komme dessutom, att kollegiet tänkt sig att till denna befattning antaga en person, som på samma gång skulle kunna fungera äfven såsom verkmästare, instrumentslipare och reparatör. I betraktande af att enbart slipningen af instrument och en del smärre repationer vid de kliniska afdelningarna ginge upp till omkring 1,000 kronor och därutöfver årligen, borde anställande af en sådan person kunna anses väl motiveradt.

Hvad anginge den föreslagne verkmästaren i smedjan, vore det klart, att med det stora antalet lärlingar, som årligen och numera året rundt åtnjöte undervisning vid institutet (ett 60-tal), en enda lärare omöjligen kunde hinna med att åt både elever och lärlingar meddela en i såväl teoretiskt som praktiskt afseende tillfredsställande undervisning. Behofvet af en verkmästare vid smedjan hade också i kollegiets föregående skrifvelse utförligt motiverats, och en sådan person hade också alltjämt varit vid institutet anställd. Svårigheten att hålla dessa personer kvar, så länge de vore tillfälligt anställda, hade emellertid visat sig så stor, att kollegiet ansett sig nödsakadt söka få verkmästaren vid smedjan anställd på stat. En sådan person vore nämligen synnerligen eftersökt af konkurrerande hofslageriaffärer eller funne mera med sin fördel förenligt att, känd som han blefve af kunderna, slå sig ned på egen hand och konkurrera med institutet.

Beträffande vaktmästaren på den ekonomiska afdelningen ville kollegiet påpeka, att denna syssla dittills ombesörjts af vaktmästaren vid den

kemiska afdelningen, men att det dock redan under dåvarande förhållanden till fullo visat sig, att dessa befattningar omöjligen kunde på tillfredsställande sätt skötas af en och samma person. På det nya institutet, där laboratorieöfningarna vissa tider på året måste pågå dagligen, blefve en förening af dessa tjänster omöjlig.

En vaktmästare på den patologisk-anatomiska afdelningen hade på extra stat funnits ända sedan år 1906 och vore för denna afdelning oundgängligen nödvändig.

Hvad för öfrigt de mera underordnade befattningarna beträffade, så funnes det ingen bland dem, som ej vore absolut nödvändig för verksamhetens drifvande vid det nya institutet, och ingen af dessa befattningar mer än ladugårdsförmannens och maskinistens vore nya. En annan fråga kunde naturligtvis blifva, huruvida de till uppförande på stat föreslagna befattningar, som förut ej varit det, nu borde blifva det.

Kollegiet hade anfört skälen, hvarför kollegiet ansåge nödvändigt, att så blefve fallet. Institutet hade dittills till en väsentlig del lefvat på hvad som kunnat arbetas in genom de stationära klinikerna och smedjan, och det vore så att säga på en del lärares personliga insatser och arbete det berott, att institutets drift kunnat uppehållas. Institutets förflyttning gjorde dock, att kollegiet icke vågade räkna på samma inkomster från dessa afdelningar som förut, och aflöningen åt personer, hvilkas befattningar vore nödvändiga för institutets drift, borde därför enligt kollegiets mening icke sättas i beroende af denna ofta ganska fluktuerande inkomstkälla.

Direktionen 22/12 1910.

Direktionen har slutligen i sin skrifvelse af den 22 december 1910 åberopat hvad lärarkollegiet anfört i fråga om de föreslagna aflöningsförmånerna åt betjäningen vid institutet.

Senare förslag om ytterligare aflöningsförbättring m. m. för vaktmästaren och konservatorn.

Med Kungl. Maj:ts ofvan omförmälda remiss den 27 januari 1913 har äfven till kommittén öfverlämnats en af nuvarande vaktmästaren och konservatorn vid veterinärinstitutet Chr. A. Roth den 5 december 1912 hos direktionen gjord framställning därom, att vid blifvande löneregleringen för institutet måtte för sökandens tjänst, hvilken lämpligen borde benämnas

antingen preparators- eller konservatorstjänst, fastställas en kontant aflöning af 2,400 kronor samt att med tjänsten dessutom måtte förenas rätt till fri bostad om tre rum och kök äfvensom rätt till semester under en månad om året.

Öfver denna framställning hafva yttranden till direktionen afgifvits af professor Lundgren i hans egenskap af föreståndare för anatomiska institutionen samt af lärarkollegiet.

Professor Lundgren har i sitt yttrande meddelat, att de arbeten, som vid anatomiska institutionen åligga Roth, i hufvudsak äro af samma slag som de, hvilka åligga vaktmästarna vid de medicinska fakulteternas antropotomiska institutioner, d. v. s. förutom vanliga vaktmästarsysslor, kärlinjektioner och konservering af kadaver, förfärdigande och uppsättande af skelett och skelettdelar, uppblåsning af viscera m. m., hvilket allt fordrade en viss ej obetydlig yrkesskicklighet. På grund häraf följde ock med denna befattning redan nu högre löneförmåner än dem andra vaktmästare vid institutet åtnjöte. Då emellertid Roth under sin tjänstetid städse ådagalagt ordentlighet och plikttrogenhet i sitt arbete, funnes för professor Lundgren ingen anledning att ej tillstyrka Roths framställning om förbättrade aflönings- och bostadsförhållanden.

Däremot kunde professor Lundgren ej finna, att Roths arbete vid institutionen vore af så ansträngande beskaffenhet eller att för öfrigt befattningen vore af sådan natur, att åt honom borde beviljas längre semester än de fjorton dagar, han årligen plägat vara ledig.

Slutligen har professor Lundgren erinrat, att för den anatomiska institutionen Roths åligganden som vaktmästare vore minst lika viktiga som hans konservatorsarbeten samt att bifall till hans begäran att blifva fri från vaktmästartiteln möjligen skulle kunna föranleda till att han med mindre intresse komme att ägna sig åt sina vaktmästarsysslor, hvarför professor Lundgren hemställde, att intet afseende måtte fästas vid denna del af hans ansökan.

Lärarkollegiet har med åberopande af de af professor Lundgren anförda skälen hemställt, att något afseende icke måtte fästas vid den af Roth gjorda framställningen om förlängd semester och om borttagande af titeln vaktmästare. I fråga om aflöningen har kollegiet påpekat, att Roth

just genom den speciella yrkesskicklighet, hvarom professor Lundgren talat, vore i tillfälle att bereda sig icke obetydliga extra inkomster genom att utföra arbeten äfven för andra afdelningar vid institutet, för hvilka arbeten alltid särskild betalning erlades. En tillstyrkan af den begärda löneförhöjningen syntes kollegiet därför lätt kunna hafva till följd, att äfven öfriga vaktmästare eller med dem jämförliga betjänte vid institutet komme med samma anspråk, hvilket äfven syntes kunna blifva följden af bifall till den begärda utvidgningen af bostaden.

Kollegiet hemställde därför, att icke heller den gjorda framställningen om löneförhöjning eller utvidgning af bostaden måtte till någon åtgärd från direktionens sida föranleda.

I skrifvelse till chefen för jordbruksdepartementet den 17 januari 1913 har direktionen, med öfverlämnande af handlingarna i ärendet, tillkännagifvit, att direktionen på de af lärarkollegiet i dess yttrande anförda skäl funnit sig sakna anledning tillstyrka bifall till någon del af framställningen.

VI. Styrelse, lärarkollegium, rektor, tjänstemän.

Gällande stadgar.

Enligt nu gällande stadgar för veterinärinstitutet (§ 2) utgöres institutets styrelse af en direktion, bestående af ordförande, som utnämnes af Kungl. Maj:t, samt fyra ledamöter, nämligen den ledamot af medicinalstyrelsen, som därstädes föredrager veterinärärenden, och tre i hufvudstaden bosatta, för veterinärväsendet nitälskande män, hvilka på direktionens förslag därtill förordnas af Kungl. Maj:t. Institutets rektor föredrager ärendena inför direktionen utan att deltaga i besluten.

Vid direktionens sammanträden föres protokollet (§ 3) af en därtill af direktionen utsedd lämplig person.

I ordinarie ordförandens frånvaro företrädes han (§ 4) af närvarande äldste ledamot i direktionen.

Direktionen åligger (§ 5) att vaka öfver institutets verksamhet äfvensom öfver ordningen och ekonomien vid detsamma och i dessa hänseenden meddela nödiga instruktioner samt att årligen till Kungl. Maj:t afgifva berättelse om institutets verksamhet och förvaltning.

Lärarkollegium utgöres (§ 6) af institutets professorer, lektorer och adjunkt eller vikarie för dessa; och tillkommer det lärarkollegiet (§ 7):

att hafva inseende och vård om institutets vetenskapliga angelägenheter, afgifva utlåtanden eller förslag i fråga om lärartjänsters tillsättande och upprätthållande under ledighet, upprätta ordningsstadgar samt väcka förslag rörande undervisningen vid institutet och öfriga därtill hörande angelägenheter;

att före höstterminens början uppgöra förslag till fördelning af undervisningsämnen och lärotimmar för det ingående läsåret, hvilket förslag hos direktionen anmäles till godkännande;

att afgifva utlåtanden, som af vederbörande myndigheter från lärarkollegiet infordras; samt

att pröfva anmälda elevers antaglighet;

allt i enlighet med hvad stadgarna i särskilda delar närmare bestämma.

Rektor (§ 8) föredrager ärendena och leder öfverläggningarna i lärarkollegium.

Vid kollegiets sammanträden föres protokoll (§ 9) af en bland lärarna, hvilken tillika besörjer utgående expeditioner mot det arfvode, som direktionen bestämmer.

Kungl. Maj:t förordnar (§ 10), på direktionens förslag, en af professorerna att vara institutets rektor för tre år i sänder, utan hinder för direktionen att ånyo föreslå den afgående till befattningen.

Rektor skall (§ 11) utöfva närmaste vård och tillsyn öfver institutet. Honom åligger tillse:

att undervisningen vid institutet vederbörligen upprätthålles;

att såväl lärare, elever och lärlingar som ock tjänstemän och betjänte uppfylla sina skyldigheter;

att institutets byggnader och lägenheter, dess inventarier, bibliotek och samlingar m. m. behörigen vårdas och fullständiga förteckningar öfver effekter och handlingar föras;

att institutets medikamentförråd hålles i vederbörlig ordning och försedt med fullgoda medikamenter;

att institutets fordringar i behörig tid kvartalsvis indrifvas samt inkomster och utgifter ordentligt redovisas;

att ej mindre gällande stadgar och andra vederbörligen gifna föreskrifter behörigen iakttagas än ock lärarkollegiets och rektors egna i behörig ordning fattade beslut till verkställighet befordras; skolande hvad rektor i kraft af sitt ämbete i dessa hänseenden påbjuder af dem det vederbör efterkommas.

Rektor skall vidare:

föra matrikel öfver eleverna och vaka öfver deras uppförande;

hos direktionen anmäla institutets behof och föreslå åtgärder till deras afhjälpande;

afgifva utlåtanden, som af vederbörande myndigheter från honom kunna blifva infordrade;

årligen före mars månads utgång till direktionen afgifva utförlig berättelse om undervisningen och sjukvården vid institutet under det närmast föregående året;

vid hvilket allt rektor skall erhålla det biträde, han af de öfriga lärarna och tjänstemännen äskar.

Rektor äger (§ 12), då skäl därtill förekommer, erinra lärare och tjänstemän om noggrant uppfyllande af deras tjänsteplikter. I svårare fall är han pliktig göra anmälan därom hos direktionen.

Vid rektors frånvaro skall (§ 13) den i tjänsten äldste professorn företräda hans ställe. Fortfar förfallet öfver fjorton dagar, göres därom anmälan hos direktionen, som förordnar rektor tills vidare.

Direktionen antager (§ 54), mot fastställdt arfvode, en kamrerare, hvilken vid tillträdandet af sin befattning skall ställa godkänd borgen för 1,500 kronor.

Kamreraren är (§ 55) direktionens ombud vid de rättegångar af ekonomisk natur, uti hvilka institutet kan råka eller hvilka för bevakande af institutets rätt erfordras; och skall han därvid ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, direktionen kan finna lämpligt meddela.

Kamreraren åligger för öfrigt (§ 56):

att handhafva institutets kontanta medel, hvaraf han icke äger göra någon utbetalning utan på skriftlig, af rektor gjord utanordning eller attestering;

att i öfverensstämmelse med fastställd plan föra institutets räkenskaper;

att föra årliga räkningar öfver inventarier och persedlar, med utförda värden, samt månatliga öfver utfodringen;

att hvarje månad och i öfrigt, då det af rektor äskas, afgifva redogörelse öfver institutets ekonomiska ställning samt före midten af mars månad till direktionen aflämna behörigen afslutade räkenskaper jämte fullständiga verifikationer för nästföregående år.

Mindre reparationer, som icke öfverstiga institutets för handen varande disponibla tillgångar, äger direktionen (§ 57) besluta och låta under rektors tillsyn verkställa.

Lärarkollegiets förslag till stadgar.

Enligt lärarkollegiets stadgeförslag (§ 3) skulle högskolans styrelse utgöras af en utaf Kungl. Maj:t förordnad ordförande, högskolans rektor, som skulle vara föredragande i styrelsen, två af Kungl. Maj:t utsedda män samt en af medicinalstyrelsen för viss tid utsedd ledamot. De af Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna skulle förordnas för en tid af fyra år; och skulle utaf dessa en i tur och ordning afgå hvart annat år. Vid hvarje ledighet bland sistnämnda ledamöter skulle lärarkollegiet äga att föreslå tre lämpliga personer, af hvilka en skulle kunna vara lärare vid högskolan.

Det skulle enligt samma förslag (§ 4) åligga styrelsen:

att hafva högsta uppsikten öfver undervisningen och ekonomien samt kontrollen öfver stadgarnas noggranna efterlefnad;

att, då tjänstetiden för rektor utgår eller rektorsämbetet eljest blifvit ledigt, till Kungl. Maj:t inkomma med från lärarkollegiet infordradt förslag till befattningens återbesättande jämte eget yttrande däröfver;

att tillsätta och entlediga sådana lärare vid högskolan, som ej utnämnas af Kungl. Maj:t, jämte tjänstemän och betjänte enligt stat;

att bevilja lärare och tjänstemän ledighet och förordna deras vikarier;

att fastställa läroplaner och undervisningsprogram;

att på förslag af lärarkollegiet utfärda nödiga instruktioner;

att årligen till Kungl. Maj:t afgifva underdånig berättelse om högskolans verksamhet och förvaltning; samt

att afgifva yttranden, som af Kungl. Maj:t eller medicinalstyrelsen infordras.

Vid styrelsens sammanträden skulle föras protokoll (§ 5) af högskolans sekreterare.

Lärarkollegiet, i hvilket rektor skulle föra ordet, skulle (§ 6) utgöras af högskolans professorer och lektor samt läraren i hofbeslagslära.

Vid förfall för rektor skulle han företrädas af den till fullmaktsdatum äldste närvarande professorn.

Lärarkollegiet skulle åligga (§ 7):

att hafva inseende och vård öfver högskolans vetenskapliga angelägenheter;

att vid inträffad ledighet, i enlighet med hvad därom i stadgarna närmare bestämdes, afgifva yttrande och förslag rörande lärarbefattningars samt sekreterar- och bibliotekarietjänsternas besättande;

att, då ledighet uppstode bland de styrelsens medlemmar, hvilka utses af Kungl. Maj:t, till styrelsen afgifva förslag å för uppdraget lämpliga personer, samt, då rektorsämbetet blifvit ledigt, efter anmodan af styrelsen afgifva förslag till befattningens återbesättande;

att uppgöra förslag till instruktioner för lärare och tjänstemän, upprätta ordningsstadgar och andra allmänna föreskrifter rörande högskolans verksamhet samt väcka förslag rörande undervisningen och öfriga högskolan tillhörande angelägenheter;

att årligen före den 15 maj uppgöra och till styrelsen för godkännande anmäla läroplan och undervisningsprogram för påföljande läsår;

att pröfva inkomna inträdesansökningar till högskolan och bestämma, hvilka skola godkännas till veterinärkandidatexamen samt hvilka skola erhålla afgångsbetyg;

att utdela stipendier, där ej annorlunda särskildt är förordnadt;

att afgifva de utlåtanden och upplysningar i veterinära ämnen, som af styrelsen från kollegiet infordras.

Vid lärarkollegiets sammanträden skulle (§ 10) föras protokoll af sekreteraren, som äfven skulle ombesörja däraf föranledda expeditioner.

Enligt stadgeförslaget (§ 12) skulle Kungl. Maj:t, sedan lärarkollegiet afgifvit förslag och styrelsen yttrat sig däröfver, förordna en af högskolans professorer att vara rektor för en tid af tre år, dock utan hinder för lärarkollegiet eller styrelsen att ånyo föreslå den afgående till befattningen. Rektor skulle, om han så önskade, äga erhålla minskning i sin undervisningsskyldighet.

Rektor skulle (§ 13) utöfva närmaste vård och tillsyn öfver högskolan. Honom skulle åligga att tillse:

att undervisningen vid högskolan vederbörligen upprätthålles;

att vederbörlig matrikel föres öfver de studerande;

att högskolans egendom, af hvad slag den vara må, behörigen vårdas;

att anslag användas för sina rätta ändamål;

att högskolans fordringar vederbörligen indrifvas;

att räkenskaper, redovisningar och inventarieförteckningar upprättas och inom föreskrifna tider aflämnas;

att lärare, tjänstemän, studerande och betjänte i allo noggrant uppfylla sina åligganden samt att ej mindre hvad stadgarna och andra vederbörligen gifna föreskrifter till efterrättelse anbefalla än äfven styrelsens och lärarkollegiets såväl som rektors egna i behörig ordning fattade beslut till verkställighet befordras; skolande hvad rektor i kraft af sitt ämbete i dessa hänseenden bjuder och tillsäger af dem det vederbör ovägerligen efterkommas.

Det skulle vidare åligga rektor:

att å viss angifven tid vara på sitt ämbetsrum tillstädes för att meddela de upplysningar, som i högskolans angelägenheter åstundas;

att närmast handhafva högskolans ekonomiska angelägenheter, granska inkommande räkningar och anordna medel till deras betalning, utanordna löner och anslag enligt stat eller särskilda vederbörliga föreskrifter samt andra utgifter eller förskott för hvarjehanda behof äfvensom granska af föreståndarna för de särskilda institutionerna lämnade redovisningar öfver använda anslag och uppburna förskott;

att låta vidtaga smärre, nödvändiga reparationer å högskolans byggnader och inventarier samt, i den mån tillgångarna det medgifva, anskaffa de nya inventarier m. m., som för högskolans behof kunna befinnas nödiga;

att hos styrelsen göra erforderliga framställningar och förslag rörande högskolans ekonomi; samt

att årligen före november månads utgång till styrelsen afgifva utförlig berättelse om undervisningen och sjukvården vid högskolan under närmast föregående läsår, räknadt från höstterminens början.

Alla till styrelsen, lärarkollegiet eller högskolan ställda skrifvelser skulle enligt förslaget mottagas af rektor.

Den, som i rektors ställe uppehåller dennes ämbete, skulle (§ 16) ej åtnjuta ersättning för tid, som icke öfverstege en månad, men därefter vara berättigad att uppbära så stor del af det rektor anslagna arfvodet, som svarade mot tiden.

Sekreterare och kamrerare skulle (§ 34) efter lärarkollegiets hörande förordnas af styrelsen. För att vara kompetent till sådan befattning skulle fordras att hafva aflagt examen, som berättigar till inträde i Kungl. Maj:ts kansli. Kamreraren skulle vara skyldig att vid tillträdandet af sin befattning ställa godkänd borgen för ett belopp af 5,000 kronor.

Veterinärhögskolans bibliotek skulle enligt förslaget (§ 76) stå under öfverinseende af en biblioteksnämnd, bestående af rektor och två därtill af lärarkollegiet utsedda lärare, af hvilka den ene såsom bibliotekarie mot särskildt arfvode skulle utöfva tillsyn öfver biblioteket i öfverensstämmelse med af styrelsen fastställd instruktion. Bibliotekarien skulle föra katalog öfver till biblioteket hörande böcker, planschverk och manuskript samt hålla detsamma tillgängligt för studier och utlämning å tider, som lärarkollegiet skulle äga bestämma.

Vid handhafvandet af de ekonomiska angelägenheterna skulle enligt förslaget (§ 83) styrelsen och rektor biträdas af kamreraren, hvilken det skulle åligga:

att vara styrelsens ombud vid de rättegångar af ekonomisk natur, som kunde uppstå på grund af högskolans verksamhet, därvid han skulle ställa sig till efterrättelse af styrelsen lämnade föreskrifter;

att handhafva högskolans kontanta medel, i öfverensstämmelse med vederbörliga stallrapporter utskrifva räkningar och uppbära likvid för vid klinikerna vårdade djur, indrifva högskolans fordringar, upprätta aflönings-

listor, till siffran granska inkommande räkningar och redovisningar samt efter skriftlig utanordning af rektor verkställa utbetalningar;

att föra årliga räkningar öfver högskolans inventarier med utförda värden;

att i öfverensstämmelse med af styrelsen fastställd plan föra och i behörig tid afsluta högskolans räkenskaper;

att, när det af rektor äskas, afgifva redogörelse för högskolans ekonomiska ställning; samt

att i öfrigt i afseende på räkenskaper, redovisning och andra tjänstegöromål iakttaga hvad i särskilda instruktioner och reglementen är eller varder stadgadt.

Högskolans fastställda lönestat och anslag skulle (§ 84) användas på sätt, som om dem vore föreskrifvet; dock skulle i allmänna materialanslaget möjligen gjorda besparingar äfvensom genom högskolans verksamhet uppkomna inkomster få användas för tillfälliga behof, som afsåge byggnaders och inventariers vidmakthållande eller undervisningens eller studiernas förkofran.

Till motivering af sitt stadgeförslag i de delar, som här senast blifvit återgifna, har lärarkollegiet yttrat följande.

Med afseende å förslaget, att högskolans rektor skulle få säte och stämma i styrelsen, där han enligt gällande stadgar blott vore föredragande, framhålles, att så vore fallet vid Stockholms högskola och vid tekniska högskolan, med hvilka i detta fall veterinärhögskolan syntes kunna jämnställas. Tydligt vore, att sistnämnda högskolas rektor, som framför andra borde hafva intresse för högskolan och hafva att bevaka dess intressen, borde hafva någon medbestämmanderätt i högskolan rörande frågor och på samma gång därigenom äfven vara medansvarig för de af styrelsen fattade besluten samt äga någon möjlighet att såsom representant för kollegiet vid eventuellt afvikande åsikt från styrelsepluralitetens få denna framförd till vederbörande myndigheter.

Vidkommande den af medicinalstyrelsen utsedde ledamoten hade kollegiet ansett lämpligt, att medicinalstyrelsens befogenhet rörande valet af medlem i högskolans styrelse borde något utsträckas. Om också för

det dåvarande medicinalstyrelsens veterinärledamot vore som medlem i högskolestyrelsen den inom medicinalstyrelsen lämpligaste, så följde däraf ingalunda, att äfven i framtiden denne ledamot städse skulle vara den medicinalstyrelsen helst ville se som ledamot af högskolans styrelse.

Ledamotsantalet i styrelsen skulle fortfarande blifva fem; men såsom öfvergångsbestämmelse syntes böra gälla, att antalet (inklusive rektor) finge utgöra sex, så länge de, som vid de nya stadgarnas trädande i kraft vore medlemmar af styrelsen, sutte kvar som sådana.

Att äfven någon annan af högskolans lärare skulle, om han för öfrigt ansåges lämplig därför, kunna få säte och stämma i styrelsen, vore blott i öfverensstämmelse med hvad fallet vore exempelvis vid Stockholms högskola och tekniska högskolan.

Det hade vidare af gammalt tillkommit högskolorna i alla kulturländer att själfva utse sina styresmän. Sålunda valdes universitetskanslern af universitetens konsistorier samt lärarkollegiet vid karolinska institutet; och äfven tekniska högskolans lärarkollegium föresloge, vid ledighet bland de ej själfskrifna styrelseledamöterna, hos Kungl. Maj:t tre lämpliga personer. Ett undantag härifrån utgjorde dock i viss mån Stockholms högskola, hvad dess egentliga styrelse beträffade, men där vore dock rektor själfskrifven ledamot, och en ledamot utsåges af högskolans lärarråd.

Bland styrelsens åligganden hade lärarkollegiet i § 4 mom. 2 af sitt förslag inryckt att, då tjänstetiden för rektor utginge eller rektorsämbetet eljest blefve ledigt, styrelsen skulle till Kungl. Maj:t inkomma med från lärarkollegiet infordradt förslag till befattningens återbesättande.

Vid universiteten utsåges rektor af akademiska församlingen, vid karolinska institutet af lärarkollegiet, vid Stockholms högskola af lärarrådet o. s. v.; och då väl svårligen någon myndighet bättre kunde afgöra, hvilken af högskolans därför i öfrigt kvalificerade lärare bäst fyllde de fordringar man måste ställa på innehafvaren af denna ansvarsfulla post, hade det synts kollegiet lämpligast, att förslag till återbesättande af rektoratet upprättades af kollegiet, men att, då högskolan hade en betydande ekonomisk apparat, för hvilkens rätta förvaltande styrelsen vore ansvarig, styrelsen borde med eget yttrande ingå till Kungl. Maj:t med det af kollegiet upprättade förslaget.

Styrelsen hade enligt nu gällande stadgar icke någon där närmare angifven skyldighet att afgifva yttranden, som af Kungl. Maj:t eller myndigheter infordrades. Sådana yttranden hade emellertid gång efter annan affordrats direktionen, och direktionen hade i regel väl också ansett sig hafva skyldighet att inkomma med de begärda utlåtandena, men erfarenheten från de gångna åren hade visat önskvärdheten af att i de nya stadgarna (§ 4 mom. 8) denna styrelsens skyldighet begränsades. Det syntes kollegiet, som borde styrelsen icke hafva någon sådan skyldighet utöfver hvad Kungl. Maj:t befallde eller af medicinalstyrelsen, där för närvarande veterinäradministrationen vore förlagd, påkallades.

Att, på sätt under § 12 föreslagits, rektor skulle äga att, om han så önskade, erhålla minskning i sin undervisningsskyldighet, vore endast ett stadfästande af hvad som redan sedan några år praktiserats vid högskolan och vore i öfverensstämmelse med bestämmelserna vid universiteten och karolinska institutet m. fl. läroanstalter. En sådan bestämmelse syntes för framtiden efter inflyttningen i den nya högskolan blifva än mera af behofvet påkallad på grund af de ökade kraf, som tvifvelsutan där komme att ställas på högskolans rektor.

Den ganska tidsödande och kräfvande befattningen som bibliotekarie hade dittills enligt kollegiets mening varit öfver höfvan lågt aflönad. Hans arfvode hade utgått med 500 kronor, under det att t. ex. karolinska institutets bibliotekarie åtnjöte 1,500 kronor. Det hade synts kollegiet förenadt med rättvisa och billighet, att dels bibliotekariearfvodet höjdes något (till 700 kronor) dels ock ett anslag af intill 300 kronor bereddes för ett biträde åt bibliotekarien, hvilket anslag dock vore afsedt att utgå af biblioteksanslaget.

Vidkommande sekreterarbefattningen, så hade dittills till en sekreterare i direktionen utgått 500 kronor och till lärarkollegiets sekreterare 350 kronor. Af flera skäl ansåg lärarkollegiet det emellertid vara lämpligt att sammanslå dessa båda befattningar. Ärenden, som ginge genom högskolans styrelse, förbereddes i regel i kollegiet, och det kunde endast vara till fördel, att den, som skulle i styrelsen uppsätta skrifvelser öfver en del där behandlade frågor, varit med redan när de debatterats i kollegiet. Han hade på så vis betydligt lättare att sätta sig in i

dem och att på lämpligt sätt afväga motiv o. s. v. Hans arfvode för den dubbla befattningen hade ansetts böra utgå med 1,000 kronor. Han komme nämligen att ganska mycket tagas i anspråk, och han skulle vara en juridiskt bildad person.

Vidare hade genom en del nya anordningar med afseende å räkenskapsföringen m. m. vid institutet dess kamrerares tjänsteåligganden kommit att rätt betydligt ökas; och än mer blefve detta fallet vid den nya högskolan. Han hade 1—2 timmars daglig tjänstgöring vid institutet utom en del hemarbete, omhänderhade kontrollen öfver inköpt foder m. m. Kollegiet hade därför sett sig nödsakadt föreslå en höjning af hans arfvode till 2,000 kronor.

Direktionens förslag till stadgar.

Direktionens förslag till stadgar skiljer sig beträffande nu ifrågavarande delar från lärarkollegiets förslag hufvudsakligen i följande afseenden.

De af Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna af högskolans styrelse skulle (§ 3), ordföranden oberäknad, vara tre till antalet och utses för tre år. Till sådant förordnande skulle styrelsen afgifva förslag. Medicinalstyrelsen skulle, likasom nu är fallet, i högskolans styrelse representeras af den ledamot af medicinalstyrelsen, som där föredrager veterinärärenden.

Direktionen har föreslagit (§ 4 mom. 2), att förslag till besättande af rektorsbefattningen skall till Kungl. Maj:t afgifvas af högskolans styrelse, efter lärarkollegiets hörande.

Enligt direktionens förslag (§ 4 mom. 7) skulle högskolans styrelse vara skyldig att tillhandagå offentliga myndigheter med sådana upplysningar och yttranden, som af dem äskas, och som ligga inom området för styrelsens verksamhet. Den af lärarkollegiet förordade inskränkningen i styrelsens skyldighet härutinnan har sålunda icke vunnit direktionens understöd.

I fråga om besättande af sekreterar- och kamrerarbefattningarna har direktionen ansett yttrande och förslag af lärarrådet icke vara behöfligt, hvarjämte direktionen i sitt stadgeförslag (§ 34) uteslutit den af lärarkollegiet föreslagna bestämmelsen om visst kompetensvillkor för sekreteraren och kamreraren.

Benämningen lärarkollegiet har af direktionen utbytts mot »lärarrådet».

Biblioteksnämnden skulle enligt direktionens förslag (§ 76) bestå af rektor, en bibliotekarie och en därtill af lärarrådet utsedd lärare.

Med afseende å användningen af högskolans anslag har direktionen ansett det böra medgifvas (§ 84), att besparingar å samtliga anslag till de särskilda afdelningarna och å de allmänna anslagen äfvensom genom högskolans verksamhet uppkomna inkomster skulle få af styrelsen användas för tillfälliga behof, som afsåge byggnaders och inventariers vidmakthållande eller undervisningens eller studiernas förkofran, men att hvad därutöfver återstode af inkomsterna skulle inlevereras till statskontoret.

Beträffande styrelsens sammansättning har direktionen — med erinran att enligt lärarkollegiets förslag de af Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna skulle vara endast två och antalet af styrelsens samtliga ledamöter, likasom enligt nu gällande bestämmelser, fem — yttrat, att, om det ock vore att anse för en fördel, att ledamöterna i en styrelse utgjorde ett udda antal, det dock syntes vara att föredraga, att ledamöternas antal, efter det rektor blifvit ledamot af styrelsen, ökades till sex. Därigenom skulle enligt direktionens mening styrelsen kunna få en synnerligen lämplig sammansättning, nämligen, förutom ordföranden och rektor — hvilken sistnämnde måste anses såsom representant för veterinärvetenskapen — en representant för den medicinska vetenskapen, en för veterinäradministrationen, en för landtbruket och en för kavalleriet. Därför hade direktionen föreslagit de af Kungl. Maj:t förordnade ledamöternas antal till tre. En nödvändig följd häraf blefve, att dessa ledamöter utsåges för en tid af tre år och att en af dem afginge hvart tredje år.

Lärarkollegiet hade föreslagit, att medicinalstyrelsen skulle äga att till ledamot af högskolans styrelse förordna hvilken som helst af sina ledamöter, men direktionen ansåg kollegiet ej hafva anfört tillräckliga skäl för en sådan förändring. Det syntes direktionen vara uppenbart, att den ledamot af medicinalstyrelsen, som inom densamma föredroge veterinärärenden, borde vara bland medicinalstyrelsens ledamöter bäst skickad att vara ledamot af styrelsen för veterinärhögskolan, hvarför direktionen i sitt förslag återupptagit detta stadgandes nuvarande lydelse. Skulle den veterinära administrationen tilläfventyrs komma att öfvergå från medici-

nalstyrelsen till annan myndighet, syntes då kunna i samband med utfärdande af bestämmelser därutinnan komma under ompröfning, i hvad mån en ändring i berörda afseende skulle äga rum.

Direktionen hade ej kunnat godkänna stadgandet om lärarrådets förslagsrätt vid förordnande af ledamöter i styrelsen. Det finge anses tillräckligt, att lärarrådet ägde yttranderätt vid afgifvande af underdånigt förslag till rektorsbefattningens tillsättande. Af samma skäl ansåg direktionen, att det ej borde i stadgarna antydas, att någon annan af högskolans lärare än rektor skulle kunna vara ledamot af styrelsen. Skulle ytterligare en eller flera af lärarna komma in i styrelsen, syntes detta i allmänhet icke vara till förmån för rektors ställning såsom ledamot både af styrelsen och af lärarrådet.

Beträffande förordnande af rektor ansåg direktionen, att förslagsrätten borde tillkomma styrelsen och icke lärarrådet, då ju på rektor hvilade en mångfald åligganden inom förvaltningen, för hvilken styrelsen hade det egentliga ansvaret. Med hänsyn till rektors befogenhet och skyldigheter i fråga om undervisningen och ledningen däraf borde emellertid lärarrådet äga tillfälle att yttra sig uti ifrågavarande angelägenhet. Det vore gifvet, att detta yttrande måste taga formen af ett förberedande förslag från lärarrådet till styrelsen.

Det nuvarande rektorsarfvodet, 1,000 kronor, har i direktionens statförslag bibehållits.

Medicinalstyrelsen

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande förordat direktionens mening i alla de punkter, där olikhet finnes mellan direktionens och lärarkollegiets förslag, samt hemställt om fastställelse å direktionens stadgeförslag.

Lärarkollegiet 31/12 1910.

I sitt yttrande den 21 december 1910 har lärarkollegiet beträffande i statförslaget uppfördt arfvode å 1,000 kronor för uppehållande af den del af rektors undervisningsskyldighet, från hvilken han med hänsyn till rektorsgöromålen blefve befriad, framhållit, att rektor med det betydande arbete, hans rektorskall ålade honom, nödvändigtvis måste åtnjuta någon lindring i sin undervisningsskyldighet, försåvidt icke undervisningen i de af honom företrädda läroämnena skulle blifva lidande. Medel måste därför också finnas för att på lämpligt sätt upprätthålla den del af rektors

undervisningsskyldighet, från hvilken han på grund af rektorsgöromålen kunde blifva befriad.

Vidare framhåller kollegiet, att bibliotekariens arfvode i förslaget höjts från 500 till 700 kronor. Detta vore ju icke någon absolut nödvändighet. men hans arbete vore af den art, att det mer än väl syntes vara förtjänt af denna lilla höjning.

Detsamma kunde enligt kollegiets mening sägas om sekreterarens och kamrerarens sysslor. Sekreteraren i direktionen skulle enligt förslaget äfven tjänstgöra som sekreterare i lärarkollegiet, och då arfvodena till de nuvarande två sekreterarna utginge med sammanlagdt 850 kronor, uppginge alltså den för sekreteraren föreslagna förhöjningen endast till 150 kronor.

Kamreraren komme att på det nya institutet få betydligt mera arbete än på det gamla, och det syntes därför också vara allvarligt af behofvet påkalladt, att hans aflöning höjdes. Han hade daglig tjänstgöring, och han hade också om hand kontrollen öfver foderleveranserna till institutet.

VII. Anslag för särskilda afdelningar, allmänna anslag m. m.

Gällande stat. Utom de anslag, som i det föregående blifvit omnämnda, upptager den nu gällande staten för veterinärinstitutet ytterligare anslag till sammanlagdt belopp af 17,000 kronor, nämligen 4,000 kronor till stipendier åt elever, 3,000 kronor till byggnaders och stängsels underhåll, samt 10,000 kronor till diverse utgifter.

I anslaget till stipendier föreslås icke någon ändring.

Då, såsom ofvan är nämndt, kommittén erhållit uppdrag att afgifva utlåtande och förslag allenast angående de organisations- och löneregleringsfrågor, som beröras i de till kommittén öfverlämnade handlingarna, torde de gjorda framställningarna, i hvad de afse beredande af ökad medelstillgång för de ändamål, hvartill de två öfriga nyssberörda anslagen hittills varit afsedda, icke böra af kommittén upptagas till närmare behandling.

Emellertid har kommittén — som funnit samtliga till nu ifrågavarande grupp hörande anslag undantagandes anslaget till stipendier lämpligen kunna sammanföras under en särskild omkostnadsstat — ansett sig böra här angifva innehållet i lärarkollegiets och direktionens statförslag äfven i de delar, om hvilka nu är fråga, därvid kommittén till en början får erinra, att det i båda statförslagen under »anslag för de särskilda afdelningarna» upptagna anslaget å 1,200 kronor för »undervisning i ridkonst och körning» af kommittén blifvit, såsom naturligen tillhörande aflöningsanslagen, här ofvan behandladt under afdelningen IV och följaktligen icke kommer att i detta sammanhang vidare omnämnas.

I öfrigt upptager lärarkollegiets förslag till stat följande anslag för de särskilda afdelningarna: *Lärarkollegiets förslag till stat.*

Biblioteket	kr.	3,500
Anatomiska afdelningen	»	2,000
Till inköp af hästar och nötkreatur för dissektioner och operationsöfningar	»	2,500
Fysiologisk-kemiska afdelningen	»	2,000
Bakteriologiska afdelningen	»	500
Patologisk-anatomiska och histologiska afdelningen	»	2,000
Kirurgiska afdelningen	»	1,000
Medicinska afdelningen och kliniken för smärre husdjur	»	1,000
Afdelningen för husdjursskötsel	»	1,000
Exkursioner	»	500
Afdelningen för bujatrik, obstetrik och ambulatorisk klinik	»	1,500
Afdelningen för hofbeslag och hofsjukdomar	»	1,000
Afdelningen för kött- och mjölkkontroll		500
Anspannslära	»	150
Summa kronor		19,150

Härtill komma med oförändrade belopp anslagen till stipendier åt de studerande samt till byggnaders och stängsels underhåll, hvilka anslag af lärarkollegiet sammanförts med aflöningsanslagen.

I sin skrifvelse den 28 april 1910 har lärarkollegiet framhållit, att kollegiet icke afgifvit något förslag beträffande anslag till diverse utgifter, enär utredning därutinnan ännu icke kunnat verkställas, men har kollegiet

tillika anmält, att, så snart erforderlig utredning kunnat åvägabringas, institutets rektor komme att till direktionen aflämna förslag i ämnet.

I enlighet härmed har rektor med sin förut omförmälda, den 26 maj 1910 till direktionen aflåtna skrifvelse öfverlämnat utredningar öfver kostnaderna för gas och vatten, elektrisk belysning samt bränsleåtgång vid det nya institutet samt afgifvit förslag till ett allmänt materialanslag för institutet, slutande å ett belopp af 43,400 kronor enligt följande beräkning:

till gas	kr.	2,000
» vatten	»	1,000
» elektrisk belysning och drift	»	11,400
» bränsle	»	17,000
» inventariers anskaffande och underhåll	»	3,000
» renhållning	»	4,000
» diverse utgifter	»	5,000
	Kronor	43,400

Direktionens förslag till stat.

I direktionens förslag till stat sammanföres anslaget till stipendier med aflöningsanslagen, hvaremot öfriga nu ifrågavarande anslag äro uppdelade i två grupper, den ena med rubriken »anslag för de särskilda afdelningarna» och den andra benämnd »allmänna anslag».

Anslagen för de särskilda afdelningarna skilja sig från de af lärarkollegiet föreslagna motsvarande anslagen allenast därutinnan,

att anslaget till bakteriologiska afdelningen, under förändrad rubrik »undervisningen i bakteriologi», af direktionen upptagits till 1,000 kronor i stället för af lärarkollegiet föreslagna 500 kronor; samt

att med afseende å det af direktionen förordade sammanförandet af ämnet histologi med ämnet anatomi anslaget till anatomiska afdelningen blifvit under förändrad rubrik »anatomiska och histologiska afdelningen» upptaget med belopp af 2,300 kronor eller 300 kronor högre än enligt kollegiets förslag, men att i sammanhang därmed för »patologisk-anatomiska afdelningen» upptagits endast 1,700 kronor eller 300 kronor mindre än det af lärarkollegiet för patologisk-anatomiska och histologiska afdelningen föreslagna anslagsbeloppet.

Sammanlagda beloppet af anslagen för de särskilda afdelningarna skulle alltså enligt direktionens förslag uppgå till 19,650 kronor.

De s. k. allmänna anslagen, bland hvilka direktionen med förhöjdt belopp af 5,000 kronor upptagit anslaget till byggnaders och stängsels underhåll, skulle i öfrigt enligt direktionens förslag till stat komma att till rubriker och anslagsbelopp motsvara de särskilda, här ofvan upptagna posterna i det af institutets rektor föreslagna allmänna materialanslaget. Slutsumman af de allmänna anslagen skulle enligt direktionens förslag blifva 48,400 kronor.

Medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande den 9 november 1910 framhållit, att det belopp af 20,850 kronor, hvartill — med inberäknande af ofvan omförmälda anslag å 1,200 kronor för undervisning i ridkonst och körning — anslagen till de olika afdelningarna vid institutet blifvit af direktionen upptagna, syntes vara väl högt beräknadt samt att, ehuru styrelsen icke vore i stånd att säga, hvar en minskning lämpligast skulle kunna ske, styrelsen likväl trott, att de särskilda afdelningarnas sammanlagda behof med sparsamhet skulle kunna blifva tillgodosedda med ett belopp af 15,850 kronor. Likaså ansåg medicinalstyrelsen de allmänna anslagen, som af direktionen upptagits till sammanlagdt 48,400 kronor, kunna minskas med 5,000 kronor, tilldess erfarenhet om behofvet vunnits.

Direktionen 22/12 1910.

I sitt förnyade yttrande den 22 december 1910 har direktionen beträffande de begärda anslagen för de särskilda afdelningarna och de allmänna anslagen uttalat, att direktionen vid noggrant genomgående af hvarje särskildt anslag kommit till den öfvertygelsen, att samtliga dessa anslag vore oundgängligen erforderliga för uppehållande af institutets verksamhet i de för institutet uppförda nya lokalerna.

VIII. Direktionens förslag till stat för veterinärhögskolan.

Sedan kommittén nu redogjort för de särskilda förändringar i veterinärinstitutets nuvarande stat, som af institutets lärarkollegium och direktion blifvit ifrågasatta, har kommittén ansett lämpligt att, för vinnande af större öfverskådlighet, här i ett sammanhang införa det af direktionen den 3 juni 1910 afgifna statförslaget.

Kommittén tillåter sig härvid erinra, att i detta betänkande finnas förut intagna *dels* å sid. 94 den nu gällande, år 1907 af Riksdagen antagna ordinaries taten för veterinärinstitutet, *dels och* å sid. 103—104 en fullständig uppgift å de särskilda ändamål, för hvilka Riksdagen hvartdera af åren 1911 och 1912 på extra stat beviljat anslag för institutet.

Direktionens nyssnämnda förslag till stat för veterinärhögskolan är af följande innehåll:

Aflöningsstat.	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Arfvode.	Summa.
1 rektor	—	—	1,000	1,000
1 professor i anatomi och histologi	5,000	2,500		7,500
1 » i fysiologi och kemi	5,000	2,500	—	7,500
1 » i patologisk anatomi	5,000	2,500	—	7,500
1 » i medicin, tillika föreståndare för den medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur	5,000	2,500	—	7,500
1 » i kirurgi, tillika föreståndare för den kirurgiska kliniken för större husdjur	5,000	2,500	—	7,500
1 » i husdjurslära	5,000	2,500	—	7,500
1 » i läran om nötkreaturens sjukdomar (bujatrik) och obstetrik, tillika föreståndare för den ambulatoriska kliniken[1]	5,000	2,500	—	7,500
1 lärare i hofbeslag, tillika föreståndare för hofbeslagssmedjan och hofslagarskolan[2]	2,600	1,400	—	4,000
1 prosektor vid den anatomiska afdelningen, med undervisningsskyldighet tillika i histologi	—	—	4,000	4,000
1 laborator i fysiologi och kemi	—	—	4,000	4,000
1 klinisk laborator med tjänstgöringsskyldighet vid den medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur	—	—	4,000	4,000
1 » laborator med tjänstgöringsskyldighet vid den kirurgiska kliniken	—	—	4,000	4,000
1 assistent vid den patologisk-anatomiska afdelningen	—	—	2,500	2,500
1 » vid den kirurgiska kliniken	—	—	2,500	2,500

[1] Lektorn å öfvergångsstat i obstetrik förordnas att uppehålla undervisningen i läran om nötkreaturens sjukdomar (bujatrik) mot ett tilläggsarfvode till sin aflöning såsom lektor af 1,000 kronor att utgå af professorslönen. Professuren tillsättes först sedan lektoratet i obstetrik genom nuvarande lektorns afgång indragits.

[2] Läraren i hofbeslag åtnjuter en aflöning af 2,000 kronor i lön och 1,000 kronor i tjänstgöringspenningar eller tillhopa 3,000 kronor, så länge de militära hofslagarkurserna äro förlagda till högskolan.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Arfvode.	Summa.
1 assistent vid den medicinska kliniken	—	—	2,500	2,500
1 » vid den ambulatoriska kliniken	—	—	2,500	2,500
1 » i hofbeslagssmedjan	—	—	2,500	2,500
För uppehållande af den del af rektors undervisningsskyldighet, från hvilken han med hänsyn till rektorsgöromålen befrias	—	—	1,000	1,000
1 lärare i kött- och mjölkkontroll	—	—	1,500	1,500
1 bibliotekarie	—	—	700	700
1 sekreterare	—	—	1,000	1,000
1 kamrerare	—	—	2,000	2,000
1 vaktmästare och konservator	1,200	600	—	1,800
1 » på den kemiska afdelningen	900	600	—	1,500
1 » på den patologisk-anatomiska afdelningen	900	600	—	1,500
1 » på den ekonomiska afdelningen	900	600	—	1,500
1 fodermarsk på den kirurgiska afdelningen	900	600	—	1,500
1 » på den medicinska afdelningen, tillika hundskötare	900	600	—	1,500
1 sjukvårdare på den kirurgiska afdelningen	900	600	—	1,500
1 förman i försöksladugården	900	600	—	1,500
1 port- och telefonvakt	900	600	—	1,500
1 maskinist	900	600	—	1,500
1 verkmästare i hofbeslagssmedjan	1,200	600	—	1,800
Drängar och extra betjäning	—	—	—	5,000
Stipendier åt de studerande	—	—	—	4,000
Öfvergångsstat.				
1 lektor i obstetrik, tillika föreståndare för den ambulatoriska kliniken	2,600	1,400	—	4,000
Anslag för de särskilda afdelningarna.				
Biblioteket	—	—	—	3,500
Anatomiska och histologiska afdelningen	—	—	—	2,300
Till inköp af hästar och nötkreatur för dissektioner och operationsöfningar	—	—	—	2,500
Fysiologisk-kemiska afdelningen	—	—	—	2,000

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Arfvode.	Summa.
Undervisningen i bakteriologi	—	—	—	1,000
Patologisk-anatomiska afdelningen	—	—	—	1,700
Kirurgiska afdelningen	—	—	—	1,000
Medicinska afdelningen och kliniken för smärre husdjur	—	—	—	1,000
Afdelningen för husdjurssköt sel	—	—	—	1,000
Excursioner	—	—	—	500
Afdelningen för nötkreaturssjukdomar (bujatrik), obstetrik och ambulatorisk klinik	—	—	—	1,500
Afdelningen för hofbeslag och hofsjukdomar	—	—	—	1,000
Afdelningen för kött- och mjölkkontroll	—	—	—	500
Anspannslära	—	—	—	150
Undervisning i ridkonst och körning	—	—	—	1,200
Allmänna anslag.				
Byggnaders och stängsels underhåll	—	—	—	5,000
Gas	—	—	—	2,000
Vatten	—	—	—	1,000
Elektrisk belysning och drift	—	—	—	11,400
Bränsle	—	—	—	17,000
Inventariers anskaffande och underhåll	—	—	—	3,000
Renhållning	—	—	—	4,000
Diverse utgifter	—	—	—	5,000
Summa kronor	—	—	—	**191,550**

Lärarrådet vid högskolan vare medgifvet att, efter omständigheterna och om sådant finnes lända till nytta för undervisningen, med styrelsens tillstånd fördela läroämnena mellan lärarna, dock alltid så att hvarje lärare bibehålles vid sina hufvudsakliga läroämnen.

För professor kan lönen höjas efter 5 år med 600 kronor.

För lektorn å öfvergångsstat och läraren i hofbeslag kan aflöningen höjas efter 5 år med 500 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor samt efter nya 5 år med ytterligare 500 kronor och efter än ytterligare 5 år ånyo med 500 kronor. Af hvarje sådant ålderstillägg skola 350 kronor utgöra lön och 150 kronor tjänstgöringspenningar.

För 1 vaktmästare och konservator, 1 fodermarsk på den kirurgiska afdelningen, 1 fodermarsk på den medicinska afdelningen, tillika hundskötare, 1 förman i försöksladugården och 1 verkmästare i hofbeslagssmedjan kan lönen höjas efter 5 år med 100 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 100 kronor.

För 1 vaktmästare på den kemiska afdelningen, 1 vaktmästare på den patologisk-anatomiska afdelningen, 1 vaktmästare på den ekonomiska afdelningen, 1 sjukvårdare på den kirurgiska afdelningen, 1 port- och telefonvakt och 1 maskinist kan lönen höjas efter 5 år med 100 kronor.

Prosektor, laboratorer, assistenter, vaktmästare, fodermarskar, sjukvårdare, förman i försöksladugården, port- och telefonvakt, maskinist och verkmästare åtnjuta, förutom den kontanta aflöningen, jämväl fri bostad och värme.

Därest professor, lektor å öfvergångsstat eller lärare i hofbeslag åtnjuter fri bostad, skola å lönen afdragas 500 kronor årligen.

Det torde böra här anmärkas, att direktionen genom senare, jämväl till kommittén remitterade framställningar, för hvilka här ofvan redogjorts, i viss mån ändrat sina förslag angående aflöningen för dels läraren i hofbeslag dels ock prosektorn och laboratorerna.

Kommitténs förslag.

Veterinärinstitutets uppgifter m. m.

De förslag, om hvilka kommittén nu går att för egen del afgifva yttrande, innefatta i sig ej allenast en betydande tillökning af den nu för veterinärinstitutet gällande utgiftsstaten och däråt upptagen ordinarie personal, utan äfven en omläggning af stadgarnas bestämmelse om institutets uppgifter.

Under det att enligt nu gällande stadgar veterinärinstitutet har till ändamål att såsom fullständig läroanstalt bilda skickliga veterinärer och hofslagare, skulle nämligen enligt föreliggande stadgeförslag »veterinärhögskolans» ändamål vara att såsom anstalt för undervisningen i de till veterinärvetenskapen hörande ämnena utbilda veterinärer äfvensom att främja utvecklingen af de vetenskaper, som tillhöra högskolans verksamhetsområde.

Ang. hofslagarskolans ställning.

Utbildningen af hofslagare har sålunda ansetts icke böra tillkomma veterinärhögskolan, hvaremot hemställts, att vid sidan af högskolan och under dess hägn skulle anordnas en särskild undervisningsanstalt för bildande af hofslagare, för hvilken anstalt föreslagits särskilda stadgar.

Äfven enligt lärarkollegiets och direktionens förslag till examensstadga skulle emellertid undervisning i hofbeslag och i läran om hofvens sjukdomar meddelas åt de blifvande veterinärerna, i hvilkas båda examina hofbeslagsläran skulle ingå som examensämne. Vidare äro lärare i hofbeslagslära äfvensom en assistent och en verkmästare vid hofbeslagssmedjan upptagna å föreslagen stat för veterinärhögskolan.

Återkommande i det följande till frågan om den vid hofbeslagssmedjan erforderliga personal, har kommittén redan här velat uttala den mening, att det icke skulle vara välbetänkt, om föreståndaren och öfrig personal vid institutionen för hofbeslag — hvars byggnad ju utgör en

del af det för veterinärinstitutet nyuppförda byggnadskomplexet — skulle i förhållande till institutets direktion, lärarkollegium och rektor intaga en särskild mera fristående ställning än föreståndarna och personalen vid de öfriga institutionerna.

Skälen däremot synas kommittén hafva vunnit i styrka, sedan, i anslutning till hvad i förut af kommittén omförmäldt kungl. bref den 18 oktober 1912 förordnats, Kungl. Maj:t genom generalorder den 20 november 1912 (n:r 1317 och 1318) befallt, att hofslagarskolor med uppgift att bibringa eleverna de för hofslagarbeställningsmän erforderliga kunskaper och färdigheter i hofbeslag samt i hästkännedom och hästsjukvård skola från och med år 1913 tills vidare årligen anordnas vid samtliga kavalleri- och fältartilleriregementen, positionsartilleriregementet och Gottlands artillerikår, men att vid veterinärinstitutet i Stockholm, likasom ock vid veterinärinrättningen i Skara, från och med samma tid skola anordnas sådana militära hofslagarkurser, som hafva till syfte att bibringa eleverna de för lärare i praktiskt hofbeslag vid arméns hofslagarskolor erforderliga kunskaper och färdigheter i hofbeslag samt i hästkännedom och hästsjukvård.

På grund af dessa generalorder torde hädanefter icke några andra militära hofslagarlärlingar än vissa af dem, som skola utbildas till lärare vid arméns hofslagarskolor, vara att räkna vid veterinärinstitutets hofslagarskola; och arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse har, såsom förut omnämnts, i skrifvelse till institutets direktion den 6 december 1912 förklarat det med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke äfven undervisningen för de elever, som skola utbildas till lärare vid arméns hofslagarskolor, borde flyttas från veterinärinstitutet och förläggas till veterinärinrättningen i Skara. I hvarje fall synes läraren i hofbeslag vid veterinärinstitutet framdeles komma att i proportionsvis högre grad än förut blifva sysselsatt med undervisning åt blifvande veterinärer.

På nu anförda skäl hemställer kommittén,

att förslaget om hofslagarskolans utbrytning från veterinärinstitutet och anordnande såsom en i viss mån fristående läroanstalt med särskilda stadgar icke må vinna bifall.

Ang. institutets vetenskapliga verksamhet.

Enligt ofvan anförda förslag till ändrad bestämmelse angående den ifrågavarande veterinära läroanstaltens ändamål skulle densamma ej allenast vara en undervisningsanstalt utan äfven hafva till uppgift »att främja utvecklingen af de vetenskaper, som tillhöra högskolans verksamhetsområde».

Det synes kommittén uppenbart, att, därest undervisningen vid veterinärinstitutet skall kunna fylla sitt ändamål, densamma bör vara grundad på vetenskaplig forskning.

För att detta må kunna vara fallet, bör undervisningen handhafvas af lärare, hvilka, hvar och en inom sitt läroområde, ej allenast äro väl förtrogna med den vetenskapliga utvecklingen, utan äfven behärska de vetenskapliga arbetsmetoderna, så att de äga förmåga att själfva göra vetenskapliga iakttagelser och utföra vetenskapliga undersökningar.

I sådant syfte hafva ock inom det nya institutet ställts till lärarnas förfogande laboratorier och andra materiella hjälpmedel, och det torde äfven från undervisningens synpunkt vara önskvärdt, att de möjligheter till ökad vetenskaplig verksamhet, som sålunda öppnats, icke må lämnas obegagnade.

Då det gäller att i stadgarna fastslå veterinärinstitutets ändamål, bör emellertid enligt kommitténs mening — därest icke särskild bestämmelse i detta hänseende anses kunna undvaras — ändamålet angifvas på ett sätt, som icke innefattar någon principiell afvikelse från den nuvarande bestämmelsen.

Det är, efter hvad kommittén håller före, undervisningens kraf, som böra vara normerande vid bestämmandet af det erforderliga antalet lärarplatser och jämväl andra befattningar vid institutet. Endast om denna ståndpunkt fasthålles, torde det blifva möjligt att åtminstone till någorlunda skäliga belopp begränsa de i allt fall oväntadt dryga kostnader, som institutets verksamhet i de nya lokalerna synes komma att medföra.

En jämförelse med motsvarande bestämmelser för universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet torde i detta sammanhang vara af intresse, helst som dessa bestämmelser för ej lång tid sedan varit föremål för ändringar.

Enligt universitetsstatuterna af den 27 november 1908, § 99, skulle universitetets uppgift vara att meddela en på vetenskaplig forskning grun-

dad undervisning i de delar af det mänskliga vetandet, som fölle inom området för universitetets organisation; och skulle universitetet hafva att i samband därmed sörja för den examination, hvarom i särskilda för de olika fakulteterna utfärdade examensstadgar vore förordnadt.

Denna bestämmelse, likasom äfven en föreskrift af motsvarande innehåll i stadgarna för karolinska institutet af den 27 november 1908, § 79, omformulerades genom särskilda kungl. kungörelser af den 13 augusti 1909 på sådant sätt, att i nyssberörda paragrafer allenast uttalas, att universitetet, resp. karolinska institutet, har att, hvar inom sitt område, meddela en på vetenskaplig forskning grundad undervisning äfvensom att i samband därmed sörja för den examination, hvarom i särskilda examensstadgar är förordnadt.

Då någon särskild och uttrycklig bestämmelse om skyldighet för universiteten eller för karolinska institutet att inom områdena för deras verksamhet främja den vetenskapliga utvecklingen ej ansetts erforderlig, torde sådan föreskrift kunna undvaras äfven i veterinärinstitutets stadgar.

Det bör slutligen i detta sammanhang icke lämnas oanmärkt, att en vetenskaplig arbetsuppgift inom det veterinärmedicinska området är ålagd den veterinärbakteriologiska anstalten, hvilken enligt sin instruktion af den 2 oktober 1908 (svensk författningssamling n:r 104) har till uppgift dels att tillhandagå veterinärförvaltningen med nödiga vetenskapliga undersökningar och andra arbeten inom särskildt angifna områden, dels att, i den mån omständigheterna sådant medgifva, utöfva självständig vetenskaplig forskning inom anstaltens verksamhetsområde, dels ock att genom den vid anstalten anställde laboratorn upprätthålla undervisningsskyldigheten i bakteriologi vid veterinärinstitutet.

Anstalten tillkommer enligt instruktionen hufvudsakligen: *att*, vid hotande eller utbruten smittosam kreaturssjukdom eller då eljest pröfvas nödigt, på uppdrag af medicinalstyrelsen utföra bakteriologisk eller i förekommande fall patologiskt-anatomisk sjukdomsdiagnos, *att* i den utsträckning, som finnes möjlig och lämplig, bereda veterinärbakteriologiska medel, som användas i diagnostiskt eller terapeutiskt syfte, *att* utföra andra för veterinärförvaltningen behöfliga bakteriologiska arbeten till den utsträckning, som anstaltens nu nämnda uppgifter medgifva, *att* genom väl plan-

lagda och omsorgsfullt utförda försök ej endast vid anstalten utan äfven hos praktiska jordbrukare söka vinna insikt om hur kampen mot de olika kreaturssjukdomarna skall föras med största utsikt till framgång, *att* enligt af medicinalstyrelsen lämnade anvisningar sprida kunskap om de åtgärder af skilda slag, som vid olika sjukdomars uppträdande böra vidtagas för deras undertryckande, *samt att*, i den mån anstaltens öfriga göromål det medgifva, efter medicinalstyrelsens förordnande och mot den ersättning, styrelsen bestämmer, tillhandagå enskilda med undersökningar, biträde och råd i svårare fall af smittosamma sjukdomar; och bör vid anstalten tillfälle till självständig bakteriologisk forskning beredas så väl de där anställda vetenskapsidkare som, efter medicinalstyrelsens pröfning och i den mån sådant kan ske, äfven andra forskare inom anstaltens verksamhetsområde.

Då lärarkollegiet vid veterinärinstitutet, såsom förut nämnts, yttrat, att forskning i veterinära ämnen ej förekomme vid annan högskola eller universitet i Sverige samt att »veterinärhögskolan» vore den enda institution i riket, där ett mera allsidigt och genomfördt forskningsarbete kunde ifrågakomma inom de vetenskapsgrenar, som fölle inom det veterinärvetenskapliga forskningsområdet, har kommittén ansett lämpligt erinra om de vetenskapliga uppgifter, som åligga den med veterinärinstitutet intimt samverkande och inom institutets område förlagda veterinärbakteriologiska anstalten.

Kommittén hemställer,

> *att förslaget om införande i stadgarna af särskild bestämmelse därom, att ifrågavarande läroanstalt äfven skulle hafva till ändamål att främja utvecklingen af de vetenskaper, som tillhöra dess verksamhetsområde, icke må vinna bifall.*

Ang. läroanstaltens benämning.

Frågan om veterinärinstitutets blifvande benämning har af lärarkollegiet och direktionen blifvit satt i sammanhang med de af kommittén nu behandlade frågorna om hofslagarskolans utbrytning till en särskild under veterinärinstitutet lydande anstalt samt om uttryckligt åläggande

för den tillämnade »veterinärhögskolan» att deltaga i arbetet för utvecklingen af de vetenskaper, som tillhöra högskolans verksamhetsområde.

Enligt kommitténs mening är namnfrågan i och för sig af mera underordnad betydelse, om den ock ej är alldeles utan sina tilläfventyrs kommande konsekvenser i anslagsväg. Kommittén anser sig dock icke böra i detta afseende göra någon bestämd hemställan.

Å ena sidan synes yrkandet på genomförandet af högskolebenämningen vinna stöd af 1912 års Riksdags beslut om förändring af benämningen »skogsinstitutet» till »skogshögskolan», till hvilken sistnämnda benämning likväl möjligen kan hafva i någon mån medverkat förefintligheten af de lägre »skogsskolorna», likasom ock torde böra uppmärksammas, att i det förslag af särskilda sakkunniga, som låg till grund för den högre skogsundervisningens ordnande, skildes mellan »skogshögskolan», »skogsläroverket» och »skogsskolorna».

Å andra sidan synas de vid nyligen skedda löneregleringar bibehållna namnen karolinska mediko-kirurgiska institutet, tandläkarinstitutet och farmaceutiska institutet äfvensom saknaden, enligt kommitténs mening, af verkligt betydelsefulla skäl för ändring af den häfdvunna benämningen »veterinärinstitutet» tala för dess bibehållande. Kommittén har ock för sin del såväl i sitt förslag till ny stat som i öfrigt i detta betänkande användt sistberörda benämning.

Ang. elevantalet vid institutet m.m.

Bestämmelserna i den föreslagna examensstadgan, eller — såsom densamma af veterinärinstitutets direktion benämnts — undervisnings- och examensstadgan hafva, med hänsyn till innebörden af det kommittén gifna uppdrag i förevarande ärende, ansetts icke böra göras till föremål för någon mera ingående granskning af kommittén.

Det har emellertid ådragit sig kommitténs uppmärksamhet, att, enligt de i lararkollegiets och direktionens skrifvelser omförmälda beräkningarna, antalet årligen utexaminerade elever upptagits anmärkningsvärdt lågt i förhållande till såväl antalet årligen intagna elever som ock antalet af institutets samtliga elever.

Under det att antalet årligen intagna elever i det nya institutet beräknats till ett trettiotal, har af direktionen antagits, att elevantalet i

det hela skulle komma att uppgå till omkring 150. Beträffande antalet årligen utexaminerade elever skulle, enligt en af lärarkollegiet åberopad beräkning af de förut omförmälda, den 12 december 1905 af chefen för jordbruksdepartementet tillkallade sakkunnige för utredning af byggnadsfrågan, på ett elevantal af 120 icke kunna utexamineras mer än omkring 18 årligen.

Enligt samma beräkningsgrund skulle följaktligen den af direktionen senast angifna totalsiffran af omkring 150 elever motsvaras af omkring 22 à 23 utexaminerade veterinärer om året.

Därest under en följd af år såväl antalet nyintagna elever som sammanlagda elevantalet varit konstant, synes emellertid antalet årligen utexaminerade elever böra understiga de nyintagnas antal allenast med en siffra, motsvarande antalet af de elever, som årligen afbryta sina studier utan att hafva aflagt veterinärexamen.

Då det förefallit kommittén mindre sannolikt, att de i förtid afgångna elevernas antal skulle i allmänhet vara så betydande, som de nyss anförda siffrorna gifva vid handen, har kommittén tagit kännedom om den statistik, hvarpå nämnda sakkunnige grundat sin beräkning af förhållandet mellan antalet af institutets elever i det hela samt antalet årligen utexaminerade elever.

Statistiken innefattas i en uti bemälda sakkunniges yttrande till chefen för jordbruksdepartementet den 7 februari 1906 ingående tabell af följande innehåll:

År	Antal elever i de olika afdelningarna. Afd. 1.	Afd. 2.	Afd. 3.	Afd. 4.	Summa.	Utexam.
1896	12	14	12	2	40	10
1897	13	12	13	7	45	1
1898	16	14	15	8	53	5
1899	23	14	14	15	66	2
1900	11	19	15	12	57	8
1901	11	14	20	15	60	10
1902	18	7	14	22	61	8
1903	19	13	5	21	58	17
1904	17	15	14	12	58	13
1905	11	18	14	21	64	11
	151	140	136	135	562	85

Af statistiken framgår, att institutets olika afdelningar under den tioårsperiod, statistiken afser, varit besökta af 562 studerande eller i medeltal ett antal af 56,2 per år och att under samma tid från institutet utexaminerats 85 eller i medeltal 8.5 per år.

Såsom förut nämnts, hafva de sakkunnige ansett, att, om landets behof af veterinärer i en framtid skulle kunna fyllas, institutet måste vara inrättadt för utexaminering af åtminstone intill 18 elever om året. Den af de sakkunnige med stöd af omförmälda statistik gjorda beräkningen, att härför skulle erfordras ett institut, inrättadt för ett antal af 120 elever, synes emellertid kommittén icke hvila på tillräckligt säkra grunder.

Till en början äro nämligen siffrorna under den förra och den senare delen af tioårsperioden sinsemellan afsevärdt olika. Under de första fem åren utgör nämligen sammanlagda antalet elever 261 och antalet utexaminerade elever allenast 26 eller ej fullt $^2/_{20}$ af sammanlagda elevantalet, under det att motsvarande siffror under den senare femårsperioden äro resp. 301 och 59 samt de utexaminerade följaktligen under denna uppgå till i det närmaste $^4/_{20}$ af sammanlagda elevantalet. Enligt de sakkunniges beräkning skulle de årligen utexaminerades antal utgöra $^3/_{20}$ af hela elevantalet.

Vidare är att märka, att en ökning eller minskning af antalet inskrifna elever i första afdelningen först efter fyra år och därefter — det senare i den mån kursen för en del af de inskrifna tager längre tid än fyra år — öfvar inverkan på antalet utexaminerade elever.

Med hänsyn till de nu anförda omständigheterna lära ur de af de sakkunnige åberopade statistiska siffrorna inga säkra slutsatser kunna dragas därom, huru proportionen mellan hela lärjungeantalet och antalet årligen utexaminerade skulle gestalta sig under förutsättning af en under längre tid fortgående konstant tillströmning till veterinärinstitutet. Kommittén anser sig dock på goda grunder kunna antaga, att de siffror, som enligt den af kommittén nyss gjorda beräkningen framgå ur primärsiffrorna för åren 1901—1905, därunder sistnämnda siffror förete de minsta variationerna, snarast kunna tjäna till ledning för en sannolikhetsberäkning i nämnda afseende. I enlighet härmed skulle antalet af de utexaminerade

på ett lärjungeantal af 120 blifva inemot 24 årligen och på ett lärjungeantal af 150 närma sig 30 årligen.

Till en jämkning af beräkningarna i nu angifven riktning synes äfven böra medverka den omständigheten, att, enligt hvad som meddelats kommittén, antalet af dem, som utan examen afbrutit sina studier vid veterinärinstitutet, under de sist förflutna åren varit lägre än under de år, som legat till grund för de sakkunniges beräkningar.

Med afseende härå och då, enligt hvad de till kommittén öfverlämnade handlingarna utvisa, ett antal af 18 utexaminerade elever om året ansetts kunna åtminstone någorlunda motsvara landets behof af veterinärer, har kommittén funnit anledning taga under öfvervägande, huruvida icke under nuvarande förhållanden, då institutet synes äga möjlighet att i sina nya byggnader mottaga ett ej oväsentligt större antal elever än vid byggnadernas uppförande beräknats, intagningen af elever och därmed också årskontingenten af utexaminerade veterinärer bör begränsas på annat sätt än genom det utrymme, som kan beredas inom institutets byggnader.

Därest veterinärinstitutets direktion ålades att exempelvis hvart femte år till Kungl. Maj:t inkomma med ej mindre utredning angående landets tillgång på och behof af veterinärer än äfven förslag till det antal elever, som under hvart och ett af de närmast följande fem åren finge mottagas vid institutet, skulle härigenom vinnas möjlighet till icke blott en viss begränsning af kostnaderna för undervisningens uppehållande vid institutet m. m. utan äfven och framför allt en för veterinäryrkets utöfvare likasom för landet i det hela önskvärd garanti mot uppkomsten af en alltför stor tillgång till arbetskraft inom det veterinära området.

Likartad pröfning af den omfattning, hvari elever må mottagas, lärer, enligt hvad kommittén inhämtat, sedan ett antal år tillbaka hafva ägt rum vid tekniska högskolan och vid skogsinstitutet och äfven kunna förväntas komma att företagas vid den blifvande skogshögskolan.

Kommittén får alltså hemställa,

att det må varda ålagdt veterinärinstitutets direktion att hvart femte år till Kungl. Maj:t inkomma med ej mindre utredning angående landets tillgång på och be-

hof af veterinärer än äfven förslag till det antal elever, som under hvart och ett af de närmast följande fem åren må mottagas vid institutet.

Det relativt stora antalet af dem, som påbörjat men icke fullföljt studier vid veterinärinstitutet, och af dem, som för sin lärokurs därstädes behöft använda längre tid än fyra år, synes kommittén utgöra en kraftig maning att tillse, huruvida icke i förhållande till studietidens beräknade längd alltför stora fordringar ställas på de studerandes arbetsförmåga.

Någon förbättning härutinnan torde väl kunna väntas genom den föreslagna och af kommittén här nedan förordade bestämmelsen, att inträde såsom elev vid veterinärinstitutet icke vidare skulle stå öppet för en hvar, som aflagt studentexamen, utan allenast för dem, som erhållit betyg, utvisande sådana kunskaper i biologi, matematik, fysik och kemi, som ansetts erforderliga för ett fruktbärande studium vid veterinärinstitutet.

Vidare hafva i förslagen till examensstadga inryckts bestämmelser, åsyftande kontroll öfver de särskilda ämneslärarnas examensfordringar och reducering af för högt tilltagna fordringar till lämplig omfattning.

För att en tillfredsställande veterinärkurs må kunna utan öfveransträngning i allmänhet medhinnas på den beräknade tiden af fyra år, har emellertid kommittén funnit erforderligt äfven hemställa om en förlängning af den tid, hvarunder föreläsningarna vid institutet årligen skola pågå; och återkommer kommittén här nedan till denna fråga.

Ang. lärarkompetens, villkor för inskrifning såsom elev.

De föreslagna ändrade bestämmelserna angående kompetens för befordran till lärarbefattning vid veterinärinstitutet hafva, i hvad desamma ansetts böra af kommittén tagas under bedömande, icke gifvit anledning till någon erinran.

För att inskrifvas såsom elev vid veterinärinstitutet har hittills fordrats allenast aflagd studentexamen; men enligt nu föreliggande förslag skulle tillika erfordras, att den inskrifningssökande vid studentexamen eller fyllnadspröfning till densamma erhållit vitsord om minst godkända insik-

ter i biologi samt i matematik å latin- eller realgymnasium äfvensom enahanda vitsord i fysik och kemi å realgymnasium.

I anledning af den motivering lärarkollegiet anfört för sitt förslag i denna del, har kommittén från veterinärinstitutet införskaffat erforderliga uppgifter för bedömande, i hvilken omfattning de studerande vid veterinärinstitutet hittills aflagt studentexamen å latin- eller reallinjen.

Uppgifterna afse de fem sist förflutna åren och utvisa, att vid institutet intagits år 1908 20 elever, däraf 10 aflagt studentexamen på reallinjen och 10 på latinlinjen, år 1909 likaledes 20 elever, däraf 14 real- och 6 latinstudenter, år 1910 24 elever, däraf 16 real- och 8 latinstudenter, år 1911 20 elever, däraf 11 real- och 9 latinstudenter, samt år 1912 25 elever, däraf 17 real- och 8 latinstudenter. Sammanlagda antalet intagna elever under ifrågavarande fem år utgjorde alltså 109, däraf 68 real- och 41 latinstudenter. Af dessa hafva icke mindre än 31 real- och 31 latinstudenter vid sina inträdesansökningar åberopat, jämte studentexamensbetygen, äfven intyg om andra aflagda prof eller genomgångna kurser. Intygen hafva i de flesta fallen afsett antingen genomgången kurs i kemi vid universitet eller läroverk eller genomgången zootomisk dissektionskurs vid universitet eller ock, churu i något mindre antal fall, aflagd farmacie kandidatexamen.

Endast 10 latinstudenter, fördelade på åren 1908—1910, hafva under femårsperioden utan komplettering af studentexamen vunnit inträde vid veterinärinstitutet. Under åren 1911 och 1912 hafva däremot samtliga intagna latinstudenter haft att åberopa kompletteringsprof af ett eller annat slag.

Af de intagna realstudenterna hafva däremot följande antal åberopat kompletteringsprof, nämligen år 1908 4 af intagna 10, år 1909 7 af intagna 14, år 1910 5 af intagna 16, år 1911 3 af intagna 11 och år 1912 12 af intagna 17.

I betraktande af de grunder, som sålunda tillämpats med afseende å det erforderliga urvalet bland det stora antalet inträdessökande, skulle en föreskrift om aflagd studentexamen på reallinjen eller komplettering enligt fordringarna på reallinjen i fysik och kemi såsom villkor för inträde vid veterinärinstitutet knappast kunna anses innebära någon mera kännbar

skärpning af inträdesfordringarna. Däremot skulle den ökade likformigheten i de nyintagna elevernas förkunskaper innebära en afsevärd fördel för undervisningen vid institutet.

Förslaget att för inträde vid veterinärinstitutet skulle fordras godkända insikter i biologi och matematik vid studentexamen å latin- eller realgymnasium torde ännu mindre än de förut omtalade fordringarna komma att innebära någon skärpning af de kunskapsfordringar, på hvilka inträde vid institutet under de senare åren faktiskt stått att vinna.

Det bör här slutligen anmärkas, att de nu föreslagna fordringarna för inträde vid veterinärinstitutet äro desamma, som från och med år 1908 äro gällande för inträde vid medicinsk fakultet eller karolinska institutet.

Kommittén får på grund af hvad nu anförts hemställa,

att det af veterinärinstitutets direktion gjorda förslaget i fråga om kunskapsfordringar för inträde vid institutet må bifallas.

Ang. promotionsrätt.

Hvad angår förslaget om rätt för veterinärinstitutet (eller »veterinärhögskolan») att utdela veterinär doktorsgrad, lärer icke förväntas något yttrande från kommitténs sida därom, huruvida vid institutet nu förefinnes och framdeles kan vara att påräkna den lifaktiga och ständigt fortgående vetenskapliga verksamhet, som synes böra utgöra en förutsättning för promotionsrättens beviljande.

Då emellertid lärarkollegiet i sin framställning i ämnet framhållit, att promotionsrätten skulle för institutets lärare kunna komma att medföra en högst betydande ökad arbetsbörda, synes anledning förefinnas att antaga, att, därest den ifrågavarande rättigheten varder institutet beviljad, densamma kan komma att gifva anledning till ökade kraf på lärarkrafter från institutets sida.

Det synes vidare sannolikt, att ett medgifvande af promotionsrätt åt veterinärinstitutet skulle vara ägnadt att framkalla anspråk på motsvarande rättighet för vissa andra bildningsanstalter inom landet och sålunda utgöra första steget till en väsentlig utsträckning af denna, af ålder universiteten

förbehållna rättighet, hvilken först på senaste tiden medgifvits åt karolinska institutet samt Stockholms och Göteborgs högskolor.

Kommittén har slutligen velat uttala sina tvifvel, huruvida det — såsom veterinärinstitutets lärarkollegium synes anse — skulle vara önskvärdt, att de personer, hvilka ämnade uppträda såsom sökande till de ekonomiskt fördelaktigaste veterinära befattningarna i riket, i allmänhet komme att eftersträfva veterinär doktorsgrad. Enligt kommitténs åsikt bör nämligen ådagalagd duglighet i veterinäryrkets praktiska utöfning i första hand vara afgörande vid tillsättande af sådana befattningar, hvilkas innehafvare skola hafva till uppgift att utöfva veterinärpraktik.

Professorernas aflöningsförmåner.

Lärarkollegiet och direktionen hafva för professorerna vid veterinärinstitutet föreslagit aflöning i likhet med den, som numera tillkommer professorer vid universiteten och karolinska institutet samt intendenterna vid naturhistoriska riksmuseum, eller 7,500 kronor med ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem år.

Då kommittén den 10 november 1910 afgaf betänkande angående löneförhållanden m. m. vid farmaceutiska institutet, omförmälde kommittén i betänkandet, att framställningar om likställighet i aflöningshänseende med universitetsprofessorerna blifvit gjorda beträffande dels de dåvarande extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet, dels ock professorerna vid veterinärinstitutet. Kommittén ansåg det emellertid böra tagas under öfvervägande, huruvida icke vissa grupper af professorsbeställningar kunde anses vara af den beskaffenhet, att de icke borde fullt likställas med universitetsprofessurer. Kommittén föreslog också, att de dåvarande extra ordinarie professorerna vid farmaceutiska institutet väl måtte benämnas professorer, men att innehafvare af dessa befattningar måtte erhålla en begynnelseaflöning af 6,400 kronor, däraf 4,400 lön och 2,000 tjänstgöringspenningar, hvartill skulle kunna komma ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter fem år.

På framställning af Kungl. Maj:t blefvo ock vid 1911 års riksdag för två professorer vid farmaceutiska institutet fastställda de aflöningsförmåner, som sålunda blifvit af kommittén föreslagna.

Samma aflöningsförmåner tillerkändes vid sistnämnda års riksdag, på Kungl. Maj:ts förslag, professorer vid Chalmers' tekniska läroanstalt.

I ett den 15 december 1911 afgifvet utlåtande angående aflöningsstater för vissa skogsundervisningsanstalter hemställde kommittén, att innehafvare af professorsbefattningar vid en tilltänkt skogshögskola måtte tillerkännas samma aflöningsförmåner, som vid 1911 års riksdag bestämts för professorerna vid farmaceutiska institutet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beslöt emellertid 1912 års Riksdag, att professorer vid blifvande skogshögskola skulle erhålla universitetsprofessors ställning i aflöningshänseende.

Uti ett den 13 april 1912 afgifvet utlåtande rörande skogsförsöksanstalten hade kommittén att yttra sig jämväl beträffande aflöningarna för en föreståndare för anstaltens skogsafdelning, motsvarande dittillsvarande föreståndaren för anstalten, och en föreståndare för anstaltens naturvetenskapliga afdelning, motsvarande dittillsvarande botanisten. Kommittén ansåg sig därvid icke kunna tillstyrka ett från anstaltens sida framställdt förslag därom, att nämnda befattningshafvare i aflöningshänseende måtte blifva likställda med universitetsprofessorer, utan ansåg det vara tillfyllest, att de erhölle de aflöningsförmåner, som vid 1911 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag blifvit bestämda för professorer vid farmaceutiska institutet och vid Chalmers' tekniska läroanstalt.

Kommittén påpekade ock de konsekvenser, hvartill ett bifall till skogsförsöksanstaltens förslag beträffande aflöningsförmånerna till de nämnda tjänstemännen vid denna anstalt skulle kunna leda.

Uti den af Kungl. Maj:t vid 1912 års riksdag framlagda proposition angående ny aflöningsstat för statens skogsförsöksanstalt upptogos emellertid för »1 föreståndare för skogsafdelningen» och »1 föreståndare för naturvetenskapliga afdelningen» aflöningarna lika med hvad i allmänhet tillkommer universitetsprofessorer, och biföll Riksdagen hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit.

Den 12 november 1912 afgaf kommittén betänkande angående, bland annat, löneförhållanden m. m. för personal vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

I detta betänkande erinrade kommittén om sina här ofvan delvis återgifna uttalanden i utlåtandet rörande skogsförsöksanstalten. Kommittén anförde därefter, hurusom kommittén fortfarande för sin del hyste den uppfattningen, att det skulle vara till fyllest, om befattningshafvare sådana som afdelningsföreståndare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet blefve i aflöningshänseende likställda med professorerna vid farmaceutiska institutet.

Då emellertid genom sammanstämmande beslut af Kungl. Maj:t och Riksdagen afdelningsföreståndare vid statens skogsförsöksanstalt tillerkänts enahanda aflöning, som i allmänhet tillkomme universitetsprofessor, och någon skälig anledning, hvarför motsvarande befattningshafvare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet skulle uti ifrågavarande hänseende sättas på ett lägre plan, näppeligen syntes förefinnas, hade kommittén ansett sig hafva att utgå från, att äfven dessa senare befattningshafvare borde beträffande aflöningen jämnställas med universitetsprofessorer; och föreslog kommittén fördenskull, att aflöningen för afdelningsföreståndare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet skulle utgöra lön 5,000 och tjänstgöringspenningar 2,500, eller tillhopa 7,500 kronor, hvartill skulle kunna komma en förhöjning af lönen efter fem år med 600 kronor.

Äfven professorerna vid veterinärinstitutet borde enligt kommitténs mening — såsom framgår redan af kommitténs uttalanden i betänkandet rörande farmaceutiska institutet — kunna i aflöningshänseende hänföras till samma kategori som professorerna vid farmaceutiska institutet. Utan att i princip frånträda denna sin mening, anser sig likväl kommittén, med afseende å Kungl. Maj:ts och Riksdagens ofvan omförmälda sammanstämmande beslut i fråga om professorer vid den blifvande skogshögskolan samt afdelningsföreståndarna vid statens skogsförsöksanstalt, böra, såsom i det följande vidare förmäles, för de nu ifrågavarande professorerna — likasom för afdelningsföreståndarna vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet — föreslå en begynnelseaflöning af 7,500 kronor, däraf 5,000 lön och 2,500 tjänstgöringspenningar, hvartill må kunna komma ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter fem år.

Frågorna om bostadsförmån för vissa professorer vid veterinärinstitutet och om det afdrag å lönen, som bör svara mot denna förmån, komma att här nedan af kommittén behandlas i sammanhang med motsvarande frågor rörande andra befattningshafvare vid institutet.

Lärarnas tjänstgörings-skyldighet.

De bestämmelser i såväl de nu gällande som de föreslagna stadgarna, genom hvilka professorernas skyldigheter med afseende å undervisningen och i öfrigt regleras, afse dels det arbetskvantum, som, för vecka räknadt, skall af hvarje professor fullgöras, dels ock läsårets längd.

I det förra afseendet är nu föreskrifvet, att professor skall vara skyldig att meddela eleverna undervisning eller praktisk handledning minst aderton timmar hvarje vecka. I sammanhang därmed stadgas, att professor skall med biträde af vederbörande assistent vårda till hans lärostol hörande samlingar och undervisningsmateriell.

Beträffande öfriga lärares tjänstgöringsskyldighet innehålla stadgarna allenast, att lärarkollegiet (§ 7) skall före höstterminens början uppgöra förslag till fördelning af undervisningsämnen och lärotimmar för det ingående läsåret, hvilket förslag hos direktionen till godkännande anmäles, äfvensom att samtliga lärare (§ 21) böra ställa sig den fastställda planen för undervisningen till noggrann efterrättelse och nitiskt samverka för institutets ändamål.

Dessa bestämmelser skulle enligt lärarkollegiets och direktionens förslag utbytas mot föreskrifter dels därom, att hvarje lärare skall i sina ämnen uppehålla undervisningen i enlighet med de instruktioner och den undervisningsplan, som styrelsen på lärarkollegiets förslag fastställt, dels ock därom, att hvarje professor skall under lästerminerna med undantag af de från föreläsningar fritagna tiderna vid terminernas början och slut hålla föreläsning minst fyra timmar i veckan samt leda de studerandes praktiska öfningar, allt i enlighet med fastställd undervisningsplan. Föreskrifter om skyldighet för professorerna att jämte öfriga lärare vårda och förvalta samlingar och inrättningar ingå äfven i de af lärarkollegiet och direktionen förordade stadgeförslagen.

Emot de föreslagna bestämmelserna synes kunna anmärkas, att den undervisning, professorerna skulle blifva skyldiga meddela, förklarats skola

minst fyra timmar i veckan hafva form af föreläsningar, under det att enligt universitetsstatuterna (§ 104) och karolinska institutets stadgar (§ 86) kanslern berättigats att, på förslag af vederbörande fakultet eller lärarkollegium, bestämma, att i stället för föreläsningar skall träda annan, fyra timmars föreläsningar i veckan motsvarande undervisning.

Kommittén har allenast ansett sig böra fästa uppmärksamheten på detta förhållande, utan att likväl i anledning af detsamma göra något yrkande.

Lästerminernas sammanlagda längd skall enligt gällande stadgar utgöra 273 dagar, men enligt den af lärarkollegiet lämnade redogörelsen hafva föreläsningarna plägat pågå i icke fullt sju månader, under det att omkring nio veckor af läsåret — för vissa lärare och årskurser något kortare men för andra ännu längre tid — föreläsningarna varit inställda i anledning af tentamina samt dessutom under en vecka vid påsk inga föreläsningar hållits.

Enligt föreliggande förslag skulle läsårets längd minskas till 252 dagar, däraf omkring fyra veckor — en vid påsk, två vid vårterminens slut och en vid höstterminens början — skulle vara fria från föreläsningar. Dessa skulle följaktligen komma att pågå 224 dagar eller omkring $7^1/_2$ månader; och har lärarkollegiet framhållit, att föreläsningstiden således skulle blifva omkring en half månad längre än hittills varit fallet.

Då det nu gäller att i sammanhang med förbättring af professorernas aflöningar fastslå den undervisningsskyldighet, som bör åligga dem, bör man enligt kommitténs mening taga till utgångspunkt det i stadgarna fastställda läsåret och icke allenast den del af läsåret, som återstår efter afdrag af de tider, hvarunder föreläsningarna plägat utan något i stadgarna lämnadt medgifvande inställas. Och då det visat sig, att ett betydande antal af de studerande antingen alldeles icke eller också endast på väsentligt längre tid än som beräknats kunnat afsluta sina studier vid veterinärinstitutet samt någon utsträckning af studiekursens normala längd utöfver fyra år icke synes böra ifrågakomma, har kommittén funnit det angeläget, att den nu faktiskt använda årliga föreläsningstiden utsträckes så, att alltför stark forcering af undervisningen må kunna förebyggas och densamma vederbörligen tillgodogöras af de studerande i allmänhet.

Med hänsyn till möjligheten att de s. k. tentamensperioderna, hvilka enligt den gjorda framställningen skulle inskränkas från omkring nio veckor till omkring tre veckor, framdeles kunna komma att anses behöfva förlängas, har kommittén, som anser en sådan förlängning icke böra inkräkta på undervisningstiden, funnit ändamålsenligt, att, då terminernas längd i stadgarna fastslås, tentamensperioderna icke i dem inbegripas utan förläggas utanför terminerna. Under hela de i stadgarna fastställda terminerna skulle sålunda undervisningen fortgå, med undantag allenast för en vecka vid påsken; och anser kommittén, att, därest tentamensperioderna framdeles skulle visa sig behöfva förlängas, detta då bör ske på bekostnad af ferietiden och utan att undervisningstiden därigenom inskränkes.

Höstterminen synes kommittén kunna taga sin början den 1 september och fortgå till och med den 21 december eller under 112 dagar och vårterminen fortgå från och med den 12 januari till och med den 31 maj eller under 140 dagar. Läsårets sammanlagda längd skulle alltså blifva 252 dagar eller, om påskveckan frånräknas, 245 dagar.

De tider, som kunde erfordras uteslutande för examina och tentamina vid slutet af vårterminen och början af höstterminen — af lärarkollegiet beräknade till resp. två veckor och en vecka — skulle enligt kommitténs förslag förläggas till sommarmånaderna i omedelbar anslutning till terminerna, hvadan alltså professorernas tjänstgöring, frånsedt tjänstgöringen vid de kliniska och patologisk-anatomiska afdelningarna, skulle på hösten taga sin början den 25 augusti och på våren afslutas med den 14 juni.

Kommittén har ansett sig böra framhålla, att enligt kommitténs förslag terminerna med tillägg af tentamensperioderna skulle komma att upptaga lika lång tid af året som de nuvarande terminerna, eller 273 dagar; att därvid förlängningen af föreläsningstiden vunnits uteslutande genom minskning af tentamensperiodernas längd; samt att enligt kommitténs förslag julferierna förkortats med tio dagar, under det att sommarferierna, om tentamensperioderna ej i dem inberäknas, förlängts med samma antal dagar.

Vidare bör i detta sammanhang anmärkas, att kommittén vid sina senast omförmälda förslag utgått ifrån, att de studerande, såsom af lärar-

kollegiet och direktionen föreslagits, skulle vara berättigade att, förutom å de för tentamina särskildt afsedda tiderna, äfven under pågående termin erhålla tentamen inom åtta dagar efter det de därtill anmält sig, dock att anmälan till tentamen bör under höstterminen, hvilken icke skulle omedelbart åtföljas af någon tentamensperiod, vara gjord minst åtta dagar före terminens slut.

Vid behandlingen af frågan om lärarnas undervisningsskyldighet har kommittén äfven velat yttra sig om det af direktionen föreslagna tillägget till staten, att det skulle vara lärarrådet medgifvet att, efter omständigheterna och om sådant finnes lända till nytta för undervisningen, med styrelsens tillstånd fördela läroämnena mellan lärarna, dock alltid så, att hvarje lärare bibehålles vid sina hufvudsakliga läroämnen.

En bestämmelse af motsvarande innehåll finnes i § 20 af nu gällande stadgar, i hvilken paragraf innefattas de enligt lärarkollegiets och direktionens förslag till staten öfverflyttade föreskrifterna angående lärarbefattningarnas ämnesområden. Anledningen, hvarför ifrågavarande bestämmelse fått inflyta i de nuvarande stadgarna, torde emellertid vara att söka i den omständigheten, att därstädes finnas i samma paragraf för åtskilliga af lärarbefattningarna angifna, jämte de »hufvudsakliga läroämnena», äfven vissa mindre omfattande sådana, såsom t. ex. för professuren i »patologi och terapi» ämnena epizootilära, farmakodynamik, toxikologi och recepturkonst, samt att det ansetts böra stå direktionen öppet att med afseende å dessa mindre läroämnen vidtaga jämkningar i undervisningsskyldigheten mellan de olika lärarbefattningarna.

Då nu i direktionens statförslag de mindre läroämnena icke finnas omnämnda utan för hvarje lärarbefattning angifvas allenast dess »hufvudsakliga läroämnen», synes det föreslagna tillägget icke böra intagas i staten utan bestämmelse i samma syfte i stället meddelas på annat sätt.

Såsom redan omnämnts, skulle enligt § 56 i direktionens stadgeförslag en hvar vid högskolan anställd lärare hafva till åliggande att »i sina ämnen» uppehålla undervisningen i enlighet med de instruktioner och den undervisningsplan, som styrelsen fastställt.

På det att svårigheter icke må vara att befara för uppehållande af undervisningen i de ämnen, hvilka enligt undervisnings- och examensstad-

gan skola vara föremål för examination vid veterinärinstitutet, men som icke i staten hänföras till viss lärarbefattning, anser kommittén sistnämnda paragraf i stadgarna böra så affattas, att institutets lärare förpliktas att uppehålla undervisning icke blott i de »hufvudsakliga läroämnen», som i staten finnas angifna såsom tillhörande deras befattningar, utan äfven därutöfver i enlighet med vederbörligen fastställda instruktioner och undervisningsplaner; och torde stadgande af motsvarande innehåll böra införas äfven i de för ordinarie lärare vid veterinärinstitutet gällande aflöningsvillkoren.

Kommittén får alltså hemställa,

att höstterminen vid veterinärinstitutet må förklaras skola omfatta tiden från och med den 1 september till och med den 21 december samt vårterminen tiden från och med den 12 januari till och med den 31 maj;

att af dessa tider allenast en vecka vid påsktiden må vara fritagen från föreläsningar;

att dessutom tiderna den 1—14 juni samt den 25—31 augusti må förklaras skola användas för tentamina och examina, dock med rätt för de studerande vid institutet att äfven under pågående termin erhålla tentamen inom åtta dagar efter det de därtill anmält sig, med förbehåll beträffande höstterminen, att anmälan till tentamen göres minst åtta dagar före terminens slut;

att bestämmelse om rätt för vederbörande myndighet vid veterinärinstitutet att fördela läroämnena mellan institutets lärare icke må i staten intagas;

men att däremot i stadgarna för institutet äfvensom i de till staten hörande aflöningsvillkoren må föreskrifvas, att vederbörande lärare vid institutet skola vara skyldiga att uppehålla undervisning icke blott i de hufvudsakliga ämnen, som i staten finnas angifna såsom tillhörande deras befattningar, utan äfven därutöfver i enlighet med vederbörligen fastställda instruktioner och undervisningsplaner.

Med frågan om lärarnas vid veterinärinstitutet tjänstgöringsskyldighet sammanhänger äfven frågan om gränserna för deras rättighet att jämte sina lärarbefattningar utöfva annan verksamhet.

I afseende härå föreskrifves i de af 1907 års Riksdag godkända villkor och bestämmelser för åtnjutande af de för vissa befattningshafvare (nämligen rektor, öfriga professorer, lektorer, adjunkt, vaktmästare, fodermarsk samt port- och telefonvakt) i staten för veterinärinstitutet upptagna aflöningsförmåner,

att med befattning af ifrågavarande slag icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med sådan befattning ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registreradt, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår rektor och professor, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, direktionen uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt på tjänstgöringen vid institutet, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare bibehållas och mottagas; samt

att innehafvare af lärarbefattningar vid institutet icke äga att utan direktionens medgifvande utöfva enskild praktik.

Kommittén, som förutsätter, att för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som i anledning af nu föreliggande förslag må komma att fastställas för ordinarie befattningshafvare vid veterinärinstitutet, skola blifva gällande villkor och bestämmelser af samma innehåll, har tagit kännedom om de tjänstebefattningar och uppdrag, som af ordinarie lärare vid institutet nu innehafvas, samt därom, i hvilka fall och på hvad sätt veterinärpraktik af dem utöfvas; och har i anledning häraf kommittén ansett sig böra framhålla vikten af, att institutets direktion ej allenast vakar däröfver, att enskild verksamhet af sådan beskaffenhet, som i aflöningsbestämmelserna afses, icke af ordinarie lärare vid institutet utöfvas utan att vederbörligt tillstånd därtill erhållits, utan äfven, i hvad på direktionen ankommer, såväl vid pröfning af ansökningar i förevarande afseende som i öfrigt tillser,

att hinder i tjänstens behöriga upprätthållande icke vållas af enskild verksamhet, som utöfvas af lärare vid institutet.

* * *

De förändringar, som föreslagits med afseende å lärarbefattningarna inom ämnesgruppen anatomi, fysiologi, kemi, patologisk anatomi, histologi och bakteriologi, framgå af den å följande sida intagna sammanställning af dels den nu gällande, år 1907 af Riksdagen fastställda staten, dels ock den af direktionen föreslagna staten, i hvilken sammanställning de nuvarande professors- och lektorsbefattningarna inom ifrågavarande ämnesgrupp upptagas med de undervisningsämnen, som enligt gällande stadgar äro förenade med samma befattningar.

Såsom redan är nämndt, åligger det numera laboratorn vid den veterinärbakteriologiska anstalten att upprätthålla undervisningsskyldigheten i bakteriologi vid veterinärinstitutet.

Ang. lärarbefattningar i anatomi och histologi.

Att en delning af den nuvarande professuren i anatomi och fysiologi skulle efter veterinärinstitutets inflyttning i sina nya byggnader blifva behöflig, framhölls redan vid de förberedande arbetena för institutets nybyggnad och för de ändringar i institutets stat, som år 1907 blefvo genomförda.

Det berättigade i detta kraf torde äfven få anses hafva erkänts i chefens för jordbruksdepartementet till statsrådsprotokollet för den 24 mars 1911 afgifna, här ofvan återgifna yttrande rörande uppdraget åt kommittén att afgifva utlåtande och förslag i fråga om staten för veterinärinstitutet, och Riksdagen har för tiden från och med den 1 september 1911 till utgången af år 1913 på extra stat beviljat anslag, hvari ingått arfvode med 4,000 kronor för år räknadt åt en lärare å den anatomisk-fysiologiska afdelningen.

Af lärarkollegiets redogörelse för det sätt, hvarpå undervisningen i anatomi och fysiologi bedrefs i det gamla institutet, framgår, att bristen på tillräckliga lokaler därstädes nödgade till ett för undervisningen tvifvelsutan synnerligen menligt sammanförande af lärjungar på väsentligt olika

Gällande stat.			Af direktionen föreslagen stat.		
	Summa aflöning.	Anmärkningar.		Summa aflöning.	Anmärkningar.
1 professor i anatomi och fysiologi	6,000	2 ålderstillägg å 500 kr. efter 5 och 10 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.	1 professor i anatomi och histologi	7,500	1 ålderstillägg å 600 kr. efter 5 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.
1 assistent vid anatomisk-fysiologiska afdelningen	3,000	Om bostad åtnjutes, afdragas å arfvodet 300 kr.	1 prosektor vid anatomiska afdelningen med undervisningsskyldighet tillika i histologi	4,000	Fri bostad och värme.
			1 professor i fysiologi och kemi	7,500	1 ålderstillägg å 600 kr. efter 5 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.
1 lektor i botanik, fysik, kemi, farmakologi och farmaci	4,000	4 ålderstillägg å 500 kr. efter 5, 10, 15 och 20 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.	1 laborator i fysiologi och kemi	4,000	Fri bostad och värme.
1 professor i histologi och patologisk anatomi . .	6,000	2 ålderstillägg å 500 kr. efter 5 och 10 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.	1 professor i patologisk anatomi	7,500	1 ålderstillägg å 600 kr. efter 5 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.
1 assistent vid patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen	2,500	Om bostad åtnjutes, afdragas å arfvodet 300 kr.	1 assistent vid patologisk-anatomiska afdelningen	2,500	Fri bostad och värme.
Summa kr.	21,500		Summa kr.	33,000	

stadier af lärokursen. Endast genom en sådan anordning, hvilken enligt kommitténs mening icke vidare bör ifrågakomma, möjliggjordes sådan inskränkning af antalet undervisningstimmar i anatomi och fysiologi, att

dessa båda hvart för sig omfattande och viktiga ämnen kunde handhafvas af en enda hufvudlärare.

Kommittén finner sig fullt öfvertygad därom, att de ifrågavarande ämnena nu böra särskiljas och förläggas till olika hufvudlärare. Ett ytterligare skäl härtill synes ligga däruti, att det svårligen kan förutsättas, att vid uppkommande vakanser skulle stå till buds sökande med erforderlig kompetens inom såväl det ena som det andra af ifrågavarande, sinsemellan ej så närliggande ämnen.

Förslaget, att representanterna för anatomien och för fysiologien båda skulle vara professorer, har icke heller gifvit kommittén anledning till någon erinran.

Emellertid har föreslagits, att med hvardera af professurerna i anatomi och i fysiologi skulle förenas ytterligare ett läroämne.

Till professuren i anatomi skulle sålunda enligt direktionens förslag öfverflyttas det nu med professuren i patologisk anatomi förenade ämnet histologi eller mikroskopisk anatomi, hvilket ämne åter enligt lärarkollegiets förslag skulle bibehållas vid sistnämnda professur.

Histologien inbegreps till och med år 1893 i ämnet anatomi samt företräddes af professorn i anatomi och fysiologi, men genom kungl. kungörelsen den 8 december 1893 angående ändrad lydelse af, bland annat, § 22 i 1867 års reglemente för veterinärinstitutet skildes histologien från den makroskopiska anatomien och lades till den då nyinrättade professuren i histologi, patologisk anatomi och bakteriologi. Detta torde hafva varit beroende därpå, att professorn i anatomi och fysiologi ansetts vara i behof af lättnad i sin arbetsbörda och att något lämpligare sätt för genomförande af en sådan lättnad icke kunnat utfinnas. Det torde nämligen ej ens kunna ifrågasättas, att det från undervisningens synpunkt eller eljest skulle medföra någon fördel att, på sätt då skedde, sammanföra histologien med den patologiska anatomien i stället för med den normala makroskopiska anatomien.

Kommittén har också lika med veterinärinstitutets direktion funnit, att histologien bör vid den nu förestående omorganisationen och utvidgningen af institutets lärarkrafter åter förenas med den makroskopiska anatomien, hvilken senare knappast lärer kunna med fullgodt resultat stu-

deras, utan att därvid uppmärksamhet tillika ägnas åt de särskilda organens byggnad, sådan den framstår vid mikroskopiskt studium.

Det är ock ett särskildt gynnsamt tillfälle till genomförande af en sådan åtgärd, som nu erbjuder sig, då professorn i anatomi skulle befrias från det stora och med anatomien mindre nära sammanhörande ämnet fysiologi. Ett utbyte af fysiologien mot histologien skulle enligt kommitténs förmenande i och för sig innebära en minskning i arbetsmängden för professorn i anatomi, hvilken dessutom enligt förslaget skulle i stället för den hittillsvarande assistenten i anatomi och fysiologi erhålla till sitt biträde en prosektor med aflöning af 4,000 kronor.

Kommittén, som ansett sig böra tillstyrka prosektorstjänstens inrättande, har visserligen icke funnit lämpligt, att prosektorn genom uttrycklig föreskrift i staten tillförbindes att upprätthålla undervisningen i histologi, men kommittén förutsätter tydligtvis, att han i vederbörlig ordning förpliktas att med professorn deltaga i undervisningen i de till professuren hörande ämnen, därvid det likväl synes böra öfverlåtas åt direktionen att efter sig företeende omständigheter bestämma det sätt, hvarpå undervisningsskyldigheten bör fördelas mellan de båda lärarna.

Därest i enlighet med kommitténs förslag prosektorstjänsten varder uppförd på veterinärinstitutets stat, lärer en blifvande professor i anatomi och histologi icke behöfva blifva för hårdt betungad med arbete.

Mot kommitténs förslag skulle emellertid kunna anmärkas, att någon begäran om lindring för den nuvarande professorn i histologi och patologisk anatomi icke blifvit framställd.

Den patologiska anatomien, som i sig innefattar både det makroskopiska och det mikroskopiska studiet af de sjukliga förändringarna i djurkroppen, lärer dock få anses både från den vetenskapliga forskningens och från undervisningens synpunkt vara till omfattning och betydelse förtjänt att fullt jämnställas med den normala makroskopiska och mikroskopiska anatomien.

En olägenhet af histologiens öfverflyttande till professuren i anatomi skulle måhända kunna anses ligga däruti, att den anatomiska institutionen icke är försedd med sådan utrustning, som kräfves för anatomiens mikroskopiska studium. Det skulle därför kunna ifrågasättas, huruvida det i längden

kan vara lämpligt, att detta studium under professorns i anatomi eller en honom underordnad lärares ledning bedrifves inom patologisk-anatomiska institutionen, eller om icke den föreslagna öfverflyttningen af histologien borde medföra såsom sin konsekvens, att för den anatomiska institutionen måste anskaffas mikroskopisk utrustning och möjligen äfven bekostas någon förändring af lokalernas anordning och inredning.

Då emellertid enligt upplysning, som blifvit kommittén meddelad, den praktiska undervisningen i histologi, ehuru förlagd till den patologisk-anatomiska institutionen, under vissa tider plägat stå under närmaste ledning af lärare vid anatomiska institutionen, samt antalet undervisningstimmar i histologi dessutom är relativt obetydligt, synas särskilda kostnader för mikroskopisk utrustning å anatomiska institutionen kunna undvikas.

I allt fall torde från denna synpunkt hinder icke böra möta för genomförande af en ändamålsenlig fördelning af läroämnena mellan professorerna vid veterinärinstitutet.

Prosektorns aflöning är — likasom också laboratorernas — i direktionens statförslag af den 3 juni 1910 upptagen till 4,000 kronor, arfvode, jämte rätt till fri bostad och värme.

Sedan emellertid af tre biträdande lärare vid veterinärinstitutet fråga blifvit väckt därom, att prosektors- och laboratorsbefattningarna måtte å institutets stat uppföras såsom ordinarie tjänster med begynnelseaflöning af 4,000 kronor, fördelade i lön och tjänstgöringspenningar, samt med rätt till två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, har direktionen, såsom förut blifvit omnämndt, den 17 januari 1913 hemställt, att aflöningen måtte utgå i form af arfvode, men att i staten måtte meddelas sådana bestämmelser, att, därest innehafvare af prosektors- eller laboratorsbefattning efter förordnande under två treårsperioder befunnes vara af så framstående skicklighet, att det för institutet skulle vara synnerligen önskvärdt att fortfarande behålla denne lärare, det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att, på framställning af direktionen, medgifva förhöjning i arfvodet med 1,000 kronor.

De skäl, som föranledt lärarkollegiets majoritet och direktionen att afstyrka de tre biträdande lärarnas förslag om prosektors- och laboratorsbefattningarnas uppförande å veterinärinstitutets stat såsom ordinarie, med lön och tjänstgöringspenningar aflönade tjänster, synas kommittén vara välgrundade; och anser därför kommittén, att ifrågavarande befattningar — i den mån anslag till deras aflönande må befinnas böra beviljas — böra vara förenade med arfvoden och tillsättas, såsom af vederbörande myndigheter föreslagits, medelst förordnande för tre år åt gången.

Det arfvode af 4,000 kronor, hvartill prosektorn och laboratorerna skulle blifva berättigade, öfverensstämmer med de arfvodesbelopp, som i gällande stat för karolinska institutet finnas upptagna för en klinisk laborator vid serafimerlasarettets kliniska laboratorium, för en laborator vid patologisk-anatomiska institutionen samt för en prosektor.

Kommittén, som i det följande kommer att yttra sig angående direktionens förslag om rätt för ifrågavarande befattningshafvare att jämte nämnda kontanta arfvode åtnjuta fri bostad och värme, har icke funnit någon anledning till erinran mot nämnda arfvodesbelopp.

Direktionens senast gjorda förslag, att Kungl. Maj:t skulle kunna, under vissa angifna förutsättningar, bevilja laborator eller prosektor, efter sex års förordnande, förhöjning i arfvodet med 1,000 kronor årligen, afser en anordning, hvartill någon motsvarighet icke lärer kunna inom statsförvaltningen påvisas.

Därest å veterinärinstitutets stat, hvarest för närvarande icke finnas upptagna några andra biträdande lärare än assistenter, nu skulle blifva uppförda prosektor och laboratorer, synes detta komma att för institutet medföra så afsevärd fördel, att det icke billigtvis bör kunna påfordras, att aflöningen för dessa lärare skulle sättas högre än för nyssnämnda befattningshafvare vid karolinska institutet.

Anledning härtill synes så mycket mindre förefinnas, som tillsättning af nämnda befattningar vid karolinska institutet enligt kungl. bref den 18 juni 1909 skall föregås af en ingående pröfning af sökandenas skicklighet såsom vetenskapsidkare och lärare, under det att enligt direktionens stadgeförslag särskilda garantier för motsvarande befattningshafvares vid veterinärinstitutet vetenskapliga skicklighet icke skulle förefinnas.

Kommittén har sålunda ansett sig böra förorda det af lärarkollegiet och direktionen år 1910 enhälligt gjorda förslaget, att arfvodena för prosektor och laboratorer vid veterinärinstitutet må fastställas till 4,000 kronor utan förhöjning efter viss tids tjänstgöring.

På grund af hvad ofvan blifvit anfördt rörande erforderliga lärarbefattningar i anatomi och histologi samt angående aflöningen för professorer och prosektor vid veterinärinstitutet, hemställer kommittén,

att å staten för veterinärinstitutet må uppföras

en professor i anatomi och histologi med aflöning af 7,500 kronor, däraf 5,000 i lön och 2,500 i tjänstgöringspenningar, hvartill må kunna komma ett ålderstillägg till lönen efter fem år med 600 kronor; samt

en prosektor vid anatomiska och histologiska afdelningen med arfvode af 4,000 kronor.

Ang. lärarbefattningar i fysiologi och kemi.

Enligt lärarkollegiets och direktionens i detta afseende sammanstämmande förslag skulle professorn i fysiologi tillika öfvertaga ämnet kemi, däri en af institutets båda lektorer för närvarande är hufvudlärare. Lektoratet skulle indragas, men professorn skulle vid sin sida hafva en laborator, om hvilkens tjänsteställning och åligganden emellertid olika meningar yppats mellan lärarkollegiet och direktionen.

Enligt lärarkollegiets förslag skulle nämligen laboratorn vara examinerad apotekare, förestå ett vid institutet inrättadt självständigt apotek och allenast representera det ena af professorns läroämnen, nämligen kemien. Enligt direktionens förslag skulle däremot läkemedel vid institutet tillhandahållas från ett medikamentförråd, hvars föreståndare skulle anställas af vederbörande apoteksinnehafvare och icke hafva någon befattning med undervisningen vid institutet, under det att laboratorn skulle vara examinerad veterinär samt företräda både fysiologien och kemien.

Kommittén har icke hyst någon tvekan därom, att de båda undervisningsämnena fysiologi och kemi så nära beröra och delvis ingå i hvarandra, att den nya professuren i fysiologi lämpligen bör i sig upptaga äfven ämnet kemi.

Förslaget, att laboratorn skulle vara apotekare och företräda endast kemien, hvilar på den ännu icke existerande förutsättningen, att institutet skulle hafva till sitt förfogande ett eget apotek.

Visserligen har, enligt hvad kommittén inhämtat, veterinärinstitutets nuvarande direktion, med frångående af den ståndpunkt, som enligt de till kommittén remitterade handlingarna i ärendet förut intagits af institutets direktion, till Kungl. Maj:t ingått med framställning om rättighet att försälja läkemedel för alla djur, som äro föremål för behandling vid institutets stationära kliniker, polikliniker och ambulatoriska klinik, samt om rätt att till riket införa apoteksvaror; men då denna framställning blifvit af apotekarsocietetens direktion afstyrkt, torde den angifna förutsättningen om eget apotek vid institutet få anses i hög grad oviss.

Redan af denna anledning är kommittén förhindrad att biträda lärarkollegiets förslag om laboratorstjänstens anordnande, hvilket för öfrigt synes vara motiveradt hufvudsakligen genom institutets behof att skaffa sig inkomster och mindre med hänsyn till undervisningens kraf.

Ej heller direktionens i de remitterade handlingarna innefattade förslag i nu förevarande afseende synes emellertid vara af beskaffenhet att kunna af kommittén understödjas. Förslaget afgafs, innan ännu veterinärinstitutet afflyttat från sina gamla byggnader. Någon för institutet i dess helhet gemensam anordning för läkemedels anskaffande och tillhandahållande hade där ej blifvit genomförd, och direktionen torde hafva ansett sig sakna anledning att vid uppgörande af sitt statförslag förutsätta, att någon af institutets lärarkrafter kunde behöfva disponeras för apoteksgöromål.

Efter inflyttningen i det nya institutet har emellertid i därför afsedt rum inom en till medicinska kliniken hörande byggnad anordnats ett för de stationära klinikernas behof afsedt läkemedelsförråd, för hvilket erforderliga råmaterial, såvidt de äro att hänföra till apoteksvaror, inköpas från vederbörligen privilegieradt apotek. Vid detta förråd tillredas af dess föreståndare, hvilken är examinerad apotekare, läkemedel efter ordination af vederbörande lärare vid de stationära klinikerna, hvarjämte klinikerna från förrådet erhålla sådana medicinalier, som anses böra för sjukvården ständigt finnas till hands.

Föreståndaren för förrådet aflönas, enligt hvad som meddelats kommittén, med 4,000 kronor om året från det af Riksdagen på extra stat för tiden från och med september 1911 beviljade anslag, 51,000 kronor för år räknadt. Nämnda aflöningsbelopp anses motsvara ett i berörda extra anslag ingående belopp af 4,000 kronor för »en lärare å den anatomisk-fysiologiska afdelningen». De åligganden, som tillhöra denna lärarbefattning, motsvarande den begärda nya professuren i fysiologi och kemi, uppehållas emellertid i själfva verket af t. f. lektorn i kemi m. m., hvilken är examinerad veterinär, under det att en examinerad apotekare blifvit mot nyssnämnda aflöning från extra stat anställd med åliggande att uppehålla den tjänstgöring, som enligt stadgarna åligger lektorn i kemi m. m., däribland äfven skyldigheten att utöfva tillsynen öfver institutets medikamentförråd.

Därest direktionens i de remitterade handlingarna innefattade förslag nu skulle genomföras, skulle de vid institutet numera vidtagna apoteksanordningarna icke vidare kunna upprätthållas, då nämligen någon föreståndare för läkemedelsförrådet icke komme att finnas tillgänglig. Med hänsyn till det ovissa resultatet af direktionens numera gjorda ansökan om utvidgade rättigheter i fråga om inköp och tillhandahållande af medicin, har kommittén ansett sig böra undvika att afgifva ett förslag, hvarigenom en sådan påföljd skulle kunna framkallas; och då först efter det slutliga afgörandet af berörda ansökan en fast grund för bedömandet af behofvet af biträdande lärare på nu ifrågavarande område kommer att förefinnas, har kommittén ansett sig icke under nuvarande förhållanden kunna tillstyrka uppförande å ordinarie stat af någon biträdande lärare i fysiologi eller kemi.

Däremot synes tills vidare böra å extra stat beviljas erforderligt anslag för aflönande af en lärare med laborators ställning, åt hvilken skulle anförtros dels föreståndarskapet för det nu vid institutet inrättade läkemedelsförrådet, dels ock den undervisning i kemi, som lämpligen må kunna åt honom öfverlämnas.

Kommittén får alltså med afseende å lärarbefattningarna i fysiologi och kemi hemställa,

att å staten för veterinärinstitutet må uppföras en professor i fysiologi och kemi med aflöning lika med professorn i anatomi och histologi; samt

att å extra stat må för veterinärinstitutet uppföras ett belopp af 4,000 kronor såsom arfvode åt en extra laborator i kemi, tillika föreståndare för institutets medikamentförråd.

Ang. lärarbefattningar i patologisk anatomi.

Vid behandlingen af frågan om professuren i anatomi och histologi har kommittén på angifna skäl uttalat den meningen, att den nuvarande professuren i histologi och patologisk anatomi bör för framtiden omfatta endast sistnämnda ämne.

Med afseende å den lättnad, som härigenom skulle beredas professurens innehafvare, synes kunna ifrågasättas, huruvida icke den nuvarande assistentbefattningen vid patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningarna skulle kunna helt och hållet undvaras.

Det synes emellertid kommittén önskvärdt, att de studerande under hela den tid, deras öfningar å patologisk-anatomiska institutionen pågå, därstädes hafva tillgång till erforderlig ledning och anvisning vid sina arbeten; och det lärer icke skäligen kunna åläggas professorn att, jämte det han uppehåller honom åliggande föreläsningsverksamhet, ensam ansvara för ledningen af öfningarna.

Med hänsyn vidare till den patologiska anatomiens stora vikt och då laboratorn vid veterinärbakteriologiska anstalten icke synes böra beröfvas det biträde vid undervisningen, som han hittills haft att räkna af assistenten vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen, har kommittén ansett assistentbefattningen böra bibehållas och fortfarande vara fästad vid såväl den patologisk-anatomiska som den bakteriologiska afdelningen.

I anledning häraf har kommittén haft att taga i öfvervägande, hvilken aflöning skäligen må tillkomma assistenter vid veterinärinstitutet.

I sådant afseende har af lärarkollegiet och direktionen föreslagits för hvar och en af assistenterna arfvode å 2,500 kronor jämte fri bostad och värme, under det att i gällande stat arfvodena äro upptagna för hvardera

af assistenterna vid den stationära kliniken och polikliniken samt vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen till 3,000 kronor och för assistenten vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen till 2,500 kronor, med skyldighet för assistent, som åtnjuter bostad in natura, att härför vidkännas afdrag å arfvodet med 300 kronor årligen.

Medicinalstyrelsen har ansett assistentbefattningarna kunna likställas med amanuensbefattningar vid de medicinska klinikerna och de vetenskapliga institutionerna vid rikets högskolor samt föreslagit, att assistentarfvodena måtte sättas till 1,500 kronor.

Med hänsyn till den tillgång på arbetsförtjänst, som i regel torde stå de nyexaminerade veterinärerna öppen, har kommittén ansett, att, därest arfvodet skulle bestämmas till lägre belopp än 2,500 kronor, utsikter knappast skulle företinnas att erhålla kompetenta sökande till assistentbefattningarna vid veterinärinstitutet; och har därför kommittén, som i det följande kommer att behandla frågan om bostäder för assistenter, icke ansett sig böra påvyrka någon nedsättning i det från veterinärinstitutets sida föreslagna arfvodesbeloppet.

På grund af hvad sålunda anförts får kommitten hemställa,

att å staten för veterinärinstitutet må uppföras
en professor i patologisk anatomi med aflöning lika med professorn i anatomi och histologi, samt
en assistent vid patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningarna med arfvode af 2,500 kronor.

Enligt de förslag, kommittén afgifvit i fråga om ofvan angifna lärarbefattningar i anatomi, histologi, fysiologi, kemi, patologisk anatomi och bakteriologi, skulle aflöningar för dessa befattningar, ålderstillägg oberäknade, komma att å veterinärinstitutets ordinarie stat upptagas till sammanlagdt 29,000 kronor, hvilket skulle i förhållande till nu gällande stat innefatta en ökning af 7,500 kronor.

Härtill skulle å extra stat komma arfvode för en laborator i kemi 4,000 kronor eller samma belopp, som, för år räknadt, från och med september månad 1911 från anslag å extra stat utgått för en lärare å den anatomisk-fysiologiska afdelningen.

Ang. lärarbefattningar i medicin.

Med afseende å läroämnet medicin, i nu gällande stadgar benämndt patologi och terapi, innefattar direktionens förslag de ändringar i staten, som utvisas af följande sammanställning af den nu gällande och den föreslagna staten:

Gällande stat.			Af direktionen föreslagen stat.		
	Summa aflöning.	Anmärkningar.		Summa aflöning.	Anmärkningar.
1 professor i patologi och terapi jämte epizootilära, farmakodynamik, toxikologi och recepturkonst, med åliggande tillika att vara föreståndare för institutets medicinska klinik . .	6,000	2 ålderstillägg å 500 kr. efter 5 och 10 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.	1 professor i medicin, tillika föreståndare för den medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur . . .	7,500	1 ålderstillägg å 600 kr. efter 5 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.
			1 klinisk laborator med tjänstgöringsskyldighet vid den medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur . .	4,000	Fri bostad och värme.
			1 assistent vid den medicinska kliniken . . .	2,500	
Summa kr.	6,000		Summa kr.	14,000	

I nu gällande stat finnes äfven upptagen en assistent vid »den stationära kliniken och polikliniken». Då emellertid denne assistent under en följd af år tagits i anspråk uteslutande för den kirurgiska afdelningen, har kommittén i sammanställningarna af den gällande och den föreslagna staten ansett sig böra hänföra honom till de för ämnet kirurgi afsedda lärarkrafterna.

Vid den nu gjorda sammanställningen bör äfven anmärkas, att i det extra anslag, som för tiden från och med den 1 september 1911 beviljats veterinärinstitutet för uppehållande af dess verksamhet, ingår med 3,500 kronor för år räknadt arfvode åt en lärare vid den medicinska kliniken.

Af det föregående framgår, att veterinärinstitutets lärarkollegium redan år 1905 i sitt yttrande rörande nybyggnad för veterinärinstitutet

framhållit behofvet af en särskild lärare vid kliniken för smärre husdjur, och att de af chefen för jordbruksdepartementet tillkallade sakkunnige för byggnadsfrågans utredning ytterligare understrukit behofvet af en sådan förstärkning af lärarkrafterna i medicin.

Detta behof torde äfven — likasom behofvet af fysiologiens utbrytande från professuren i anatomi och fysiologi — få anses hafva vunnit erkännande af chefen för jordbruksdepartementet i hans förut omförmälda yttrande till statsrådsprotokollet för den 24 mars 1911.

Kommittén har också funnit utredningen i ärendet visa, att föreståndarskapet och undervisningsskyldigheten vid såväl den medicinska kliniken för större husdjur som kliniken för smärre husdjur, vid hvilken senare äfven kirurgisk behandling förekommer, icke skäligen böra åläggas professorn i medicin ensam; utan bör han till sin medhjälpare erhålla en lärare i laborators ställning.

I öfverensstämmelse med hvad kommittén yttrat rörande fördelningen af tjänstgöringen mellan professorn i anatomi och histologi samt prosektorn, anser kommittén lämpligt, att, i anslutning till hvad direktionen föreslagit, såväl professorn som laboratorn i medicin upptagas i staten såsom tjänstgöringsskyldiga vid både den medicinska kliniken för större husdjur och kliniken för mindre husdjur. Genom en sådan anordning skulle det lämnas öppet för direktionen att ordna laboratorns tjänstgöring på sätt för undervisningen befinnes mest ändamålsenligt, allenast med den inskränkning, att professorn i sin egenskap af föreståndare städse skulle bibehålla öfverinseendet äfven vid den klinik, dit laboratorns hufvudsakliga verksamhet komme att förläggas.

Kommittén har däremot ansett sig icke kunna tillstyrka förslaget, att till professorns i medicin och den under honom sorterande laboratorns biträde skulle anställas en assistent. Professorn i medicin skulle enligt kommitténs förslag befrias från undervisningsskyldighet i bujatrik, hvilket ämne jämte obstetriken skulle hänföras till en nyinrättad professur. Då härtill kommer, att undervisningen i medicin, som före inflyttningen till det nya institutet ålåg professorn ensam, enligt kommitténs förslag skulle komma att uppdelas mellan honom och en laborator, synes anledning saknas att inrätta ytterligare en lärarbefattning i detta ämne.

Kommittén får i anledning af hvad nu anförts hemställa,

att å staten för veterinärinstitutet må uppföras en professor i medicin, tillika föreståndare för medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur, med aflöning lika med professorn i anatomi och histologi; samt en klinisk laborator med tjänstgöringsskyldighet vid bägge dessa kliniker samt med arfvode af 4,000 kronor; men att framställningen om uppförande å staten af en assistent vid medicinska kliniken icke må vinna bifall.

Kommitténs sålunda gjorda förslag skulle medföra en ökning, ålderstillägg oberäknade, af det ordinarie anslaget för lärare i medicin vid veterinärinstitutet med 5,500 kronor eller till 11,500 kronor, hvaremot det från och med september månad 1911 från anslag å extra stat utgående beloppet af 3,500 kronor för en lärare vid den medicinska kliniken icke vidare skulle blifva erforderligt.

Den verkliga ökningen i statsutgifter uti ifrågavarande hänseende skulle sålunda blifva 2,000 kronor.

Ang. lärarbefattningar i kirurgi.

I veterinärinstitutets nu gällande stat och i den af institutets direktion föreslagna staten upptagas följande för tillgodoseende af läroämnet kirurgi afsedda lärarbefattningar:

Gällande stat.			Af direktionen föreslagen stat.		
	Summa aflöning.	Anmärkningar.		Summa aflöning.	Anmärkningar.
1 professor i kirurgi, föreståndare för den kirurgiska kliniken	6,000	2 ålderstillägg å 500 kr. efter 5 och 10 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.	1 professor i kirurgi, tillika föreståndare för den kirurgiska kliniken för större husdjur	7,500	1 ålderstillägg å 600 kr. efter 5 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.
			1 klinisk laborator med tjänstgöringsskyldighet vid den kirurgiska kliniken	4,000	Fri bostad och värme.
1 assistent vid den stationära kliniken och polikliniken	3,000	Om bostad åtnjutes, afdragas å arfvodet 300 kr.	1 assistent vid den kirurgiska kliniken	2,500	
Summa kr.	9,000		Summa kr.	14,000	

Såsom vid de förut intagna statutdragen rörande lärarbefattningarna i medicin blifvit anmärkt, har assistenten vid »den stationära kliniken och polikliniken» under en följd af år tagits i anspråk uteslutande för den kirurgiska afdelningen; och har han af denna anledning upptagits bland lärarna i kirurgi.

Direktionen har nu yrkat, att, jämte det denna assistentbefattning bibehölles vid den kirurgiska kliniken, en ny laboratorstjänst skulle inrättas med tjänstgöringsskyldighet vid samma klinik.

Hvad angår till en början den föreslagna nya laboratorstjänsten, torde med hänsyn till den omfattning rörelsen vid kirurgiska kliniken vunnit och den ansträngande beskaffenheten af tjänstgöringen därstädes klinikens föreståndare numera vara i behof af en väl skolad lärarkraft, som kan med honom dela arbetet och ansvaret för såväl undervisningen som sjukvården vid kliniken.

Däremot har kommittén icke funnit sig öfvertygad därom, att ytterligare en lärarkraft skulle vara behöflig för den kirurgiska kliniken. Då kirurgisk behandling af smärre husdjur icke äger rum vid den nu ifrågavarande, endast för större husdjur afsedda, s. k. kirurgiska kliniken utan vid den för smärre husdjur afsedda kliniken, hvilken sålunda i själfva verket är en blandad medicinsk och kirurgisk klinik, synes för den kirurgiska kliniken icke erfordras större lärarpersonal än för den medicinska kliniken för större husdjur och kliniken för smärre husdjur tillsammantagna.

Kommittén hemställer alltså,

att å staten för veterinärinstitutet må uppföras

en professor i kirurgi, tillika föreståndare för kirurgiska kliniken, med aflöning lika med professorn i anatomi och histologi; samt

en klinisk laborator vid nyssnämnda klinik med arfvode af 4,000 kronor;

men att framställningen om uppförande å staten af en assistent vid kirurgiska kliniken icke må vinna bifall.

De förslag, kommittén under denna punkt afgifvit, afse en ökning, ålderstillägg oberäknade, af ordinarie anslag för lärare i kirurgi med 2,500 kronor eller sålunda till 11,500 kronor.

Ang. lärarbefattningar i husdjurslära, bujatrik och obstetrik.

Följande tabell utvisar de förändringar i veterinärinstitutets stat, som af institutets direktion påyrkats med afseende å lärarbefattningar i husdjurslära, bujatrik och obstetrik:

Gällande stat.			Af direktionen föreslagen stat.		
	Summa aflöning.	Anmärkningar.		Summa aflöning.	Anmärkningar.
1 professor i husdjursskötsel jämte husdjursafvel, raslära, stuterikunskap, ytterlära och veterinärrättsvetenskap	6,000	2 ålderstillägg å 500 kr. efter 5 och 10 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.	1 professor i husdjurslära	7,500	1 ålderstillägg å 600 kr. efter 5 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.
1 lektor i obstetrik och med den undervisningsskyldighet därjämte, som kan blifva honom af direktionen ålagd, samt med åliggande tillika att, enligt närmare af direktionen på lärarkollegiets förslag utfärdad instruktion, leda institutets ambulatoriska klinik . . .	4,000	4 ålderstillägg å 500 kr. efter 5, 10, 15 och 20 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.	1 professor i läran om nötkreaturens sjukdomar (bujatrik) och obstetrik, tillika föreståndare för den ambulatoriska kliniken[1] . . .	7,500	
			1 assistent vid den ambulatoriska kliniken .	2,500	Fri bostad och värme.
Summa kr.	10,000		Summa kr.	17,500	
			Öfvergångsstat.		
			1 lektor i obstetrik, tillika föreståndare för den ambulatoriska kliniken	4,000	4 ålderstillägg å 500 kr. efter 5, 10, 15 och 20 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.

[1] Lektorn å öfvergångsstat i obstetrik förordnas att uppehålla undervisningen i läran om nötkreaturens sjukdomar (bujatrik) mot ett tilläggsarfvode till sin aflöning såsom lektor af 1,000 kronor att utgå af professorslönen. Professuren tillsättes först sedan lektoratet i obstetrik genom nuvarande lektorns afgång indragits.

Beträffande professuren i husdjursskötsel m. m. innefattar direktionens förslag — utom höjning af professorsaflöningen till hvad i allmänhet föreslagits för professorerna — ingen annan förändring än med afseende å de ämnen, som företrädas af ifrågavarande professur. Ämnet »husdjurslära» torde emellertid få anses i sig innefatta samtliga de ämnen, som ingå i den nuvarande professurens benämning, med undantag för veterinärrättsvetenskap. Med hänsyn till hvad kommittén föreslagit beträffande professorernas undervisningsskyldighet utgör emellertid den omständigheten, att veterinärrättsvetenskapen icke skulle upptagas i den ifrågavarande professurens benämning, intet hinder för att undervisningen i veterinärrättsvetenskap fortfarande ålägges professurens innehafvare.

Frågan om den blifvande tjänsteställningen för den nuvarande lektorn i obstetrik och föreståndaren för den ambulatoriska kliniken samt om det sätt, hvarpå behofvet af undervisning i bujatrik skulle tillgodoses, har vid ärendets förberedande behandling varit föremål för olika meningar.

Direktionens förslag om inrättande af en professur i bujatrik och obstetrik, hvars innehafvare tillika skulle vara föreståndare för den ambulatoriska kliniken, grundar sig på och öfverensstämmer med syftet i en reservation vid lärarkollegiets förslag, afgifven af professorn i medicin Dahlström, som under en följd af år haft och alltjämt har undervisningsskyldighet vid institutet i nötkreaturssjukdomarnas speciella patologi och terapi och med hvilken instämt professorn i husdjursskötsel Nyström, som förestått den ambulatoriska kliniken, innan särskild lärarbefattning för densamma med ingången af år 1905 kom till stånd.

Beträffande nuvarande lektorn i obstetrik antyddes af nämnda reservanter, att han — i likhet med hvad i vissa af reservanterna åberopade fall ägt rum eller föreslagits — möjligen skulle kunna i och med den utvidgade undervisningsskyldighetens inträdande utan vidare uppflyttas till professor. Därest detta icke skulle anses lämpligt, borde enligt reservanternas mening lektoratet ställas på öfvergångsstat och dess innehafvare förordnas att upprätthålla undervisningen äfven i bujatrik mot särskildt arfvode, som af reservanterna föreslogs till 3,000 kronor, att utgå af professorsaflöningen.

Däremot har lärarkollegiets majoritet ansett sig icke böra föreslå någon professur i dessa ämnen utan å sitt statförslag upptagit en lektor i bujatrik och obstetrik, tillika föreståndare för den ambulatoriska kliniken, med aflöning lika med den nuvarande lektorn samt därjämte hemställt om ett särskildt anslag å 2,000 kronor »för undervisningen i bujatrik», hvilket anslag skulle uppbäras af lektorn och utgöra ersättning för utvidgningen af hans ämnesområde.

I motiveringen till sitt förslag har emellertid lärarkollegiet framhållit, att undervisningen i bujatrik nödvändigtvis borde förläggas till den lärare, som förestode den ambulatoriska kliniken och därför ensam bland institutets lärare vore i tillfälle att praktiskt behandla och för lärjungarna demonstrera sjukdomar hos nötkreatur; att en tillfredsställande utbildning i fråga om nötkreaturssjukdomarnas behandling vore för den praktiserande veterinären af största vikt; samt att kollegiet med afseende härå och å ämnets omfattning skulle varit fullt berättigadt att föreslå inrättande af en professur i bujatrik, obstetrik och ambulatorisk klinik.

Från en sådan lösning säger sig emellertid kollegiet hafva på grund af formella skäl måst bortse, då nämligen den nuvarande lektorn helt naturligt ej på de alltid osäkra utsikterna att komma i fråga vid besättandet af en eventuellt ledig förklarad professur i bujatrik m. m. kunde afsäga sig sitt lektorat och lärarkollegiet ej heller ansett lämpligt föreslå honom till professor utan att han, på sätt i kollegiets förslag till stadgar vore föreskrifvet, meriterat sig därför.

Ehuru i det af lärarkollegiet uppgjorda statförslaget icke upptagits någon professur i obstetrik och bujatrik, har sålunda äfven lärarkollegiets majoritet i princip vitsordat och kraftigt motiverat behöfligheten för institutet af en professur i dessa ämnen, hvilken kollegiet emellertid synes hafva ansett icke böra inrättas, så länge den nuvarande lektorn i obstetrik kvarstår vid sin tjänst.

Meningsskiljaktigheterna inskränka sig sålunda dels till frågan, huruvida med beslut om professurens inrättande bör få anstå, till dess den nuvarande lektorn afgått, dels ock till frågan om beloppet af den särskilda ersättningen för undervisningen i bujatrik under den tid, nuvarande lektorn må komma att kvarstå vid lektoratet.

Det lider enligt kommitténs mening icke något tvifvel, att kännedom om nötkreaturens sjukdomar och erfarenhet i deras behandling är för flertalet praktiserande veterinärer af så väsentlig vikt, att undervisningen i ämnet bör vid veterinärinstitutet tillgodoses genom upptagande å staten af en lärarbefattning med samma aflöning och kompetensfordringar, som föreslagits för hufvudlärarna i de öfriga viktigare läroämnena. Innehafvaren af denna befattning bör tillika vara föreståndare för den ambulatoriska kliniken och dessutom från det nuvarande lektoratet i obstetrik öfvertaga detta ämne. Någon anledning att vid den nu förestående omarbetningen och utvidgningen af veterinärinstitutets stat undantaga frågan om organiserandet af lärarpersonalen på det ifrågavarande området och uppskjuta dess afgörande, synes kommittén icke föreligga.

Hvad angår frågan, hvilken ställning den nuvarande lektorn i obstetrik bör intaga efter tillkomsten af den nya professuren, torde böra beaktas, att det icke från något håll blifvit ifrågasatt annat, än att bemälde lektor skulle öfvertaga och under sin återstående tjänstetid fullgöra de skyldigheter, som med afseende å undervisning och examination framdeles skulle åligga innehafvarna af professuren.

Då så är fallet, synes emellertid lektorn icke heller billigtvis böra utestängas från de rättigheter med afseende å aflöning, pension och tjänstetitel, som skulle tillkomma innehafvare af ifrågavarande professur, utan torde han böra utan ansökan eller prof från och med tiden för den nya statens trädande i kraft befordras till innehafvare af samma professur. Någon rättighet att för åtnjutande af ålderstillägg å professorslönen räkna sig till godo tjänstgöring såsom lektor torde icke böra medgifvas honom.

Förslaget, att vid ambulatoriska kliniken skulle anställas, jämte professorn, äfven en assistent, har kommittén ansett sig böra förorda.

Föreståndaren för ambulatoriska kliniken, hvilken, enligt hvad kommittén inhämtat, ensam af institutets ordinarie lärare är af direktionen förbjuden att utöfva enskild praktik, torde redan under nuvarande förhållanden hafva en tämligen betungande tjänstgöring. Och om han, jämte sina nuvarande åligganden vid ambulatoriska kliniken samt med afseende å undervisningen i obstetrik, får sig ålagdt det viktiga ämnet bujatrik samt erhåller professors föreläsningsskyldighet, skulle måhända

en inskränkning af den ambulatoriska klinikens verksamhet icke kunna undvikas, därest icke ytterligare en lärarkraft inom professurens ämnesområde blefve beviljad.

Det synes emellertid kommittén angeläget, att den ambulatoriska kliniken, med afseende å det synnerligen värdefulla studiematerial, som vid densamma står till buds, tillgodoses på sådant sätt, att någon minskning i omfattningen af dess verksamhet icke behöfver befaras.

Vid fördelningen af tjänstgöringen mellan professorn och assistenten bör enligt kommitténs mening tillses, att professorn i största möjliga utsträckning kommer att deltaga i undervisningen vid ambulatoriska kliniken och därvid särskildt ägna sig åt sådana fall, som tillhöra bujatrikens område, samt åt första behandlingen af andra vid kliniken förekommande sjukdomsfall.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får kommittén hemställa,

att å veterinärinstitutets stat må uppföras dels en professor i husdjurslära, dels ock en professor i bujatrik och obstetrik, tillika föreståndare för ambulatoriska kliniken, hvardera med aflöning lika med professorn i anatomi och histologi;

att å samma stat må uppföras en assistent vid ambulatoriska kliniken med arfvode af 2,500 kronor; samt

att förslaget om uppförande å öfvergångsstat för veterinärinstitutet af en lektor i obstetrik och om rätt för denne att af aflöningen för professorn i bujatrik och obstetrik uppbära tilläggsarfvode icke må till någon åtgärd föranleda.

Kommitténs sålunda gjorda förslag i fråga om lärarbefattningarna i ämnena husdjurslära, bujatrik och obstetrik samt vid den ambulatoriska kliniken afse en ökning, ålderstillägg oberäknade, af de ordinarie anslagen för dessa befattningar med 7,500 kronor eller till 17,500 kronor.

Ang. lärarbefattningar i hofbeslagslära m. m.

För lärarbefattningar i hofbeslagslära och läran om hofvens sjukdomar, kött- och mjölkkontroll samt ridning och körning finnas i den nu gällande och den af direktionen föreslagna staten upptagna de anslag, som i följande förteckningar angifvas:

Gällande stat.			Af direktionen föreslagen stat.		
	Summa aflöning.	Anmärkningar.		Summa aflöning.	Anmärkningar.
1 adjunkt för undervisning i hofvens sjukdomar samt hofbeslagsläran och dess utöfning . .	3,000	4 ålderstillägg å 500 kr. efter 5, 10, 15 och 20 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.	1 lärare i hofbeslag, tillika föreståndare för hofbeslagssmedjan och hofslagarskolan[1] . . .	4,000	4 ålderstillägg å 500 kr. efter 5, 10, 15 och 20 år. — Om bostad åtnjutes, afdragas å lönen 500 kr.
			1 assistent i hofbeslagssmedjan	2,500	Fri bostad och värme.
1 lärare i kött- och mjölkkontroll	1,500		1 lärare i kött- och mjölkkontroll	1,500	
För undervisning i ridning och körning	1,200		Undervisning i ridkonst och körning	1,200	
Summa kr.	5,700		Summa kr.	9,200	

[1] Läraren i hofbeslag åtnjuter en aflöning af 2,000 kronor i lön och 1,000 kronor i tjänstgöringspenningar eller tillhopa 3,000 kronor, så länge de militära hofslagarkurserna äro förlagda till högskolan.

Sedan förestående förslag af direktionen afgafs, har emellertid, såsom framgår af den i det föregående lämnade redogörelsen för de till kommittén inkomna handlingarna, direktionen i underdånigt utlåtande den 19 december 1912 — med erinran att, sedan de dittillsvarande militära hofslagarkurserna förflyttats från institutet, lärarens i hofbeslag m. m. begynnelseaflöning enligt direktionens statförslag skulle utgöra 4,000 kronor — vidare anfört, att det syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke äfven den sålunda förhöjda aflöningen komme att för den nuvarande adjunkten Pålman blifva alltför ringa, samt att med hänsyn till vissa af direktionen anförda förhållanden det vore värdt att tagas i allvarligt öfvervägande, om ej vid en ny löneregler ing aflöningen för ifrågavarande befattning borde bestämmas till 5,000 kronor med fyra ålderstillägg, hvart och ett å 500 kronor.

Öfver förslaget om extra lönetillägg för Pålman personligen afgifver kommittén särskildt utlåtande.

Hvad angår den aflöning, som i blifvande stat för institutet bör upptagas för ifrågavarande lärarbefattning, synas starka skäl tala för en höjning i det nuvarande aflöningsbeloppet.

Till en början har nämligen upplysning vunnits därom, att den inkomst, som till och med år 1911 under en lång följd af år varit förenad med ledningen af de till veterinärinstitutet förlagda kurserna för utbildande af hofslagare för arméns behof och som på senare tiden plägat för år räknadt öfverstiga 3,000 kronor, för hvartdera af åren 1912 och 1913 reducerats till ett förhållandevis obetydligt belopp och för framtiden möjligen kommer att alldeles upphöra. Vid den löneregleringen, som år 1907 genomfördes, torde ock hänsyn hafva tagits till den extra inkomst, som sålunda var förenad med den dåvarande instruktionssmedsbefattningen.

Äfven om dylika eller andra likartade kurser skulle komma att framdeles anordnas vid veterinärinstitutet, anser emellertid kommittén, att lärarens i hofbeslag aflöning icke bör af dem påverkas. Enligt kommitténs förslag bör det fortfarande ingå i veterinärinstitutets uppgift att utbilda hofslagare, och läraren i hofbeslag, hvilken hittills icke ansetts pliktig att utan särskild godtgörelse lämna undervisning åt militära hofslagarlärlingar, bör också hafva skyldighet att undervisa ej allenast civila hofslagarlärlingar utan äfven sådana, som må komma att från arméns truppförband i kommandoväg beordras till veterinärinstitutets hofslagarskola. Därest sålunda någon afgift skulle komma att i sammanhang med dylika kommenderingar tillföras veterinärinstitutet, synes densamma icke böra till någon del få uppbäras af läraren i hofbeslag utan i sin helhet redovisas bland institutets inkomster.

Kommittén anser icke heller den i nu gällande stadgar för veterinärinstitutet förekommande och äfven i direktionens stadgeförslag upptagna bestämmelsen, enligt hvilken föreståndaren för hofbeslagssmedjan berättigas att i provision uppbära tio procent af smedjans nettoinkomster, böra bibehållas. Nämnde föreståndare torde ej mindre än föreståndarna för klinikerna vid institutet kunna förväntas äfven utan särskild provision ägna sitt intresse åt att till gagn för den honom åliggande undervisningen handhafva verksamheten vid sin institution på sådant sätt, att densamma vinner allmänhetens förtroende och rörelsen därstädes hålles vederbörligen uppe.

Enligt hvad kommittén inhämtat, hafva den nuvarande adjunktens inkomster af provision å rörelsen vid smedjan under senare år uppgått

till omkring 200 à 300 kronor om året eller något däröfver och ett år stigit till närmare 700 kronor.

Upphörandet af den ifrågavarande lärarens rätt till uppbördsprovision bör enligt kommitténs mening icke för honom medföra befrielse från hans nuvarande skyldigheter i afseende å räkenskapsföringen vid hofbeslagssmedjan.

Med afseende å hvad kommittén nu yttrat och då aflöningen för en lärarbefattning, med hvilken är förenad föreståndarskap för en så pass stor institution som hofbeslagssmedjan vid det nya veterinärinstitutet och hvars innehafvare är hufvudlärare därstädes icke blott i hofbeslag utan äfven i läran om hofvens sjukdomar, icke synes böra sättas alltför lågt, har kommittén ansett sig böra hemställa, att aflöningen för ifrågavarande befattning må sättas till samma belopp som för de å karolinska institutets stat uppförda laboratorerna i fysiologi och i bakteriologi, eller till 5,600 kronor, däraf 3,600 lön och 2,000 tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, efter resp. 5 och 10 år. Samma aflöning finnes äfven å stat uppförd för en prosektor och två laboratorer inom medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala.

Därest denna aflöning, hvilken hvad angår begynnelseaflöningen med 600 kronor öfverstiger det högsta belopp, som af direktionen i sådant hänseende blivit ifrågasatt, skulle blifva fastställd för ifrågavarande lärarbefattning, synes det icke böra medgifvas den nuvarande adjunkten att vid öfvergång till den nya staten räkna föregående tjänstgöring sig till godo för erhållande af ålderstillägg.

Det begärda anslaget till aflöning åt en assistent i hofbeslagssmedjan har kommittén icke ansett sig kunna tillstyrka. Sedan den tid, då lärarkollegiets och direktionens förslag i detta afseende framställdes, har, enligt hvad upplyst blifvit, frekvensen vid smedjan i följd af det inom hufvudstaden alltjämt fortgående ersättandet af hästar med automobiler i hög grad minskats. Då härtill kommer, att kurserna för utbildande af hofslagarbeställningsmän vid armén numera förflyttats från veterinärinstitutet, och att ej heller de kurser, som afse utbildning af instruktörer vid arméns hofslagarskolor, kunna med någon större grad af sannolikhet väntas komma att framdeles äga rum vid institutet, synes någon ökning af lärarpersonalen vid hofslagarskolan icke vara tillrådlig.

Det biträde vid ledningen af de praktiska arbetena vid institutionen och vid den ekonomiska förvaltningen därstädes, hvaraf vederbörande lärare kan anses vara i behof, synes blifva honom på nöjaktigt sätt tillförsäkradt, därest i enlighet med kommitténs förslag en verkmästarbefattning vid hofbeslagssmedjan kommer att uppföras å veterinärinstitutets stat.

Beträffande anslagen för en lärare i kött- och mjölkkontroll samt för undervisning i ridkonst och körning har icke af direktionen föreslagits någon ändring, och kommittén har därvid icke något att erinra.

Under åberopande af hvad sålunda anförts hemställer kommittén,

att å veterinärinstitutets stat må uppföras

en lärare i hofbeslag och läran om hofvens sjukdomar, tillika föreståndare för hofbeslagssmedjan och hofslagarskolan, med aflöning af 5,600 kronor, däraf 3,600 i lön och 2,000 i tjänstgöringspenningar, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, att utgå det första efter fem år och det andra efter ytterligare fem år;

en lärare i kött- och mjölkkontroll med arfvode af 1,500 kronor; samt

ett anslag å 1,200 kronor för undervisning i ridkonst och körning;

att framställningen om uppförande å staten af en assistent i hofbeslagssmedjan icke må vinna bifall; samt

att förslaget om upptagande i stadgarna af bestämmelse om rätt för hofbeslagssmedjans föreståndare att åtnjuta provision å inkomsterna af rörelsen vid smedjan icke heller må bifallas.

Hvad kommittén under denna punkt i betänkandet föreslagit skulle, ålderstillägg oberäknade, föranleda en ökning med 2,600 kronor i ordinarie anslag för lärarbefattningar i hofbeslagslära och läran om hofvens sjukdomar, kött- och mjölkkontroll samt ridning och körning, hvilka anslag sålunda skulle komma att uppgå till sammanlagdt 8,300 kronor.

Med afseende å den å ordinarie stat uppförda betjäningspersonalen åsyftar direktionens förslag till stat en väsentlig tillökning såväl i hvad angår antalet af denna personal som i fråga om dess aflöning. Detta framgår af följande sammanställning af anslagen till sådan personal äfvensom till extra betjäning dels i nu gällande och dels i den af direktionen föreslagna staten. *Betjäning.*

Gällande stat.

	Summa aflöning.	Anmärkningar.
1 vaktmästare och konservator . . .	1,700	
1 » på kemiska afdelningen . .	1,500	
1 fodermarsk	1,500	
1 port- och telefonvakt .	1,200	1 ålderstillägg å 100 kr. efter 5 år.
Betjäning i öfrigt	5,000	
Summa kr.	**10,900**	

Anm. Därest vaktmästare, fodermarsk eller port- och telefonvakt åtnjuter fri bostad jämte bränsle, skola å lönen afdragas 250 kronor årligen.

Af direktionen föreslagen stat.

	Summa aflöning.	Anmärkningar.
1 vaktmästare och konservator . . .	1,800	2 ålderstillägg å 100 kr. efter 5 och 10 år.
1 » på den kemiska afdelningen .	1,500	1 ålderstillägg å 100 kr. efter 5 år.
1 » på den patologisk-anatomiska afdelningen . . .	1,500	
1 » på den ekonomiska afdelningen . . .	1,500	
1 fodermarsk på den kirurgiska afdelningen . . .	1,500	2 ålderstillägg å 100 kr. efter 5 och 10 år.
1 » på den medicinska afdelningen, tillika hundskötare . . .	1,500	
1 sjukvårdare på den kirurgiska afdelningen. .	1,500	1 ålderstillägg å 100 kr. efter 5 år.
1 förman i försöksladugården	1,500	2 ålderstillägg å 100 kr. efter 5 och 10 år.
1 port- och telefonvakt .	1,500	1 ålderstillägg å 100 kr. efter 5 år.
1 maskinist	1,500	
1 verkmästare i hofbeslagssmedjan	1,800	2 ålderstillägg å 100 kr. efter 5 och 10 år.
Drängar och extra betjäning	5,000	
Summa kr.	**22,100**	

Anm. Vaktmästare, fodermarskar, sjukvårdare, förman i försöksladugården, port- och telefonvakt, maskinist och verkmästare åtnjuta, förutom den kontanta aflöningen, jämväl fri bostad och värme.

Förut är omnämndt, hurusom Riksdagen hvartdera af åren 1911 och 1912 för uppehållande af veterinärinstitutets verksamhet efter inflyttandet i de nya byggnaderna beviljat anslag på extra stat, hvaruti inberäknats med 9,000 kronor för år räknadt anslag för aflönande af en vaktmästare på den patologisk-anatomiska afdelningen, en vaktmästare på den ekonomiska afdelningen, en fodermarsk på den medicinska afdelningen, en sjukvårdare på den kirurgiska afdelningen, en ladugårdsförman, en maskinist samt en verkmästare i hofbeslagssmedjan.

Samtliga de till betjäningspersonalen hörande nya befattningar, för hvilka direktionen äskat anslag å ordinarie stat, äro sålunda på grund af Riksdagens omförmälda beslut till finnandes alltifrån september månad 1911. Det omförmälda, i extra anslaget ingående beloppet af 9,000 kronor har fördelats med 1,500 kronor till verkmästaren i hofbeslagssmedjan och 1,250 kronor till en hvar af sex extra betjänte, hvilka alla — likasom äfven verkmästaren — tillika åtnjuta fri bostad och värme.

Kommittén har efter inhämtade upplysningar angående ifrågavarande betjäntes åligganden funnit sig böra tillstyrka, att samtliga de föreslagna nya befattningarna må upptagas å ordinarie stat.

Innan kommittén emellertid går att yttra sig angående aflöningarna till betjäningspersonalen, bör här anmärkas, att, enligt hvad till kommitténs kännedom kommit, städningen å de särskilda institutionerna icke, såsom tillämnadt varit, utan särskild ersättning besörjes af vederbörande vaktmästare.

Institutets rektor, professor Vennerholm, har, på förfrågan, härom upplyst, att det icke låtit sig göra att ålägga vaktmästarna att ansvara för städningen på sina institutioner utan särskild ersättning härför. Ett försök att ordna saken på detta sätt hade nämligen ledt till uppsägningar af de bästa bland vaktmästarpersonalen.

Professor Vennerholm har i detta sammanhang erinrat, att exempelvis den patologisk-anatomiska institutionen omfattade 36 rum, hvartill komme korridorer och trappor, samt att den anatomiska och den fysiologisk-kemiska institutionen hvar för sig vore väl så stora, hvarför också städning och renhållning af lokalerna för hvar och en af dessa institu-

tioner toge en person i anspråk snart sagdt hela dagar och det för vaktmästarna själfva vore omöjligt att vid sidan af sina vaktmästarbefattningar också kunna sköta städningen. De af vaktmästarna, som icke vore gifta, skulle följaktligen nödgas engagera särskilda personer för städnings- och renhållningsgöromålen, hvilken omkostnad deras aflöningar icke kunde bära. Detsamma skulle förhållandet också blifva i de fall, då vaktmästarnas hustrur af hälsoskäl, för skötandet af sina barn eller af andra anledningar ej kunde åtaga sig den mycket kräfvande städningen och skurningen.

Det hade därför blifvit nödvändigt att ordna städningen och rengöringen på annat sätt, dock så, att vissa delar däraf bestriddes af vederbörande vaktmästare eller stallpersonal. Sålunda ombesörjdes renhållningen i stallarna naturligtvis af drängarna därstädes, i ladugården af den där anställda förmannen, i operationssalar m. fl. lokaler inom kirurgiska afdelningen af sjukvårdaren vid samma afdelning, i motsvarande lokaler vid kliniken för smärre husdjur af en där anställd, från anslaget till »betjäning i öfrigt» aflönad hundskötare, i anatomisalen af vaktmästaren vid anatomiska institutionen, hvilken därmed hade ett par tre timmars arbete hvarje dag, i obduktionssalen af vaktmästaren vid patologisk-anatomiska afdelningen, i smedjan af smederna, i värmekällaren af maskinist och eldare o. s. v.

I större utsträckning än sålunda angifvits hade personalen icke kunnat engageras för renhållningen inomhus, utan hade särskild ersättning måst utgå för detta ändamål.

Sålunda ombesörjdes städningen

i anatomiska och fysiologisk-kemiska institutionerna af en utom institutet boende kvinna,

i patologisk-anatomiska institutionen af hustrun till sjukvårdaren å kirurgiska afdelningen och delvis (nämligen i afdelningen för kött- och mjölkkontroll) af hustrun till den från anslaget till »betjäning i öfrigt» aflönade hundskötaren,

i medicinska kliniken af hustrun till fodermarsken å samma klinik,

i kirurgiska kliniken af hustrun till fodermarsken därstädes,

i kamrerarkontoret, rektors därinvid belägna mottagningsrum, aulan, biblioteket, direktionens rum m. fl. lokaler af hustrun till vaktmästaren vid ekonomiska afdelningen,

i hundkliniken af hustrun till nyssnämnda hundskötare,

i hofbeslagsinstitutionen af hustrun till verkmästaren och hustrun till en af smederna.

För städning m. m. inom hvardera af dessa sju afdelningar eller grupper af afdelningar inom veterinärinstitutet utginge 400 kronor årligen, men det vore att märka, dels att häruti inginge också all den betydliga tvätten på afdelningarna af blusar samt kort- och långhanddukar, som till afsevärdt antal dagligen förbrukades såväl på kliniker som på laboratorier, anatomisal, obduktionssal och smedja, dels ock att på grund af beskaffenheten af verksamheten vid veterinärinstitutet städningen därstädes, särskildt hvad vissa lokaler beträffade, ställde sig annorlunda och besvärligare än i vanliga ämbetslokaler.

Professor Vennerholm har tillagt, att betjäningen vid veterinärinstitutet i allmänhet hade en ganska lång dagstjänstgöring, hvilken för fodermarskar och sjukvårdare i stallarna m. fl. varade från klockan 6 f. m. till klockan 9 e. m. samt i ladugården från klockan 5 f. m. till klockan 9 e. m. Vaktmästarna vid afdelningarna vore i regel hela dagarna bundna af sina befattningar och kunde ej som en del vaktmästare i ämbetsverken skaffa sig biinkomster i staden. Maskinisten vore strängt upptagen från tidigt på morgonen till sent på kvällen, och ibland förekomme för honom också nattjänstgöring.

Af de elfva betjänte, som finnas specifikt upptagna i direktionens statförslag, hafva två, nämligen den vaktmästare, som tillika är konservator, och verkmästaren i hofbeslagssmedjan, ansetts böra i aflöning ställas väsentligt högre än de öfriga och erhålla en begynnelseaflöning af 1,800 kronor jämte två ålderstillägg, det ena efter fem och det andra efter tio år, hvartdera å 100 kronor.

Den förre af dessa befattningshafvare finnes förut uppförd å ordinarie stat med aflöning af 1,700 kronor utan ålderstillägg, hvarifrån för bostad och värme afdragas 250 kronor; den senare åtnjuter från anslag å extra stat 1,500 kronors arfvode jämte fri bostad och värme.

Den nuvarande vaktmästaren och konservatorn har, såsom förut omtalats, i särskild framställning, som emellertid afstyrkts af lärarkollegiet och direktionen, påyrkat en aflöning (ålderstillägg inberäknade) af 2,400 kronor, förbättrad bostadsförmån, en månads årlig semester och ändring i sin tjänstetitel till »preparator» eller »konservator».

Kommittén, som funnit lämpligt, att de båda nu ifrågavarande befattningshafvarna sinsemellan likställas i aflöning, har ansett sig böra för dem föreslå samma kontanta aflöning, som i karolinska institutets stat finnes upptagen för en preparator, eller 1,650 kronor, däraf 900 lön, 600 tjänstgöringspenningar och 150 ortstillägg, jämte två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 100 kronor, det ena efter fem och det andra efter tio år. Härvid har kommittén velat erinra, att samma aflöningsbelopp, med undantag allenast för ortstillägget, finnas upptagna dels i staten för universitetet i Uppsala för en preparator vid anatomiska institutionen och för en vaktmästare, tillika preparator, vid mineralogisk-geologiska institutionen, dels ock i staten för universitetet i Lund för en preparator vid anatomisk-histologiska institutionen.

Hvad angår tjänstetiteln för den nuvarande vaktmästaren och konservatorn vid veterinärinstitutet, har kommittén ansett, att, jämte det vaktmästarbenämningen bibehålles, titeln »konservator» bör i staten utbytas mot »preparator», hvilken tjänstebenämning tillkommer nyssnämnda befattningshafvare vid universitetens och karolinska institutets anatomiska institutioner.

Till frågan om bostäder vid veterinärinstitutet för nu ifrågavarande och öfriga betjänte därstädes äfvensom till frågan om semesterförmån återkommer kommittén i det följande.

De nio betjänte, som utom vaktmästaren och konservatorn samt verkmästaren vid hofbeslagssmedjan föreslagits till uppförande i veterinärinstitutets stat såsom ordinarie befattningshafvare, hafva af institutets lärarkollegium och direktion i de uppgjorda statförslagen fördelats i två aflöningsgrupper, för hvilka båda emellertid föreslagits samma begynnelseaflöning, 1,500 kronor, jämte rätt till fri bostad och värme. De båda grupperna skilja sig allenast med afseende å ålderstilläggen, hvilka för de båda fodermarskarna och för ladugårdsförmannen skulle vara två, hvartdera å 100

kronor, och kunna erhållas det ena efter fem och det andra efter tio år, men för de tre vaktmästarna, sjukvårdaren på kirurgiska afdelningen, port- och telefonvakten samt maskinisten vara allenast ett å 100 kronor efter fem år.

Beträffande till en början de aflöningstyper, hvilka för nu ifrågavarande betjänte böra upptagas å den nya staten för veterinärinstitutet, har kommittén ansett begynnelseaflöningarna böra fastställas dels till det belopp, 1,500 kronor, som enligt institutets nuvarande stat utgör aflöningen för en vaktmästare vid kemiska afdelningen och för en fodermarsk, och dels till 1,200 kronor, som enligt sistnämnda stat utgör begynnelseaflöning för en port- och telefonvakt.

Härtill böra emellertid enligt kommitténs mening komma ålderstillägg å 100 kronor till samma antal, som numera pläga beviljas för vaktmästare vid ämbetsverk i Stockholm, eller ett för dem, som hafva en begynnelseaflöning af 1,500 kronor, och två för dem, hvilkas begynnelseaflöning utgör 1,200 kronor.

I den högre af dessa aflöningsgrupper synas böra placeras

vaktmästaren på den ekonomiska afdelningen, hvilken har sig anförtrodd en ej obetydlig uppbörd af afgifter för behandling af djur å klinikerna och vid smedjan,

fodermarsken vid kirurgiska afdelningen, som har ansvaret för klinikens foderförråd och har under sitt förmanskap ett par från anslaget till »betjäning i öfrigt» aflönade drängar,

fodermarsken vid medicinska afdelningen, som jämte ansvaret för foderförrådet och förrådet af förbandsmaterial, vadd m. m. å denna klinik har sig anförtrodd uppbörd och redovisning för vissa förbrukade förbandsartiklar m. m.,

sjukvårdaren vid kirurgiska afdelningen, som därstädes handhafver enahanda uppbörd och redovisning samt verkställer rengöring och mindre reparationer å till kastningsapparater m. m. hörande remtyg o. d.,

ladugårdsförmannen, som ansvarar för skötseln af kreatursbesättningen, verkställer mjölkningen och sköter försäljningen af mjölken, samt

maskinisten, hvilken ansvarar för skötseln af såväl värmeapparaterna som de i maskinhuset, tvättstugan och reningsverket inrymda maskinerna,

förestår den i maskinhuset inrymda reparationsverkstaden, verkställer lagningar å maskiner och ledningar m. m. samt har till sitt biträde eldare, hvilka aflönas från anslaget till bränsle.

I den lägre aflöningsgruppen med 1,200 kronors begynnelseaflöning och två ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor, efter resp. fem och tio år, böra åter enligt kommitténs mening komma

vaktmästarna vid kemiska och patologisk-anatomiska afdelningarna, hvilka synas böra i sin aflöning likställas med motsvarande befattningshafvare vid karolinska institutet, samt

port- och telefonvakten, hvilkens göromål icke äro af beskaffenhet att förutsätta någon särskild utbildning utöfver hvad i allmänhet fordras för vaktmästarbefattningar.

Beträffande port- och telefonvakten har af lärarkollegiet meddelats, att, då han icke kunnat ensam uppehålla port- och telefonvaktsgöromålen, särskild ersättning måst honom beviljas för biträde vid telefonvakthållningen.

Kommittén, som anser samtliga erforderliga kostnader för ifrågavarande göromål böra uppföras å aflöningsstat, har funnit sig böra hemställa om beviljande af ett särskildt anslag å 200 kronor till biträde vid port- och telefonvaktsgöromålen.

Då kommitténs förslag innebär någon nedsättning i aflöningen för vaktmästaren vid kemiska afdelningen, bör här anmärkas, att nuvarande ordinarie innehafvaren af ifrågavarande vaktmästarbefattning alltifrån institutets inflyttning i sina nya byggnader tjänstgjort såsom vaktmästare vid ekonomiska afdelningen och att han — under förutsättning, att vaktmästarbefattningen vid sistnämnda afdelning varder upptagen å ordinarie stat med den af kommittén föreslagna aflöningen och att han blifver innehafvare af denna befattning — följaktligen icke kommer att beröras af nämnda aflöningsminskning.

Äfven för den vaktmästare, som tillika är konservator, skulle enligt kommitténs förslag begynnelseaflöningen minskas; men då den nuvarande vaktmästaren och konservatorn innehaft sin tjänst under så lång tid, att han kan från den nya statens trädande i kraft erhålla båda de för hans tjänst af kommittén föreslagna ålderstilläggen, skulle för honom personligen den nya lönestaten medföra förbättring i aflöningen.

Angående dispositionen af anslaget å 5,000 kronor till »betjäning i öfrigt» har kommittén från veterinärinstitutet inhämtat, att från nämnda anslag utgå aflöningar till en nattvakt, till en hundskötare samt till två drängar vid kirurgiska afdelningens stallar med 1,000 kronor till dem hvar, till en gårdsdräng, hvilken under fem månader af året sköter planteringarna och den yttre renhållningen vid institutet, med 500 kronor samt till en af smederna för biträde vid renhållningen af anatomisalen och obduktionssalen med likaledes 500 kronor.

Då ersättning till eldare icke bör, såsom för närvarande är fallet, utgå från det till omkostnadsstat hörande anslaget till bränsle, har kommittén ansett sig böra hemställa om ökning af det nu ifrågavarande anslaget till betjäning med ett belopp, som enligt inhämtade upplysningar synes kunna bestämmas till 1,800 kronor. Anslaget skulle alltså med förändrad benämning »drängar och extra betjäning» uppföras å veterinärinstitutets nya stat med förhöjdt belopp af 6,800 kronor.

På grund af hvad nu blifvit i ämnet anfördt hemställer kommittén,

att å veterinärinstitutets stat må uppföras:

dels en vaktmästare och preparator samt en verkmästare vid hofbeslagssmedjan, hvardera med aflöning af 1,650 kronor, däraf 900 lön, 600 tjänstgöringspenningar och 150 ortstillägg, hvartill må kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 100 kronor, efter resp. fem och tio år;

dels en vaktmästare vid ekonomiska afdelningen, en fodermarsk vid kirurgiska afdelningen, en fodermarsk vid medicinska afdelningen, tillika hundskötare, en sjukvårdare vid kirurgiska afdelningen, en ladugårdsförman och en maskinist, en hvar med aflöning af 1,500 kronor, däraf 900 lön, 450 tjänstgöringspenningar och 150 ortstillägg, hvartill må kunna komma ett ålderstillägg till lönen å 100 kronor efter fem år;

dels en vaktmästare vid kemiska afdelningen, en vaktmästare vid patologisk-anatomiska afdelningen samt

en port- och telefonvakt, en hvar med aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 lön, 350 tjänstgöringspenningar och 150 ortstillägg, hvartill må kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 100 kronor, efter resp. fem och tio år;

dels ett anslag å 200 kronor till biträde vid port- och telefonvaktsgöromålen;

dels ock ett anslag å 6,800 kronor till drängar och extra betjäning.

De förslag, kommittén afgifvit med afseende å veterinärinstitutets betjäningspersonal, afse en ökning, ålderstillägg oberäknade, af de ordinarie anslagen för denna personal med 12,000 kronor eller till 22,900 kronor.

Bostäder för lärare och betjänte.

Då kommittén nu går att i ett sammanhang yttra sig angående de i statförslagen upptagna bestämmelser för lärare och betjänte i fråga om dels rätt till bostad dels ock skyldighet att för åtnjuten bostadsförmån vidkännas afdrag å aflöningen, har kommittén till en början ansett sig böra redogöra för den tillgång till bostadslägenheter, som vid det nya veterinärinstitutet förefinnes.

I sådant afseende har kommittén från institutet erhållit upplysning, att såsom bostäder åt tjänstemän och betjänte finnas tillgängliga följande lägenheter:

en lägenhet om 6 rum, jungfrukammare, kök, serveringsrum och badrum, till hvilken lägenhet, för närvarande disponerad af institutets rektor, äfven höra ett par hallar och ett gästrum;

en lägenhet om 5 rum. jungfrukammare, kök, serveringsrum och badrum, nu bebodd af lektorn i obstetrik m. m.;

en lägenhet om 4 rum, jungfrukammare, kök, serveringsrum och badrum, nu bebodd af adjunkten i hofbeslagslära m. m.;

en lägenhet om 3 rum, jungfrukammare, kök, serveringsrum och badrum, nu bebodd af assistenten vid stationära kliniken och polikliniken;

elfva lägenheter om 2 rum och kök, alla bebodda af personer, tillhörande betjäningspersonalen vid institutet;

fyra lägenheter om 1 rum och kök, hvilka likaledes lära vara bebodda af betjäningspersonal;

fem dubletter, af hvilka två bebos af assistenterna vid den anatomisk-fysiologiska afdelningen samt vid den patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningen, en af en såsom amanuens vid den kirurgiska kliniken tjänstgörande elev och två af jourhafvande elever vid medicinska och kirurgiska klinikerna;

femton enkelrum, däraf två, belägna inom samma tambur, bebos af den med extra anslag aflönade läraren vid medicinska kliniken, två af drängarna vid kirurgiska kliniken samt elfva af elever, hvilka tjänstgöra såsom amanuenser eller jourhafvande.

Därest det af direktionen uppgjorda statförslaget skulle godkännas samt omförmälda bostadslägenheter komme att innehafvas af befattningshafvare, motsvarande dem, som för närvarande innehafva lägenheterna, skulle alltså institutets rektor äfvensom de lärare, som i den nya staten komme att ersätta den nuvarande lektorn i obstetrik m. m. och den nuvarande adjunkten, hvar för sig få sina i staten angifna kontanta aflöningsförmåner minskade med samma belopp 500 kronor, ehuru deras bostäder uppenbarligen äga sinsemellan väsentligt olika hyresvärden. Och då afdragsbeloppet i dessa samtliga tre fall uppenbarligen understiger bostadslägenheternas verkliga hyresvärden, skulle innehafvandet af bostadslägenhet för en hvar af ifrågavarande tre befattningshafvare innebära en påtaglig ekonomisk förmån, hvilken, hvad särskildt angår rektor, skulle — oafsedt det arfvode å 1,000 kronor, som han skulle äga uppbära såsom godtgörelse för rektorsgöromålen — ställa honom i aflöningsafseende väsentligen framför öfriga professorer.

Uppenbart är ock, att, därest den lärare, som å den nya staten kommer att ersätta den nu för kirurgiska kliniken disponerade assistenten, skulle få disponera den familjebostad, som nu innehafves af nämnda assistent, samt — i enlighet med direktionens statförslag — afdrag härför icke skulle göras å denne lärares aflöning, likställigheten i aflöningshänseende mellan honom och öfriga befattningshafvare i samma tjänstegrad skulle komma att i afsevärd mån rubbas.

Då statsverket åtagit sig de ej obetydliga kostnaderna för anordnande af bostäder för vissa lärare, likasom för fast anställda betjänte vid veterinärinstitutet, har detta emellertid uppenbarligen icke skett i syfte att bereda bostädernas innehafvare ökade ekonomiska fördelar utan därför, att det ansetts vara *för institutets verksamhet* gagneligt, att åtminstone en del af dess befattningshafvare hade sina bostäder inom institutets område.

Enär familjebostäder finnas att tillgå endast för fyra lärare vid institutet, har det därför synts kommittén böra klargöras, för hvilka af lärartjänsterna vid institutet det må kunna anses vara af särskild vikt, att deras innehafvare äro boende vid institutet; och böra enligt kommitténs mening innehafvarna af dessa lärartjänster hafva ej endast rättighet utan äfven skyldighet att begagna sig af någon af institutets bostadslägenheter.

Att detta i första rummet bör vara fallet med den af professorerna, som är rektor vid institutet, ligger i öppen dag.

Jämte institutets rektor eller »föreståndare» har sedan lång tid tillbaka äfven läraren i hofbeslag varit skyldig att bo vid institutet, och kommittén anser detta äfven framdeles böra vara fallet, helst som smedjan måste hållas öppen hela dagen, därest icke klientelet vid densamma skall minskas utöfver hvad på grund af andra omständigheter är fallet.

Äfven beträffande föreståndaren för ambulatoriska kliniken, som för närvarande förfogar öfver en af bostadslägenheterna, torde hans lärarverksamhet hafva afsevärd fördel af att han har bostad vid institutet, särskildt af den anledningen, att han där lättare än eljest vore fallet kan vid tillfällen, då resor skola företagas, komma i förbindelse med de elever, som skola medfölja på resorna.

Den fjärde af de för lärare vid veterinärinstitutet afsedda familjebostäderna innehafves för närvarande af assistenten vid den stationära kliniken och polikliniken, hvilkens befattning i direktionens statförslag närmast motsvaras af laboratorstjänsten vid kirurgiska kliniken.

Efter inhämtande af upplysningar till ledning för sitt omdöme i nu förevarande hänseende har kommittén kommit till den uppfattningen, att en af de ifrågavarande bostadslägenheterna bör disponeras antingen af en af professorerna i medicin eller i kirurgi eller af en af laboratorerna

i dessa ämnen, samt att direktionen bör äga bestämma, hvilken af dessa befattningshafvare skall hafva sin bostad vid institutet.

Den af bostadslägenheterna, som nu innehafves af institutets rektor, bör enligt kommitténs mening alltjämt vara förbehållen åt honom, som lämpligen bör hafva bekväm tillgång till direktionens intill ifrågavarande bostadslägenhet belägna sammanträdesrum med där förvarade arkivalier och som med afseende å sin tjänsteställning kan antagas vara i behof af en rymligt tilltagen bostad.

Hvad angår de tre öfriga af ifrågavarande lägenheter, synes det icke böra i staten fastslås, att den ene eller andre läraren skulle vara ovillkorligen berättigad till någon viss af dessa lägenheter, utan synes det böra öfverlåtas åt direktionen att, efter omständigheterna i hvarje fall, fördela dessa tre bostadslägenheter emellan läraren i hofbeslag, föreståndaren för ambulatoriska kliniken och en af professorerna eller laboratorerna i medicin eller i kirurgi, därvid på vederbörande lärares aflöning bör afdragas det hyresvärde, som i staten finnes angifvet för den lägenhet, han innehar.

Beträffande de grunder, efter hvilka uppskattningen af bostadslägenheters hyresvärden bör äga rum, har kommittén i sitt den 12 november 1912 afgifna betänkande (delen XXXV), angående reglering af löneförhållanden m. m. beträffande personal vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet m. m., anfört, att det synts kommittén rimligt och rättvist, att afdrag för bostad in natura i allmänhet bör bestämmas till ett belopp, som i möjligaste mån motsvarar bostadsförmånens verkliga värde, enär eljest befattningshafvare, som erhåller bostad in natura, i verkligheten skulle komma i åtnjutande af högre aflöning än annan tjänsteman i motsvarande grad, hvilken icke har dylik förmån.

I de hyresafdrag, som i nu gällande stat blifvit fastställda för lärare vid veterinärinstitutet, har värdet af bostadslägenheternas uppvärmning icke inbegripits. Vid det nya institutet ombesörjes emellertid uppvärmningen i samtliga lägenheter från de värmecentraler, som afsetts för uppvärmning af respektive byggnader i deras helhet. Af denna anledning har, enligt hvad som meddelats kommittén, vid inflyttningen till det nya institutet för hvarje bostad, som afsetts för lärare, företagits en uppskatt-

ning af den ungefärliga kostnaden för dess uppvärmning, enligt hvilken uppskattning institutet sedermera af vederbörande lärare bekommit ersättning för så stor del af det förbrukade bränslet m. m., som ansetts belöpa på hans bostadslägenhet.

Under de förhållanden, som äro rådande vid det nya institutet, bör uppenbarligen vid uppskattningen af bostadsförmåns värde medräknas värdet af det för bostadens uppvärmning förbrukade bränslet och af den förmån, bostadens innehafvare åtnjuter därigenom, att bestyren med uppeldningen skötas genom institutets försorg; och bör hyresvärdet, i enlighet med kommitténs nyss återgifna uttalande i betänkandet angående centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, uppskattas så, att det gifver ett såvidt möjligt riktigt uttryck åt den förmån, rätten till bostadslägenhet jämte uppvärmning innebär för vederbörande tjänstinnehafvare.

Med afseende härå anser kommittén hyresvärdena å de för lärare afsedda familjebostäderna böra bestämmas till följande belopp:

den för rektor afsedda lägenheten om åtta rum, däri inberäknade jungfrukammare och det s. k. gästrummet, jämte kök, hallar m. m. till 1,500 kronor,

den af lektorn i obstetrik m. m. nu bebodda lägenheten om sex rum, jungfrukammaren inberäknad, jämte kök m. m. till 1,200 kronor,

den af adjunkten nu bebodda lägenheten om fem rum, likaledes jungfrukammaren inberäknad, jämte kök m. m. till 900 kronor, samt

den af assistenten vid stationära kliniken och polikliniken bebodda lägenheten om fyra rum, jungfrukammaren inberäknad, jämte kök m. m. till 600 kronor.

I betjäningens hyresafdrag inbegripes redan enligt nu gällande stat äfven bränsle. Vid det nya veterinärinstitutet uppvärmas äfven de för betjäningspersonalen afsedda bostäderna medelst värmeledning, hvarjämte den ved, som erfordras för matlagningsändamål, tillhandahålles dem på institutets bekostnad. Kommittén, som härvid allenast funnit sig böra erinra, att vedens sågning och huggning icke bör bekostas af institutet, har ansett anledning icke förefinnas att afvika från det i regel tillämpade tillvägagångssättet, enligt hvilket i Stockholm bostadsförmån jämte bränsle för dylik befattningshafvare uppskattas till 250 kronor, som afdragas å

aflöningen. Då anledning icke synes föreligga att tillmötesgå de af nuvarande vaktmästaren och konservatorn framställda anspråken på förbättrad bostad, bör enligt kommitténs mening äfven å hans aflöning afdragas samma belopp.

Beträffande de befattningshafvare, för hvilka familjebostäder icke finnas att tillgå vid veterinärinstitutet, torde icke böra i staten inflyta någon bestämmelse om skyldighet att bo å institutet.

I den mån det för behörigt uppehållande af assistentbefattning eller undantagsvis af prosektors- eller laboratorstjänst må befinnas önskvärdt, att vederbörande befattningshafvare är boende vid institutet samt bostad, afsedd för ogift person, där kan honom beredas, synes likväl hinder härför icke böra möta. För åtnjuten bostadsförmån af denna beskaffenhet anser emellertid kommittén något afdrag i aflöningen icke böra ifrågakomma.

En sådan anordning skulle väsentligen öfverensstämma med hvad kommittén föreslagit i sitt den 11 april 1912 afgifna betänkande (delen XXXIII) angående reglering af aflöningsförhållanden m. m. beträffande amanuenser m. fl. befattningshafvare vid universitetens och karolinska institutets vetenskapliga institutioner.

Sedan Riksdagen, på Kungl. Maj:ts förslag, år 1912 godkänt nya stater med afseende å omförmälda amanuens- m. fl. befattningar, i hvilka stater icke upptagits några bestämmelser om boställsrum för dessa befattningshafvare, har ock Kungl. Maj:t den 10 juni 1912 anbefallt universitetskanslern att efter vederbörandes hörande inkomma med det underdåniga utlåtande och förslag i angifna hänseenden, hvartill anledning kunde förefinnas; och lärer i anledning häraf, på sätt i Kungl. Maj:ts proposition i ämnet blifvit antydt, en föreskrift af mera allmän innebörd vara att förvänta rörande upplåtande af boställsrum åt befattningshafvare af nu ifrågavarande slag.

Gifvetvis bör äfven, med afseende å de nämnda befattningshafvarna vid veterinärinstitutet, likasom för nyssnämnda amanuenser m. fl., gälla, att de under sådana förhållanden, hvarom nu är fråga, böra själfva bebo de åt dem upplåtna lägenheterna och icke vara berättigade att upplåta dem åt andra personer.

Under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt får kommittén hemställa,

dels att i staten för veterinärinstitutet må införas bestämmelser af innehåll:

att den af professorerna, som tillika är rektor, skall vara skyldig att bebo den för rektor vid institutet afsedda bostadslägenheten och skall för densamma äfvensom för dess uppvärmning vidkännas afdrag å professorslönen med 1,500 kronor årligen;

att professorn i bujatrik och obstetrik, läraren i hofbeslag och läran om hofvens sjukdomar samt den af professorerna eller laboratorerna i medicin eller i kirurgi, beträffande hvilken sådant varder af institutets styrelse bestämdt, skola hvar för sig vara skyldiga att bebo den af de för lärare vid institutet afsedda familjeboställerna, som af styrelsen anvisas honom, och skola för densamma äfvensom för dess uppvärmning vidkännas afdrag, professor och lärare i hofbeslag m. m. å lönen samt laborator å arfvodet, en hvar med belopp, motsvarande ett för den honom upplåtna bostaden med uppvärmning beräknadt årligt hyresvärde af resp. 1,200 kronor, 900 kronor eller 600 kronor;

att vaktmästare, verkmästare, fodermarsk, sjukvårdare, ladugårdsförman, maskinist samt port- och telefonvakt skola hvar för sig efter styrelsens bestämmande vara skyldiga att begagna bostad vid institutet; skolande, därest dylik befattningshafvare sålunda får sig anvisad bostad med bränsle, ortstillägg ej utgå till honom äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen;

dels ock att direktionens förslag, i hvad det afser rätt för vissa lärare att, förutom den kontanta aflöningen, åtjnuta fri bostad och värme, icke må till någon åtgärd föranleda.

Styrelse, lärarkollegium, rektor, tjänstemän m. m.

Å veterinärinstitutets nu gällande stat samt å direktionens förslag till stat finnas vidare de i följande sammanställning upptagna anslag:

Gällande stat:		Af direktionen föreslagen stat:	
1 rektor, arfvode	kr. 1,000	1 rektor, arfvode	kr. 1,000
		För uppehållande af den del af rektors undervisningsskyldighet, från hvilken han med hänsyn till rektorsgöromålen befrias	» 1,000
För uppehållande af bibliotekariegöromål	» 500	1 bibliotekarie	» 700
För uppehållande af sekreterargöromål hos direktionen	» 500	1 sekreterare	» 1,000
1 kamrerare	» 1,500	1 kamrerare	» 2,000
Stipendier åt elever	» 4,000	Stipendier åt de studerande	» 4,000
Summa kronor	7,500	Summa kronor	9,700

Såsom framgår af de i redogörelsen för till kommittén inkomna handlingar förekommande utdragen ur de nuvarande samt de af lärarkollegiet och af direktionen föreslagna stadgarna, i hvad de afse styrelse, lärarkollegium eller lärarråd, rektor och tjänstemän vid institutet, hafva i vissa afseenden skilda meningar uttalats af lärarkollegiet och af direktionen.

Kommittén har i anledning häraf velat gifva tillkänna att — i likhet med medicinalstyrelsen — kommittén på de af direktionen anförda skäl ansluter sig till dess förslag med afseende å styrelsens sammansättning samt formerna för tillsättning af styrelse, rektor, sekreterare och kamrerare.

Frågan, huruvida lärarkollegiets benämning bör ändras till »lärarrådet», synes icke påkalla något yttrande af kommittén.

Kommittén, som icke har någon erinran mot att rektorsarfvodet bibehålles vid sitt nuvarande belopp af 1,000 kronor, har funnit sig öfvertygad därom, att vid det nya veterinärinstitutet rektorsgöromålen hafva sådan omfattning, att den professor, som erhåller uppdraget att vara rektor, skäligen bör kunna göra anspråk på någon lindring i den honom såsom professor åliggande undervisningsskyldighet.

I lärarkollegiets och direktionens stadgeförslag har ock intagits en bestämmelse om sådan rätt för rektor, utan att likväl därvid angifvits, från huru stor del af sin undervisningsskyldighet rektor af ifrågavarande anledning skulle kunna vinna befrielse.

För aflönande af rektors vikarie har i lärarkollegiets och direktionens förslag till stat upptagits ett anslag af 1,000 kronor. Rektor vid karolinska institutet är enligt § 30 af institutets stadgar, om han så önskar, frikallad från skyldigheten att bestrida en del, högst hälften, af den undervisningsskyldighet, som han har att såsom professor fullgöra; och är för uppehållande af den undervisningsskyldighet, hvarifrån han sålunda kan blifva befriad, å staten för karolinska institutet uppfördt ett anslag af 1,500 kronor.

Kommittén har icke något att erinra mot det anslag för nu ifrågavarande ändamål, som föreslagits till uppförande å veterinärinstitutets stat, men anser önskvärdt, att den föreslagna bestämmelsen i stadgarna fullständigas i nyss angifvet hänseende.

För en bibliotekarie begäres ett arfvode af 700 kronor, hvilket innebär höjning med 200 kronor i det nuvarande anslaget »för uppehållande af bibliotekariegöromål». Tillräckliga skäl synas kommittén icke vara anförda vare sig för höjning af det nuvarande anslaget, hvilket under en följd af år uppburits af en af institutets ordinarie professorer, eller för det af lärarkollegiet ifrågasatta medgifvandet, att till biträde åt bibliotekarien skulle få användas intill 300 kronor af det biblioteksanslag, som upptagits under rubriken »anslag för de särskilda afdelningarna».

Det synes kommittén ändamålsenligt, att, såsom föreslaget blifvit, protokollsföringen vid lärarkollegiets sammanträden och därtill hörande expeditionsgöromål anförtros åt samma person, som har uppdrag att tjänstgöra såsom sekreterare hos styrelsen. Ersättningen utgår för närvarande med 350 kronor från anslaget till diverse utgifter åt den af lärarna, som biträder kollegiet med ifrågavarande göromål, och med 500 kronor å institutets stat åt direktionens sekreterare. Förslaget att bestämma anslaget för uppehållande af samtliga sekreterargöromålen till 1,000 kronor har icke gifvit kommittén anledning till någon erinran.

Då det möjligen kan befinnas ändamålsenligt att åt någon ordinarie statstjänsteman anförtro sekreterargöromålen, har kommittén, på det att befogenheten af en sådan anordning icke må kunna ifrågasättas, ansett anslaget böra, i öfverensstämmelse med hvad redan nu är fallet beträffande sekreterarbefattningen hos direktionen, i staten uppföras under rubrik »för uppehållande af sekreterargöromål».

Förslaget om höjning i arfvodet för veterinärinstitutets kamrerare från 1.500 till 2,000 kronor synes vara tillfyllest motiveradt genom den betydande omfattning institutets verksamhet numera vunnit, och kommittén har icke funnit anledning till annan erinran mot detta förslag, än att anslaget af skäl, likartade med dem, som nyss åberopats med afseende å anslaget för uppehållande af sekreterargöromål, synes böra uppföras i staten under förändrad rubrik »för uppehållande af kamrerargöromål».

Något åläggande för kamreraren att till säkerhet för honom anförtrodd uppbörd ställa borgen för visst belopp anser kommittén icke böra i stadgarna inflyta. På grund af vunnen erfarenhet om olämpligheten af dylika ålägganden för uppbördsmän, hafva desamma äfven inom förvaltningsgrenar, där de sedan lång tid tillbaka varit brukliga, vid under senare tider företagna löneregleringar icke ansetts böra bibehållas.

Beträffande anslaget å 4,000 kronor till stipendier åt elever har kommittén inhämtat, att detsamma plägat uppdelas i tio stipendier, hvart och ett å 400 kronor, som jämlikt föreskrift i § 33 af gällande stadgar tilldelats mera försigkomna studerande, hvilka varit villiga åtaga sig att vid undervisning, öfningar eller sjukvård lämna vederbörande lärare biträde i form af handräckning m. m. vid demonstrationer, sjukbehandling o. s. v. Stipendiaterna benämnas amanuenser och åtnjuta, såsom ock i nämnda paragraf förutsättes, jämte sina stipendier fri bostad med ljus och värme vid veterinärinstitutet.

Kommittén har icke funnit anledning till någon erinran mot bibehållande af detta anslag, hvilket jämväl synes böra hänföras till aflöningsanslagen.

På grund af hvad nu anförts får kommittén hemställa,

att å veterinärinstitutets stat må uppföras följande anslag:

1 rektor, arfvode	*kr.*	*1,000*
För uppehållande af den del af rektors undervisningsskyldighet, från hvilken han med hänsyn till rektorsgöromålen befrias	»	*1,000*
För uppehållande af bibliotekariegöromål . .	»	*500*
» » » *sekreterargöromål* . . .	»	*1,000*
» » » *kamrerargöromål* . . .	»	*2,000*
Stipendier åt studerande	»	*4,000*

Kommitténs förslag beträffande de nu ifrågavarande anslagen afse en ökning af veterinärinstitutets ordinarie stat med 2,000 kronor eller till 9,500 kronor.

Ang. anslag för särskilda afdelningar, allmänna anslag m. m.

Den nu gällande ordinarie staten för veterinärinstitutet upptager icke några anslag för tillgodoseende af materiella behof vid särskilda afdelningar af institutet. För sådana ändamål likasom också för behof, som äro för institutet i dess helhet gemensamma, finnes däremot å staten upptaget ett anslag å 10,000 kronor till diverse utgifter.

I direktionens förslag till stat hafva för de ändamål, hvarför detta anslag hittills varit afsedt, uppförts ett flertal för närmare specificerade ändamål afsedda anslag, hvarjämte bibehållits en i gällande stat förekommande anslagsrubrik »till byggnaders och stängsels underhåll», allt på sätt utvisas af följande sammanställning, däri kommittén ansett icke böra medtagas anslagsposten »undervisning i ridkonst och körning», hvilken af kommittén hänförts till aflöningsanslagen.

Gällande stat.	**Af direktionen föreslagen stat.**	
	Anslag för de särskilda afdelningarna.	
	Biblioteket . . . . . kr.	3,500
	Anatomiska och histologiska afdelningen »	2,300
	Till inköp af hästar och nötkreatur för dissektioner och operationsöfningar . »	2,500
	Fysiologisk-kemiska afdelningen . . . »	2,000

Gällande stat:		Af direktionen föreslagen stat:	
		Undervisningen i bakteriologi . . . . kr.	1,000
		Patologisk-anatomiska afdelningen . . »	1,700
		Kirurgiska afdelningen . . . . . »	1,000
		Medicinska afdelningen och kliniken för smärre husdjur . . . . . »	1,000
		Afdelningen för husdjursskötsel . . . »	1,000
		Exkursioner . . . . . »	500
		Afdelningen för nötkreaturssjukdomar (bujatrik), obstetrik och ambulatorisk klinik . . . . . »	1,500
		Afdelningen för hofbeslag och hofsjukdomar . . . . . »	1,000
		Afdelningen för kött- och mjölkkontroll »	500
		Anspannslära . . . . . »	150
		Allmänna anslag.	
Byggnaders och stängsels underhåll . kr.	3,000	Byggnaders och stängsels underhåll . . »	5,000
		Gas . . . . . »	2,000
		Vatten . . . . . »	1,000
		Elektrisk belysning och drift . . . . . »	11,400
		Bränsle . . . . . »	17,000
		Inventariers anskaffande och underhåll . »	3,000
		Renhållning . . . . . »	4,000
Till diverse utgifter . . . . . »	10,000	Diverse utgifter . . . . . »	5,000
Summa kr.	13,000	Summa kr.	68,050

De ändamål, hvartill de begärda nya ordinarie anslagen, med undantag af anslaget för byggnaders och stängsels underhåll, äro afsedda, hafva alltifrån veterinärinstitutets inflyttning i sina nya byggnader tillgodosetts sålunda, att institutet jämte det ordinarie anslaget till diverse utgifter fått till sitt förfogande ett särskildt, af Riksdagen på extra stat beviljadt anslag, afsedt, bland annat, att jämte vissa andra inkomster användas på sätt utvisas af följande, från 1911 års Riksdags skrifvelse i ämnet hämtade förteckning:

Anslag till de särskilda afdelningarna:

till bibliotek samt till inköp af hästar och nötkreatur för dissektioner och operationsöfningar	kr.	4,500
» anatomiska afdelningen	»	2,000
» fysiologisk-kemiska afdelningen	»	2,000
» bakteriologiska afdelningen	»	1,000

till patologisk-anatomiska och histologiska afdelningen	kr.	2,000
» kirurgiska afdelningen	»	1,000
» medicinska afdelningen och klinken för smärre husdjur	»	1,000
» afdelningen för husdjursskötsel	»	1,000
» exkursioner	»	500
» afdelningen för bujatrik, obstetrik och ambulatorisk klinik	»	1,500
» afdelningen för hofbeslag och hofsjukdomar	»	1,000
» afdelningen för kött- och mjölkkontroll	»	500
» anspannslära	»	150

Allmänna anslag:

Gas	»	2,000
Vatten	»	1,000
Elektrisk belysning och drift	»	10,000
Bränsle	»	14,000
Inventariers anskaffande och underhåll	»	2,000
Renhållning	»	4,000
Diverse utgifter	»	5,000
Summa	kr.	56,150

De i förteckningen upptagna utgifterna äro afsedda att jämte arfvoden till två lärare och vissa betjänte till sammanlagdt belopp af 16,500 kronor bestridas *dels* från ordinarie anslaget till diverse utgifter 10,000 kronor, *dels* af de till omkring 11,700 kronor för år beräknade nettoinkomsterna af veterinärinstitutets stall och smedja, *dels ock* af extra anslag, som af Riksdagen beviljats till belopp af 51,000 kronor för år räknadt.

I underdånig skrifvelse den 3 maj 1912 anförde direktionen — under framhållande att tillräcklig erfarenhet dåmera syntes hafva vunnits för att med erforderlig tillförlitlighet kunna beräkna de belopp, med hvilka utgifterna under de i 1911 års Riksdags nyssberörda skrifvelse upptagna anslagsposter skulle komma att under år 1912 utgå — att vid uppgörandet af bokslut för första kvartalet år 1912 det visat sig, att samtliga ifrågavarande poster med undantag för anslaget till elektrisk belysning och drift tidigare blifvit för lågt beräknade; och beräknade direktionen, att för uppehållande under år 1912 af institutets verksamhet i de nya byggnaderna erfordrades, utöfver därför redan beviljade anslag, ytterligare följande belopp, nämligen:

till gas	kr.	1,500
» vatten		1,800
» bränsle	»	10,000
» inventariers anskaffande och underhåll	»	2,500
» renhållning	»	3,500
» diverse utgifter		2,000
eller sålunda tillhopa	kr.	21,300

Då härtill komme ett belopp af 1,000 kronor till utfodring af försöksladugårdens kreatursbesättning, för hvilket ändamål anslag ej förut beräknats, hemställde direktionen om anvisande till dess förfogande, för uppehållande af institutets verksamhet under år 1912, af 22,300 kronor utöfver för ändamålet redan anvisade anslag.

Sedan medicinalstyrelsen och statskontoret till Kungl. Maj:t afgifvit infordrade utlåtanden i ärendet, ingaf veterinärinstitutets rektor till Kungl. Maj:t en medelsredogörelse för institutet för tiden 1 september 1911—1 september 1912, af hvilken handling bland annat inhämtas,

att under nämnda tid utgifterna för nedan angifna ändamål öfverskridit de enligt det föregående för samma ändamål anvisade medlen med följande belopp, nämligen:

för gas	med	kr.	624: 31
» vatten	»	»	1,543: 13
» bränsle		»	7,478: 74
» inventarier	»	»	5,146: 19
» renhållning	»	»	2,439: 94
» diverse utgifter	»	»	5,441: 13
hvarjämte ladugårdens drift orsakat en förlust af		»	863: 52

att under samma tid å anslaget till elektrisk belysning och drift besparats . . . . . kr. 4,204: 72
samt inkomsterna af stallet och smedjan öfverstigit härför beräknadt belopp med 3,833: 90
och å medikamentsförrådet uppstått en vinst af . . . . . » 395: 70

samt att sålunda under verksamhetsåret uppstått en brist i de för institutets allmänna behof anslagna medel å 15,102 kronor 64 öre.

Med anledning af direktionens omförmälda framställning har Kungl. Maj:t den 25 oktober 1912 anvisat till direktionens förfogande, mot redovisningsskyldighet, för täckande af berörda brist ett belopp af 15,102 kronor 64 öre.

Kommittén har redan förut tillkännagifvit, att med hänsyn till beskaffenheten af det kommittén lämnade uppdraget kommittén ansett sig icke böra till närmare behandling upptaga de frågor, som beröra nu förevarande anslagsgrupp.

Då kommittén i sitt uti det följande intagna förslag till stat för veterinärinstitutet upptager de ifrågavarande anslagen med de belopp, hvartill desamma den 3 juni 1910 föreslagits af direktionen, är detta sålunda icke att uppfatta såsom ett tillstyrkande från kommitténs sida af de då begärda, synnerligen betydande anslagsförhöjningarna.

Beträffande det begärda anslaget å 3,500 kronor till veterinärinstitutets bibliotek har kommittén emellertid velat i detta sammanhang erinra om ett af kommittén i det föregående gjordt uttalande därom, att tillräckliga skäl icke synas tala för den af lärarkollegiet ifrågasatta anordningen, att vid biblioteket skulle anställas ett biträde med aflöning intill 300 kronor från nu ifrågavarande anslag till biblioteket. Redan i hvad kommittén sålunda yttrat synes ligga en giltig anledning till nedsättning i det begärda biblioteksanslaget.

Från anslaget till bränsle skulle enligt kommitténs förslag icke komma att utgå någon aflöning till eldare. Vid öfvervägande, huruvida på grund häraf någon nedsättning af det för ändamålet föreslagna anslagsbeloppet, 17,000 kronor, må blifva möjlig, bör emellertid beaktas, att under räkenskapsåret 1 september 1911—1 september 1912 utgifterna för ändamålet stigit till ej oväsentligt högre belopp.

Förslag till stat.

Kommittén har för öfverskådlighetens skull ansett sig böra här införa ett förslag till stat för veterinärinstitutet, innefattande *dels* en aflöningsstat, däri anslagen upptagits med de rubriker och de belopp, som af kommittén i det föregående blifvit föreslagna, *dels ock* en omkostnadsstat, hvilken af skäl, som anförts här ofvan under rubriken »anslag för särskilda afdelningar, allmänna anslag m. m.», afviker från hvad direktionen föreslagit allenast därutinnan, att anslaget för undervisning i ridkonst och körning ej medtagits i omkostnadsstaten. Statförslaget är af följande lydelse:

Förslag
till
stat för veterinärinstitutet.

	Lön. Kronor.	Tjänstgöringspenningar. Kronor.	Ortstillägg. Kronor.	Arfvode. Kronor.	Summa. Kronor.
Aflöningsstat.					
1 rektor	—	—	—	1,000	1,000
1 professor i anatomi och histologi	5,000	2,500	—	—	7,500
1 » i fysiologi och kemi	5,000	2,500	—	—	7,500
1 » i patologisk anatomi	5,000	2,500	—	—	7,500
1 » i medicin, tillika föreståndare för medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur	5,000	2,500	—	—	7,500
1 » i kirurgi, tillika föreståndare för kirurgiska kliniken	5,000	2,500	—	—	7,500
1 » i husdjurslära	5,000	2,500	—	—	7,500
1 » i bujatrik och obstetrik, tillika föreståndare för ambulatoriska kliniken	5,000	2,500	—	—	7,500
1 lärare i hofbeslag och läran om hofvens sjukdomar, tillika föreståndare för hofbeslagssmedjan och hofslagarskolan	3,600	2,000	—	—	5,600
1 prosektor vid anatomiska och histologiska afdelningen	—	—	—	4,000	4,000
1 klinisk laborator med tjänstgöringsskyldighet vid medicinska kliniken och kliniken för smärre husdjur	—	—	—	4,000	4,000
1 » » vid kirurgiska kliniken	—	—	—	4,000	4,000
1 assistent vid patologisk-anatomiska och bakteriologiska afdelningarna	—	—	—	2,500	2,500
1 » » ambulatoriska kliniken	—	—	—	2,500	2,500
1 lärare i kött- och mjölkkontroll	—	—	—	1,500	1,500
För undervisning i ridkonst och körning	—	—	—	—	1,200
För uppehållande af den del af rektors undervisningsskyldighet, från hvilken han med hänsyn till rektorsgöromålen befrias	—	—	—	—	1,000
För uppehållande af bibliotekariegöromål	—	—	—	—	500
» » » sekreterargöromål	—	—	—	—	1,000
» » » kamrerargöromål	—	—	—	—	2,000
1 vaktmästare och preparator	900	600	150	—	1,650

	Lön. Kronor.	Tjänstgöringspenningar. Kronor.	Ortstillägg. Kronor.	Arfvode. Kronor.	Summa. Kronor.
1 verkmästare vid hofbeslagssmedjan	900	600	150	—	1,650
1 vaktmästare vid ekonomiska afdelningen	900	450	150	—	1,500
1 fodermarsk vid kirurgiska afdelningen	900	450	150	—	1,500
1 » » medicinska afdelningen, tillika hundskötare	900	450	150	—	1,500
1 sjukvårdare vid kirurgiska afdelningen	900	450	150	—	1,500
1 ladugårdsförman	900	450	150	—	1,500
1 maskinist	900	450	150	—	1,500
1 vaktmästare vid kemiska afdelningen	700	350	150	—	1,200
1 » » patologisk-anatomiska afdelningen	700	350	150	—	1,200
1 port- och telefonvakt	700	350	150	—	1,200
Till biträde vid port- och telefonvaktsgöromålen	—	—	—	—	200
Drängar och extra betjäning	—	—	—	—	6,800
Stipendier åt studerande	—	—	—	—	4,000
Tillhopa	—	—	—	—	**110,200**

Omkostnadsstat.

Anslag för de särskilda afdelningarna.

Biblioteket	kr. 3,500	
Anatomiska och histologiska afdelningen	» 2,300	
Till inköp af hästar och nötkreatur för dissektioner och operationsöfningar	» 2,500	
Fysiologisk-kemiska afdelningen	» 2,000	
Undervisningen i bakteriologi	» 1,000	
Patologisk-anatomiska afdelningen	» 1,700	
Kirurgiska afdelningen	» 1,000	
Medicinska afdelningen och kliniken för smärre husdjur	» 1,000	
Afdelningen för husdjursskötsel	» 1,000	
Exkursioner	» 500	
Afdelningen för nötkreaturssjukdomar (bujatrik), obstetrik och ambulatorisk klinik	» 1,500	
Afdelningen för hofbeslag och hofsjukdomar	» 1,000	
Afdelningen för kött- och mjölkkontroll	» 500	
Anspannslära	» 150	**19,650**

Allmänna anslag.

Byggnaders och stängsels underhåll	kr. 5,000	
Gas	» 2,000	

		Summa. Kronor.
Vatten	kr. 1,000	
Elektrisk belysning och drift	» 11,400	
Bränsle	» 17,000	
Inventariers anskaffande och underhåll	» 3,000	
Renhållning	» 4,000	
Diverse utgifter	» 5,000	48,400
	Summa	178,250

Anmärkningar.

1. För professor kan lönen höjas efter 5 år med 600 kronor.
2. För läraren i hofbeslag och läran om hofvens sjukdomar kan lönen höjas efter 5 år med 500 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kronor.
3. För vaktmästaren och preparatorn samt verkmästaren vid hofbeslagssmedjan kan lönen höjas efter 5 år med 100 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 100 kronor.
4. För vaktmästaren vid ekonomiska afdelningen, fodermarskarna, sjukvårdaren vid kirurgiska afdelningen, ladugårdsförmannen samt maskinisten kan lönen höjas efter 5 år med 100 kronor.
5. För vaktmästaren vid kemiska afdelningen, vaktmästaren vid patologisk-anatomiska afdelningen samt port- och telefonvakten kan lönen höjas efter 5 år med 100 kronor och efter ytterligare 5 år likaledes med 100 kronor.
6. Den af professorerna, som tillika är rektor vid institutet, skall vara skyldig att bebo den för rektor afsedda bostadslägenheten därstädes och skall för densamma äfvensom för dess uppvärmning vidkännas afdrag å professorslönen med 1,500 kronor årligen.
7. Professorn i hujatrik och obstetrik, läraren i hofbeslag och läran om hofvens sjukdomar samt den af professorerna eller laboratorerna i medicin eller i kirurgi, beträffande hvilken sådant varder af institutets styrelse bestämdt, skola hvar för sig vara skyldiga att bebo den af de för lärare vid institutet afsedda familjebostäderna, som af styrelsen anvisas. För bostaden äfvensom för dess uppvärmning skall afdrag göras, för professor och läraren i hofbeslag m. m. å lönen samt för laborator å arfvodet, med belopp, motsvarande det beräknade årliga hyresvärdet, utgörande för de särskilda bostäderna resp. 1,200, 900 och 600 kronor.
8. Vaktmästare, verkmästare, fodermarsk, sjukvårdare, ladugårdsförman, maskinist samt port- och telefonvakt skola hvar för sig efter styrelsens bestämmande vara skyldiga att begagna bostad vid institutet; skolande, därest dylik befattningshafvare sålunda får sig anvisad bostad jämte bränsle, ortstillägg ej utgå till honom äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Enligt kommitténs förslag skulle, jämte ordinarie anslag för veterinärinstitutet, å extra stat beviljas ett belopp af 4,000 kronor såsom arfvode åt en extra laborator i kemi, tillika föreståndare för institutets medikamentförråd.

Aflöningsvillkor.

För åtnjutande af de i staten för rektor, öfriga professorer, lektorer, adjunkt, vaktmästare, fodermarsk samt port- och telefonvakt vid veterinär-

institutet upptagna aflöningsförmåner godkände Riksdagen år 1907 villkor och bestämmelser, affattade i tillämpliga delar uti nära öfverensstämmelse med de aflöningsvillkor, som vid samma års riksdag antogos vid reglering af löneförhållandena för statskontoret.

Då kommittén skolat affatta förslag till villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i kommitténs förslag till aflöningsstat för veterinärinstitutet upptagna aflöningsförmåner, såvidt de angå innehafvare af ordinarie befattningar vid institutet, har kommittén jämväl tagit behörig hänsyn till de vid 1908 års riksdag godkända aflöningsvillkor för vissa befattningshafvare vid rikets universitet och karolinska mediko-kirurgiska institutet äfvensom till de af Kungl. Maj:t vid 1913 års riksdag föreslagna tillägg till nämnda aflöningsvillkor i och för semester åt vaktmästare och likställda befattningshafvare.

Under erinran om kommitténs förut gjorda hemställan om föreskrift i aflöningsvillkoren beträffande vederbörande lärares undervisningsskyldighet, hemställer kommittén,

att för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som i blifvande ny stat varda upptagna för ordinarie befattningshafvare vid veterinärinstitutet, måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning vid veterinärinstitutet skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändring i institutets organisation eller verksamhet eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende vara pliktig att, med bibehållande af den tjänsteställning och den aflöning han innehar, i enlighet med nya eller förändrade föreskrifter sköta de med befattningen förenade göromål;

att lärare vid veterinärinstitutet skola vara skyldiga att uppehålla undervisning icke blott i de hufvudsakliga ämnen, som i staten finnas angifna såsom tillhörande deras befattningar, utan äfven därutöfver i enlighet med

vederbörligen fastställda instruktioner och undervisningsplaner;

att med ordinarie befattning vid veterinärinstitutet icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning vid veterinärinstitutet ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registreradt, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår professor, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, institutets styrelse uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid institutet, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att innehafvare af lärarbefattningar vid institutet icke äga att utan styrelsens medgifvande utöfva enskild praktik;

att tjänstgöringspenningar eller arfvode få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester eller därmed jämförlig ledighet, men skola för den tid, han eljest varit befriad från tjänstgöring, utgå till den, som uppehållit befattningen, där ej, hvad arfvode beträffar, annorlunda varder af Kungl. Maj:t bestämdt;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, därest sådant förekommer, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ord-

ning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten, utöfver tjänstgöringspenningar och i förekommande fall arfvode, afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänstinnehafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej pröfvas skäligt låta honom uppbära något däraf;

att, därest förhöjning af lön efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning i samma lönegrad är i staten medgifven, tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller därmed jämförlig ledighet, samt

för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor;

under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förrän vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänståldern blifvit uppnådd;

att professor samt vaktmästare och med sådan likställd befattningshafvare må äga att för rätt till löneförhöjning tillgodoräkna sig ordinarie tjänstgöring i samma eller jämförlig befattning vid veterinärinstitutet äfven före den nya aflöningsstatens trädande i kraft;

att dessutom befattningshafvare, som vid den nya statens ikraftträdande är anställd såsom extra vaktmästare eller annan likställd befattningshafvare vid veterinärinstitutet och antages till ordinarie dylik befattning å den nya staten, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, han därförinnan innehaft stadig anställning i förenämnda egenskap;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att en hvar vaktmästare eller likställd befattningshafvare vid veterinärinstitutet må årligen, i den mån sådant kan ske utan kostnad för det allmänna och utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under femton dagar;

att emellertid, där det erfordras för beredande af sådan ledighet, befattningshafvare af nyssberörda slag skall vara skyldig att, utan särskild ersättning utöfver den honom eljest tillkommande aflöningen, jämte egen tjänst bestrida göromål, tillhörande annan befattning af nämnda slag vid veterinärinstitutet;

att vid afgång från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägg utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraft-

trädande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Därjämte torde böra förklaras,

att en hvar, som med eller efter ingången af det år, med hvars början den nya staten träder i kraft, tillträder ordinarie befattning vid veterinärinstitutet, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande innehafvare af ordinarie befattningar vid veterinärinstitutet, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja öfvergå till den nya aflöningsstaten samt underkasta sig de för aflöningens åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem.

Kostnadsberäkning m. m.

Kommittén har tagit under ompröfning, till hvilket belopp statsanslag må vara behöfligt för bestridande af de utgifter, som finnas angifna i statförslaget.

I sådant afseende är till en början att märka, att till följd af bostadsafdrag för rektor, tre andra lärare och elfva betjänte med de i staten angifna belopp statens slutsumma bör minskas med tillhopa 6,950 kronor. Efter sådan beräkningsgrund blef ock vid 1907 års löneregleringen statsanslaget

bestämdt till statens slutsumma, 83,600 kronor, minskad med bostadsafdrag till belopp af 1,800 kronor, eller sålunda till 81,800 kronor.

Dessutom anser emellertid kommittén, att vid statsanslagets fastställande hänsyn bör tagas till de inkomster, som utöfver statsanslaget må vara att påräkna för veterinärinstitutet; och vill kommittén härvid erinra, att vid bestämmandet af de extra anslag, som för uppehållande af institutets verksamhet beviljades af 1911 och 1912 årens Riksdagar, beräknades, att institutet skulle från stall och smedja erhålla en årsinkomst af 11,700 kronor.

Vid granskning af de medelsredogörelser för veterinärinstitutet, som finnas intagna i årsberättelserna för institutet för åren 1908—1911, samt genom särskildt inhämtade upplysningar har kommittén funnit, att af de i redogörelserna upptagna inkomsterna vissa numera upphört vare sig i anledning af den veterinärbakteriologiska anstaltens inrättande eller till följd af afflyttningen från det gamla institutet eller af annan anledning, samt att andra varit föranledda af tillfälliga, från veterinärinstitutets sida gjorda åtaganden och allenast varit afsedda att täcka institutet ådragna särskilda utgifter. Med undantag af dessa inkomstgrupper, hvilka i detta sammanhang icke torde böra tagas i beräkning, har institutet enligt nyssnämnda medelsredogörelser haft följande inkomster:

	1908.		1909.		1910.		1911.	
Stallet, netto	12,753	87	12,873	67	15,861	53	11,424	30
Hofbeslagssmedjan, netto	3,205	42	3,149	66	2,284	35	6,973	68
Ambulatoriska kliniken, netto	349	52	814	01	694	58	538	71
Rabatt å medicin	776	26	756	51	653	90	377	14
Försäljning af hudar	372	—	606	—	666	—	—	—
» » kasserade effekter	—	—	15	—	49	80	—	—
Vissa ej specificerade inkomster	—	—	12	22	34	93	1,031	60
Summa kronor	17,457	07	18,227	07	20,245	09	20,345	43

Då veterinärinstitutets räkenskaper för år 1912 ännu icke varit fullt afslutade, har kommittén icke kunnat erhålla fullständiga uppgifter angående inkomsterna under detta år. Emellertid har kommittén erfarit, att,

såvidt hittills kunnat utrönas, nettoinkomsten af institutets stall under nämnda år uppgått till 6,633 kronor 8 öre, nettoinkomsten af hofbeslagssmedjan till 2,741 kronor 28 öre, nettoinkomsten af ambulatoriska kliniken till 887 kronor 45 öre samt nettoinkomsten af det nyinrättade medikamentförrådet till 895 kronor 34 öre. Dessa fyra inkomstgrupper hafva sålunda under år 1912 uppgått till sammanlagdt 11,157 kronor 15 öre, därvid likväl är att märka, att till följd af inflyttningen i det nya institutet nyanskaffning af inventarier särskildt vid stall och medikamentförråd under ifrågavarande år ägt rum i afsevärdt större omfattning än i allmänhet kan antagas blifva fallet samt att vid beräkningen af vinsten å medikamentsförrådet bland utgifterna afförts äfven hela kostnaden för det nyanskaffade lagret.

Angående de villkor, hvarunder sjuka djur till vård emottagas på veterinärinstitutets *stallar*, är i gällande stadgar för institutet (§ 51) föreskrifvet:

att ägaren skall betala för foder och föda efter det pris, som vid början af hvarje kvartal af direktionen bestämmes och i tidningarna tillkännagifves, dock att rektor, när han för godt finner, äger att, i stället för kontant betalning, för institutets räkning mottaga foder in natura;

att för medikamenter, bandager m. m. skall betalas efter räkning eller på sätt vederbörande kliniska lärare föreskrifver;

att förenämnda kostnader ovillkorligen skola godtgöras vid djurets återhämtande;

att för läkaråtgärderna inom institutet, såväl i medicinskt som kirurgiskt afseende, ingen afgift erlägges; samt

att djurets ägare skall aflämna skriftlig förbindelse, att djuret må utgöra säkerhet för institutets kostnader för dess underhåll m. m., till följd hvaraf institutets rektor må äga att, när underhållskostnaderna uppgå till djurets uppskattade värde och ägaren vid anfordran icke betalar berörda kostnader eller icke kan anträffas, låta försälja djuret till förekommande af förlust för institutet.

Beträffande verksamheten vid *ambulatoriska kliniken* är föreskrifvet (§ 52), att, därest institutet anlitas att utom dess lokal, i staden eller på

landet, lämna vård åt sjuka husdjur, besöken skola verkställas af läraren i ambulatorisk klinik eller, vid för honom inträffadt laga förhinder, af någon bland öfriga vid institutet anställda kliniska lärare, vid hvilka besök elever, tillhörande högsta årsklasserna, på lärarens kallelse böra vara följaktiga; och tillkommer det djurens ägare att ersätta de däraf föranledda kostnader enligt af direktionen fastställd taxa.

Då institutets *smedja* af allmänheten anlitas för hästars skoning, skall betalning därför (§ 60) erläggas efter gångbart pris enligt i smedjan uppslagen, af direktionen fastställd taxa. Inkomsterna vid smedjan skola användas till inköp af järn och kol samt till underhållande och, om så erfordras, utvidgande af smedjan. Sedan af den återstående behållningen blifvit afdragna tio procent, hvilka tillfalla den, som har uppbörden af inkomsterna vid smedjan sig anförtrodd, kunna äfven andra utgifter för institutet däraf bestridas.

Motsvarande bestämmelser i direktionens stadgeförslag äro följande.

Angående de villkor, under hvilka djur mottagas till vård vid de *stationära klinikerna*, innehåller förslaget i § 73 nedanstående stadganden:

1. Ägaren eller den, som ansvarar för djuret, skall betala för foder, strö m. m. efter det pris, som för hvarje år af styrelsen bestämmes och i tidningarna tillkännagifves; dock äger styrelsen, då för undervisningen synnerligen lärorika sjukdomsfall föreligga eller andra skäl det föranleda, att på framställning af rektor bevilja nedsättning i det bestämda utfodringspriset. Jämväl äger rektor, när han för godt finner, i stället för kontant betalning för institutets räkning emottaga foder in natura.

2. För medicin, förbandsartiklar m. m. betalas efter räkning.

3. Nämnda kostnader skola ovillkorligen godtgöras vid djurets afhämtande eller, om djuret dör, så snart vederbörande erhållit underrättelse om dödsfallet.

4. För sjukbehandling och operationer betalas efter af styrelsen fastställd taxa.

5. Då vederbörande klinikchef förklarat, att vid institutet mottaget djur icke längre behöfver därstädes vårdas, skall djurets ägare efter tillsägelse omedelbart utlösa detsamma.

6. Djurets ägare skall lämna skriftlig förbindelse, att djuret må utgöra säkerhet för institutets kostnader för dess underhåll m. m., samt att till följd däraf institutets rektor må äga att, när underhållskostnaderna uppgå till djurets af honom uppskattade värde och ägaren vid anfordran icke betalar berörda kostnader eller icke kan anträffas, låta försälja djuret till förekommande af förlust för institutet.

Med afseende å *ambulatoriska kliniken* stadgas i § 74 af förslaget, att sjukbesöken, hvilka hufvudsakligen skola afse ladugårdar och svinstall, skola verkställas af vederbörande lärare, åtföljd af en eller flera bland de vid klinikerna tjänstgörande studerande, samt att det skall tillkomma djurägaren att för besöket erlägga afgift enligt af styrelsen fastställd taxa.

Betalning för skoning af hästar i *hofbeslagssmedjan* skall (§ 82) erläggas efter gångbart pris, enligt i smedjan uppslagen, af styrelsen fastställd taxa. Inkomsterna vid smedjan skola användas till aflöning af där anställda arbetare, till inköp af materialier och till täckande af öfriga kostnader för smedjans drift. Sedan af möjligen uppkommen behållning blifvit afdragna tio procent, hvilka tillfalla smedjans föreståndare, kunna äfven andra utgifter för institutet däraf bestridas.

Kommittén, som i det föregående hemställt om upphörande af uppbördsprovisionen å inkomsterna från smedjan, anser sig i öfrigt icke hafva anledning att framställa något yrkande med afseende å de föreslagna stadgeändringarna i här återgifna delar; men kommittén har icke velat underlåta att fästa uppmärksamheten därå, att, under det hofbeslagssmedjans inkomster af dess rörelse skulle utgå efter oförändrade grunder, detta enligt direktionens förslag icke skulle blifva fallet med afseende å inkomsterna af verksamheten vid de stationära och ambulatoriska klinikerna.

Den i nu gällande stadgar uttalade grundsatsen, att för läkaråtgärder vid de stationära klinikerna ingen afgift skall erläggas, har nämligen icke bibehållits i stadgeförslaget, där i stället intagits bestämmelse, att för sjukbehandling och operationer skall betalas efter af styrelsen fastställd taxa.

Enahanda bestämmelse återfinnes äfven i lärarkollegiets stadgeförslag, och kollegiet framhåller i fråga härom, att rätten till ersättning naturligtvis ej bör utnyttjas i vidare mån, än hvad djurmaterialets storlek

kommer att tillåta, samt att motsvarande regel gäller vid främmande veterinärskolor.

Äfven den ändrade bestämmelsen i fråga om ersättning för sjukvård vid ambulatoriska kliniken har af direktionen upptagits från lärarkollegiets stadgeförslag. I fråga härom säger sig kollegiet anse, att det icke bör vara styrelsen betaget att bestämma, att för sjukbesök viss afgift skall utgå förutom den af besöket föranledda direkta kostnaden.

Genom sitt stadgeförslag har direktionen sålunda velat bereda veterinärinstitutet ökade inkomstmöjligheter. Kommittén, som ansett sig böra framhålla detta förhållande, har icke velat häremot göra annan erinran, än att det synes kunna ifrågasättas, huruvida icke taxorna för afgifter vid de stationära och ambulatoriska klinikerna, i hvad de afse ersättning för själfva läkaråtgärderna, böra på direktionens hemställan fastställas af Kungl. Maj:t.

Hvad angår det inkomstbelopp, som för bestridande af utgifter enligt stat må kunna för framtiden vara att påräkna af institutets verksamhet, anser kommittén, att detta belopp bör beräknas så, att det kan antagas, att lägre inkomstbelopp icke under något år skall komma att inflyta, och detta äfven under förutsättning, att någon ersättning för läkaråtgärder vid stationära och ambulatoriska klinikerna icke uttages af allmänheten.

Äfven om till följd af den minskade frekvensen vid smedjan någon mera afsevärd inkomst från densamma icke skulle framdeles komma att tillföras institutet, synes det kunna antagas, att rörelsen vid stallarna åtminstone icke skall komma att aftaga och att denna rörelse också skall lämna en ej obetydlig inkomst. Inkomsterna af medikamentförrådet äro med afseende å den på Kungl. Maj:ts pröfning beroende frågan om institutets rättigheter i detta afseende tämligen ovissa, och inkomsterna genom försäljning af hudar, kasserade effekter m. m. i regel till beloppet synnerligen obetydliga.

Emellertid har kommittén ansett, att de ifrågavarande inkomsterna kunna antagas sammanlagdt årligen uppgå till åtminstone 12,000 kronor, med hvilket belopp (jämte de förut omtalade hyresafdragen) statsanslaget

sålunda skulle kunna understiga utgiftsstatens slutsumma. Statsanslagets belopp skulle sålunda böra bestämmas till 159,300 kronor.

I fråga om veterinärinstitutets rätt att förfoga öfver inkomsterna af dess verksamhet innehålla nu gällande stadgar för institutet icke — utöfver hvad i det föregående omtalats rörande inkomsterna från smedjan — andra bestämmelser, än att direktionen (§ 57) skall äga besluta och låta under rektors tillsyn verkställa, antingen på entreprenad eller efter räkning, mindre reparationer, som icke öfverstiga institutets för handen varande disponibla tillgångar, samt (§ 58) att för de till institutet å stat anslagna och i öfrigt inflytande medel behörig redovisning skall före mars månads utgång hvarje år, för det nästförflutna, öfverlämnas till kammarrättens granskning.

I direktionens stadgeförslag (§ 84) hemställes, att genom institutets verksamhet uppkomna inkomster — likasom äfven besparingar, som möjligen göras å anslagen till de särskilda afdelningarna och å de allmänna anslagen — skulle få af styrelsen användas för tillfälliga behof, som afse byggnaders och inventariers vidmakthållande eller undervisningens eller studiernas förkofran, men att hvad därefter återstode af inkomsterna skulle inlevereras till statskontoret.

Kommittén har icke funnit anledning till erinran mot, att de af direktionen sålunda föreslagna bestämmelserna må tillämpas på den del af inkomsterna af veterinärinstitutets verksamhet, som öfverskjuter det belopp af 12,000 kronor, för år räknadt, hvilket enligt kommitténs förslag skulle afses för bestridande af institutets utgifter enligt fastställd stat; dock bör enligt kommitténs mening frågan om disposition af sådana öfverskottsmedel underställas Kungl. Maj:ts pröfning samt dylika medel under inga förhållanden få användas till beredande af ökad ersättning åt befattningshafvare, för hvilken aflöning finnes uppförd å institutets stat.

Då det ordinarie anslaget till veterinärinstitutet för närvarande utgör 81,800 kronor samt Riksdagen dessutom för uppehållande af institutets verksamhet från och med september månad 1911 beviljat extra anslag till belopp, för år räknadt, af 51,000 kronor, skulle, därest i enlighet med kommitténs här ofvan gjorda beräkningar det ordinarie anslaget

bestämmes till 159,300 kronor samt dessutom å extra stat beviljas anslag å 4,000 kronor till arfvode åt en extra laborator i kemi, ökningen i statsverkets utgifter för veterinärinstitutet — oberäknadt det af Kungl. Maj:t den 25 oktober 1912 beviljade anslaget å 15,102 kronor 64 öre för täckande af brist i institutets räkenskaper för tiden 1 september 1911—1 september 1912 — uppgå till 30,500 kronor om året.

Den stat, som den 3 juni 1910 föreslogs af veterinärinstitutets direktion, skulle däremot, om densamma oförändrad godkändes samt under förutsättning dessutom, att vid statsanslagets fastställande statens slutsumma, 191,550 kronor, minskades dels med det i slutsumman oriktigt inberäknade, för en lektor å öfvergångsstat uppförda aflöningsbeloppet 4,000 kronor, dels ock med af direktionen föreslagna bostadsafdrag, tillhopa högst 2,000 kronor, i jämförelse med ofvan omförmälda, af Riksdagen å ordinarie och extra stat beviljade anslag å tillhopa 132,800 kronor medföra en ökning i statsverkets utgifter för institutet med 52,750 kronor för år räknadt, hvilket belopp, därest bostadsafdragen icke uppginge till nyssnämnda belopp af 2,000 kronor, skulle komma att ökas.

Den minskning i statsutgifter, som innefattas i kommitténs förslag, jämfördt med direktionens nyssnämnda förslag, utgör sålunda 22,250 kronor för år räknadt, däraf 12,000 kronor motsvara det belopp, hvarmed de i staten upptagna utgifterna antagits kunna täckas medelst inkomster af institutets verksamhet. Återstoden, 10,250 kronor, har vunnits dels genom ändrade bestämmelser angående bostadsafdrag dels ock därigenom, att särskilda i direktionens statförslag upptagna poster, samtliga tillhörande aflöningsanslagen, af kommittén uteslutits eller nedsatts, under det att endast beträffande två anslagsposter, nämligen aflöningen till läraren i hofbeslag m. m. samt anslaget till drängar och extra betjäning, hemställan gjorts om i direktionens statförslag af den 3 juni 1910 ej afsedda höjningar, hvarjämte af kommittén föreslagits ett anslag till biträde vid port- och telefonvaktsgöromålen.

Vid de nu gjorda kostnadsberäkningarna har hänsyn icke tagits till ålderstilläggen, hvilka fortfarande skulle utga af nionde hufvudtitelns gemensamma förslagsanslag till ålderstillägg. Kommitténs förslag torde emellertid komma att på det hela taget medföra minskning i statsverkets utgifter för ålderstillägg åt lärare vid veterinärinstitutet.

Utdrag af protokoll, hållet hos den af Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 tillsatta kommitté för afgifvande af förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m.

1913 den 26 februari.

Närvarande:

Herr Ordföranden samt Herrar grefve Klingspor, Pers, Carl Persson, Nilsson och Wåhlin.

§ 1.

Behandlades frågan om reglering af löneförhållanden m. m. vid veterinärinstitutet; och beslöt kommittén att med underdånig skrifvelse af denna dag öfverlämna till Kungl. Maj:t förslag i ämnet, innefattadt i delen XXXVI af kommitténs betänkanden.

Herr *Pers* afgaf därvid följande särskilda yttrande:

»Enligt kommitténs föreliggande förslag skulle den till läraren i hofbeslag, tillika förestandare för hofbeslagssmedjan, nu utgående provisionen af 10 % å nettoinkomsten af smedjan upphöra i sammanhang med regleringen af hans aflöning. Jag har icke funnit mig öfvertygad om lämpligheten af en dylik åtgärd.

Det synes mig nämligen vara synnerligen angeläget, att det klientel, som nu finnes vid hofbeslagssmedjan, så vidt möjligt uppehålles vid sitt nuvarande omfång. Sker icke detta, skulle den stort tilltagna smedjan ej komma att utnyttjas mer än till en del. Undervisningen i det ifrågava-

rande viktiga läroämnet skulle ock komma att blifva lidande vid en svag rörelse i smedjan, såväl hvad beträffar eleverna vid institutet som framför allt de hofslagarlärlingar, som väl allt framgent komma att här söka sin utbildning.

Det torde visserligen kunna sägas, att det å tjänstens vägnar åligger den lärare, som blifvit satt på denna post, att ombesörja äfven denna sida af sin uppgift. Riktigheten häraf vill jag icke bestrida.

Äfven har framhållits, att provision icke borde utgå vid hofbeslagssmedjan, enär dylik provision icke ansetts erforderlig vid öfriga kliniker vid institutet. Förhållandena vid dessa kliniker, å ena, och hofbeslagssmedjan, å andra sidan, anser jag emellertid icke fullt jämförliga. Institutet äger nämligen vid sjukklinikerna en utrustning särskildt i fråga om anordningar för handterande af sjuka djur, som ställer dem utom konkurrens med praktiserande veterinärer. Så är däremot icke fallet beträffande hofbeslag, som, hvad friska hästar beträffar, måste bedrifvas i täflan med enskilda yrkesidkare. Då härtill kommer, att användandet af automobiler i Stockholm och dess närhet allt mera minskar antalet hästar, torde denna del af institutets verksamhet fordra en alldeles särskild omsikt för att hållas uppe i allmänhetens bevågenhet.

Af uppgifterna å de inkomster, som berörda provision gifvit nuvarande innehafvaren af ifrågavarande befattning, framgår, att det hela ej rör sig om några mera betydande belopp. Min mening är ej heller, att ett bibehållande af provisionen skulle föranleda nedsättning af den utaf kommittén nu föreslagna fasta aflöningen.»

In fidem:
Elis Sidenbladh.